

വജ്രമാല്യം.

(പരജ്ഞരമു വതമു)

ഗന്മകതാ,

എം. ആർ. വലുപ്പമുശാസ്രി ബി. ഏ.

PUBLISHER,

T SUBBIAH REDDIAR,

THE REDDIAR PRESS & BOOK-DEPOT,

TRIVANDRUM.

[വില രൂ. ൧൩. ൮]

മുഖം പതിപ്പ്
കാഴ്ച ൧൦൦൦.

(പകർപ്പ്കാശം
പത്മ പബ്ലിഷിംഗ് ഹൗസിന്.)

1123

ഡോക്ടർ പ്രസാദ്,
തിരുവനന്തപുരം.

മുഖവുര.

“വജ്രമാല്യം” എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്ന ഈ ആഖ്യാനിക വടക്കേഇൻഡ്യയിൽ പന്ത്രണ്ടാംശതകത്തിൽ, രജപുത്രരാജാക്കന്മാർ തമ്മിൽ നടത്തിയ പ്രതാപമോഹത്തെ ആസ്പദമാക്കി രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതാണ്. പുരാതന ഭാരതീയചരിത്രത്തിലെ ചില സംഭവങ്ങൾ ഈ കഥാഗാത്രത്തിൽ പ്രാധാന്യം വഹിക്കുന്നവയായുണ്ട്. രാജാജയചന്ദ്രനും പുത്ഥവീരാജനും തമ്മിൽ മത്സരിച്ച് ഏതുവിധമാണ് മഹമ്മദീയശക്തിക്ക് ഇൻഡ്യയിൽ പ്രാധാന്യം ഉണ്ടാക്കിയത് എന്ന് ഈ കഥയിലെ സംഭവങ്ങളിൽനിന്ന് ഗ്രഹിക്കാം. കേരളീയരായ വായനക്കർക്കു രചിക്കുന്നവിധത്തിൽ കഥാപാത്രങ്ങളും അവയുടെ സ്വഭാവങ്ങളും വിവരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നാണ് ഗ്രന്ഥകാരന്റെ വിശ്വാസം. അസ്പഷ്ടവും പ്രാചീനവുമായ ഒരു ചരിത്രകാലഘട്ടത്തിലെ സംഭവങ്ങൾ വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ള കൂട്ടത്തിൽ വല്ല അസാംഗത്യവും സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ മാന്യ വായനക്കാർ സഭയം ക്ഷമിക്കുമെന്നു വിശ്വസിച്ചുകൊണ്ട് ഈ ഭാരതീയ കഥ മഹാജനസമക്ഷം സമർപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

ഗ്രന്ഥകർതാവ്.

വജ്രമാല്യം.

അദ്ധ്യായം ൧.

ഭാരതഖണ്ഡത്തിൽ ചരിത്രവിശ്രുതമായ പന്ത്രണ്ടാം ശതവർഷത്തിന്റെ അന്ത്യഘട്ടം, പരാക്രമശാലികളായ രജപുത്രപ്രഭുക്കന്മാരുടെ പരസ്പരമത്സരത്താൽ അത്യന്തം വിചിത്രമായിരുന്നു. അനന്തരകാലത്തു് ഈ മഹാരാജ്യത്തിന്റെ ഐശ്വര്യഭൂയിഷ്ഠമായ ഉത്തരഭാഗം ആക്രമിച്ച അധീനമാക്കിയ മഹമ്മദീയരാജപ്രതാപം പ്രസ്തുതഘട്ടത്തിൽ കേവലം ഉദയഗിരിശൃംഗംപ്രാപിച്ചിരുന്നതേയുള്ളു. അപ്രകാരം, നിസ്തുലഭാരതീയത്വം നടന്നു ചെയ്തപോന്ന ഒരു പ്രത്യേകവത്സരത്തിൽ മനോഹരമായ ഒരു മാധവമാസസായാഹ്നത്തിൽ, 'മഹോത്സവ' എന്ന നഗരിയിലെ രാജസഭസ്സു് ക്രമാതീതമായ ഒരു ആഹ്ലാദഭാരതീയത്തിന്നു വിധേയമായിരിക്കുന്നു. സിംഹാസനത്തിൽ രത്നസുവർണ്ണങ്ങളിൽ ഘ്നീതമായ മല്യഭാഗത്തു രജപുത്രരാജപുംഗവനായ രാജാ 'പരമർദ്ദി'യും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇടതുവശത്തായി, രാജ്ഞി 'മല്ലനാദേവി'യും ആഹ്ലാദഭാരതീയരുടെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു. വിഖ്യാതമായ ആ കാലഘട്ടത്തിലെ ആ ഡംബരപ്രസക്തി രാജഭവതിമാരുടെ വസ്രൂധാരണത്തിൽ നിതരാം തെളിഞ്ഞുകാണുന്നുണ്ടു്. അലംകൃതവും വിസ്താരമേറിയതുമായ ആ ഡർബ്ബാർ ഹാളിനകത്തു് യഥോചിതം തയാർ ചെയ്യപ്പെട്ടു കാണുന്ന സ്ഥാനങ്ങളിൽ രാജകീയബന്ധുക്കൾ, വിശപസ്തന്മാരായ രാജസഭസ്കർ, നഗരിയിലെ പ്രഭുക്കന്മാർ എന്നിങ്ങനെ സിംഹാസനാധ

പന്റെ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾക്കു പാത്രീഭവിക്കുന്ന വിശിഷ്ടാതിഥികൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നു. അതിഥികളായ പ്രഭുക്കന്മാരുടെയും സിംഹാസനസ്ഥരായ രാജഭവതിമാരുടെയും, അകമ്പടി സേവിക്കുന്ന പരിജനങ്ങൾ, ദപാരദേശങ്ങൾ ഓരോന്നിന്റേയും വെളിയിലായി തിരിക്കിത്തരികെ നിലകൊള്ളുന്നു. കൊട്ടാരത്തിൽ എങ്ങും വ്യാപിച്ചു നില്ക്കുന്ന കലാഭിനന്ദനാസക്തി അന്തരീക്ഷത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നു.

മഹോബാനഗരീനാഥന്റെയും രാജസദസ്യരുടേയും ശ്രദ്ധ ഗൗരവമേറിയ വല്ല രാജ്യകാര്യത്തിലുമാണ് ഇപ്പോൾ പതിഞ്ഞിരിക്കുന്നത് എന്നു ശങ്കിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. രാജഭവതിമാരുടെ വദനങ്ങൾ പരിപൂർണ്ണമായ സന്തോഷവും പ്രസാദവും വഹിക്കുന്നുണ്ട്. സദസ്യരിലും ആരുംതന്നെ യാതൊരുതരം ഉൽക്കണ്ഠയും വിധേയരായി കാണപ്പെടുന്നില്ല. അവർ എല്ലാപേരുടേയും ദൃഷ്ടികൾ സിംഹാസനത്തിനു നേരെ എതിരായി എത്തുന്ന നൃത്തവിഭവത നേടിയ ഏതാനും തരണീരത്നങ്ങളുടെ കലാപ്രകടനത്തിൽതന്നെ പതിഞ്ഞുകാണുന്നു. തുല്യപ്രായക്കാരും അപൂർവ്വസൗന്ദര്യത്തിന്റെ അക്ഷയനിധികളോ എന്നു ന്യായമായി സംശയിക്കപ്പെടാവുന്നവരും ആയ ആ തരണീമാർ എല്ലാം മുറയ്ക്ക രാജസദസ്സ് വന്ദിച്ചു അത്യപൂർവ്വം അതിവിശിഷ്ടവും ആയ ഒരു ഗാനനൃത്തമേളത്തിനു തുടങ്ങുകയാണു്. സംഗീതത്തിന്റെ ആരംഭദ്വാരകമായ മൃദസപരശ്രവണം തന്നെ സദസ്യരെ ആകമാനം അത്യന്തം ആകർഷിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ആ നൃത്തചതുരകൾ, തങ്ങളുടെ കോമളചാദങ്ങൾ താളലയാനുസൃതമായി ചലിപ്പിക്കുന്നു. ആ സുന്ദരീരത്നങ്ങൾ കായികചലനത്തിന്റെയും മുരളീകണ്ഠമാധുര്യത്തിന്റെയും ഏകോപിച്ച പ്രദർശനംകൊണ്ടു രാജസദസ്സിനെ കേവലം അപഹൃത-

ചിത്തവൃത്തിയാക്കുന്നു. ലാസ്യചതുരകളായ ആ വിദ്വേഷ സുന്ദരിമാരുടെ മെഴുപ്പുകവം ചന്ദ്രമുഖങ്ങളിലെ അർപ്പമകാന്തിയും കണ്ണനാളത്തിൽ തിന്നു പുറപ്പെട്ടു നൂഴ് ചേരതോ ഘരസംഗീതവും കൊണ്ടു് അത്യന്തം ആഹ്ലാദഭേരിതരായ രാജഭവതിമാർ ആ ഗുണവിഷ്ണുകൾക്കു് പലവിധത്തിലുള്ള സമ്മാനങ്ങൾ മനസാ കുറിക്കുന്നു. രാജ്ഞിയുടെ ഗളനാളത്തേയും വക്ഷസ്സുടത്തേയും ഉദാരരുചിയായി അലങ്കരിക്കുന്ന രത്നാഭരണം തന്നേയും അന്നത്തെ മോഹനലാസ്യത്തിനു് ഉചിതപാരിതോഷികമായി നൽകിയാൽ എന്തു് എന്നുപോലും ദേവി മല്ലന വിചാരിച്ചുപോകുന്നു. സ്തിഷ്ഠഗംഭീരമായ മുദുളുച്ഛോഷം, മനോഹരമായ താളലയം, മധുരമായ സംഗീതപ്രകാശനം, നയനാനന്ദകരമായ ഗുണവൈശിഷ്ട്യം എന്നിവയിൽ ഓരോ അംശവും ആ സന്ദർഭങ്ങളെ പ്രത്യേകാഭിനന്ദനത്തിനു പാത്രീഭവിപ്പിക്കുന്നു. രാജധാനി മുഴുവൻ ഉത്സാഹഭേരിതമായാൽ എന്നപോലെ ഒരു സന്തോഷം ആസഭസ്സിനെ വലയം ചെയ്യുന്നു.

ഉദ്ദേശം ഒരു മണിക്കൂറോളം നിലനിന്ന ആ വിശിഷ്ടഗുണം അവസാനിച്ചു. മഹോബാധിപനും ദേവിയും സന്ദർശകരായ സഭസ്വരും രാജസഭാസ്ഥാനം വിട്ടുകയായി. തങ്ങളുടെ കാമുകനായ ഒരു രാജകുമാരന്റെ ഗ്രഹശ്ലീതം അനുസരിച്ചു് രാജാപരമർദ്ദിയുടേയും ദേവി മല്ലനയുടേയും അരമനയ്ക്കുള്ളിലേയ്ക്കു പ്രവേശിക്കേണ്ട മാറ്റങ്ങളെപ്പറ്റി ഗ്രഹമായി അറിവാൻ തിരിച്ചു ആ ചെറു തരുണിമാർ ആശിച്ചതിൽ അധികമായ വിജയം സമ്പാദിച്ചതിനേലുള്ള ചാരിതാർത്ഥ്യത്തോടെ വേണ്ടസമ്മാനങ്ങളും വാങ്ങി സന്തുഷ്ടകളായി രാജപ്രസാദം വിട്ടു് സ്വദേശമായ മേരോനഗരിയിലേക്കു മടങ്ങുന്നു.

കൊട്ടാരത്തിനുള്ളിൽ ഗുണകലാപാടവത്തിന്റെ പ്രദർശനം നടത്തിയ തരുണീസംഘം യഥോചിതം യാത്ര

യാക്കപ്പെട്ട് നഗരിയിലെ പ്രധാനമായ പ്രാകാരപാരം കടന്നു. വെളിയിലേക്കു നോക്കിയപ്പോൾ ആ തരണീമാരുടെ കാഴ്ചയ്ക്കു വിഷയീഭവിച്ചത് ഭൂതഗതിയിൽ അശ്വപയാനം ചെയ്തേത്തുന്ന ആയുധപാണികളായ ഏതാനും യാത്രികർ ആയിരുന്നു. അസ്തമനത്തിലേക്കു ഉന്മൂലനായ ആഭിത്യഭേദവന്റെ ചെംചൊൽക്കുതിർകൾ ആ തുരഗാധി രൂഢരുടെ കന്തം, നെടുവാൾ, കൊടുവാൾ, കറാരതുടങ്ങിയ ആയുധവിശേഷങ്ങൾക്കു ഒരു നവവർണ്ണവിധാനം നിർമ്മിക്കുന്നു. സമരഘോഷസങ്കലവും അസ്വാസ്ഥ്യപൂർണ്ണവുമായ ആ കാലഘട്ടത്തിൽ സായംസന്ധ്യയുടെ ആഗമനം കണ്ടു റിഞ്ഞ ദ്വാരപാലകന്മാർ രാജകീയമായ അകമ്പടിയോടെ തിരിച്ചിരുന്ന അംഗനാരത്തങ്ങളെ വെളിയിലേക്കു പോകുവാൻ അനുവദിച്ചു പ്രാകാരകവാടങ്ങൾ ബലമായി ബന്ധിച്ചുകഴിഞ്ഞു. അപരിചിതരും യുദ്ധസന്നദ്ധരെന്നു സംശയിക്കപ്പെടാവുന്നവരുമായ തുരഗാധിരൂഢർ ഏകദേശം കോട്ടവാതിൽ സമീപിക്കാറായി. വിചിത്രമായ ഒരുക്കത്തോടുകൂടിയ ഈ യാത്രികസംഘത്തിന്റെ മുന്നോട്ടുള്ള ഗതി പ്രാകാരകവാടത്തിന്റെ ബലവത്തായ ബന്ധനംകൊണ്ടു നിരോധിക്കപ്പെട്ടു. സംഘാംഗങ്ങളായ യാത്രികർ അല്പനേരത്തേയ്ക്കു ഇതികർത്തവ്യതാമൂലമായി നിന്നു പോയതേയുള്ളു. ആ അശ്വപയാനക്കാർ കോട്ടയ്ക്കുള്ളിലേയ്ക്കു കടക്കുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെന്നു മനസ്സിലാക്കിയ 'ദുർഗ്ഗാസ്സി' എന്നദ്വാരപാലകപ്രമാണി, സംഘത്തിന്റെ അനന്തരപരിചാദികൾ സൂക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു കോട്ടവാതിൽ തെല്ലൊന്നു തുറന്നു പ്രവേശനം നിരോധിക്കുന്നവിധം നിലകൊള്ളുകയായി. അപരിചിതന്മാരായ ആ സാഹസികരുടെ പ്രവേശനം ശാശ്വതസമാധാനങ്ങൾ കളിയാടുന്ന നഗരിയിലെ സ്വസ്ഥതയെ പക്ഷേ ഭേദിച്ചുപോകാതെ എന്ന ഭയം ദുർഗ്ഗാസ്സിനെ ന്യായമായി ബാധിച്ചു. വിഭേ

ശ്യാത്രകരുടെ ആക്രമണങ്ങളെ പ്രത്യേകം അന്വേഷിച്ചു തടഞ്ഞുകൊള്ളുവാൻ നിയുക്തനായ ആ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ, കോട്ടയരുകിലായാ എതിരേവിരട്ടിക്കുന്ന ആ അശ്വാത്രദശസംഘത്തിലെ പ്രമാണികളുടെ അടുത്തുചെന്ന് അവരുടെ ആഗമനോദ്ദേശ്യത്തെപ്പറ്റി ഗ്രഹമായി അന്വേഷിച്ചു വരുവാൻ ഒരു അനുചരനെ അയച്ച് അയാളുടെ പ്രത്യാഗമനം പാർത്തു നിലയായി.

നിശ്ചിതമായ എന്തു ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടെയായാലും ശരി, ആ നഗരീയാത്ര പ്രവേശിക്കുവാൻ കൊതിക്കുന്ന അശ്വാത്രദശന്മാർ എപ്പോഴും രണ്ടു പ്രത്യേകസംഘമായി കാണപ്പെട്ടു. സംഖ്യയിൽ മുപ്പത്തിരണ്ടോളം എഴുന്ന പ്രഥമസംഘം ആഡംബരപൂർണ്ണമായ മുസൽമാൻവേഷം അവലംബിച്ചിരിക്കുന്നു. സംഘനേതാവായ സയ്യദു മീരാടൽഹാൻ എന്ന പട്ടാണി പ്രഭു, മിക്കവാറും ക്ഷമാശൂന്യമായ ഒരു മുഖഭാവം കൊണ്ടു മാനസികാസാധമ്യത്തിൽ കഴിയുകയാണ് എന്നുതന്നെ നിശ്ചയിക്കപ്പെടാം. നരച്ച താടി മീശകളും, ഗൗരവമേറിയ നോട്ടവും അയാളെ അനുചരന്മാരിൽ നിന്നു അത്യന്തം ഭിന്നനാക്കുന്നു. ഭാരതഭൂമിയുടെ ഐശ്വര്യപൂർണ്ണമായ ഉത്തരഭാഗത്തെ അധീനമാക്കുവാൻ അനന്തരകാലത്തു അവതീർണ്ണരായ വിജിഗീഷുക്കളുടെ ഒരു മാതൃക എന്നപോലെ കാണപ്പെട്ട ആ വൃദ്ധന്റെ മുഖം, സ്വാഭാവികമായിത്തന്നെ വീർപ്പുശക്തികൾക്കു ഒരു നൃത്തരംഗമായി കാണപ്പെടുന്നുണ്ട്. ആ നേതാവും അയാളുടെ ബന്ധുവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട ബലിഷ്ഠകായരായ അനുചരന്മാരും കൃഷ്ണാശ്വങ്ങളിൽ കയറിയിരുന്നവെന്നുമാത്രമല്ല, അമംഗളസൂചകമാകാവുന്ന അസിതവർണ്ണത്തിൽ കഞ്ചുകോണ്ണിഷാദികളെ ധരിച്ചിരിക്കുന്നു.

വേദേശ്യവേഷവിധാനത്തിന്റെ വിശദമാതൃക അവലംബിക്കുന്ന ഈ വിപുലസംഘത്തിന്നു് അല്പം അകലെ

യാതി കോട്ടവാതിലിനോട് ഏറ്റവും അടുത്തു നില കൊണ്ടു നാലു സീതാശ്വങ്ങളുൽ, ഭാരതഭൂമിയുടെ ജന്മ സിലവും പുരാതനവുമായ വീര്യം ഉടലെടുത്തപോലുള്ള നാലു ദീർഘകായന്മാർ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. ചുവന്നും കറുപ്പു കലർന്നും, മുറും കിന്നരിവച്ചുപിടിപ്പിച്ചും ഉള്ള സൂര്യപടതലപ്പാവും, ആപാദമൃഗം എത്തുന്ന ദീർഘകായകുടുംകൊണ്ടു് ആവൃതകായരായ ആ ഭരണിമാനനിധികൾ രജപുത്രവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട വീരയോദ്ധാക്കളുടെ അഗ്നിരക്ഷതയും മനസൌന്ദര്യവും ഏകോപിച്ചുകാണപ്പെട്ട മുഖഭാവത്താൽ ആ സന്ധ്യാസമയത്തും വ്യക്തമായി തിരിച്ചറിയപ്പെടാമായിരുന്നു. ബലിഷ്ഠകായന്മാരും പരസ്പരസാഹോദര്യവും അടുത്ത ബന്ധുത്വവും ഭ്യോതിപ്പിക്കുന്ന ബാഹ്യലക്ഷണങ്ങളോടു കൂടിയവരും ആയ ഈ നാലു സമരചതുരന്മാരും 'ബനഹർ' എന്ന രജപുത്രവംശത്തിന്റെ നാലു് അങ്കുരങ്ങളാണ്. ഇവരിൽ പ്രായക്രമമുള്ള ആരും സഹഗാമിയായ വിപുലസംഘത്തോടൊന്നു് അല്പംകൂടെ മുന്നോട്ടു നീങ്ങി അശ്വത്തെ കോട്ടവാതിലിനോടു് ഏറ്റവും അടുപ്പിച്ചു നിരത്തി അകത്തു പ്രവേശിക്കുക എന്ന ഘട്ടത്തിലായി. ചാരപാലകനേതാവായ ട്രൂട്ടാസ്സ് ആ പ്രമാണിയെ ചെട്ടെന്നു തടഞ്ഞു അധികാരശക്തി അനുചരം ഗുത്തംവയ്ക്കുന്ന സ്വരത്തിൽ ഇങ്ങനെ പറയുകയായി:—

“ഹേയം; നിൽക്കൂ നിൽക്കൂ. വരട്ടെ. അകത്തേക്കു കടക്കുവാൻ വരട്ടെ. നിങ്ങളാരാണ്? എന്തുദ്ദേശത്തോടെ എങ്ങോട്ടു പോവുകയാണ്? നിങ്ങളുടെ യാത്രാകാര്യം എന്തെന്നു വിശദമായി എന്നെ അറിയിക്കാത്തപക്ഷം, കോട്ടയ്ക്കകത്തു കടക്കുവാൻ ഞാൻ അനുവദിക്കുകയില്ല.”

മാർഗ്ഗവിഷ്ണു സംഭവിച്ചറിഞ്ഞുൽ അല്പം നിരാശരായാണു തട്ടിയതെങ്കിലും ചാരപാലകന്റെ അനുവാദം

കൂടാതെ നഗരീപ്രവേശനം സാധ്യമല്ലെന്നു കണ്ടു രജപുത്ര നായകൻ പ്രശ്നകർത്താവിനോടു ഇങ്ങനെ സമാധാനം പറഞ്ഞു:—

“പ്രഭോ, ഞങ്ങൾ ഖനഫർ എന്ന രജപുത്രരാജ വംശത്തിൽപ്പെട്ട നാലു സഹോദരന്മാരാണ്”

ഭ. ദാ—ഓഹോ, കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഖനഫർ സഹോദരന്മാർ.

രജപുത്രനായകൻ—അതെ; ആ സഹോദരന്മാരാണ് ഞങ്ങൾ. ഒരു അതിർത്തിത്തക്കം സംബന്ധിച്ച രീതിമാനം ഉണ്ടാക്കുവാനായി ഞങ്ങൾ ജയചന്ദ്രമഹാരാജിന്റെ ആ സ്ഥാനമണ്ഡപത്തിലേക്കു തിരിച്ചിരിക്കുകയാണ്.

ഭ. ദാ—എന്താ പറയുന്നത്? രാജാ ജയചന്ദ്രൻ കാര്യ കബംജത്തല്ലേ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജധാനിയിൽ ഇന്നു ചെന്നെത്തിക്കൊള്ളാമെന്നാണോ നിങ്ങൾ കരുതുന്നത്?

ര. പു. നാ.—അല്ല; ഇന്നെത്തുമെന്നല്ല. അവിടെ ചെന്നു ചേരണമെന്നുള്ളതാണ് ഞങ്ങളുടെ യാത്രോദ്ദേശം എന്നു മാത്രം

ഭ. ദാ—ആട്ടെ, രാജാജയചന്ദ്രൻ നിങ്ങളുടെ ഏതു അതിർത്തിത്തക്കമാണ് ഉൾക്കൊണ്ടുണ്ടാക്കുന്നത്? കായ്കൾ ഞാനും അറിഞ്ഞിരിക്കട്ടെ.

ര. പു. നാ.—ഞങ്ങളോടു കലരാതെ അകന്നു നില്ക്കുന്ന ആ വിപുലമായ മഹമ്മദീയസംഘത്തെ കാണുന്നില്ലേ? ആ സംഘത്തിലെ നായകനായ വുലാൻ സയ്യദുമീരാടൽ ഫാൻ എന്ന പട്ടാണിപ്രഭുവാണ്. അദ്ദേഹവും ഞങ്ങളും ബുക്സാരിൽ അയൽവാസികളാണ്. ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ അതിപ്രമാദമായ ഒരു അതിർത്തിത്തക്കം ഉണ്ടായി. വളരെ വഴക്കുകളെല്ലാം കഴിഞ്ഞു. ഇതാ ഇപ്പോൾ ഇരുപ്രഭുവും രാജിയായി ഞങ്ങളുടെ തക്കത്തിനു നിഷ്കഷപാതിയായ

ഒരു ന്യായാധിപന്റെ മേൽനോട്ടത്തിൽ തീർച്ചവരുത്തുവാൻ ഞങ്ങൾ കാനൂകമ്പ്ജന്തേക്കു പോവുകയാണ്.

ഭ. ഭാ—അതേ; ആ സ്ഥിതിക്കു നിങ്ങൾ ഈ നഗരിയിൽ പ്രവേശിക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് എന്തിനാണ്?

ര. പ. നാ—പ്രഭോ, ഇന്നു ഞങ്ങൾ യാത്രനിമിത്തം സാമാന്യതലധികം ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്നു. അതി ഭീഷ്മമായ അശ്വപായംകൊണ്ടു ഞങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്ന ഭേദശ്ലേഷത്തിനു തെല്ലൊരു വിശ്രമം ആവശ്യകമായി തീർന്നിരിക്കുന്നു. എന്നു മാത്രമല്ല, കാനൂകമ്പ്ജന്തേയ്ക്കുള്ള വഴിയും നല്ല നിശ്ചയമില്ല. അതിനാൽ താങ്കളുടെ ഒരുഭാഗ്യമുണ്ടാകുന്നപക്ഷം ഇന്നു ഈ നഗരിയിൽ വിശ്രമിച്ചതിനുശേഷം നാളെ പ്രഭാതത്തിൽ തന്നെ ഞങ്ങൾ യാത്ര തുടർന്നുകൊള്ളാമെന്നു കരുതുന്നു.

ഭ. ഭാ—ആട്ടെ; കേവലം അപരിചിതരായ നിങ്ങളെ അശ്വപാത്രവരും ആയുധപാണികളും ആയി കണ്ടിടുപോലും വകവയ്ക്കാതെ ഞാൻ എങ്ങനെയാണ് ശാന്തമായ ഈ നഗരിക്കുള്ളിൽ പ്രവേശിക്കുവാൻ അനുവദിക്കുന്നത്?

ര. പ. നാ—പ്രഭോ, ഞങ്ങളെ തെറ്ററിയാതെ ആവശ്യമില്ല. ഈ നഗരിയുടെ അധീശനായ രാജാ പരമർത്ഥിയെപ്പറ്റി ഞങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുണ്ടു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കീർത്തിപ്രശംസകളാൽ ഞങ്ങൾക്കു് ആ ന്യായനോടു നിഷ്കളങ്കമായ ബഹുമാനവും തോന്നുന്നുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരുഭായുവും കലീനതയും ഭാരതവഷം ഒട്ടുക്കു സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. ഞങ്ങളിൽ യാതൊരുവനും ആതിഥമനസ്സിനെപ്പറ്റി യാതൊരു തെറ്ററിയാതെയും അവകാശമില്ല. അദ്ദേഹം രാജാജയചന്ദ്രന്റെ ഒരു സാമന്തഭൂപനും ആണല്ലോ. അതിനാൽ ജയചന്ദ്രമഹാരാജാവിനെ കാണാനുള്ള ഈ യാത്രയുടെ മദ്ധ്യസ്തു് ഇവിടെ തെല്ലൊന്നു വിശ്രമിക്കുന്നതിൽ എന്താണ് വിരോധം?

3. 30—കാന്യകുബ്ജത്തിലെ ജയചന്ദ്രമഹാരാജാവിനെ കാണാനാണു നിങ്ങൾ തിരിച്ചിരിക്കുന്നത് എന്നു പറയുന്നു. എന്നാൽ, ആ ഉദ്ദേശം ഇപ്പോൾ അത്ര സഫലമാകുമോ എന്നെന്നിരിക്കു സംശയമുണ്ട്. അദ്ദേഹം, നിഷ്കൃഷ്ടപാതമായി, ഇമ്മാതിരിക്കാത്തുങ്ങളിൽ ഒരു വിധി ന്യായം കല്പിക്കുവാൻ പലപ്പോഴും യോഗ്യവാകാറുണ്ട്. എങ്കിലും ഇന്നത്തെ സ്ഥിതിഗതികൾ ആലോചിക്കുമ്പോൾ നിങ്ങളുടെ കാന്യകുബ്ജത്തേക്കുള്ള യാത്ര വിജയകരമാകാൻ ഇടയില്ല. ജയചന്ദ്രമഹാരാജാവു ദിഗ്ജയം ചെയ്തു തിരിച്ചെത്തിയിരിക്കുകയേ ഉള്ളൂ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അടുത്ത ഉദ്യമാ രാജസൂയം എന്നു പേരായ ഒരു യാഗം കഴിക്കുന്നതിനും ആ മംഗലകർമ്മത്തെ തുടന്നു പുത്രിയുടെ സ്വയംവരം നടത്തുന്നതിനും ആണു്. ഇക്കാര്യം സംബന്ധിച്ചു് ആ മഹീപതി ഒരു വിളംബരം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതു് പക്ഷെ നിങ്ങൾക്കു അറിഞ്ഞു കൂടായിരിക്കാം. “സംയുക്തരാജകുമാരിയുടെ വിവാഹവും അതിനു മുമ്പു നടത്തുവാൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്ന രാജസൂയവും സംബന്ധിച്ചു നാം കൃത്യാന്തരങ്ങളാൽ വ്യഗ്രനാവുകയാൽ നമ്മുടെ രാജസഖാക്കൾ ഇതരകൃത്യങ്ങളിൽ നിന്നു നമ്മെ വിമുക്തരാക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു”വെന്നാണു് വിളംബരം. അതിനാൽ ഇപ്പോൾ അങ്ങോട്ടുപോയിട്ടു കാര്യമില്ല. നിങ്ങളുടെ അതിർത്തിത്തർക്കവിഷയത്തിനു രാജാപരമർദ്ദിതനെ ഉചിതമായ തീരുമാനം ചെയ്യും. അതിലേക്കു ഞാൻ വേണ്ട സൗകര്യം ഉണ്ടാക്കിത്തരാം. എന്നു പോരേ?

ദുർഗ്ഗാഭാസ്തിന്റെ ഈ നിർദ്ദേശം യാത്രാക്ലേശപരവശരായ ഇരുസംഘത്തിലെ പ്രമാണികൾക്കും സ്വീകാര്യമായിത്തോന്നി. അതിനാൽ കാന്യകുബ്ജത്തിലേക്കുള്ള ഗമനം തൽക്കാലം ആവശ്യമില്ല, എന്നുതന്നെ അവർ

തീർച്ചയാക്കി. മഹോബാനഗരിയിലെ ബലമേറിയ പ്രാകാരപാരത്തിന്റെ കവാടങ്ങൾ ക്ഷണേന തുറക്കപ്പെട്ടു. അശപാത്രവസംഘങ്ങൾ രണ്ടും തൽക്ഷണം അകത്തേക്കു പ്രവേശിച്ചു.

നഗരികളിൽ കോട്ടയരികിലുള്ള ബലമേറിയ രണ്ടു ബംഗ്ലാവുകൾ ഒഴിഞ്ഞു കിടന്നിരുന്നു. യുദ്ധകാലങ്ങളിൽ സൈന്യങ്ങൾക്കു താമസിക്കുവാൻ തക്കവിധം പണിയിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ഈ രണ്ടു സൗധങ്ങളും ആയിരുന്നു, അതിഥികളുടെ വിശ്രമാർത്ഥം കല്ലിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതു്. മഹമ്മദീയ സംഘത്തിന്റെ നേതാവായ സയ്യദുമീരാടൽ ഘാനം രജപത്രപത്രയത്തിന്റെ നായകനായ ദശരജുവീരനും ഈ രണ്ടു കെട്ടിടങ്ങൾ അന്നത്തെ വിശ്രമവാസത്തിനു് തങ്ങൾക്കു ലഭിച്ചതിൽ സന്തോഷിച്ചു. സൗധങ്ങൾക്കു മുൻവശമുള്ള വിസ്തൃതങ്ങളായ മുററങ്ങളിൽ അശപങ്ങളെ വിശ്രമിപ്പിച്ചു് അവർ അന്നത്തെ പാചകാഭിക്രമങ്ങൾ മുറുപോലെ നടക്കുന്നതിനു ശ്രദ്ധിക്കുകയായി. ക്ഷണത്തിനുശേഷം കായക്ലേശത്തിൽനിന്നുള്ള വിമുക്തി നിദ്രാലാഭത്താൽ നേടി, അവർ ആ രാത്രി അങ്ങനെ കഴിച്ചുകൂട്ടി.

അദ്ധ്യായം ൨.

നേരം പ്രഭാതമായി ഉദയസൂര്യന്റെ കിരണങ്ങൾ മഹോബാനഗരിയിലെ വിശിഷ്ടസന്യസങ്ങൾക്കുള്ള പൊൻ താഴികക്കൂടങ്ങളെ തെല്ലൊന്നു മിനുക്കുന്നു. നഗരയിൽ എങ്ങും ജനാരവത്തിന്റേയും ഉത്സാഹത്തിന്റേയും ചിഹ്നങ്ങളേ കാണാനുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. രാത്രിസമയം മുഴുവൻ യഥാർത്ഥ വിശ്രമത്തിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടിയ അശ്വപുരൂഡസംഘക്കാർ ഇരു കൂട്ടരും മുറയ്ക്കുന്ന 'രാജാപരമർദ്ദിയെ കാണാനുള്ള അനന്തര പരിപാടികൾ മനസ്സിൽ സ്വരൂപിച്ചു കഴിഞ്ഞു. എന്നാൽ ആ പ്രഭാതം തൊട്ടു് ഒരു വാരകാലത്തേക്കു രാജാപരമർദ്ദിയുടെ ജന്മർക്കു മഹോത്സവം പ്രമാണിച്ചു ആഘോഷങ്ങൾക്കായി രാജഗൃഹവും പ്രജാസഞ്ചയവും ഒരുങ്ങിയിരുകകയാണെന്നും ഇതു സംബന്ധിച്ചു ബഹളങ്ങൾ ശാന്തമായതിനുശേഷം മാത്രമേ ആ വിദേശ്യരുടെ അഭിലാഷ സിദ്ധിക്കു നിവൃത്തിയുള്ളുവെന്നും ഉള്ള വിവരം അവർ മനസ്സിലാക്കി. തൽക്കാലം നഗരീനാഥനെ കാണാൻ സാധിക്കയില്ലെങ്കിലും രാജസ്യാലനം പ്രളവരണം വിദേശീയാതിഥികളുടെ പരിശോധകനും ആയ 'തൃകാരാമപ്രഭു' എന്നു മാന്യനെക്കുറു് ആഗമനോദ്ദേശ്യാദികൾ അദ്ദേഹത്തെ അറിയിക്കണമെന്നു് 'ദുർഗാഭാസ്' അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരുന്ന മഹോത്സവം സംബന്ധിച്ചു് പുതിയ അനേക മാളകൾ നഗരയിൽ എത്തിയേക്കാമെങ്കിലും അവിടത്തെ രാജഗൃഹപരിചയം കൊതിക്കുന്നവർ വിവരം പ്രളവരനെ അറിയിക്കണമെന്നായിരുന്നു നിയമമെന്നു മനസ്സിലാക്കിയ രണ്ടു സാഘക്കാരും ആ പരിപാടി ആദ്യ

മായി നിർവ്വഹിക്കുക എന്നതന്നെ തീർച്ചയാക്കി വിദേശീയമന്ത്രിയായ ആ ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ മന്ദിരത്തിലേക്കു തിരിച്ചു.

'ഘോരമാപ്ത' ഗൗരവമേറിയ ആഫീസുകാർക്കുള്ളിൽ മുഴുകിയിരുന്നതന്നാൽ ആഗതരെ കണ്ടിട്ടും അയാൾ അവരെ അപേക്ഷിക്കാതെ കൂട്ടത്തിൽ ഗണിച്ചു, ചിത്തക്ഷോഭത്തിന് ഇടകൊടുക്കാതെ, കഴുത്തൊന്നു തിരിച്ചു കളഞ്ഞതേയുള്ളൂ. എന്നാൽ സമരവിദ്വേഷം സേനാധ്യക്ഷാസമൂഹം ആയ സുയ്യദ്ദീപാടൽക്കാൻ, രജപത്രവീർണ്ണംഗമായ ദശരജ്ജ്ഞാൻ എന്ന രണ്ടു മാനുന്മാരാണ് ആഗതരെന്നു ദർഗ്ഗാഭാസ് അയാളെ അറിയിച്ചപ്പോൾ ചെട്ടെന്ന് ആ അധികാരസ്ഥന്റെ സാമന്ത്യാഭരണം അവരുടെ നേക്കു ലോഭംകൂടാതെ പ്രയുക്തമായി.

പ്രഭു, പ്രകൃതയിലെന്നപോലെ ആകൃതയിലും അതിവിചിത്രമായ ഒരു സൃഷ്ടിതന്നെയായിരുന്നു. വെള്ളോടു കോണ്ടു നിമ്മിതമായ ഏകാകിലും പാത്രംതേച്ചുമിനുക്കി വെച്ചാൽ കാണപ്പെടുന്ന വണ്ണം അനുഗ്രഹിച്ച ആ ശരീരം സാമാന്യത്തിലധികം നീണ്ടതാണെങ്കിലും ആ ദൈർഘ്യത്തിന്റെ അഫലകാരത്തെ തെല്ലൊന്നു കുറയ്ക്കുവാനോ എന്നു തോന്നാമോ, കഴുത്തിനുതാഴെപ്പോയി പുറകിൽ ഗണ്യമായ ഒരു വക്രത കാണുന്നുണ്ടു്. ദൃഷ്ടികൾരണ്ടും മാൗജ്ജാരനയനങ്ങളുൾക്കൊള്ളും പ്രകാശമാനങ്ങളായാർക്കുണവെന്നുതന്നെയല്ല, അവയിൽ കടുകുകണ്ണുകൊതിയനായ ഒരു സുഗാലവർണ്ണൻ്റെ ആകാംക്ഷാപാരവശ്യം അനുകൂലം ഗുരതം ചെയ്യുന്നുമുണ്ടു്. നക്ഷത്രങ്ങളോടൊന്നിടയിൽ പലപ്പോഴും ആവശ്യം പ്രമാണിച്ചു, അല്ലാതേയും അധരങ്ങളുടെ മുഷ്ടികരണവും വിചാടനവും നടക്കുന്നതു് അയാളുടെ ലോകകാർയ്യാലക്ഷണത്തിലുള്ള അത്യാസക്തിയെ കുറിക്കുന്നു. ശിരസ്സു് മുഴുവൻ അതിവിശപസ്തുതയോടെ ചരി

രക്ഷണം ചെയ്യുന്ന കഷണി, പിൻതലയ്ക്കു അല്പം ചുരുളിലായി ഗോഷ്പഭക്തിയിൽ വച്ചുപിടിപ്പിച്ചിരിക്കുന്ന 'എലിവാലു'കൊണ്ടു് അതിവിചിത്രമായ ഒരു സ്ഥിതി വഹിക്കുന്നുവെന്നല്ലാതെ പറവാൻ തരമില്ല. കവിരം തടം രണ്ടും ദന്തപംക്തികളോടുള്ള കൂടുതൽ അടുപ്പത്തെ കരുതിയായിരിക്കണം, മദ്ധ്യഭാഗത്തു് ആകർഷണീയമായ ഒരു നിമ്നതയോടെ കാണപ്പെടുന്നതു്. ആ പരപ്പേറിയ മുഖത്തിനു യാതൊരു വിധത്തിലും പൊരുത്തം നൽകാത്ത നാസികദർശനസമുപാധത്താൽ സങ്കോചവത്തോ എന്നു തോന്നുമാറു് പ്രത്യേക. സ്ഥിതി വഹിക്കുന്നു. ദീർഘങ്ങളായ ബാഹുക്കളും കണ്മണിനു താഴെയുള്ള വളവൊഴിച്ചാൽ അതിദീർഘമായ ശരീരവും അയാളുടെ അന്തർഭാഗം അലങ്കരിക്കുന്ന വീര്യശൗര്യങ്ങളേയും അവയെക്കാൾ ഗുപ്തമായ ഭീരുതയേയും പരിരക്ഷിച്ചു് ആ അതിമോഹവാന്റെ പാരവശ്യത്തിനു് ഏതു സാധ്യം അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിനും തയ്യാറെന്നു് ആർക്കുമേ നിശ്ചയിക്കാം. ആ വിലയേറിയ കർമ്മയാഗകാണ്ഡത്തെ സേനാനായകോചിതങ്ങളായ വേഷങ്ങൾകൊണ്ടു മോടിപിടിപ്പിച്ചു പ്രസ്തുത വിശ്വസ്തൻ അതിഥികളെ കണ്ടു തെല്ലൊന്നു വിസ്മയിച്ചുപോലെ ആദ്യം യാതൊരു ശബ്ദവും പുറപ്പെടുവിക്കാൻ ശക്തനായില്ല. എന്നാൽ ആ മനമുദ്ര ഗ്ലാലാസിന്റെ പ്രത്യേക ശ്രമത്താൽ ഇങ്ങനെ ഭഞ്ജിതമായി:—

“ശാന്തസമാധാനങ്ങൾക്കു നിത്യവൃത്തരംഗമായ ഈ രാജധാനിയിൽ നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരുടേയും ഏതാനും അനുചരന്മാർക്കും നിങ്ങൾക്കും എത്ര നാളത്തെ താമസമുണ്ടാകും? ആട്ടെ; ആദ്യമായി നിങ്ങൾ ആരെനും എവിടെ നിന്നു വരുന്നവെന്നും സത്യം അറിയിക്കുക.”

ദശരാജ്—ഒരുങ്ങും ബുക്സാരിലെ സ്വപദേശികളാണു്.

ഇകാ—നീങ്ങളുടെ യാത്രോദ്ദേശ്യം?

ദേശരാജ്—രാജാ ജയചന്ദ്രനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജധാനിയായ കാന്യകുബ്ജത്തിലെ ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിൽവെച്ചു സന്ദർശിച്ചു ഞങ്ങൾക്കു ചിലകാര്യങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നുണ്ട്. ഞങ്ങൾ അതിലേക്കു തിരിച്ചതാണ്.”

ഇകാ—രാജാ ജയചന്ദ്രനേയോ? രാജാജയചന്ദ്രൻ! അതേ; യാഗം നടത്തി മോക്ഷപ്രാപ്തിക്കൊരുക്കുന്ന ജയചന്ദ്രനെ നാങ്ങൾക്കു കാണണം! അല്ലേ?

ജയചന്ദ്രന്റെ ഒരു സാമന്തഭൂപനാണ് പരമർത്വി എന്ന കാര്യം ഭഗവാനറിയാം. എന്നാൽ ആമഹോബ്ധനഗ്രാമധിപന്റെ ഒരു വിശ്വസ്തു മന്ത്രിയോ ആലോചനാഗമമോ ആയ തുകാരാമൻ എന്തു കാരണംപ്രമാണിച്ചാണു് ജയചന്ദ്രനെ നിസ്സാരനാക്കി സംസാരിക്കുന്നതു് എന്ന് അവർ ഇരുവർക്കും ഒരുപ്രകാരത്തിലും ഉഴവിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അർക്കമകളെപ്പറ്റി വഴിയേ മനസ്സിലാക്കിക്കൊള്ളാമെന്നുകരുതി ദേശരാജ് ഇപ്രകാരം മറുപടി പറഞ്ഞു:—

“പ്രഭോ! എനിക്കു ഈ നിൽക്കുന്ന പട്ടാണിപ്രഭുവരനും തമ്മിൽ രാജ്യാതിർത്തി സംബന്ധിച്ചു പ്രമദമായ ഒരു തർക്കം ഉണ്ടായിപ്പോയി ”

ഇകാ—അതേ; അതിലേക്കു ഞാനെന്തുവേണം?

ദേശരാജ്—ഇന്നലെ സമയം അതിക്രമിച്ചുപോയതിനാലും, യാത്രാക്ലേശം നിമിത്തവും ഞങ്ങൾ ഒരു വിശ്രമസ്ഥലം അന്വേഷിക്കുകയായിരുന്നു. ഞങ്ങളുടെ അന്വേഷണത്തിൽ മഹോബ്ധ നഗരിയിലെ പ്രാകാരപാരത്തിനു വളരെദൂരമില്ല എന്നറിഞ്ഞു. തൽക്ഷണം ഞങ്ങൾ ഇങ്ങോട്ടേയ്ക്കു കടന്നു. ഇവിടത്തെ ഭാരപാലക പ്രമാണിയായ ദർഗ്ഗാദാസിന്റെ നിർദ്ദേശം അനുസരിച്ചു് ഏതാനും

നാൾ താമസിപ്പേതീത്ര എന്നു നിർവ്വന്ധിതരായി. ഇതാണു ഞങ്ങളുടെ യാത്രോദ്ദേശ്യം.

തുകാ—ശരി; നിങ്ങൾ മഹോബ്ധിയ്ക്കുതിരായ യാതൊരു ദ്രോഹോദ്യമങ്ങളിലും ഏല്പട്ടുവരല്ലെന്നു ഞങ്ങൾക്കു് എന്നു ഞങ്ങളുടേതാണു നിശ്ചയിക്കാം.

ദശരാജു്—ഞങ്ങൾക്കു യാതൊരു ദ്രോഹോദ്യമങ്ങളിലും ഏല്പട്ടേണ്ട യാതൊരുവശ്യവും ഇല്ല. ബുക്ലാരിൽ സമാധാനപരമായ ജീവിതം കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നവരാണു ഞങ്ങൾ. ഞങ്ങൾക്കു് ആരോടും യാതൊരുവകദ്രോഹത്തിനും ഉദ്ദേശിക്കേണ്ട ആവശ്യവും ഇല്ല.

തുകാ—ആളെ; നിങ്ങളെ ഞാൻ ഒരാഴ്ചയിൽ കൂടുതൽ കാലത്തേയ്ക്കു് ഇവിടെ താമസിപ്പാൻ അനുവദിക്കുകയില്ല. ആ സമയത്തിനുള്ളിൽ നിങ്ങൾ രാജാവിനേയോ മന്ത്രിയേയോ അനുപമിച്ചുകൊള്ളുക നിങ്ങളുടെ ചേരും?

ദശരാജു്—എന്റെ ചേരു് ദശരാജു് എന്നാണു്. എന്നോടുകൂടെ ഇവിടെ എത്തിയിരിക്കുന്നതു് ഒരു മികച്ച സേനാനായകനായ സയ്യദു മീരാജുമാണു് എന്നു ഞങ്ങളാണു്.

ഇപ്രകാരം ഈ വിഭജനത്തിലധിമകളായി സംഭാഷണം നടത്തിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ ശ്രദ്ധ പെട്ടെന്നു മറ്റൊരാളിന്റെ ആഗമനത്താൽ തടയപ്പെട്ടു. ദക്ഷിണദേശത്തുള്ള മേദോ എന്ന നഗരിയിലെ രാജകുമാരന്റെ വിശ്വസ്തനായിരുന്നു പുതയയായി അവിടെ പ്രവേശിച്ചതു്. തൽക്ഷണം ഏതോ ഗ്രന്ഥകാവ്യങ്ങളുടെ ആലോചനകൾക്കായി ദശരാജിനേയും ടൽമാൻ എന്ന യുദ്ധവീരനേയും അവിടെനിന്നു് യഥാചിതം യാത്രയാക്കിയ തുകാരാമന്റെ രഹസ്യാലയൽ പ്രവേശിച്ചു. ദൂതനെം കൈവശം ഉണ്ടായിരുന്ന കത്തുവാങ്ങി അയാൾ ഇപ്രകാരം വായിച്ചു:

“ബഹുമാന്യനായ മന്ത്രീസഭതമൻ അറിയുന്നതിനു:—

“ഗുരുവിദ്വേഷകളായ തരുണിമാർക്കു വേണ്ട സമ്മാനങ്ങൾ നൽകി അവരെ സന്തുഷ്ടകളാക്കി അയച്ചതിൽ അവിടുന്ന് പ്രശ്നിച്ചിട്ടു ദൗർഭാഗ്യത്തിന്നു വേണ്ട നന്ദിപറയുന്നു. അവർ എത്തി കാർയ്യങ്ങളെല്ലാം വഴിപോലെ അറിയിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവർക്കു സഹായം ഏതുവിധത്തിലും അപരിഹാര്യമായാത്തതന്നെത്തന്നെ. ഞാൻ ചെറിയൊരു സൈന്യവുമായി ഇന്നേയ്ക്കു അഞ്ചാംദിവസം രാത്രി കൊട്ടാരത്തിൽ എത്തണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നു. ആ അവസരത്തിൽ അവിടുന്ന് മഹോത്സവത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നാലും ഇല്ലെങ്കിലും ഞങ്ങൾക്കെതിരായ യാതൊരു പ്രചരണത്തിലും ഏല്പിക്കരുതേ എന്നു വിശേഷിച്ചു് അപേക്ഷിക്കുന്നു. പ്രാകാരവാതിൽ വല്ലവിധത്തിലും കടന്നു കൊട്ടാരം സമീപിച്ചാൽ രാജന്റേയുടെ വാസസ്ഥലത്തേയ്ക്കുള്ള വഴിയെല്ലാം ഗുർത്തക്കാരികൾ പറഞ്ഞു ഞാൻ നല്ലപോലെ പറിച്ചു വെച്ചിരിക്കുന്നു. അവിടുത്തേയ്ക്കു ക്ഷേമംതന്നെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

വിശ്വപസ്തുവദേയൻ,

കാരിയ്ക്കുരാജകുമാരൻ (ഒപ്പ്) ”

തുകാരാപ്രഭു ഇതു കേട്ടു വായിച്ചു് അത്യന്തം സന്തുഷ്ടനായി ആ വിചിത്രലേഖനം ഗൌരവമേറിയ എന്തൊരേഖാപ്രമാണം എന്ന നിലയിൽ സ്വന്തം പെട്ടിക്കകത്തു സൂക്ഷിച്ചു. രാജകുമാരൻ കത്തിൽ പ്രസ്താവിക്കുന്നപ്രകാരം ഒരു അശുഭമെന്നും ഉണ്ടാകുന്നതു തനിക്കു് എത്രയോ സന്തോഷകരമായിട്ടാണു് അയാൾ ഗണിച്ചിരിക്കുന്നതു്. സ്വന്തം സഹോദരിയായ മല്ലനാദേവിയുടേയും അവരുടെ ഭർത്താവായ രാജാപരമർദ്ദിയുടേയും വിശ്വപസ്തുവദേയനായി കൊട്ടാരത്തിൽ കഴിഞ്ഞുകൂട്ടുന്ന ഈ കടിലപ്രഭു അവ

രുടെ രാജാധികാരത്തെ ഏതുവിധത്തിലും അപഹരിക്കുന്നതിനും ഉററശ്രമിക്കുന്നതുമിതിതം അയാൾ രാജധാനിയെത്തിരായ പല ഗ്രന്ഥകൃതങ്ങളുടെയും മറ്റുള്ളവരെ രഹസ്യമായി ചേർത്തുകൊണ്ടിരിക്കുകയായിരുന്നു.

ഉന്നതമായ പ്രതീക്ഷയോടെ നാലഞ്ചുദിവസം മുഴുവൻ സത്യഭുവനത്തിൽ ഭഗവാനുജ്ജ്വലിച്ചുവന്നു. വിദേശീയസംഘം രണ്ടും മഹോത്സവം നഗരിയിൽ കഴിഞ്ഞു കൂട്ടി. എന്നിട്ടും രാജാവിന്റെ അഭിമുഖമേറുന്നതിനും അവർക്കിടകിട്ടിയില്ല. ആ അപേക്ഷകരുടെ കാര്യം അത്ര എളുപ്പം വിജയകരമായി കലാശിക്കുന്നപക്ഷം രാജപുത്രാപത്തിന്നു ലോപം വരികയില്ലേ എന്ന സംശയത്താലായിരിക്കാം, പരമർത്ഥിഭൂപൻ അവർക്കു കാണാൻ തക്ക സന്ദർഭം നൽകിയില്ല. ആ വിദേശ്യന്മാർക്കു നഗരത്തിലെങ്ങും ചുറ്റിനടക്കണമെന്നും ഈ സഞ്ചാരത്തിനിടയിൽ രാജാവിന്റെ സേവകന്മാരിൽ ആരെങ്കിലും അവരെ കാണാൻ തക്ക യാകമെന്നും ആ സേവകന്മാർ മുഖേന സംഗതികൾ മനസ്സിലാക്കുന്ന രാജാവിന്റെ സങ്കടംകൊണ്ടു ഭിന്നമുഖത്വം പ്രവേശിപ്പിക്കുവാൻ കമ്പനമെന്നായിരുന്നു ഭർത്താവ് വിദേശീയർക്കു നൽകിയ സമാധാനം. മല്ലനാദേവിയുടെ സാമർത്ഥ്യം ഒന്നുകൊണ്ടുമാത്രമാണ് പരമർത്ഥിഭൂപൻ രാജകാര്യങ്ങളിൽ ഉദാസീനനാകാതെ കഴിയുന്നതെന്നും രാജാവിനോടു അത്രത്തോളം സ്വാധീനശക്തി പ്രയോഗിക്കുന്ന രാജാവിന്റെ പരിചയം തങ്ങൾ ഏതുവിധവും സമ്പാദിക്കേണ്ടതാണ് എന്നും ആഗതർ കരുതി.

മഹോത്സവം നഗരത്തിന്റെ ചുറ്റുപാടുമുള്ള കാഴ്ച അത്യന്തം മനോഹരമായിരുന്നു. 'മദനസാഗരം' എന്ന പേരിൽ വിസ്തൃതമായി കാണപ്പെട്ട ഒരു ജലസ്രോതസ്സും അതിൽനിന്നും അധികം ദൂരത്തല്ലാതെ 'കീർത്തിസാഗരം' എന്ന പേരിലുള്ള മറ്റൊരു വിപുലസ്രോതസ്സും നഗരിയുടെ ശോഭ

യെ വർദ്ധിപ്പിച്ചു. ഈ സരസ്സുകളുടെ തീരപ്രദേശത്തുള്ള തരുലതാളിയകൃതിവിഭവങ്ങൾ ഏതൊരു സന്ദർഭനേയും പ്രത്യേകം ആകർഷിച്ചാൻ പോകുന്നവയാണ്. ഇതുപോലെ അത്യാനന്ദകരങ്ങളായ പല കായ്കളിലും ആസക്ത ചിത്തരായ യാത്രികർ ഒന്നരണ്ടുദിവസം യാതൊരു മുഷിച്ചിലിനും ഇടയാക്കാതെതന്നെ കഴിച്ചുകൂട്ടി. അവർ ആ നഗരിയിൽ ഉടങ്ങനെ സഞ്ചരിച്ചവരവെ അഞ്ചാംദിവസം ഒരു സായാഹ്നത്തിൽ കീർത്തിസാഗരത്തിന്റെ തീരത്തിൽ ഉന്നമനമാരതൻ ഏറ്റവും സുഖിച്ച സമയം കഴിഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. വിപുലാകൃതിയോടുകൂടിയ ഒരു അപരിചിതൻ ഈ സന്ദർഭത്തിൽ അവരുടെ സമീപത്തു് എത്തി ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

“കീർത്തിസാഗരത്തിന്റെ തീരത്തിൽ ഉന്നമനമാരതൻ ജലജന്തുക്കളുടെ ഉപരിതലാഗമനം കൊതിച്ചു കണ്ണമടച്ചു കഴിഞ്ഞുകൂട്ടുന്ന നിങ്ങൾ ഏതു നാട്ടിലെ ബകങ്ങളാണ്?”

ദശരാജ്—ഞങ്ങൾ ഒരു നാട്ടിലേയും ബകങ്ങൾ അല്ല.

ആഗതൻ—എന്നാൽ പിന്നെ ഇങ്ങനെ സരസ്സിന്റെ തീരത്തു കണ്ണമടച്ചു കഴിയുന്ന നിങ്ങൾ വേറെ ഏതൊരു തരം ജീവികളാണ്? നിങ്ങളെപ്പറ്റി പുരാണങ്ങളും ഇതിഹാസങ്ങളും മൗനം അവലംബിക്കുന്നതേയുള്ളൂ.

ദശരാജ്—പ്രഭോ അങ്ങു നേരപോകുന്നിന്നു തുറന്നുവെന്നു തോന്നുന്നു. അതിലേയ്ക്കുള്ള സന്ദർഭം ഇതല്ല. ഞങ്ങൾക്കു് അങ്ങയോടു സംഭാഷണം മുഖേന പരമമായ പ്പെടാൻ വേണ്ട സൗകര്യവുമില്ല.

ആഗതൻ—സൗകര്യമുള്ളിടത്തും ഇല്ലാത്തിടത്തും എല്ലായിടത്തും നേരംപോകണമല്ലോ നിങ്ങൾ എന്തു കാര്യമായാട്ടാണ് ഇവിടെ വന്നുചേർന്നിരിക്കുന്നതും?

ദ. രാ—ഞങ്ങൾക്കു് ഇവിടെ ഒരു അധീശനായ രാജാ പരമർദ്ദിയെ ഒരു കാണണം.

ആഗതൻ—ഒന്നു കണണം! അത്രേ ഉള്ളല്ലോ. അങ്ങനെയാണെങ്കിൽ എന്നോടുകൂടി വരിക. ഇന്നു വൈകുന്നേരം മഹാരാജാവു് അമൃതേന്തു കഴിഞ്ഞു് ശയനമായി ലേയ്ക്കു പോകും. നിങ്ങൾ എന്നോടുകൂടി വരുന്നപക്ഷം, ഞാൻ കൊട്ടാരത്തിലെ വാതലിന്റെ ഒരു മൂലയിൽ നിങ്ങളെ കൊണ്ടുപോയി നിർത്താം. അങ്ങനെയായാൽ മഹാരാജാവിനെ “ഒന്നു കാണാൻ” സൗകര്യം കിട്ടും.

ദ. രാ.—അങ്ങനെയല്ല. ഞങ്ങൾക്കു തിരുമനസ്സിനെ കണ്ടു് ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിന്റെ തിർപ്പിന്നായി ഒരു വാദവിഷയം തിരുമനസ്സറിയിക്കേണ്ടതുണ്ടു്. ഞങ്ങളുടെ ഒരു അതിർത്തിത്തക്കം.

ആഗതൻ—ആട്ടെ; അതിലേയ്ക്കു് ഈ കായലിന്റെ കരയിൽ കാത്തുകൊണ്ടിരുന്നാൽ മതിയോ?

ദ. രാ.—അങ്ങു് ആരാണു്! മനസ്സിലായില്ല.

ആഗതൻ—ഞാനോ? ഞാൻ? ഞാൻ ആരെന്നറിയണം. ഇല്ലേ? എന്റെ ചേർ സാക്ഷാൽ ഭാരതീകണ്ഠൻ എന്നാണു്. ‘സാക്ഷാൽ’ എന്നു ചുരുക്കല്ലേയ്. മഹാരാജാവിന്റെ ആശ്രിതരിൽ ഇജ്ജനവും ഒരാൾ എന്നേ ഉള്ളൂ. നിങ്ങൾ വിദേശീയരാണ്. അല്ലേ? നിങ്ങൾക്കു മഹാരാജാവിനെ കാണണം അല്ലേ? അതിലേക്കു നിങ്ങൾ ആദ്യമായി മഹാരാജാവിനെ കാണണം. പുരുഷനെ അറിവാൻ ആദ്യം പ്രകൃതിയെ അറിയേണ്ട?

ദ. രാ.—ഞങ്ങൾക്കു് ഇതു യാതൊരുവക പരിചയവും ഇല്ലാത്ത ഒരു ഭീകരണു്. അതുകൊണ്ടു ദേവിയെ കാണാനുള്ള വഴിതന്നെ നിശ്ചയമായില്ല.

ആഗതൻ—വഴിയൊക്കെ ഞാൻ പറഞ്ഞുതരാം. പരോപകാരത്തിൽ കവിഞ്ഞ ഒരു പുണ്യം ഉണ്ടോ? ഇവിടെനിന്നു കൊട്ടാരത്തിലേക്കു കഴ്ചിച്ചു രണ്ടു മൈൽ

ഭൂമമേ ഉജ്ജി. അവിടെ രാജ്ഞി കാണും. നേരേ കൊട്ടാരത്തിൽ എത്തുക. അതുതന്നെയാണു രാജ്ഞിയെ കാണാനുള്ള വഴി.

രാജ്ഞിയുടെ സേവകന്മാരിൽ ഒരുവനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനാണു് അതെന്നു് ദശരാജു് മനസ്സിലാക്കി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കായ്കൊഴുവത്തിന്നു ലോപം വരുത്തുന്ന സംഭവങ്ങൾ ഇപ്രകാരമാണു് ആരംഭിച്ചതെങ്കിലും ഈ ഗൗരവമില്ലാത്ത അധികനേരത്തേക്കു നിലനിന്നില്ല. രാജാ പരമർട്ടിയുടെ ഭരണസ്വഭാവം, മഹോബാനഗരിയിൽ പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന പരാക്രമശാലികളായ ഭരണകർത്താക്കളുടെ ചെറുചരിത്രം എന്നിവ ഈ പുതിയ ബന്ധുവിൽ നിന്നു ദശരാജിനു് മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിച്ചു മഹോബാനഗരിയുടെ അധിപനായ രാജാവു് കാന്യകുബ്ജത്തിലെ ജയചന്ദ്രന്റെ ഒരു വിശ്വസ്തു സാമന്തനാണെന്നും വിദേശീയരോടും, സ്വദേശീയരോടും അത്യന്തം ആർക്കുലും പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന ഒരു ദയാലുവാനെന്നും അറിഞ്ഞു. ബനഹർ കുടുംബാംഗങ്ങൾ കൃഷാർത്ഥമായി തങ്ങളുടെ യാത്രോദ്ദേശ്യം സഫലമാക്കുന്നതിനുള്ള തക്കം പ്രതിഷ്ഠിച്ചു് ഒന്നു രണ്ടു ദിവസംകൂടെ ആ രാജധാനിയിൽ കഴിപ്പിച്ചുവാൻ തീർച്ചയാക്കി.

അദ്ധ്യായം ൩.

ബനഹർസഹോദരന്മാരും സയ്യദുപക്ഷീയരും മഹോ
ബാനഗരിയിൽ താമസമായി ദിവസം നാലുകഴിഞ്ഞു.
അഞ്ചാമത്തെദിവസം അല്പരാത്രിസമയമായി. കോട്ട
വാതലിനു അരികെ ഉണ്ടായിരുന്ന വിശ്രമസങ്കേതങ്ങളിൽ
സുഖനിദ്രവെയ്യുകയായിരുന്നു. ഈ വിദേശയാത്രികൾ
കൾപെട്ടെന്നു എന്തോ ശബ്ദഘോഷത്താൽ ഉണർന്നു
പ്പെട്ടു. പ്രാകാരരക്ഷകനായ ഭടന്റെ നിദ്രാഘൃണിത
മായ വെല്ലുവിളികൾക്കു ലഭിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന പ്രത്യുത്തരം
എത്രയും വേഗത്തിൽ കോട്ടവാതിൽ തുറന്നുകൊള്ളണ
മെന്നും, അല്ലാത്തപക്ഷം ഏതെങ്കിലും പ്രകാരത്തിൽ നഗ
രത്തിനുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു വെളിയിൽ ക്ഷമാശൂന്യരായി
നില്ക്കുന്ന സകല ആളുകളും കൂടെ ഒത്തുചേർന്നു ആ നഗരി
യെ നാമാവശേഷമാക്കുന്നുണ്ടു എന്നും ആയിരുന്നു. ഈ
ഉത്തരം പുറപ്പെടുവിച്ചയാളിന്റെ ഭാഷണസംഗമം കഠിന
കോപഫലമായി അത്യുഷ്ണത്തിൽ അവിടെയെങ്ങും ചൂഴ്ന്നു.
ബനഹർ സഹോദരന്മാരിൽ ജ്യേഷ്ഠനായ ദശരാജാക്കളുടെ,
ഭ്രാന്താക്കളായ ബസുരാജ്, രഘുമൻ, തോദരൻ എന്നിവ
രൊത്തു പെട്ടെന്നു എഴുന്നേറ്റു അവിവേകിയായ ആക്രമ
ണമൂർത്തിയുടെ കോപവാക്കുകളാൽ വിജൃംഭിതവീര്യരായി
കോട്ടയരുകിലുള്ള കൊത്തളത്തിൽ എത്തി. അല്പസം
കാരത്തിൽകൂടെത്തന്നെ വെളിയിലേക്കു നോക്കി ആ സമ
യത്തു അത്യന്തം ആകസ്മികമായവിധം ആക്രമണത്തിനു
മുതിരുന്നവര ആരായിരുന്നുവെന്നും, അവർ എത്ര ആളു
കൾ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നോ അറിയുന്നതായി, സഹോദരന്മാ
രുടെആശം എന്നാൽ അന്ധകാരത്തിന്റെ കാർഷ്ണ്യം

ത്തം അവർക്കു യാതൊന്നുംതന്നെ വ്യക്തമായി കാണാൻ ഇടയായില്ല. താഴെ കോട്ടവാതലിനോടു അടുത്തു അപൂർവ്വം ചിലർ നില്ക്കുന്നതായി മാത്രമേ അവർക്കു ബോധപ്പെട്ടുള്ളൂ. കതിരജീനികളുടെകിലുക്കലും അശപവൃത്തങ്ങളുടെ പതനശോഷവും അവരുടെകണ്ണുകളിൽ നല്ലപോലെ പതിച്ചു. ഇരുട്ടത്തു കരെ അകലെയായി ഒരു അശപസൈന്യം തന്നെയായിരിക്കും നില്ക്കുന്നതു് എന്നു അവർക്കു ന്യായമായ ഒരു സംശയം തോന്നി. അവ്യക്തമായിട്ടാണെങ്കിലും മുമ്പിൽ കാണപ്പെട്ട ആ അഭിയോഗികളെ ഉദ്ദേശിച്ചു ധീരനായ ഭരരാജു് ഇങ്ങനെ വിളിച്ചു പറയുകയായി:—

“ആരെടോ അതു്? ഈ അലംരാത്രി സമയത്തു ശുദ്ധ ധീകാരമായി ആക്രമണത്തെപ്പറ്റി സംസാരിക്കുന്നതു്? ഇത്രഭീരുക്കളായ അസൂരുകൾക്കു ഇറന്നുകൊടുക്കുവാനല്ല, മഹോബയിലെ പ്രകാരപാരം സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതെന്നു നല്ലപോലെ മനസ്സിലാക്കിക്കൊള്ളുക.”

ഇതു ഭീഷണിക്കു മറുപടി താഴെകാണുംപ്രകാരമായിരുന്നു—

“കോട്ടച്ചുവരിനമുകളിൽ കാണപ്പെടുന്ന അല്ലയോ ‘അഖിലാ’ മുഖമേ, അതേ, നിന്നെ പുരുഷവനുമായി ഞാൻ കണക്കാക്കുന്നില്ല. വേഗം കൊട്ടാരത്തിലേക്കുപറന്നു് ആ രാജപ്രതാപവാന്യെ പരമർത്ഥിപ്രഭുവിനെ ഒരു സംഗതി അറിയിക്കുക. മല്ലനാരാജ്ഞിയുടെ കഴുത്തിൽ തിളക്കുന്ന ആ വളമാല്യം ഏതും താമസംകൂടാതെ ഇക്കോട്ടു കൊടുത്തയച്ചുകൊള്ളുന്നതു നല്ലതു്. അല്ലാതെ പക്ഷം, ഞാൻ കോട്ടവാതിലും കോട്ടയു, ആകപ്പാടെ പൊളിച്ചു തറന്നിരപ്പാക്കി മഹോബാനഗരത്തെത്തന്നെ പൊടി ഭസ്മമാക്കിക്കളയുന്നതിനാണു നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ആട്ടെ, എന്റെ ആജ്ഞാപനം അനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിച്ചുകൊള്ളുവാൻ ഇരാ, സ്വപ്നസമയം അനുവദിക്കുന്നു.

ആ വളർച്ചയും എത്രയും വേഗത്തിൽ കൊണ്ടുവന്നു് ഏല്പിക്കുന്നപക്ഷം യാതൊരുപത്തും നേരിടുകയില്ല. ഇനിയും എത്രയോ പെണ്ണുങ്ങളുടെ ഗുണങ്ങൾ കണ്ടുറപ്പിക്കാം. അല്ലെന്നുവരുട്ടെ, മധോബാനഗരിയും നഗരവാസികളും അവസാനദശയിൽ എത്തിക്കഴിഞ്ഞുവെന്നു് മനസ്സിലാക്കിക്കൊള്ളുക. പോയി പറയൂ.

ദശരാജു്—എന്തെന്തോ താൻപറയുന്നതു്? ഇങ്ങനെയുള്ള ഭീഷണികൾ കേട്ടു പരിഭ്രമിക്കുവാൻ ഇവിടെ നില്ക്കുന്നവർ വെറും കൊച്ചുകുട്ടികളോ? രാത്രിയിൽ മൂന്നു നാലു കൊള്ളക്കാർ വാചാരിച്ചാൽ സുരക്ഷിതമായ ഈ നഗരിയിലെ ജനങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കുമെന്നോണോ നിങ്ങൾ വാചാരിക്കുന്നതു്? ആട്ടെ, ഈ മൂഢവചനം വിട്ടുകളക. അതായിരിക്കും നന്നു്.

ആക്രമണനേതാവു്—എടോ. ബുദ്ധിഹീനന്മാരോ, ഇങ്ങനെയൊന്നുമാണു് ശുദ്ധമറയന്മാർ സംസാരിക്കുന്നതു്. എന്താണു്? എന്താ പരാജയത്തു്? മൂന്നു നാലു കൊള്ളക്കാരെന്നോ? എന്താ ശിഷ്ടമുള്ളവരൊക്കെ ഭ്രാന്തന്മാരെന്നോ അതോ നിങ്ങളെപ്പോലെ അബലകളെന്നോ ആണോ കരുതിയിരിക്കുന്നതു്? ഇതാ വെളിച്ചം കൊണ്ടുവന്നു നോക്കി മനസ്സിലാക്കുക. ഞാൻ അതിപ്രകൃതിമത്തായ ഒരു സൈന്യത്തോടുകൂടെയാണു് ഇവിടെ എത്തിയ വിടുന്നതു്. ഞങ്ങൾക്കു ഈ കോട്ടയിലുള്ള സകല തകരാറുകളും വളരെ നല്ലപോലെ അറിയാം. നങ്ങളുടെ പരമർത്ഥി ഭൂപൻ വളരെ മർദ്ദനപ്രിയനാണെങ്കിലും ആ ധാർമ്യവങ്ങളോടുള്ള മർദ്ദനത്തിനല്ലാതെ അദ്ദേഹം മറ്റൊന്നിനുംശക്തനല്ല. സുഖലോലുപനായ ആ രാജപുത്രൻ ഗുണതംകണ്ടും സംഗീതംകേട്ടും സൗന്ദര്യം അനുഭവിച്ചും അങ്ങനെ പകൽ സ്വപ്നം കാണട്ടെ. അദ്ദേഹം കോട്ടയിലെ അറാകുറപ്പണികളിൽ തീരെ ശ്രദ്ധിക്കുന്നയാളല്ല.

എന്ന വിവരം തന്നെ 'അറിയാമോയോ? അതിനാൽ ഞങ്ങൾ പറയുന്നു. വേഗം കോട്ടവാതിൽ തുറന്നുതന്നു' വലുതായ ഒരു യുദ്ധംകൊണ്ടു നേരിടാവുന്ന നഷ്ടം മുൻ കൂട്ടി പരിഹരിക്കുക. അല്ലാത്തപക്ഷം -

ഭരരാജ് - "കോട്ടയിലെ അററകാരങ്ങളും തകരുന്നുകളും ഏതെല്ലാം വിധത്തിലോ ആകട്ടെ. ഞങ്ങൾക്കു് അക്ഷമയൊന്നും നിശ്ചയമില്ല. ഞങ്ങൾ ഇവിടെ താമസിക്കാൻ എത്തിയിട്ടു് അധികംനാൾ ആകുന്നില്ല. എങ്കിലും നിങ്ങളെപ്പോലുള്ള രാകൊള്ളക്കാരുടെ യാതൊരു ശതരവും അനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിപ്പാൻ തയ്യാറില്ലതന്നെ. അതുകൊണ്ടു തല്ക്കാലം വാതിൽ തുറന്നുകിട്ടാത്ത നിരാശയോടെ കോട്ടയിൽ വിടവുകളുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ കൂടെത്തന്നെ ചാനം തന്റെ സൈന്യവും ഈ നഗരങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ചു് ഏതാനും നാളായി സൂക്ഷവിശ്രമം കൊള്ളുന്ന ഞങ്ങളുടെ ഖഡ്ഗങ്ങൾക്കു തെല്ലൊരു പ്രവൃത്തിപരിപാടി കുറിക്കുക. വേണ്ടപ്പോട്ടു എല്ലാവിധത്തിലും ഏതൊരാളുമുണ്ടാവും നടത്തിക്കൊള്ളുക. നിങ്ങൾക്കു അടുത്തുപോയ അന്ത്യകാലത്തെ ആശ്വാസം തട്ടിക്കാവുന്നതു് സൂക്ഷിച്ചു സംസാരിക്കുക"

ഈ വിലയേറിയ ഉപദേശത്തിനുണ്ടായ മറുപടി അതിശക്തിമത്തായ ഒരു സേനാജ്ഞാപനലാപനിയായിരുന്നു. ബലമേറിയതും കട്ടികൂടിയതുമായ മരപ്പലകകൊണ്ടുള്ള കോട്ടവാതലിൽ കണ്ടുകോടാലികൾ, വെട്ടുകത്തികൾ, വലിയ തടികൾക്കുണ്ടാകാൻ എന്നിവയുടെ വമ്പിച്ച സംഘട്ടനം കേൾക്കുമാറായി. പ്രാകാരദുരന്തത്തെ പരിരക്ഷിച്ചിരുന്ന പലകകൾ മിക്കവാറും ശിഥിലിതമാകുന്ന ഘട്ടം അടുത്തു.

അടുത്തുണ്ടാകാൻപോകുന്ന അക്രമണത്തെ എതിർത്തുകൊള്ളേണമതു് തങ്ങളുടെ ധർമ്മമാണെന്ന ബോധ

ത്തിൽ ദേശരാജ്യം സോദരന്മാരും തൽക്ഷണം യുദ്ധത്തിനു പയ്യകതമായ വേഷത്തിന്റെ അവലംബനത്തിനുമതിൻ. സയ്യദുകക്ഷിക്കാരും വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങളോടെ മഹോബാശരൂകളുടെ ആക്രമണം തടയുന്നതിനു സജ്ജരായി. ഇരുകക്ഷികളും അതിർത്തിത്തക്കം സംബന്ധിച്ച അഭിപ്രായ വ്യത്യാസങ്ങൾ നിശേഷം മറന്നു തങ്ങളുടെ തൽക്കാല വാസസ്ഥാനമായ നഗരിയുടെ സംരക്ഷണത്തിൽ അത്യന്തം ജാഗ്രൂകരായി എന്നതിൽപരം അവരുടെ കൃതജ്ഞതയ്ക്കു മറ്റു ലക്ഷ്യങ്ങൾ വേണ്ടതില്ലല്ലോ.

കോട്ടവാതിൽ വക കട്ടിയുള്ള പലകകൾ പൊളിയുകയോ വീഴുകയോ ചെയ്തില്ല. ബലമേറിയ തടിക്കഷണങ്ങളുടെ സംയുക്തതയിൽ ഫലകസദൃശമായി കാണപ്പെട്ട ആ വക ഭാരവണ്ഡങ്ങളെ പൊളിക്കുന്നതിനു കൈക്കോടാലികൾക്കോ മറ്റു ആയുധങ്ങൾക്കോ അത്ര എളുപ്പത്തിൽ സാധിക്കുമായിരുന്നില്ല. കൂടാതെ, അകത്തുനിന്ന പ്രാകാരരക്ഷകർ ഏറ്റവും ബലമുള്ള തടിക്കഷണങ്ങൾകൊണ്ടു വാതില്ലുപകകൾക്കു ഉഴന്നുകൊടുത്തുമാരുന്നു. ഇക്കാരണങ്ങളാൽ ഉദ്ദേശിച്ചപ്പോലെ ഉപരോധകന്മാർ ആ ഗേറ്റു അത്ര എളുപ്പം അധീനമാകാതെയായി.

ദേശരാജ്യം, സ്വപസഹോദരന്മാരെ മിരാടൽഫാന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ നഗരിരക്ഷണം സംബന്ധിച്ചുണ്ടാകാവുന്ന സമരത്തിൽ മുഖ്യഭാഗം വഹിക്കുന്നതിനു വിട്ടുകൊടുത്തു. ആ സഹോദരന്മാരും അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന ഏതാനും ഭടന്മാരും കൂടി കോട്ടയ്ക്കു മുകളിൽ കയറി നിന്നു താഴെ ആക്രമണം നടത്തുന്നവരെ കഴിയും വിധത്തിൽ എതിർക്കുവാൻ മുതിർന്നു. കൂടുതലായി, മിരാടൽഫാന്റെ പക്ഷത്തുനിന്നു ഇരുപതോളം അശ്വഭടന്മാരെ ഒരപ്രത്യേക സംഘമാക്കി കോട്ടവാതിലിനു അരികെ നിർത്തിയിരുന്നു. മഹോബയിലെ സേന വരുന്നതിനു താമസം

നേരിടുന്ന പക്ഷം, അഥവാ ശത്രുക്കൾ പ്രാകാരദപാരരഃ
 ജനം ചെയ്തു അകത്തു് കടക്കുന്ന പക്ഷം, അപ്രകാരം
 ഉണ്ടാകാവുന്ന ആപത്തു് തടയുന്നതിനായിട്ടത്രേ ഈ
 വിധം വഴിയിൽ ഇരുപതാളുകളെ തയ്യാർ ചെയ്തു നിർ
 ത്തിയതു്. കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ കാണപ്പെട്ട ഗൃഹങ്ങളുടെ ചുവ
 തുകളിൽ വലിയ പന്തക്കടൽ കത്തിനിറുത്തിയിരുന്നു. ശത്
 രുക്കൾ പക്ഷേ കോട്ടയ്ക്കുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ തന്നെയും
 അവർ കണ്ണഞ്ചിപ്പോകുന്നതിനും തട്ടുപാത, കൊട്ടാര
 ത്തിലുള്ള വഴി അറിയാതിരിക്കുന്നതിനും ഈ ഉപായം
 നല്ലവണ്ണം പാറി. പന്തത്തിന്റെ നിഴലിൽ ഒളിച്ചു
 തന്ന ഭടന്മാരുകളെ, തക്കം അനുസരിച്ചു പൊരുതുകൊ
 ള്ളുന്നതിനു് ആജ്ഞപുരായ്മിരുന്നു.

ഈ ശ്രമംകൊണ്ടുമാത്രം പ്രാകാരരക്ഷണമോ അതി
 നെത്തുടൻതള സമരമോ വിജയകരമായി നിർവ്വഹിക്കപ്പെ
 ടാതെ വന്നേക്കാമെന്നു കരുതിയ സയ്യദ്പീരൻ ഏതാനും
 പ്രാകാരഭടന്മാരെ ഉടൻതന്നെ സേനാനിവേശസ്ഥല
 തേരിൽ ഉടൻ പറഞ്ഞയച്ചു. ഒരു വലിയ സേനയുമായി
 അവർ വേഗം എത്തിക്കൊള്ളണമെന്നതായിരുന്നു അവർ
 വേഗം അറിയിച്ചതു്

വേണ്ട സന്നാഹത്തോടെ നിന്ന ഇരുകക്ഷികളും
 തമ്മിൽ പ്രാകാരദപാരം സംബന്ധിച്ചു വലുതായ ഒരു
 ആക്രമണവും അതിനെ തുടർന്നുള്ള എതിർപ്പും നടന്നു.
 കാട്ടിച്ചുവരിനു വെളയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഭടന്മാർ വെളി
 യിൽ നിന്നിരുന്ന ശത്രുക്കളെ ലക്ഷ്യംകൊണ്ടു് അസൂ
 ങ്കൾ പൊഴിച്ചു. ആ ശത്രുസേനയിലെ അധിനായകനു
 തന്നെയും അപായകരമായ വിധത്തിൽ പല മുറിവുകളും
 പാറി. അതിനാലും സേനയിലുള്ള പല ആളുകളും ഈ
 ആക്രമണം സംബന്ധിച്ചു നഷ്ടപ്പെടുപോകയാലും, ഉപ
 രോധകന്മാർ തങ്ങളുടെ നിഷ്പ്രഹലമായ യുദ്ധങ്ങളിൽനിന്നു

പിൻതിരിയുകയാണുണ്ടായത്. അവരുടെ നേതാവാകട്ടെ പരാജിതനും, പ്രണിതാംഗനുമായി അല്പം ദൂരെ ഒരു സ്ഥലത്തേക്കു ഒരുങ്ങിനിന്നു. സേനയെ തൽക്കാലത്തേക്കു സമരവ്യാപാരങ്ങളിൽനിന്നു പിൻതിരിപ്പിച്ചു സ്വന്തം സ്നേഹിതനായ സേനാനായകനോടു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു.

“സവന്തരാജ്, ആ തുകാരാമൻ എന്തൊരു കള്ളനാണെന്നു നിങ്ങൾക്കു മനസ്സിലാവുകയുണ്ടായോ? ദേഹം, അയാൾ നമ്മെ ചതിച്ചു. തീർച്ചതന്നെ. അല്ലാത്തപക്ഷം ഇത്ര ശക്തിയായ എതിരാക്രമണത്തിനു മഹോദ്ധാനഗരിയ്ക്കു സാധിക്കുമായിരുന്നോ?”

സേനാനായകൻ—തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് അങ്ങനെ കരുതരുതേ. അയാൾ അറിഞ്ഞിട്ടായിരിക്കുകയില്ല. നഗരിയെ സംരക്ഷിക്കാൻ ഇന്നു കണ്ടതുപോലുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾ നടന്നതു്. ഈ ആക്രമണത്തിന്റെ വിജയം നഗരിക്കാണു് ലഭിക്കുന്നതെന്നു് അയാൾ അറിയുന്നപക്ഷം അത്യാശ്ചര്യഭരിതനാവുകയും ചെയ്യും. രാജാജയചന്ദ്രന്റെ അധീശത്വത്തിൽ മതിമറന്ന രാജാപരമർദ്ദി വേണ്ട ഒരുക്കംകൂടാതെയിരിക്കും എന്ന് അയാൾ കരുതിയിരിക്കാം. എന്നാൽ ആ കരുതൽ കേവലം അടിസ്ഥാനരഹിതമാണെന്ന വിധത്തിലുള്ള അനുഭവങ്ങളാണല്ലോ നമുക്കിന്നു നേരിട്ടതു്. ഇക്കാര്യത്തിൽ നമ്മുടെ വിശ്വസ്തമിത്രത്തെ പഴിക്കേണ്ട യാതൊരാവശ്യവുമില്ല. മഹോദ്ധലിയെ അശക്തമായ സേന വിചാരിച്ചാൽ ഒന്നും സാധിക്കയില്ലെന്നായിരിക്കാം തുകാരാമൻ ധരിച്ചതു്.

കാരിംഗരാജൻ—എന്തു്? അശക്തമായ സേനയെന്നോ? ഒരിക്കലും ഞാൻ അതു സമ്മതിക്കുകയില്ല. അവർ നമ്മോടു എതിർത്ത അവസരത്തിൽ വേണ്ടുവോളം ധീരതയും പരാക്രമശീലവും പ്രകടിതമായിട്ടുണ്ടു്.

സവന്തരാജ്—തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു പ്രസ്താവിക്കുന്നതു ശരിതന്നെ. എന്നാൽ വളരെ ധീരതയും പരാക്രമവും പ്രകാശിപ്പിച്ചതു മഹോബാവക ഭടന്മാരായിരുന്നുവോ എന്നു ഞാൻ ബലമായി സംശയിക്കുന്നു. ഈ നഗരിക്കു പുറമേനിന്നു എത്തിയിരിക്കുന്ന അന്യദേശത്തുള്ളവരാണു് ഇന്നു് എത്തിത്തവരിൽ ഭൂരിപക്ഷവും. അവരുടെ യുദ്ധമാറ്റ കളം അത്തരത്തിലായിരുന്നു.

കാരംഗരാജൻ—പക്ഷേ അങ്ങനെയായിരിക്കാം. ഏതായാലും നമുക്കു പററിയതു് വലുതായ അപരാധം തന്നെയാണു്. ഈ തോൽവി പരമാർത്ഥത്തിൽ എന്റെ പിതാവിന്റെ ആഗ്രഹത്തിന്നെതിരായി നടത്തിയ ഉദ്യമത്തിന്റെ ഫലമാണെന്നുമാത്രം ഗണിക്കണം. ഞാൻ ജയചന്ദ്രന്റെ നിഷ്ഠൂരകരങ്ങൾക്കുള്ളിൽ അകപ്പെടുമ്പോകുമോ എന്നു് അദ്ദേഹം സംശയിച്ചിട്ടുണ്ടു്. കാരണം അല്ലേ? കഴിഞ്ഞ പന്ത്രണ്ടുവർഷക്കാലമായി നമ്മുടെ രാജ്യമായ 'മേരോ' കാനുകമ്പ്ജത്തിനു കീഴ്ന്നു കൊടുക്കാതെ ഇല്ല അതേ, നാം എത്തിനായിട്ടാണു് ജയചന്ദ്രന്റെ അധീശതയെ അംഗീകരിക്കണം? എത്ര ശക്തിമാനായ ശത്രുതന്നെയായാലും തടുത്തുനിത്തുന്നതിനു് നമുക്കു അത്യന്തം ബലവത്തായ ഒരു കോട്ടയുണ്ടല്ലോ. അതെന്തായാലും ഇന്നത്തെ നമ്മുടെ ഉദ്യമത്തെപ്പറ്റി അറിവാൻ ഇടയാകുന്നപക്ഷം പിതാവു് അല്ലമൊന്നു ഭയപ്പെടാൻ ഇടയുണ്ടു്. വിരനായ ജയചന്ദ്രന്റെ ഒരു സാമന്തനെ നാം തക്കകാരണംകൂടാതെ അമർച്ചചെയ്തു കീഴടക്കാൻ മുതിന്നുവെന്നു കാനുകമ്പ്ജാധിപൻ അറിഞ്ഞതാലോ അദ്ദേഹം വലിയൊരു സേനയുമായി മേരോ നഗരിയെ ആക്രമിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു. ഉറങ്ങുന്ന സിംഹത്തെ ഉണർത്തരുതു് എന്നതാണു് അച്ഛന്റെ പൊതുനയം.

സവന്തരാജ്—ആ സ്ഥിതിക്കു തിരുമനസ്സിലെ കൈയ്യുപററിയ മുറിവിന് എന്തു സമാധാനമാണ്?

കാരിന്ദഗരാജൻ—അതുമാത്രമോ? ആ വളമാല്യം നമുക്കു ലഭിക്കാത്തതിലുള്ള ലജ്ജാവഹമായ പരാജയമോ?

മേരോ നഗരിയിലെ അധീശനായ ജാംബേതുപൻറെ പുത്രൻ കാരിന്ദനും അയാളുടെ വിശ്വസ്തനായ സവന്തരാജ് എന്നയാളും തമ്മിൽ നടത്തിയ ഇടപെടലുകൾക്കുശേഷം അങ്ങനെ അവസാനിച്ചു. അവർക്കു വരും ആ രാത്രിതന്നെ ലജ്ജിതരായി മഹോബയെ ഉപേക്ഷിക്കുകയുണ്ടായു. മല്ലനാഭേവിയുടെവള മാല്യം നിത്യേ ശപതപ്രദായകമായ ഒരു വിശിഷ്ടാഭരണമെന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്ന കാരിന്ദഗരാജകുമാരൻ ആ നിസ്തുലമാല്യം എത്രയോ നിഷ്പ്രയാസം അപഹരിക്കാമെന്നു കരുതി പൊപ്പട്ട ഈ ഉദ്യമം ഇങ്ങനെ വിഫലമായി.

അദ്ധ്യായം ൪.

നേരം പ്രഭാതമായതോടുകൂടി തലേദിവസത്തെ നഗരിപാരാക്രമണം സംബന്ധിച്ച യുദ്ധത്തിൽ മുറിവേറ്റ മഹോബാ ഭടന്മാരുടെ ശുശ്രൂഷാദികൾ ആരംഭിക്കപ്പെട്ടു. നഗരത്തിനുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ച ശത്രുപക്ഷക്കാരിൽ ധാരാളംപേരുടെ ശവശരീരങ്ങൾ കാണാനുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും ആ മൃതഭടന്മാരുടെ ആയുധങ്ങളിൽ നിന്നുകൊടുവേഷവിധാനങ്ങളിൽനിന്നുകൊടു, അവർ ഏതൊരു സ്ഥലത്തുള്ളവരെന്നോ ആരുടെ യോദ്ധാക്കളെന്നോ അറിവാൻ യാതൊരുപഴുത്തും കിട്ടിയില്ല. ഒരു വലുതായ അശ്വസൈന്യം ആക്രമണേച്ഛയോടെ ആ നഗരിയെലക്ഷിക്കി

തിരിച്ചിരുന്നുവെന്നല്ലാതെ മറ്റൊന്നുംതന്നെ ആർക്കും നിശ്ചിതമായി പറയുവാൻ സാധിച്ചിരുന്നതുമില്ല. അവരുടെ നേതാവായ നമുക്ക് അറിവാൻ കഴിഞ്ഞ കാരിന്റെ രാജൻ എന്ന യുവരാജവയ്ക്കൻ അത്രേതാളും മുൻകരുതലുകൾ ഇക്കാര്യത്തിലനുഷ്ഠിച്ചിരുന്നു. അയാൾക്കു വാസ്തവത്തിൽ മഹോബാനഗരിയിലെ സേനാവിഭാഗങ്ങളേയോ ആ നഗരാധിപനെ തന്നെയോ തീരെ ഭയമുണ്ടാകിയിരുന്നില്ല എങ്കിലും കാണ്യകുബ്ജാധിപനായ രാജാ ജയചന്ദ്രന്റെ ഒരു സാമന്തന്റെ നഗരത്തെ ആക്രമിക്കുന്നതുപരാക്രമശാലിയും ആശ്രിതവത്സലനമായ ആ ഭൂപാലനും കോപഭംഗമുണ്ടാകുമായേക്കും എന്നതായിരുന്നു യഥാർത്ഥത്തിൽ കാരിന്റെ രാജൻ സംശയഭയങ്ങൾക്കു് ആസ്പദമായിരുന്നതു്.

എന്നാൽ മുന്നറിവുകൊടുക്കാതെ കോലം ഭീരുക്കളുടെ നിലയിൽ അലംരാത്രീസമയത്തു മഹോബയെ ആക്രമിക്കാൻ എത്തിയവർ ആരായിരുന്നുവെന്ന് അറിവാൻ സാധിച്ചില്ല എന്നല്ലാതെ, ആ നഗരയുടെ അഭിമാന സംരക്ഷണം എന്ന വീരകൃത്യത്തിൽ ഏല്പിട്ടവരെപ്പറ്റി ഇതുപോലൊരു സംശയത്തിന് തീരെ ഇടവന്നില്ല കൃതജ്ഞരായ നഗരീനിവാസികൾ തങ്ങളുടെ അഭിമാനരക്ഷണത്തിനുവേണ്ടി ആത്മബലിക്കുപോലും മുതിർന്ന ആ വിദേശീയവീരന്മാരുടെ ചുറ്റുംകൂടി അവരെ പ്രശംസിക്കുന്നതായ് തീരെ അലംഭാവമില്ലാത്തവരായി കാണപ്പെട്ടു. ആ സ്ഥലത്തെ ലാതാക്കന്മാരോ, സോദരിമാരോ പത്നീമാരോ ആയ സ്ത്രീജനങ്ങളെല്ലാം തങ്ങളുടെ അടുത്ത ബന്ധുക്കളുമൊത്തു പുതിയ വീരപുരുഷന്മാരെ കണ്ടു അഭിനന്ദിക്കുന്നതിൽ അത്യന്തം ഉൽസുകരായി. അപ്പനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു വലിയ ഗജവീരന്റെ പുറത്തു വേണ്ട ആഡംബരവേഷവിധാനത്തോടെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന രാജാ

പരമർത്ഥിയും സചിവന്മാരും ആപൽവന്ധുക്കളായ മഹോ
ബാരക്ഷകരെ വന്നുകണ്ടു് അഭിനന്ദിക്കുന്നതിനായി യാത്ര
ചുറ്റപ്പെട്ടു. രജപുത്രവീരന്മാരും സയ്യുദ്ദപക്ഷീയരും രാജ
ഭക്തന്മാരിൽ അത്യന്തം വിനയബഹുമാനങ്ങളോടെ നില
കൊണ്ടു. രാജാവു് അവരെ കൊട്ടാരത്തിലേയ്ക്കു ക്ഷണിച്ചു.

രജപുത്രവീരന്മാർ അശപയാനത്താൽ വേഗം കൊട്ടാ
രത്തിൽ എത്തി. മാഗ്ഗമല്ലൂ അമ്പലം കാണാൻ ഇരുവ
ശതരും തിങ്ങിക്കൂടിയിരുന്ന ജനങ്ങളുടെ ആഘോഷപ്രകടന
ശബ്ദം കേട്ടു സന്തുഷ്ടരായ അവർ മുറയ്ക്കു രാജപ്രസാദത്തി
ലേയ്ക്കു പ്രവേശിക്കപ്പെട്ടു. അശപങ്ങളെ യഥാസ്ഥാനം
വിശ്രമിക്കുവാൻ അയച്ചുശേഷം അതിഥികൾ ആസ്ഥാന
മണ്ഡപത്തിലേയ്ക്കു പ്രവേശിച്ചു. അല്പനേരം കഴിഞ്ഞു
മന്ത്രിമാർ രാജസഭസ്യർ എന്നിവരൊത്തു രാജാപരമർത്ഥി
കാല്യാലോചനാസംഘത്തിൽ സന്നിഹിതനായി. പ്രസ
ന്നനായ നഗർയാധിപൻ നവാതഥികളെ അഭിസംബോ
ധനം ചെയ്തുകൊണ്ടു് അവരുടെ ധീരതാപ്രകടനത്തിൽ
അഭിനന്ദനപരമായി ഇങ്ങനെ സംസാരിച്ചു:—

“മാന്യരേ, നമ്മുടെ നമ്മുടെ പ്രിയപ്പെട്ട നഗരത്തെ
വേണ്ടി ചെയ്തിട്ടുള്ള സഹായം വളരെ അനൗപമാണെന്നു
നാം കരുതുന്നു. ഏന്റെ ഏയേം ഇതുസംബന്ധിച്ചു നിങ്ങളു
ളോടുള്ള കൃതജ്ഞതയാൽ സമ്പൂർണ്ണമാണെന്നു ധരിച്ചാലും.
ഇത്ര ശുഭകരമായ ഒരു മഹൽകൃത്യം നിവ്ഹിക്കുവാൻ
നമ്മുടെ രാജധാനിയിൽ എത്തിയ നിങ്ങൾ ഏതുഭേദത്തു
നിന്നും വരുന്നവരാണു്? ഞങ്ങളുടെ കടുബഭവതയായ
മണിയാഭവായുടെ കലാക്ഷാദെന്നമാത്രമാണു് നമ്മുടെ
ഈ സ്ഥലത്തേയ്ക്കു എത്തിച്ചതെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കു
ന്നു. ആ ദേവീസമക്ഷം ഞങ്ങളുടെ ഭാഗധേയഖണ്ഡിയിൽ
സന്തുഷ്ടരായ നാമും പ്രജാവലിയും വേണ്ടു പുജാദികർമ്മ
ങ്ങൾ ഈ വിജയം സംബന്ധിച്ചു് ഇതാ നിവ്ഹിക്കുവാൻ

ഒരുക്കുന്നു. നിങ്ങൾ എന്റെ രാജധാനിയിലെ രാജകുമാരന്മാരുടെ നില കൈക്കൊണ്ടാലും. എന്റെ സ്വസ്വപരം നിങ്ങൾതന്നെയാണെന്നു ധരിക്കുക. എന്താണു നിങ്ങൾക്കു് ആവശ്യമുള്ളതെന്നു് എന്നെ അറിയിക്കുക. ഞാൻ ആയതു ഉടൻടി സാധിച്ചുതരുന്നാണു്.”

രാജാവിന്റെ സന്തോഷസൂചകമായ ഈ രാക്ഷകൾ കേട്ടു വിഭ്രാന്തനായിത്തീർന്നു. സംഘത്തലവന്മാരിൽ ഒരാളായ ദശരാജു് ചീറുതട്ടിയിറങ്ങി. എന്തു ശിരസ്സു നമിച്ച് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

“ഈശ്വരപ്രസാദസമ്പന്നനായ അല്ലയോ തിരുമേനി, ഞങ്ങൾ ഒരു അതിർത്തിത്തടം സംബന്ധിച്ചു് എന്തെങ്കിലും തീരുമാനം ഉണ്ടാക്കുന്നതിനായി കാന്യകബുദ്ധിയാർക്കു പോകുന്നവരാണു്. ഇക്കാരണത്താലാണു് സത്യദർശിമാർക്കു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രിമാരുമൊത്തു തിരിച്ചിരുന്നതു് ഈ ആവശ്യം മാത്രം മുൻനിർത്തിയാണു്. ഞങ്ങൾ നാലു സഹോദരന്മാരും ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രപൗത്രന്മാരായ മറ്റൊരാൾക്കും പേരുകൂടിയ അത്യന്തം ഗൌരവമുള്ള ഒരു അതിർത്തിത്തടത്തിൽ ഏല്പിച്ചുപോയി. ആയതിലേയ്ക്കു ഒരു പരിചാരത്തിനുവേണ്ടി കാന്യകബുദ്ധിയാർക്കു പോകുന്നവഴി ഒരു രാത്രി കഴിച്ചുകൂട്ടുവാൻ മാത്രം ഈ നഗരിയിൽ എത്തിയതാണു്.”

ഇതിനെത്തുടർന്നു മേൽപ്രകാരത്തിൽ ചുരുങ്ങിയ ദിവസത്തെ വാസത്തെപ്പറ്റിയും തലേന്നാൾ രാത്രി നടന്ന നഗരരാത്രമണത്തെപ്പറ്റിയും ദശരാജു് വിസ്തരിച്ചു പറഞ്ഞു ഇങ്ങനെ അവസാനിച്ചിട്ടു.

“മഹാരാജാവേ, ഞങ്ങൾ ഞങ്ങളുടെ ധർമ്മം നിർവ്വഹിച്ചുവെന്നു ഉള്ളു. ആയതിലേയ്ക്കു ഞങ്ങൾ യാതൊരു വക പ്രതിഫലവും ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. ഞങ്ങളുടെ അതി

ത്തിത്തക്കത്തിനു അവിടുന്ന് വല്ല തീരുമാനവും ഉണ്ടാക്കുന്നതായാൽ അതിൽകവിഞ്ഞു മറ്റൊരു അനുഗ്രഹവും ഞങ്ങൾ പ്രതീക്ഷിക്കുന്നതുമാില്ല.”

ഈ അത്ഥനയ്ക്കു രാജാവു കല്പിച്ച മറുപടി ഇപ്രകാരമായിരുന്നു:—

“ആട്ടെ; നിങ്ങളുടെ അതിർത്തിത്തക്കവിഷയത്തെ പറ്റി നാളെ വേണ്ടുപാലെ ആലോചിച്ചു എന്തെങ്കിലും തീരുമാനമുണ്ടാക്കുവാൻ ഞാൻ കരുതുന്നു. എന്നാൽ അതു് അത്ര ഗൗരവമുള്ളതായി ഞാൻ ഗണിക്കുന്നില്ല. യോഗ്യനായ ഫേ, ബനഹർമാന്യന്മാരേ, നിങ്ങൾ ഒരു കാര്യം ചെയ്യുക. ബുക്സാരിലെ വസ്തുക്കളും വകകളും എങ്ങനെയുമാരിക്കട്ടേ. നിങ്ങൾ പോയി നിങ്ങളുടെ ഭാര്യമാരെയും കുട്ടികളേയും ഇങ്ങോട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു് ഈ നഗരത്തെ നിങ്ങളുടെ സ്ഥിരവാസസ്ഥലമാക്കുക. അതിലേയ്ക്കു് ആ പശ്ചാത്തലത്തോളം ഭൂമിയും വേണ്ട മന്ദിരങ്ങളും നിങ്ങൾക്കു് വിട്ടുതരുവാൻ എനിക്കു വളരെ സന്തോഷമുണ്ടു്. നിങ്ങളുടെയും നിങ്ങളുടെ ബന്ധുക്കളുടെയും സൗഹൃദസമന്വീതമായ സഹവാസം എന്റെ പുത്രന്മാരായ ഇവർക്കും രഞ്ജിതനും വളരെ പ്രയോജനകരമായിരിക്കും. കൂടാതെ ഇന്നലെ നടന്ന നഗരീപ്രാകാരയുദ്ധത്തിൽ നേതൃത്വം വഹിച്ച സയ്യൂദ് മീരാടൽഹാനെ നമ്മുടെ രാജ്യത്തിലെ സേനാനായകനാക്കുവാൻ നമുക്കു സന്തോഷമുണ്ടു്. മാത്രമല്ല, ആ രണവീരന്റെ പുത്രന്മാർക്കു് പൌത്രന്മാർക്കു് ഇവിടെ എന്തെങ്കിലും ഉദ്യോഗം വഹിക്കാമെങ്കിൽ അവർ അർഹിക്കുന്ന ഓരോ സ്ഥാനങ്ങൾക്കു് കൊടുക്കാനും ഞാൻ തയ്യാറാണു്.”

പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ ഈ ക്ഷണം അതിഥികൾക്കു് അത്യന്തം സന്തോഷാചമമായി. ഇരുപതുവർഷമായി വെച്ചു് രണ്ടു പുത്രവസ്ത്രീയതകൊണ്ടു കൂട്ടായ ബന്ധത്തിനു

ഇടയുള്ള ദശരാജ്ഞി സഹോദരന്മാർ രാജാവിന്റെ അഭി
 ലാഷം അനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിപ്പാൻ തീർച്ചയാക്കി. മഹ
 മദിയസംഘത്തെലവനായ ടൽമാൻ സ്വപത്രനുമൊ
 ത്തം ആ നഗരിയിൽ താമസിക്കുന്നതിൽ ഒട്ടും തന്നെ
 അസന്തുഷ്ടനായില്ല. ഇവരുടെ വാസത്തിനുസൗകര്യപ്പെ
 ടുന്ന വിധത്തിൽ നഗരീമദ്ധ്യത്തിൽ തന്നെ ഏറ്റവും
 വിശിഷ്ടമായ ഒരു ബംഗ്ലാവു നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടു. ബനഹർ
 സഹോദരന്മാർക്കകട്ടെ. ദശപുരം എന്ന ഗ്രാമത്തിലെ
 മനോഹരങ്ങളായ ചില ഭവനങ്ങളും കൂടുതലായി നൽക
 ൈപ്പെട്ടു. പ്രതിജ്ഞയനുസരിച്ച് പിറ്റേദിവസം തന്നെ
 രാജാവും അതിഥികളുടെ അതിർത്തിത്തക്കം വിഷയത്തിൽ
 ന്യായമായ തീരുമാനമുണ്ടാക്കി വിദേശീയ യോഗ്യവീര
 ന്മാരുടെ സ്നേഹവിശ്വാസബഹുമാനങ്ങളെ കാലതാമസ
 മന്യേ സമ്പാദിക്കുകയും ചെയ്തു.

രാജാപരമർദ്ദിയുടെ നിർബന്ധപൂർവ്വമായ അപേക്ഷ
 വിദേശീയരായ ഉപകർത്താക്കളെ ഈ വിധം മഹോബാ
 നഗരിയിലെ സ്ഥിരതാമസക്കാരാക്കുവാൻ തക്ക ശക്തിയു
 ള്ളതായി ഏകിലും ആ അതിഥിബഹുമാനം അസഹ്യ
 മായി കരുതിയ ഒരു രാജബന്ധുവിനെ നമുക്ക് മറക്കു
 വാൻ നിവൃത്തിയില്ല. വിദേശ്യകാര്യമന്ത്രിയായ തുകാരാ
 മൻ മഹോബയുടെ ആക്രമണവാരത്തിൽ രാജധാനിയിൽ
 നിന്നു മനപൂർവ്വം അപ്രത്യക്ഷനായതിന്റെ ഘോര നമുക്കു
 ഏകദേശം അറിയാറായിട്ടുണ്ടല്ലോ. മേരോ നഗര്യായി
 പന്റെ പത്രനും രാജകുമാരനും ആയ കാരിാഗന്റെ കത്ത
 നുസരിച്ചുള്ള ഒരു ആക്രമണത്തിൽ സോദര്യമായ മല്ലനാ
 ദേവിയും രാജാവായ പരമർദ്ദിയും സിംഹാസനത്തിൽ
 നിന്നു നിഷ്കാസിതരായേക്കും എന്തുപോലും ആ അതി
 മോഹി പ്രമാദിച്ചു പോയിരുന്നു. അതിനാൽ അമ്മാതി
 റിയുള്ള ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ താനും ആ രാജധാനിയിൽ

ഉണ്ടായിരിക്കുന്നത് തീർച്ചയായും ആശാസ്യമായിരിക്കുകയില്ല എന്ന വിചാരത്തിൽ അയാൾ സ്വദേശമായ 'ഉരായനം' എന്ന ദിക്കിലേയ്ക്കു വിശ്രമം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നതായിരുന്നു. എന്നാൽ അയാൾ പ്രതീക്ഷിച്ചിരുന്നതുപോലെ കാരിംഗ് ഓട്രുപനു യാതൊരു വിജയവും സിദ്ധിച്ചില്ല എന്നും, തനിക്കു കാര്യാന്തരവശാൽ പരിചിതരായ യോഗ്യന്മാർ നഗരരക്ഷണം സമുചിതമായി നിർവ്വഹിച്ചുവെന്നും, അതുസംബന്ധിച്ചു അവർ പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾക്കു പാത്രീഭൂതരായി എന്നും അറിവാൻ ഇടയായതു ആ പ്രഭുവാന്റെ റൂദ്രഭയത്തെ കഠിനമായ നിരാശയിലേക്കു നയിച്ചു. അയാൾ ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിലെ ഉപദേശാക്കളിൽ ഒരുവനായിരുന്നുവെങ്കിലും അയാളോടു യാതൊരുവിധത്തിലുള്ള അഭിപ്രായവും ചോദിക്കാതെ, ഇത്ര സാഹസമായ വിധത്തിൽ കേവലം വിദേശീയരായ ഏതാനും സമരപ്രിയന്മാർക്കു വേണ്ടി നഗരിയിലെ സുഖസംപൂർണ്ണങ്ങളായ വാസസ്ഥലങ്ങൾ പരമർദ്ദിഭൂപൻ ഒഴിഞ്ഞുകൊടുത്തതു് ആ ഗൃഹസ്യാലനെ അനേകതരത്തിലുള്ള ദുഷ്ടകയ്ക്കു വശനാക്കിത്തീർത്തു. മഹോബയിലെ നവാമിതികൾ എത്ര വിശ്വസ്തരായ സുജനങ്ങളായിരുന്നുവെന്നും, അവരിൽ രാജാവു് സൈന്യപരിപാലനവും നിയന്ത്രണവും ഏല്പിക്കത്തക്കവിധം അവർ എത്ര ഭക്ത്യാഭരങ്ങളോടെയാണു് മഹോപാധിപനെ കരുതിയിരിക്കുന്നതു എന്നും കൂടെ അറിവാൻ ഇടയായതു മുതൽ പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ ഈ കൂട്ടുകെട്ടു് എതുപ്രകാരത്തിലും ഉടച്ചുകളയുന്നതിന്നു അയാൾ രാപകൽ ആലോചിച്ചു് അങ്ങനെ ഏതാനും ദിവസം കഴിക്കുകയായി.

അദ്ധ്യായം ൫.

അതിമനോഹരമായ ഒരു സായാഹ്നത്തിൽ മഹോ
 ബാനഗരിവക രാജപ്രാസാദത്തോടു് അനുബന്ധിച്ചുള്ള
 ഒരു രമ്യരാമത്തിൽ, അസാമാന്യസൗന്ദര്യവതിയായ
 ഒരു മഹിളാമണി സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു. താൻ ആ ദിക്കിൽ
 കേവലം അപരിചിതയാണ് എന്ന വിചാരം ആ യോ
 ഷാരത്നത്തിന്റെ മുഖഭാവത്തിൽനിന്നുഅനുകൂലപ്പെടാം.
 എങ്കിലും പ്രേമമോഹനമായ സ്വന്തം പ്രിയതമനും വത്സല
 രായ രണ്ടു പുത്രന്മാരും ആ വിദേശ്യസ്ഥലത്തുതന്നെ ഉള്ള
 തുകൊണ്ടായിരിക്കാം, ആ അപരിചിത യാതൊരുവക
 ഉൽക്കണ്ഠയും വശവദയായിത്തീരുന്നില്ല. ഉദ്ദേശം മുപ്പ
 ത്തിയെട്ടു വയസ്സുള്ള ആ പ്രൌഢയോഷ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന
 ലീലാരാമത്തിലെ കൃതമുക്തികൾ നോക്കിരസിക്കുന്നകൂട്ട
 ത്തിൽ തന്റെ പുതിയ വാസസ്ഥലത്തെ അധിപതിമാ
 രായ രാജാവും രാജ്ഞിയും തന്റെ കുടുംബാംഗങ്ങളോടു
 ചുറ്റും ഉൾപ്പെടുന്ന സ്നേഹവാത്സല്യങ്ങൾ വിചാരിച്ചു് ചരി
 താൽപര്യംകൊണ്ടു്. വംഗദേശവിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടതും ഗം
 ഗാനദിയുടെ തീരപ്രദേശത്തും ഉള്ളതുമായ ഒരു സ്ഥല
 ത്തനിന്നു് എത്തിയിരിക്കുകയാണെങ്കിലും അടുത്ത ബന്ധ
 കളായ ചില സ്രീപുരുഷന്മാർക്കുണ്ടു സപന്തം സുഖദൃഢ
 ഷളിൽ പങ്കുകൊള്ളുവാൻ ഉണ്ടല്ലോ എന്ന സമാധാനം
 ആ സ്രീയെ കൂടുതൽ സന്തുഷ്ടയാക്കുന്നു.

അല്പസമയം കഴിഞ്ഞതോടുകൂടി ഏതാനും യുവരാജ
 കുമാരന്മാരാൽ അകമ്പടിസേവിക്കപ്പെട്ടുപോലെ മഹോ
 ബാനഗരിയിലെ രാജ്ഞിയായ മല്ലനാദേവി മുൻപറയ
 പ്പെട്ട ആരാമത്തിൽ എത്തുകയായി. രാജ്ഞിയെ കണ്ട

രജപത്രാംഗന സന്തോഷവിന്യയബഹുമാനങ്ങളോടെ എഴുന്നേറ്റു.

മല്ലനാഭേവിയുടെ അംഗരക്ഷകരെന്ന നിലയിൽ അവിടെ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടതു പതിവുപോലുള്ള ഏതാനും സ്ത്രീജനങ്ങളോ ഇതരന്മാരായ രാജപരിചാരകന്മാരോ അല്ലായിരുന്നു. ആ വിശിഷ്ടമായ സംഘത്തിൽ പ്രൗഢവയസ്സുകളായ മൂന്നു തരുണിമാരും യുവപ്രായത്തിലേയ്ക്കു തീർന്ന ഏതാനും പ്രളകമാരന്മാരും ആയിരുന്നു കാണപ്പെട്ടത്. രാജ്ഞിയോടൊന്നിച്ചു ബന്ധുസംഘത്തെ കണ്ടതിൽ അതിസന്തുഷ്ടയായ രജപത്രാംഗന ങ്ങളനെ സ്വസന്തോഷം പ്രകടിപ്പിക്കുകയായി:—

“തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ഈ പൂന്തോട്ടത്തിൽ എന്തു മെന്തെ ഞാൻ കരുതിയില്ല. അറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽഞാൻ മാത്രം നേരത്തേ ഇങ്ങോട്ടു പുറപ്പെടുകയില്ലായിരുന്നു.”

രാജ്ഞി—ദേവി, ഇരിക്കൂ. ഇങ്ങോട്ടു പോരണമെന്നു ഞാനും നേരത്തെ കരുതിയിരുന്നില്ല. എന്നാൽ എന്റെ പുത്രന്മാരായ ബ്രഹ്മനും അവന്റെ അനുജൻ രജിതനും അവരുടെ കൂട്ടുകാരമൊത്തു ദേവിയുടെ അടുക്കലേക്കു വരുന്നുവെന്നു പറഞ്ഞു ഇറങ്ങി. കുട്ടികളോടുള്ള പ്രത്യേക അനുകമ്പയാൽ ദേവിയുടെ സഹോദരിമാരും യാത്രപുറപ്പെട്ടു. എന്നാൽ ഒരു സാധാരണ സ്ത്രീയുടെ നിലയിൽ കൊട്ടാരം വക കൃപയോട്ടത്തിലെങ്കിലും എന്നെങ്കിലും തെല്ലൊന്നു നട്ടകരുതേ എന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചു.

ദേവി—തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കാൽനടയായി എഴുന്നള്ളിയതൽ ക്ഷീണിച്ചിരിക്കാം.

രാജ്ഞി—ഹേയ്; സാരമല്ല, സൂര്യൻ കിരണകിരണങ്ങൾ ഒന്നും തന്നെ ഇപ്പോൾ ഇല്ലെന്നല്ല, മനുമാരുടെയും. അതുകൊണ്ടു യാതൊരു ഭയം

രാജ്ഞിയുടെ മറുപടി പുകുതികൾ വിട്ടുമാനദോഷം കൈക്കൊള്ളുന്ന ദേവിയുടെ അത്യന്തം സന്തോഷകരമായിത്തീർന്നു. മല്ലനാദേവിയോടുള്ള ആചാരമർയാദകൾക്കു ശേഷം ആ സ്ത്രീരത്നം സോദരീസ്ഥാനീയരായ ഇതരസ്ത്രീജനങ്ങളെ അടുത്തേക്കണച്ചു രാജ്ഞിയുടെ ആജ്ഞാപനപ്രകാരം എല്ലാവരും ഇരുന്നു. എന്നാൽ അവരുടെ പുത്രന്മാരായ രാജകുമാരന്മാരും വിദേശീയരായ പ്രഭുബാലന്മാരും ലീലാലോലരായി ആ ആരാമതലിയിൽ ചേർന്നു. അതിരിഞ്ഞതേയുള്ളൂ.

ആഗതകളായ സ്ത്രീകളിൽ മല്ലനാദേവിയോഴിച്ചു കാണപ്പെട്ട മൂന്നുപേരും ദേവി എന്നു നാമകരണം വഹിച്ചുകാണുന്ന ശ്രേഷ്ഠാഗനയുടെ അടുത്ത ബന്ധുക്കളായിരുന്നു. ഈ നാലു സ്ത്രീജനങ്ങളും മഹോബാനഗരിയെ കഴിഞ്ഞ ഒരു അർദ്ധരാത്രി സമയത്തു ആകൃമണത്തിൽ നിന്നു രക്ഷിച്ച നാലു വീരയോധന്മാരുടെയും പത്നിയായിരുന്നു. ഇവരിൽ ദശരാജിന്റെ പത്നിയായ ദേവിയുടെ 'അളകൻ' എന്നും 'ഉദയൻ' എന്നും പേരുള്ള രണ്ടു പുത്രന്മാരാണ് ഉണ്ടായിരുന്നതു്. ദശരാജിന്റെ പുത്രന്മാരായ ഈ രണ്ടുപേരും പതിനെട്ടു വയസ്സു തികഞ്ഞു് ആ വിധത്തിൽ പ്രായപൂർത്തിയെത്തിയവരും ജ്യേഷ്ഠനായ അളകൻ ഇരുപത്തൊന്നു വയസ്സുള്ളവനും ആയിരുന്നു. ദശരാജിന്റെ സഹോദരനായ ബാച്ചുരാജിന്റെ പുത്രന്മാരായ മാൽഖാൻ, സുൽഖാൻ എന്ന രണ്ടുപേർക്കും ഇരുപതു പതിനെട്ടും വയസ്സും രാമമല്ലനെന്ന മഹാരാജ സഹോദരന്റെ സുതനായ ഭേവന്നു പതിനെഴു വയസ്സും അടുത്ത സോദരനായ തോദരന്റെ പുത്രൻ തോമരന്നു പതിനെഴു വയസ്സും എന്നിങ്ങനെ ഈ ചെറു യുവാക്കൾ എല്ലാം തന്നെ സമരസങ്കലമായ ഒരു വീരജീവിതത്തിന്നു ഒരു അടിയിറങ്ങിയവർ എന്നുപേർപ്പെട്ടു കാണപ്പെട്ടു. ഇവർ

സൽസപദാവചനാമാരും പ്രസന്നവദനന്മാരും പ്രത്യേക സന്തുഷ്ടരും മാതാപിതാക്കന്മാരോടു വളരെ അനന്തസരണയുള്ളവരും ഭ്രാന്തസ്നേഹത്തിന്റെ മുത്തുകളും ആയിരുന്നുവെന്നതു് അക്കാലത്തെ രജപുത്രയുവാക്കന്മാരെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ആശ്ചര്യകരമായിരുന്നില്ല. എല്ലാസഹോദരന്മാരും അളകനെ ജ്യേഷ്ഠസഹോദരനായിഗണിച്ചു. അയാളോടു വേണ്ട സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾ പ്രദർശിച്ചുപോന്നു. ദേവി എന്ന രജപുത്രവനിതയോടുള്ള സംഭാഷണമല്ലേ മല്ലനാരാജ്ഞി സൂചിപ്പിച്ച രാജകുമാരസഖാക്കൾ ഈ സഹോദരന്മാരായിരുന്നുവെന്നു പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതായിട്ടില്ല.

മഹോബാനഗരിയുടെ അധിപന്റെ അപേക്ഷാരൂപകമായ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു ദശരാജു് വീരൻ ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള വാസസ്ഥലം എന്നെന്നേക്കുമായി ഉപേക്ഷിച്ചു. സോദരന്മാരും പത്നിമാരും സന്താനങ്ങളും ആനഗരിയിൽ താമസമായിട്ടു് ഉദ്ദേശം രണ്ടാഴ്ച കഴിഞ്ഞിരിക്കുകയേയുള്ളൂ. ഈ ദ്വിവാദകാലത്തിനകം പരമർദ്ദിഭൂപുത്രന്മാരായ ബ്രഹ്മൻ എന്നും രഞ്ജിതൻ എന്നും ഉള്ള രാജകുമാരന്മാർ വിദേശീയരായ രജപുത്രയുവാക്കന്മാരെ തങ്ങളുടെ ഉറ്റ മിത്രങ്ങളാക്കി അവരുടെ സാഹചര്യം ഒഴിച്ചുകൂടാൻ വയ്യാത്ത വിധത്തിലായിരിക്കുന്നു. നവാതിമികളുടെ പുത്രന്മാരുമായി സഹവസിക്കുന്നതിൽ രാജകുമാരന്മാരെ രാജാവും രാജ്ഞിയും പ്രത്യേകം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

മഹോബയിൽവെച്ചു് അർദ്ധരാത്രി നടന്ന ആക്രമണത്തെയും അതിന്റെ പരാജയോന്മുഖമായ പശ്ചാത്താപത്തെയും പററി രാജ്ഞീസോദരനായ തുകാരാമൻ അറിയുവാൻ ഇടയായി എന്നു മുന്പേ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആനഗരിയെ കൊള്ള ചെയ്യുന്നതിന്നു, രാജ്ഞിയുടെ വക

വജ്രമാല്യം അപഹരിക്കുന്നതിനും മേരോനഗരീരാജപുത്രനു സൗകര്യം ഉണ്ടാകണമെന്ന ഉദ്ദേശത്തോടെ ആയിരുന്നു, ആ രാജവന്ധു അന്നേദിവസം സ്ഥലംവിട്ടത്. കാശിയിലേക്കു തീർത്ഥയാത്രയെന്ന വ്യാജേന ഘോരം വിട്ടിരുന്ന, തുകാരാമന്റെ പുത്രൻ അഭായി എന്ന ചെറുപ്പവയസ്സു് അക്കാലത്തു കൊട്ടാരത്തിൽത്തന്നെയായിരുന്നു. ആ യുവാവിന്റെ പിതാവു് ഏതാനും നാൾകഴിഞ്ഞു് അല്ലഭിവാസത്തെ വാസത്തിനായി മഹോബയിൽ വന്നുചേർന്നു. തന്റെ അസാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ നഗരിയിൽ നടന്ന സംഭവങ്ങൾ എപ്പോഴും തുകാരാമൻ, പുത്രനിൽനിന്നും മനസ്സിലാക്കി. വിചേരിച്ചതായി ആ രാജധാനിയിൽ എത്തിച്ച ഭഗവാജ് മുതലായ വിരന്മാർ എത്ര നല്ല സുജനങ്ങളായിരുന്നുവെന്നും അവരുടെ നിയന്ത്രണത്തിൽ രാജകീയാശ്വസേന എത്രമാത്രം അഭിവൃദ്ധമായിത്തീർന്നുവെന്നും പുത്രനിൽനിന്നുപിതാവുമനസ്സിലാക്കി. മീരാടൽക്കാരം, അയാളുടെപുത്രനായ അലിയും അശ്വസേനകളുടെ അത്യന്തം വിശ്വസ്തനായിരുന്നു എന്നുകൂടെ തുകാരാമനും അറിയുവാൻ സാധിച്ചു. ബനഹർ സഹോദരന്മാരുടെ കലാഭികളെപ്പറ്റിതന്റെ തീർത്ഥയാത്രയ്ക്കിടയ്ക്കു വേണ്ട അനേകങ്ങളെക്കുറിച്ചു നട്ടതിനെയെന്നും, അവർക്കുപുറം പരിശോധിച്ച ഒരു കടംബത്തിൽപ്പെട്ടിരുന്നവർ ആയിരുന്നുവെന്നും, ഒരു വ്യാജവാങ്ങ അക്കാലത്തു കൊട്ടാരത്തിലെങ്ങും പ്രചരിപ്പിക്കുവാൻ പ്രഭു ശ്രമിക്കുകയായിരുന്നു. രാജകുമാരന്മാരുടെ കൂട്ടുകെട്ടു ഈ വിദേശ്യവർക്കുമാരോടു നിർബന്ധം തുടർന്നുകൊള്ളുവാൻ രാജാവും രാജ്ഞിയും അനുവദിക്കുകയുണ്ടായി, എങ്കിലും തന്റെപുത്രൻ പാതിത്തം ഭവിച്ച മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ സന്താനങ്ങളുമായുള്ള യാതൊരു സാഹചര്യത്തിനും ഇടയാക്കരുതു് എന്നു തുകാരാമൻ അഭായിയെ പ്രത്യേകം ശട്ടംകെട്ടി.

എന്നാൽ ഖനഫർ സഹോദരന്മാർക്കു കൊട്ടാരത്തിലുണ്ടായിരുന്ന സപായീനശകുറിയെ യാതൊരുവിധത്തിലും പ്രതിബന്ധിക്കുന്നതിനു് അയാൾക്കു സാധിച്ചില്ല. രാജാവു് മന്ത്രിമാരെക്കാൾ കൂടുതൽ സ്നേഹവിശ്വാസങ്ങളോടെ കരുതിയിരിക്കുന്നതു ഖനഫർ സോദരന്മാരെയാണെന്നു് അയാൾ മനസ്സിലാക്കി. അയാളേയും ഒരു ഉപദേശോടുകൂടി സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അയാളോടും ഒരു വക സ്നേഹാദരങ്ങൾ കാണിക്കപ്പെടുന്നുണ്ടു് എങ്കിലും ഖനഫർസഹോദരന്മാരുടെ അഭിപ്രായം അനുസരിച്ചു രാജാവു് ഏതൊരു കാര്യത്തിലും അവസാനത്തീർച്ച ചെയ്യുന്നില്ലെന്ന സംഗതി അയാളെ അത്യന്തം അസുഖപ്പെടുത്താൻ അധികാരശക്തി കൊട്ടാരത്തിൽ ക്ഷയിച്ചുപോയതു വീണ്ടും സ്ഥാപിക്കുന്നതിനു അയാൾ ശ്രമിക്കാതിരുന്നില്ല. അതിലേയ്ക്കു പ്രഥമമായി നടത്തുവാൻ ഉദ്ദേശിച്ചതു് ആ നഗരിയിലെ പുതിയ താമസക്കാരായ വിശ്വസ്തന്മാർ രാജാവിന്റെ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾക്കു മേലാൽ പാത്രമാകാതെയിരിക്കുക എന്നതുതന്നെയായിരുന്നു. അതിലേക്കു രാജാവിനായില്ലാത്ത അവസരംനോക്കി എന്തെങ്കിലും വ്യാജവാർത്തകൊണ്ടു് രാജാവുടേയ്ക്കു കലുഷിതമാക്കുകതന്നെ എന്നു് അയാൾ നിശ്ചയിച്ചു. രാജാവിനെയുടെ അസാന്നിദ്ധ്യത്തിലല്ലാതെ ഈ കാര്യം വിജയകരമാകയില്ല എന്നു് അയാൾകരുതുവാൻ കാരണമില്ലാതില്ല. രാജപുത്രാംഗനുമായ ദേവി ബ്രഹ്മാ എന്നീ രണ്ടു സ്ത്രീകളോടും രാജാവിനു വളരെ സ്നേഹവും അനുനയവും തോന്നിയിരുന്നു. അതു് കപടവാർത്തകളാൽ അത്ര എളുപ്പമാണുപോകുന്നതുമല്ലല്ലോ.

മന്ത്രപ്രതീക്ഷിയായ തുകാരാമനു തക്കതായ ഒരു സന്ദർഭം ലഭിച്ചു. തന്റെ ഉദ്ദേശം സഫലമാകുന്നതിനു

അയാൾ രാജാവിനോടു ഇങ്ങനെ, സംഭാഷണമല്ലേ പറയുകയാണു്—

“തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് വെറും അപരിചിതരും വിഭേശിയരും ആയ ബനഹർ സഹോദരന്മാരെ ഇത്രത്തോളം വിശപസ്തതയിൽ ഗണിച്ചിരിക്കുന്നതിനും അവരുടെ പുത്രന്മാരെ രാജകുമാരന്മാരുമായി സഹവസിക്കുവാൻ അനുവദിച്ചിരിക്കുന്നതിനും ഉള്ള കാരണം എനിക്കു മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല. സോദരിയും ആ വിഭേശിയരുടെ പത്നിമാരോടുവളരെ സ്നേഹവിശ്വാസങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതായി കാണുന്നു ഇക്കൂട്ടർ എല്ലാവരും വളരെ താഴ്ന്നനിലയിൽ പെട്ടവരാണു്. അവരെ കൊട്ടാരത്തിൽ സ്വാതന്ത്ര്യമായി സഞ്ചരിക്കുവാൻ അനുവദിക്കുന്നതുതീർച്ചയാണെന്നു് ഉചിതമല്ല. അവരുടെ പത്നിമാർ ഏതു തരത്തിൽപ്പെട്ട സ്ത്രീകളാണെന്നകാളും അവിടത്തെയ്ക്കോ രാജ്ഞിക്കോ അറിഞ്ഞുകൂടായിരിക്കുമല്ലോ. അവർ ഇടയജാതിയിൽപ്പെട്ടവരാണു്. എന്നാൽ പിന്നെ രണ്ടു പുത്രന്മാര ഗോപവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട സ്ത്രീകളെ എങ്ങനെ വിവാഹം കഴിച്ചു എന്നു ചോദിക്കുമായിരിക്കാം. ദേശരാജ്യം സഹോദരന്മാരും ഒരിക്കൽ വനത്തിൽ നായാട്ടിനുപോയി. മാർഗ്ഗമല്ലേ ആ സഹോദരന്മാർ ഈ സ്ത്രീകളെ കണ്ടു. ആ പുരുഷന്മാരെ വഴിയിൽ എത്തിത്തന്നിന്ന ഒന്നു രണ്ടു പോതുരുകളെ ഈ സ്ത്രീകൾ നിഷ്കയാസം കൊമ്പിൽ പിടിച്ചു ദൂരത്തേക്കു മാറ്റി ഇത്രത്തോളം ധൈര്യമുള്ള സ്ത്രീകൾ തങ്ങൾക്കു ലഭിക്കുന്നപക്ഷം ശൂരന്മാരും രണവിദഗ്ദ്ധരും ആയ പുത്രന്മാരെ തങ്ങൾക്കു നൽകാ എന്നു് ആ സഹോദരന്മാർ വിചാരിച്ചതാണു്. ഇങ്ങനെ നിന്ദ്രജാതിയിൽപ്പെട്ട സ്ത്രീകളുടെ സന്താനങ്ങളാണു് ഇപ്പോൾ രാജകുമാരന്മാരുമായി കഴിയുന്നതു്. ഇതു നമുക്കു ചൊതുവെ വളരെ ലജ്ജാവഹം തന്നെയെന്നാണു് എനിക്കു തോന്നുന്നതു്.”

അത്യാശ്ചക്രമായ ഈ വർത്തമാനം പരമർത്ഥി
ചന്ദ്രൻ തീരെ വിശ്വാസയോഗ്യമായി തോന്നിയില്ല. അതി
നാൽ അദ്ദേഹം, തന്റെ ബന്ധുവിന്റെ വാക്ക് അനാദ
രിച്ചുകൊണ്ട് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

“സ്വാല, ഇതെന്തു കഥയാണ്? നമ്മുടെ രാജധാനി
യിൽ നാലു രജപുത്രവനിതമാരും അവരുടെ ഭർത്താക്ക
ന്മാരും കുട്ടികളും താമസിക്കുന്നുവെന്നത് എന്റെ അനു
വാദത്തോടും സമ്മതത്തോടുംകൂടെയാണ്. ഇവരിൽ രണ്ടു
മുത്ത സ്ത്രീകളും ഗപാളിയർഭൂപതിയായ ദളപതിരാജന്റെ
പുത്രിമാരാണെന്നു കഥ നിനക്കു് അറിവാൻ പാടില്ലേ?
എന്റെ സ്നേഹവിശ്വാസങ്ങൾക്കു പാത്രീവേിച്ചു രണ്ടു
രന്മാരുടെ പത്നിമാരെപ്പറ്റി അന്യയാലക്കളായ വല്ല ആ
ളുകളും വല്ല ഭൃഷ്ടപ്രവാദവും പറഞ്ഞിയിരിക്കാം. അതു
സാധാരണ ചിന്താശീലമുള്ളവനെന്നു വിശ്വസിക്കപ്പെട്ടി
രിക്കുന്ന താനും വിശ്വസിച്ചുവെന്നതു് അത്യന്തതകരാ
യിരിക്കുന്നു.”

ലജ്ജിതനായ തുകാരാമൻ ഇതുകേട്ടു് ഇങ്ങനെ
തുടന്നു പറയുന്നു:—

“തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് ഒന്നു മനസ്സിലാക്കണം. ഞാൻ
കേട്ട കഥ ശരിയാണ്. പക്ഷെ അതു ബനചർ സഭോ
ഭരന്മാരുടെ പത്നിമാരെപ്പറ്റി യോജിക്കയില്ലെങ്കിൽ
മുതാക്കന്മാരെ സംബന്ധിച്ചായിരിക്കാം. ആളുകളുടെ
സംസാരം ചിലപ്പോൾ തിരിഞ്ഞോ മറിഞ്ഞോ വരുന്ന
യ്ക്കാം. എങ്കിലും തീയില്ലാതെ പുകയുണ്ടാവുക എന്നതു
കേവലം അസംഭാവ്യമായിരിക്കുന്നു. ആട്ടെ, ഞാൻ പറ
യുന്നതു് അവിടുന്ന് വിശ്വസിക്കാതെപക്ഷം ഞാൻ ഏ
താനും നാൾ ഇവഭാവിട്ടു താമസിക്കണമെന്നു് ഉദ്ദേശി
ക്കുന്നു.”

രാജാവു:—ഈയ്; അതു വേണ്ട. ഈ നിസ്സാര കാർമ്മ്യപ്രമാണിച്ചു താൻ ഇതു രാജധാനിയിട്ടു പോകണമെന്നു ഞാൻ പറകയില്ല. എന്നാൽ എനിക്കൊന്നു പറയാനുള്ളതു മതിയായകാരണംകൂടാതെ അഥവാ തെളിവുകൂടാതെ, ആരെപ്പറ്റിയും ഇമ്മാതിരി ഭൂഷ്ഠപ്രവാദങ്ങൾ പറഞ്ഞു പറഞ്ഞതും എന്നാണു്. തനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ ബനഹർ സഹോദരന്മാർ എനിക്കു് എത്ര വലുതായ സഹായമാണു കഴിഞ്ഞയാഴ്ച രാത്രി നിവ്ഹിച്ചതെന്നു്. അവരുടെ രണശൂരതയും കലീനതയും ഔദാര്യവുമാണു് അവർ എന്റെ രാജധാനിയിൽത്തന്നെ സ്ഥിരതാമസമാക്കണമെന്നു നിർബന്ധിക്കുവാൻ എന്നെ പ്രേരിപ്പിച്ചതു്. അതനുസരിച്ചു് അവർ ഇവിടെ താമസിക്കുന്നുവെന്നു ഉള്ളു.

എന്താണു് രാജകുമാരന്മാർക്കു്? അവരുടെ സന്താനങ്ങളുമായുള്ള സാഹചര്യത്താൽ എന്തു അപകർഷയാണ്ടു വേദിക്കുന്നതു്? മനുഷ്യരുടെ നന്മതിന്മകൾ നിശ്ചയിക്കുന്നതു അവരുടെ സ്വഭാവം നോക്കിയാണു് അല്ലാതെ വംശമാഹാര്യം കണ്ടല്ല.

വിഹലോദ്യമനം തടപാരാ, ലജ്ജിതനം ആയ തുകാരാമൻ രാജപ്രതിവചനത്തിനു പ്രത്യുത്തരം പറവാൻ ശക്തനാകാതെ ആ ദിവസത്തിൽ തന്നെ കൊട്ടാരം വിട്ടു കയാണുണ്ടായതു്.

അദ്ധ്യായം ൬

നവതാരണ്യത്തിലേക്ക് പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്നുവെങ്കിലും പ്രേമം എന്ന ശ്രേഷ്ഠവികാരവുമായി തീരെ പരിചയം സിലിക്കാത്ത ഒരു മോഹനാഘ്രിയം അവളുടെ നാമചാരിണിയായ ഒരു വൃദ്ധയുമായി അതാ. അക്കാണുന്ന പുനോട്ടത്തിൽ ഉലാത്തുന്നു. മാധവമാസത്തിന്റെ വൈശിഷ്ട്യംകൊണ്ട് മനോഹരകണ്യമങ്ങളാൽ അലക്രതമായ വല്ലീതരക്കളോടുകൂടിയ ആ ഉദ്യാനത്തിൽ കടന്നു ലീലാലോലുപയായി ധാത്രയോടുള്ള നമ്സല്ലാപങ്ങളിൽ മുഴുകി പുഷ്പാപചയം നിവ്വിടുന്ന ആ കോമളാഗ്നന പ്രതാപരാലിയായ ഒരു പൂട്ടിന്റെ പത്രിതനെയോണം. ധാത്രയുടെ കൈവശം സുക്ഷ്മപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന കണ്യമമത്ജൂഷവിവിധപുഷ്പങ്ങളാൽ ഏകദേശം പൂണ്ണമാകാറായി. ധാത്രയും പ്രളകചാരിയായ തരണിയും സപ്രശ്നാത ലേക്കു അതാ രിരിച്ചിരിക്കുന്നു.

കതിമത്തും ദ്രവകായവുമായ ഒരു മഹാശാല, യാനചതുരനായ ഒരു യവാവിനാൽ ഓടിക്കപ്പെട്ട, അതാതരണിയുടെയും വൃദ്ധയുടെയും സമീപത്തേക്കു പായുന്നു. ആ രണ്ടു സ്ത്രീകളും അസാമാന്യമായ പിയാം ഭയകവിതകളായി പൂക്കുടയുമായി മറിഞ്ഞു വീണ ധാത്രയുടെ കഥയെന്തെന്നറിവാൻപോലും ആശ്ചര്യിക്കാത്ത വായത്തിൽ പ്രളകചാരി ജീവരക്ഷയുദ്ദേശിച്ചു ഓടി മറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ധാ, കഷ്ടം, നിസ്സഹായയായ വൃദ്ധ സ്ത്രീ പെട്ടെന്നു ഏഴുനേരം സപാമിനിയെന്നോക്കുന്നു. അതിഭയങ്കരമായ ആകൃതിയോടുകൂടിയ ഒരു സൈന്യവും അധിരൂഢനായ യവാവേയും വഹിച്ചുകൊണ്ട് അടുത്തുനിശ്ചലമായി നില്ക്കുന്നു.

ബനഹർ സഭോദരന്മാരിൽ ജ്യേഷ്ഠനായ ഭഗവാൻ ജിഹ്വൻ ദ്വിതീയപുത്രനായ ഉദയൻ എന്ന യുവാവിനെയാണ് നാം ഇപ്പോൾ അശ്വമേധയോടുകൂടി കാണുന്നത്. അയാൾ അടുത്തുള്ള ചെറുവനത്തിൽ സോദരന്മാരും, രാജകുമാരന്മാരും, ഒത്തു ഒരു നായാട്ടു കഴിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പം ദൂരെയായി കാണപ്പെട്ട ഒരു ഹരിണത്തെ അന്വേഷിക്കാനുണ്ടായ കാലദിഗ്ഗന്ധിതകൾപോലും മറന്നു ഉദയൻ ആ മനോഹരമായ പുനോട്ടത്തിൽ എത്തിച്ചേരുകയായിരുന്നു. താൻ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്നതു ഏതോ പ്രഭുവരന്റെ വസലോദ്യാനങ്ങളിൽ ഒന്നിലാണെന്നോ, അവിടെ കാണപ്പെട്ട മോഹനലതകൾ, സുഗന്ധകന്ദുലകൾ വഹിക്കുന്ന ചെടികൾ, പച്ചപ്പല്ലു വ്യാപിച്ചു കാണുന്ന തകിടികൾ എന്നിവയൊന്നുംതന്നെ അശ്വമേധയാണെന്നാൽ ബാധിതങ്ങളാകാൻ പാടില്ലെന്നോ ഉള്ള കഥ ആ യുവാവ് നിശ്ശേഷം മറന്നുപോയിരിക്കുന്നു. അതിവേഗത്തോടെ ഓടിക്കപ്പെട്ട അശ്വത്തെക്കണ്ടു് നിസ്സഹായയായ ഒരു വൃദ്ധ നിലം പററിയപ്പോൾ മാത്രമാണ് ദീനാനുകമ്പിയായ ഉദയൻ്റെ സ്വസഹായത്തിന്റെ യഥാർത്ഥരൂപം മനസ്സിലായതു് എന്നോ അതുതവിദ്യകൊണ്ടെന്നു പോലെ അയാൾ പെട്ടെന്ന് അശ്വത്തെ പരമനിശ്ചലമാക്കി, ധാത്രിയെ രക്ഷപ്പെടുത്തി.

വേഗംകൂടിയ അശ്വശ്രേഷ്ഠന്റെ അഭിയോഗത്തിൽ നിന്നു രക്ഷപ്പെടുവാൻ ആ സ്ഥലംവാട്ടു തരുണിയാകട്ടെ, അപ്പം അകലെയായി ഒരു വള്ളിക്കുടിയിൽ നിലിനഗാത്രയോടെ സ്ഥിതിചെയ്യുകയായിരുന്നു. തുരഗവും, തദധിരൂപനും നിശ്ചലതയെവലംബിച്ചു് അവരുടെ നില്ക്കുന്നതുകണ്ടുവരി മന്ദമന്ദം തന്റെ അഭയസ്ഥാനംചാട്ടു പുറത്തേക്കു തിരിച്ചു ഗണ്യമായ അകലത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ടു ആ അശ്വമേധനെ ഒന്നുനോക്കി. താരുണ്യത്തിന്റെ ഒരു

വിലാസരംഗമായി കാണപ്പെട്ട അപരിചിതന്റെ ദൃഢചിന്തയിൽനിന്നു മറയുവാൻ സ്വാഭാവികമായ ലജ്ജ അദ്ദേഹത്തിൽ പ്രേരിപ്പിച്ചു. തൽക്ഷണം വൃദ്ധയാത്ര കോപം കൊണ്ടു വിറയ്ക്കുന്ന ശരീരത്തോടുകൂടി സാഹസികനായ അശ്വയാത്രികനെ ഇങ്ങനെ കുറപ്പെടുത്തുകയായി:—

“ഘോരം, വിവേകമില്ലാത്ത മനുഷ്യ, ഈ സ്ഥലം ഏതെന്നു കരുതിയാണു് നിങ്ങൾ ഈ മനോഹരമായ പൂന്തോട്ടത്തിൽ കുതിരയോട്ടിച്ചു എത്തിച്ചിരിക്കുന്നതു്? എന്റെ യജമാനന്റെ മകളായ ആ കൊച്ചുകുട്ടിയെ നിങ്ങൾ ധൈര്യപ്പെടുത്തി ഇവിടെനിന്നു ഓടിച്ചതിന്റെ ഫലം അനുഭവിക്കുവാൻ ഇനി അധികം കാലതാമസം ഇല്ല.”

കോപകലുഷമായ വിധത്തിൽ ഇങ്ങനെ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടു ധാത്രിയായ വൃദ്ധ തൽക്ഷണം തന്റെ വളർത്തുപുത്രിയുടെ സമീപം എത്തി ആ തരുണിയെ സാമ്പ്രദായികപ്പെടുത്തി. എന്നാൽ തന്റെ പിതാവു് അറിയുമ്പോൾ തന്നെ, അവിടെനിന്നു് ആ അശ്വയാത്രയുടെ മറഞ്ഞുകൊള്ളണമെന്നു് അയാളോടു പറയുവാൻ ശ്രദ്ധമായ ഒരു ആലോചനമാണു്, പ്രളപ്തി ധാത്രിയോടു അപ്പോൾ നടത്തുകയായതു്.

ഇതികുറഞ്ഞവൃതാമൃതനായി നിലകൊണ്ട ഉഭയന്റെ സമീപത്തു വീണ്ടും ആ വൃദ്ധയാത്ര എത്തി “ഘോരം; വകതിരിവില്ലാത്ത ചെറുപ്പക്കാരാ, അവിടെ നോക്കിനിന്നു നക്ഷത്രക്കാലേണ്ണാതെ വേഗം എങ്ങോട്ടെങ്കിലും ഛോട്ടൊള്ളൂ. അല്ലാത്തപക്ഷം, താൻ ഞങ്ങളുടെ യജമാനന്റെ കഠിനശിക്ഷയ്ക്കു പാത്രീകരിക്കും. നിങ്ങൾ വേഗം ഇവിടെ വിട്ടുകൊള്ളണമെന്നു് കൊച്ചുകുഞ്ഞമ്മ ആശ്വാസം പിടിക്കുന്നു. വേഗം പോയി രക്ഷ നേടിക്കൊള്ളുക തുകാരാമൻ എന്ന ആ പ്രളവരനു് ഏറ്റവും ഇഷ്ടമുള്ളതായി രണ്ടുവകയാണു ലോകത്തുള്ളതു്. അവയിൽ ഒന്നു് ഈ

മനോഹരമായ പൂന്തോട്ടം. മറ്റൊന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വസലപുത്രിയായ ഈ ചെറു തരുണീരത്നം. നിങ്ങൾ ഈ പൂന്തോട്ടത്തെ കുതിരക്കുളമ്പടയാളംകൊണ്ട് നാശമാക്കി. ഈ പുത്രിയെ അത്യധികം യേശുപ്പത്തുകയം ചെയ്തു. ആകട്ടെ, വേഗം ഓടീരക്ഷപ്പെട്ടുകൊള്ളുക." എന്നു ദാസപാസത്തിലെമ്പോലെ പറഞ്ഞു.

യുവാവുകളെ, വൃദ്ധയുടെ ഭീഷണികൾ കേട്ടു തെല്ലുപോലും ചലിക്കാതെ ഇങ്ങനെ മറുപടി കൊടുത്തു:--

"ഓ, വൃദ്ധേ, ഈ സ്ഥലം ആരുടെ പൂന്തോട്ടമോ ആയിക്കൊള്ളട്ടെ. നിങ്ങളേയോ നിങ്ങളുടെ യജമാനത്തിയേയോ അസഹ്യപ്പെടുത്തണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശം എനിക്കു ലേശംപോലും ഇല്ല. ഞാൻ നിങ്ങളുടെ വാക്കുകേട്ടു ഭയന്നു ഈ സ്ഥലം വിട്ടുകയാണു് എന്നുമാത്രം വിചാരിച്ചുപോകുന്നു. 'മതു' ഒരു രജപുത്രകുമാരനു് ഈ ലോകത്തു യേശുപ്പത്തു ഈശ്വരനെ മാത്രമാണു് നിങ്ങളുടെ തോട്ടമടയാണെന്നു ലഭിച്ചു ആയിക്കൊള്ളട്ടെ. അദ്ദേഹം എന്നോടു ഏതുതന്നെയോ പകരം വിട്ടുട്ടെ. ഞാൻ ചെട്ടെന്നു് ഇവിടം വിടുന്നില്ല തന്നെ."

ഉടയന്റെ ഈ വാക്കുകൾ അപ്പാ ഉച്ചസ്വരത്തിലായിരുന്നതിനാൽ ദൂരെ മറഞ്ഞു നില്ക്കുന്ന അചരിചിതയുടെ കർക്കരമായ വിധത്തിലായിരുന്നു. ആ യുവശ്രേഷ്ഠനും ദൈവപ്രാതികൂല്യത്താൽ മാത്രം നേരിട്ട മാർദ്ദവ്യശിക്ഷനത്തെപ്പറ്റി വൃദ്ധയുടെ സ്വാമാന്വിയായ തരുണീരത്നം യഥാത്ഥത്തിൽ സങ്കടപ്പെട്ടു സംഭ്രാന്തനായി വീഴ്ചകൾക്കിടയിലും ഉള്ള സന്ദർഭം അതല്ല എന്നും വേഗം ആ സ്ഥലം വിട്ടു പോകുന്നതുമാത്രമാണു് തൽക്കാലത്തെയും ബുദ്ധിപൂർവ്കമായിട്ടുള്ളതു എന്നും മാത്രം ആ ചെറുതരുണീ വൃദ്ധയ്ക്കുവേണ്ടി വീണ്ടും ഉദയനെ അറിയിച്ചു. അധികം

നേരം അവിടെ നിൽക്കാതെ ഉദയൻ പെട്ടെന്നു ആരംഗം വിടുകയും ചെയ്തു.

അപരിചിതനായ ഈ രജപുത്രയുവാവിന്റെ പ്രഥമ ദർശനത്താൽത്തന്നെ ആകൃഷ്ടചിത്തയായ ചെറുതമ്മണി ആരെന്നോ, അവളുടെ സ്ഥിതിഗതികൾ എന്താണെന്നോ വിശദമായി അറിയുന്നതിനു നമുക്കു് ഒരു കൗതുകം ഉണ്ടായിരിക്കുമല്ലോ. ഉരുവനം എന്ന ദേശവിഭാഗത്തിലെ പ്രഭുവരനും, പരമർത്ഥിഭൂപന്റെ സ്യാലനം ആയ തുകാരാമൻ പ്രതാപശാലിയുടെ വത്സലസന്താനമാണു് ഈ യുവാംഗന.

ഉദ്ദേശം പതിനേഴു വയസ്സുമാത്രം പ്രായം ഉണ്ടായിരുന്ന ഈ തമ്മണി, ബാലികാസാധാരണമായ മുശ്ലാതപത്തെ അതിക്രമിച്ചു നിലയിൽ ആയിരുന്നില്ല. സ്വധാത്രിയുമെന്നോിച്ചു സ്വന്തം പുനോട്ടത്തിൽ പുഷ്പാചലയത്തിന്നു് ഇറങ്ങി അങ്ങനെ നടക്കവേയാണല്ലോ, ഉദയന്റെ അശ്വാ അവൾക്കു് എതിരായി. ദ്രുതയാണം ചെയ്തതുതന്നതു് അവൾ കാണുകയുണ്ടായതു്. അശ്വാത്രവനം സാഹസികനും ആയ ആയുവാവു് ഏതുവിധത്തിലൊക്കിലും ആ സ്ഥലം വിട്ടു ആത്മരക്ഷ നേടിക്കൊള്ളണമെന്നും അല്ലാത്തപക്ഷം അവളുടെ പിതാവിന്റെ കോപാനലനു് അപരിചിതൻ പാത്രീഭവിക്കുമെന്നും യുവതി ധാത്രിയെ അറിയിച്ചതു് അവളിൽ അല്പമായി അങ്കുരിച്ചിരുന്ന പ്രേമത്തിന്റെ ഘലമായിട്ടുതന്നെയായിരുന്നു.

ധാത്രിയുടെ ഗ്രഹണീദേശം അനുസരിച്ചു പശ്ചാത്തപിച്ചുകൊണ്ടു് ഉദയനെ സ്വന്തം കുതിരയ്ക്കു വേഗംകൂട്ടി മുറയ്ക്കു യാത്രചെയ്തു. എന്നാൽ അയാൾ അതേവരെയുള്ള അശ്വയാനംകൊണ്ടുതന്നെ സാമാന്യത്തിലധികം വിഷമിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. വനപ്രദേശത്തുവച്ചു തന്റെ ശരങ്ങളുടെ വിഷയീഭവിക്കുമായിരുന്ന മാൻ ഏതോ ഒരു

പ്രത്യേക മാർഗ്ഗത്തിൽ കൂടെ ഓടിയതുകണ്ടു യുവവീരനും പരകേ എത്തിയതുമാത്രമായിരുന്നു. എന്നാൽ തന്റെ സാഹസശീലത്തിന്റെ പ്രകാശനം ഈ വിധത്തിൽ അവിടെ നടന്നതോടുകൂടി അത്യന്തം ക്ഷീണം സംഭവിച്ച ഏകദേശരീരങ്ങളോടെ ഉദയൻ പുന്തോട്ടത്തിൽ പ്രവേശിച്ചത് അയാൾക്കു കൂടുതൽ ആപത്തിനും കാരണമായി.

ഏതായാലും ആ യുവവീരൻ ഭീരുത്വംകൊണ്ടല്ലെങ്കീലും അപരിചിതയായ ഒരു പ്രഭുക്കുടുംബാംഗനായുടെ അഭിപ്രായം പ്രകാശിക്കുന്ന നിർദ്ദേശത്തിനു കീഴടങ്ങുക എന്നു തന്നെ തീർച്ചയാക്കി അതിവേഗത്തിൽ അശപയാത്ര തുടന്നുകേന്ദ്രം പോയികഴിഞ്ഞു. ഈ യാത്രയ്ക്കിടയ്ക്കു വഴിയിൽ ഒരു പൊതുക്കിണറിൽനിന്നു വെള്ളംകോരിക്കൊണ്ടുപോകുന്ന ഏതാനും ചെറു തരുണിമാർ ഉദയാക്ഷികൾക്കു ലക്ഷ്യംഭവിച്ചു. ദാഹാർത്തനായ അയാൾ ഒരു തരുണിയുടെ സമീപം എത്തി ഉൽക്കടമായ തൂട്ടിന്റെ ശമനത്തിനു് അല്പം ശുദ്ധജലം യാചിച്ചു. ജലവാഹിനിമായ യുവതികൾ എല്ലാവേരും ഉദയന്റെ ഈ അപേക്ഷയെ ഒരു പുച്ഛരസത്തോടെ നിരാകരിച്ചു തങ്ങളുടെ യജമാനനായ പ്രഭുവിന്റെ പ്രതാപങ്ങളെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു ചൊണ്ടു അവർ മുന്നോട്ടു നടന്നതേയുള്ളൂ. ഉദയന്റെകോപം അഗ്രിമമായ നിലയിൽ എത്തി. തുകരാമപ്രഭുവിന്റെ ഭൃത്യകളോടു തീരെ മന്ദ്രാദയില്ലാത്തവിധത്തിൽ വഴിമധ്യേ വച്ചു് ഈ ജലദാനംചെയ്യുവാൻ ആവശ്യപ്പെടുന്ന ആൾകേവലം ഒരു ഭ്രാന്തനായിരിക്കുമെന്നു അവർ സോപഹാസം ജല്ലിച്ചുകൊണ്ടു വേഗംകൂട്ടി മുന്നോട്ടുനടന്നു. അവരിൽ ഒന്നരണ്ടുപേർ മാത്രം തിരിഞ്ഞുനിന്നു് ആ ദാഹാർത്തനെപ്പറ്റിയുള്ള വിവരങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുവാൻ അക്കഥകളെക്കുറിച്ചു അയാളോടു ചോദിക്കാതിരുന്നില്ല. ബനഹർ സഹോദരനായ ദശരാജുവീരന്റെ ദപിതീയപുത്രനായ

ഉദയൻ ആണ് താൻ എന്ന് അശ്വപാത്രികൻ മറുപടി കൊടുത്തു.

യാത്രികന്റെ കലനാമാദികൾ അറിഞ്ഞ ആ സ്ത്രീകൾ അയാളെ ഭീഷണിപ്പെടുത്തുവാൻ ഇങ്ങനെ പറയുകയായി:—

“ഘോ, ചെറുപ്പക്കാരാ, നിങ്ങളെത്തന്നെയാണ് യജമാനനായ തുകാരാമപ്രഭു അന്വേഷിച്ചു അക്ഷമനായി കാത്തിരിക്കുന്നത്. അതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടി പഥത്തിൽപ്പെടാതെ വേഗം എവിടെയെങ്കിലും ഒടിയാളിച്ചുകൊള്ളുക.”

ഉദയൻ ഈ നിർദ്ദേശം തീരെ സ്വീകാർത്ഥമായതോന്നിയില്ല. അതിനാൽ അയാൾ സ്വപശകതയുടെ ഒരു പ്രകടനം നടത്താമെന്നുതന്നെ നിശ്ചയിച്ചു. തുകാരാമപ്രഭുവിന്റെ ഭൃത്യകൾ, രജപത്രയുവാവായ തന്നോടു ഇത്ര നിസ്സാരമായി സംസാരിച്ചതു സഹിക്കാൻ അയാൾക്കു സാധിച്ചില്ല. അതിനാൽ സ്ത്രീജനങ്ങളുടെ അർഹകാര്യവുമായ ബീഷണിക്കു മറുപടി അസ്പ്രപ്രയോഗംതന്നെ എന്ന് തീർച്ചയാക്കിയ ആ വിനോദരസികൻ ആദ്യമായി, മുഖാൽ പോയ സ്ത്രീയുടെ ജലകുടം ലക്ഷ്യമാക്കി ലഘുവായി ഒരു ബാണം പ്രയോഗിച്ചു. പെട്ടെന്നു ജലപുണ്ണമായ ഘടം പൊട്ടി വെള്ളം ആ സ്ത്രീയുടെ ആ പാദമൂലസേചനം തുടങ്ങി. തൽക്ഷണം അടുത്ത സ്ത്രീയുടെ കടത്തിൽ ഒരു അമ്പു പതിച്ചു. അടുത്തടുത്തായി ആറു സ്ത്രീകളുടേയും ജലകുടങ്ങൾ ഉദയന്റെ പ്രതികാരത്തിനു വിധേയങ്ങളായി അവയിലുള്ള ജലം ആസകലം ശീശ്രീതിയിൽ വമിച്ചു. ആനഖശിഖം അംഭസ്സുകൊണ്ടു അഭിഷിക്തകളായ സ്ത്രീജനങ്ങൾ ലജ്ജാനൈരാശ്ചര്യത്തികളായി അമ്പരന്നു.

ജലനഷ്ടംകൊണ്ടും ഘടനാശംകൊണ്ടും ശിക്ഷാഭീതകളായ അവർ തങ്ങൾക്കു പററിയ ആപത്തിനെക്കുറിച്ചു

സ്വസ്വാമിയെ അറിയിച്ചു. ആ സാഹസികനെ ശിക്ഷിക്കുവാൻ വേഗത്തിൽ പറഞ്ഞു.

ഉടയൻ അശ്വരചാരത്താൽ വികൃതതലമാക്കിയ ആരാമത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥനും, അശ്വാഭീയോഗംകൊണ്ടു ഭീതയാക്കിയ ചെറുയുവതിയുടെ പിതാവും ആയ തുകാരാമപ്രഭു ഭൃത്യകളുടെ ആവലാതികളുടെ കേട്ടപ്പോൾ നന്ദം സഹസ്രമായി നായ ശത്രുവിന്റെ കഥകഴിക്കുന്നുണ്ടെന്നു തന്നെ തീർച്ചയാക്കി. എന്നാൽ ആൾ ഇന്നാണെന്നു മനസ്സിലായപ്പോൾ വധരൂപമായ ശിക്ഷയുടെ അസാധ്യതയെപ്പറ്റി അയാൾക്കു ബോധം വന്നു. സ്വാലനായ പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ രാജധാനിയിൽ സൽകൃതരായി താമസിച്ചുപോരുന്ന രജപുത്രകുടുംബാംഗങ്ങളിൽ ഒരുവനാണു് അദ്ദേഹം. അദ്ദേഹം കണ്ട സ്ഥിതിക്കു് ആ യുവവിനെ സമുചിതശിക്ഷയ്ക്കു വിധേയനാക്കുവാൻ മറ്റൊരുപാതയെന്നെ ആ പ്രഭുക്കളുചിടിച്ചു. നീതിക്കും ന്യായത്തിനും വിപരീതമായി പരോപദ്രവകരതകളോടെ നടക്കുന്ന ഏതാനും ഭോകസുഖഭഞ്ജകരെ പരമർദ്ദിഭൂപൻ സ്വന്തം രാജധാനിയിൽ താമസിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നും സഭാചാരബോധത്തിന്റെ കണികപോലും ഇല്ലാത്ത അക്രമരൂപം വേഗം രാജ്യത്തു നിന്നു ബഹിഷ്കരിച്ചില്ലെങ്കിൽ വന്നുചേരാവുന്ന ആപത്തുകൾ അനവധിയാണെന്നും ഉള്ള മുഖവുരയോടെ ആ രാജബന്ധു അതിദീർഘമായ ഒരു കത്തു മരോബാ നഗർക്കു പ്പന്നു് അയച്ചു. ഉടയന്റെ അക്രമപ്രവൃത്തികളെപ്പറ്റി ആ കത്തിൽ ആദ്യത്തഃ വിസ്തരിച്ചിരുന്നുവെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

അദ്ധ്യായം ൭.

മൃഗയാകരുതുകത്തോടെ വന്നസഞ്ചാരംചെയ്ത രാജകുമാരന്മാരും ചരന്മാരിൽ ഏറ്റവും താമസിച്ചു കൊട്ടാരത്തിൽ എത്തിയതു ഉഭയനായിരുന്നു. അയാളുടെ സഹചാരന്മാർ വിട്ടുപിരിഞ്ഞു് ആ യുവാവു നടത്തിയ സാഹസോദ്യമങ്ങളെപ്പറ്റി നാം കഴിഞ്ഞ അദ്ധ്യായത്തിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കിയല്ലോ. പരമദിഭ്യപൻറെ രണ്ടു പുത്രന്മാരും വിദേശീയാരംഗികളായ രജപുത്രയുവാക്കന്മാരും ഒത്തുചേർന്നു് ഒരു മൃഗയാവാഹാരം നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. നായാട്ടിൽ ആർക്കാണ് കൂടുതൽ വൈഭവം എന്നു പരീക്ഷിക്കുന്നതിന്നു് ദേശരാജനാൽ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടതനുസരിച്ചു് ഏല്പേരുമായി അന്നൊരുദിവസം മഹോബായുടെ അതിർത്തിയിലുള്ള വനപ്രദേശത്തു പ്രവേശിച്ചു. ഓരോരുത്തർ അക്ഷിപക്ഷീഭവിച്ച മൃഗങ്ങളെത്തേടി ഓരോ ദിക്കിലേക്കുപറഞ്ഞു. ഉഭയൻ ഇതു മൃഗയാകരുതുകിൽ അഗ്രഗണ്യനായിരുന്നു. അതിനാൽ അയാൾ ഏതാനും വന്യജന്തുക്കളുടെ പുറകേ അശ്വത്തെ ഓട്ടിക്കുകയും അയാൾ അന്നുവാനം ചെയ്യുന്നതിന്നു ഇടയാക്കിയ ധർമ്മങ്ങളും വനാന്തർഭാഗത്തുള്ള ഒരു വലിയ പൂന്തോട്ടത്തിലേയ്ക്കു് ഓടുകയും അവയെ പിൻതുടന്നു് ഉഭയൻ ആ ആരാമത്തിൽ പ്രവേശിക്കുകയും ചെയ്തതിന്നു ശേഷമുള്ള സംഭവങ്ങളാണു തുങ്കാരാമപ്രഭുവിൻറെ കഠിനകോപത്തിന്നു ഇടയാക്കിയതു്.

രാജകുമാരന്മാരും സഖാക്കളും രാജധാനി വാട്ടു കൂട്ടത്തിൽ അവരുടെ മാതൃഭവനായ ചലപ്രമാണി മഹോബായിൽത്തന്നെയുണ്ടായിരുന്നു. പരമദിഭ്യപനോടു രജപുത്രസാഹായ്യം ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടതാണു് എന്നു് അയാൾ സങ്കല്പകഥകൾ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. എത്രതന്നെ

വാലിച്ചിട്ടും തന്റെ ശ്രമം വിഫലമെന്നു കണ്ട് അടുത്തതായി ആ ഭൂപതകുടുംബത്തന്നെ ഒരു പ്രതീകാര നിവഹണത്തിനും ഒരുങ്ങുകയായി. മേരോവിലെ കാരിന്റെ ഗൃഹപൻ മുൻപു നടത്തിയ ആക്രമണത്തിൽ വിജയവാനായില്ല എന്നതു തുകാരാമപ്രഭുവിന്നും ഒരു വക നിരാശയ്ക്കു ഘേതുവാക്കിത്തീർത്തിരുന്നു. എന്നാൽ ആ ആക്രമണത്തിനു ശേഷം അല്പകാലം കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു വജ്രമാല്യലബ്ധിക്കായി യുവഭൂപൻ ഇനിയും ഒരു യത്നംകൂടെ നടത്തേണ്ടതാണെന്നും അതിലേയ്ക്കു തക്കതായ സന്ദർഭം വന്നുചേർന്നിരിക്കുന്നുവെന്നും രാജസ്യാലൻ അയാളെ അറിയിച്ചു. മല്ലനാദേവിയുടെ വജ്രമാല്യം അപ്പോൾ ദേശരാജവീരന്റെ പത്നിയായ ദേവി എന്ന സ്ത്രീക്കു പാരതോഷ്യകമായി രാജ്ഞി സമ്മാനിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നും, ആ വിശിഷ്ടരത്നമാല്യത്തെ ഏതുവിധത്തിലേകിലും അപഹരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഒരു ശ്രമംകൂടെ കാരിന്റെ ഗൃഹപൻ നടത്തേണ്ടതാണെന്നും തുകാരാമൻ ആ അത്യാഗ്രാഹിക്കുഗ്രന്ഥമായ ഒരു കത്തയച്ചു. രാജാവും രാജ്ഞിയും ആ സന്ദർഭത്തിൽ രാജധാനിയിൽ ഉണ്ട്. എങ്കിലും രജപ്രവിരന്മാർ മഹോബാ രാജസ്ഥാനത്തുനിന്നും അല്പം അകലേയുള്ള ഒരു ഗ്രാമീണമന്ദിരത്തിലാണുതല്ക്കാലതാമസമെന്നും ഇനിയൊരു രാത്രി മുൻപുകൂട്ടിയിരുന്ന സന്നാഹംപോലെ ഒരു സേനയുമായി എത്തുന്നപക്ഷം വജ്രമാല്യം തട്ടിയെടുക്കുന്നതിനും, ദേവീഭർത്താവായ ദേശരാജനെ വധിക്കുന്നതാനും സാധിക്കുമെന്നും അത്രെ തുകാരാമൻ മഹോബാശരൂപിനെ അറിയിച്ചതു്.

മേഘോഹിയായ തുകാരാമന്റെ ഗ്രന്ഥപത്രിക കാരിനു ഗഭൂപനു ലഭിച്ചതോടുകൂടി അയാളുടെ അതിമോഹം ക്രമാധികം വലിച്ചു. കത്തിൽ നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടപോലുള്ള ഒരു ആക്രമണം നടത്തുന്നതിനു ആ യുവരാജവീരൻ

വേണ്ട സന്നാഹങ്ങൾ കൂട്ടി. ഒരു ലിവസം അർദ്ധരാത്രി സമയത്തു്, ഭഗവാനുടേ സോദരന്മാരും പത്നിയും സുഖ നിദ്ര ചെയ്തിരുന്ന ഗ്രാമപ്രദേശത്തുള്ള ഒരു വേനത്തിൽ കാരിയുറ്റപൻ പ്രവേശിച്ചു. ആകസ്മികമായി വേന ഭേദനത്തിനു് ആരോ മുതിർന്നിരിക്കുന്ന കഥ ഭഗവാനുടേ മനസ്സിലായി. “മല്ലനാദേവിയുടെ വളമാലയും വേഗം ഏല്പിച്ചുകൊള്ളുവിൻ” എന്ന വിളിമാത്രമേ ചുറ്റും കേൾപ്പാനുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ആകൃമണത്തിൽ പ്രവർത്തിച്ചിരുന്ന വരും, അവരെ എതിർക്കാൻ നിദ്രാത്യാഗം ചെയ്ത ബനഹർ സഹോദരന്മാരും തമ്മിൽ അതിഘോരമായ ഒരു യുദ്ധംതന്നെ നടന്നു. ഭഗവാനുടേ പത്നിയുടെ കൈ വശമുണ്ടായിരുന്ന വളമാലയും ആ വനിതാരത്നത്തിന്റെ ആത്മാഭിമാനത്തെക്കാൾ അത്ര കരുതലോടെ സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന വാവരം യാതൊന്നും തന്നെ ശത്രുപക്ഷത്തിന്നു അറിഞ്ഞുകൂടാതെ. ദേവിയുടെ വളമാലയാപഹാരമാണു് ആകൃമണക്കാരുടെ ഏകമായ ലക്ഷ്യമെന്നു മനസ്സിലാക്കിയ ഭഗവാനുടേ വീരൻ സഭയെയും യുദ്ധരംഗത്തിൽ എത്തി. എന്നാൽ കാരിയുറ്റപന്റെ അശ്വസേനയെ അത്ഭവണ ജയിക്കുന്നതിന്നു അദ്ദേഹത്തിന്നു സാധിച്ചില്ല. വളമാലയും ദേവിയും രക്ഷപ്പെടുവെങ്കിലും ദൈവഭർത്സിച്ച പാകത്താൽ ബനഹർസഹോദരന്മാർ എല്ലാവരും വീരസ്വർഗ്ഗത്തിന്നുതന്നെ വിധേയരായി. സ്വാഭാലക്ഷണീകൃത സംബന്ധിച്ചെടുത്തോളം കാരിയുറ്റപന്നു നിരാശയാണു് ഹലമായിരുന്നതു് ഏകിലും ബനഹർ സഹോദരന്മാർ നാലുപേരെയും വധിക്കുന്നതിന്നു് അയാൾക്കു സാധിച്ചുവെന്ന വിജയത്തോടെ ആ ദുമ്മഹി ആ അർദ്ധരാത്രി സമയത്തുതന്നെ തിരിയെപ്പോവുകയും ചെയ്തു.

മൃഗയാവിനോദം കഴിഞ്ഞു കൊട്ടാരത്തിൽ എത്തിയ ഉടയന്നു് ആദ്യമായി ലഭിച്ച കഠിനശോകകരമായ വാർത്ത

സ്വപിതാവിന്റെ അകാലമൃതിയെപ്പറ്റിത്തന്നെയായിരുന്നു. പിതാവും ആ യോഗ്യവീരന്റെ സഹോദരന്മാർ മുഖരും അർദ്ധരാത്രിയിലുണ്ടായ ഒരു ആക്രമണം സംബന്ധിച്ചുവീരസ്വപ്നം പ്രാപിച്ചു വാർത്തകേട്ടതിൽ ഉടനേതന്നെ പ്രതികാരം അവശ്യം കരണീയമാണെന്നും ആ യുവചംഗവൻ തീർച്ചയാക്കി. ഇതിനെപ്പറ്റി ഉടേനും അയാളുടെ ജ്യേഷ്ഠസഹോദരനും തമ്മിൽ നടത്തിയ ഒരു സംഭാഷണത്തിൽനിന്നും ആ രജപുത്രയവാക്കന്മാരുടെ സ്വാഭാവികമായ വീര്യവും പിതൃഭക്തിയും നല്ലപോലെ വെളിപ്പെടുന്നതാണ്.

അളകൻ—കഷ്ടം! കഠിനമായ ദുഃഖിയുടെ പ്രേരണകൊണ്ടുതന്നെയായിരിക്കണം, നമുക്ക് ഈ അവസരത്തിൽ നായാട്ടിനോട് ഒരു പ്രത്യേകപ്രതിപത്തി ഭോഷണിപ്പോയത്. നാം തിരിച്ചപ്പോൾ അശുഭസൂചകങ്ങളായി കണ്ട ശകനങ്ങളെ തീരെ വകവെച്ചില്ലല്ലോ. കേൾക്കുക അനുജാ, രണ്ടു ദിവസം മുമ്പു ഞാനും സഹോദരന്മാരുമായി വീട്ടിലേക്കു മടങ്ങുകയായിരുന്നു. ഞങ്ങൾ നമ്മുടെ വാസസ്ഥലമായ 'ഭഗവതം' ഗ്രാമത്തിൽ എത്തിയപ്പോൾ എന്തോ നിലവിളി കേട്ടുതുടങ്ങി. നമ്മുടെ പിതാവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സോദരന്മാരും യാതൊരാപത്തും ഭയപ്പെടാതെ നിദ്രചെയ്യുകയായിരുന്നു. അന്ധകാരംകൊണ്ട് ഞങ്ങൾ അറിയാൻ പാടില്ലാത്ത ആ രാത്രിയിൽ ആരോ അദ്ദേഹത്തെ വധിക്കുകയുണ്ടായി ആവധം സംബന്ധിച്ച ശവസംസ്കാരയാത്രയിലെ ഭോഷണസ്വപനമാണ് ഞങ്ങൾക്കു കേൾക്കുവാൻ ഇടയായത്.

ഉദയൻ:—ഈ അതിനീചവും വഞ്ചനാപരവും ആയ ഭ്രഷ്ടകൃത്യം ചെയ്ത ഭൃഷ്ടൻ ആരായിരിക്കും? നമുക്കു ആരും തന്നെ ശത്രുക്കളില്ലല്ലോ.

അളകൻ—ഘോഷം; അതവലം. ശത്രുക്കൾ ആരും തന്നെ ഇല്ലെന്നോ? മേരോ നഗരിയിലെ രാജകുമാരനായ കാരിയൻ എന്നയാൾ പണ്ടൊരിക്കൽ, അതായത് അല്ലെങ്കിൽ സോദരന്മാരുമായി ഈ നഗരിയിൽ കാര്യവശാൽ എത്തിയ കാലത്തു് ഒരു ആക്രമണം നടത്തിയവിവരം സോദാൻ അറിഞ്ഞിരിക്കുകയില്ലായിരിക്കാം അയാൾ അന്നു കേവലം പരാജിതനായി നഗരി വിടേണ്ടിവന്നു. മല്ലനാരായണിയുടെ വജ്രമാല്യം അപഹരിക്കുക എന്നതായിരുന്നു, അയാളുടെ ആക്രമണത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം. ആ പരാജയത്തിന്നു പ്രതീകാരം നിവ്വരിക്കുവാനാണ് ആ ശക്തി അർദ്ധരാത്രി വീണ്ടും എത്തിയത്. അയാൾ വളരെ ധൈര്യം പ്രകാശിപ്പിച്ചു നമ്മുടെ മാതാവിന്റെ സൂക്ഷിപ്പിലിരുന്ന വജ്രമാല്യം അയാൾക്കു ലഭിച്ചില്ല. അയാളായിരിക്കാം ഈ ആക്രമണം നടത്തിയത് എന്നു സംഗതി യുദ്ധത്തിൽ മുറിവേറ്റ മരണം പ്രാപിക്കാറായ ഒരു ഭക്തിയിൽനിന്നു മാണം ഇവിടെ അറിഞ്ഞത് എന്നും പറയുന്നു.

ഉടയൻ—ആകട്ടെ, ഏതു യുവരാജനായാലുംശരി നമ്മുടെ പിതാവിന്റെ വധത്തിന്നു കാരണഭൂതനായ ആൾ സിദ്ധ്യായം നമ്മുടെ കഠിനകോപത്തിന്നു പാത്രീഭൂതൻ എന്നു.

അൽക്കണ്ണം സഹോദരന്മാർ രണ്ടാളും പുറപ്പെട്ടു സോദരസ്ഥാനീയരായ ഇതര യുവാക്കന്മാരെക്കണ്ടു പൊതുവേ തങ്ങളുടെ കുടുംബത്തിൽ വന്നുചേർന്നിട്ടുള്ള അവമതിക്കും ശോകത്തിന്നും ഒരു അവസാനമുണ്ടാക്കുന്നതിന്നു തീർച്ചചെയ്തു. ആ യുവവിന്മാർ എല്ലാം താമസമെന്ത്യേയോഗിവേഷം അവലംബിക്കണമെന്നും, തങ്ങൾ യുവസന്യാസിമാരെന്ന നിലയിൽ പലേ രാജധാനികളും സന്ദർശിക്കുന്ന കൂട്ടത്തിൽ മേരോ നഗരിയിലും എത്തണമെന്നും ആ നഗരിയെ സംബന്ധിച്ച സകല ഗ്രന്ഥരഹസ്യങ്ങളും

മനസ്സിലാക്കി വിപുലമായ ഒരു സേനയെ പരമർദ്ദിഭൂപ
 റ്റെർ സഹായത്താൽ സജ്ജമാക്കി ആ നഗരിയിൽ അന
 ന്തരം പ്രവേശിച്ചു കാരിന്റെഭൂപനെ ചന്ദ്രപയുദ്ധത്തിന്
 ഉടയൻ ആഹ്വാനം ചെയ്യണമെന്നും ആ ചന്ദ്രപയുദ്ധ
 ത്തിലെ വിജയം അനുസരിച്ചു ശത്രുവിനോടു പകവീടണ
 മെന്നും തീരുമാനിക്കപ്പെട്ടു. വിധവമാരായ രജപുത്രവനി
 തമാരുടെ സമ്മതമനുസരിച്ചും, ഈ യുവസംഘം വേഷപ്ര
 ഛന്നതയോടെ യഥാകാലം ശത്രുരാജധാനിയിൽ എത്തി.

അസാമാന്യ സൗന്ദര്യവാനാരും വീര്യപരാക്രമപുര
 ളി ഗുണംചെയ്യുന്ന പടനങ്ങളോടു കൂടിയവരും ആയ
 ഈ യുവാക്കന്മാർ മേരോ ഗൃഹനായ കാരിന്റെപാതാവി
 നാൽ യഥോചിതം സൽക്കരിക്കപ്പെട്ടു. തങ്ങൾ ബാല്യ
 രതിലേ തന്നെ സന്യാസിവൃത്തി സ്വീകരിച്ച ഏതാനും
 യുവാക്കന്മാരാണെന്നും ഓരോ രാജധാനിയിൽ എത്തുന്ന
 കൂട്ടത്തിൽ അവിടെയും ചെന്നു ചേർന്നതായിരുന്നവെന്നും
 അവർ വളരെ സാമത്യത്തോടെ ഒരു പൂർവ്വചരിത്രം
 സൃഷ്ടിച്ചു മേരോ നഗരധിപനായ ജാംബേ ഗൃഹനെ
 വിശ്വസിച്ചിട്ടു. മഹോബാ നഗരിയിലെ പരമർദ്ദിഭൂപ
 റ്റെർ രാജധാനിയിൽനിന്നു ലഭിച്ച സമ്മാനങ്ങളുടെ കഥ
 രാജാവിനെ അത്യന്തം വിസ്മിതനാക്കി. മനോഹരങ്ങ
 ളായ ഗാനങ്ങളും കീർത്തനങ്ങളും ഈ യുവാക്കന്മാരുടെ
 കണ്ഠനാളത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു. രാജവർമ്മൻ ഈ ചെറു
 സന്യാസിമാരെ ഒട്ടേറെ അഭിനദിച്ചും അവർക്കുവേണ്ട
 പാരിതോഷികങ്ങളും നൽകി അവരെല്ലാം പേരേയും യഥോ
 ചിരം യാത്രയാക്കി.

ബനഹർ കുമാരസംഘം തിരിയെ അവരുടെ വാസ
 സ്ഥലത്തേയ്ക്കുള്ള യാത്രാമദ്ധ്യത്തിൽ അശ്വപാത്രംനായ
 കാരിന്റെഗൃഹനാൽ എതിർക്കപ്പെട്ടു. അയാൾ തനിയെ
 യാണു് ഈ സന്യാസിവേഷക്കാരെ അനുഗമനം ചെയ്തു

തന്നെ വിശേഷിച്ചു പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. എന്തെന്നാൽ, യോഗികളായ ഏതാനും ആളുകളെ എന്തെങ്കിലും വാൻ തന്നേയായാലും, ഭടന്മാരേയോ ചെലിയുമായ അകമ്പടിക്കാതെയോ കൂടെകൊണ്ടുപോകുന്നതു ഭീരുത്വമായിരിക്കും എന്ന് അയാൾ കരുതി. ക്രമേണ തന്മൂലം പാടിയിരുന്നവരുടെ അയാൾ ആ യോഗിയെ ചെറുത്തു നേർത്തു പുറകേ ഏത്തി. അത്ര സമീപിച്ചു എന്ന് കണ്ടപ്പോൾ അയാൾ ഇപ്രകാരം ഉറക്കേവിളിച്ചു:—

“ഹേ, സന്യാസി വര്യന്മാരേ, ഒന്നു തിരിഞ്ഞു നോക്കൂ.”

തങ്ങളുടെ ശത്രുവിന്റെ രാജ്യത്തു വന്നെത്തിയ അവർ, കപടവേഷം അന്യർ മനസ്സിലാക്കുന്നതിനു യാതൊരുപറ്റും ലഭിക്കുന്നതിനു മുൻപേതന്നെ ആ രാജധാനി വിടണമെന്നു ദ്രുപദനിയായം ചെയ്തിരുന്നു. അതിനാൽ, ആരുതന്നെ പുറകേ വിളിച്ചാലും ആരും തിരിഞ്ഞുനോക്കരുത് എന്നുള്ള ദ്രുപദനിയുടെ ഇഷ്ടമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ, ചോരന്മാർ വഴിയല്ലേ വെച്ചു തിരിയുന്നതു സന്യാസി വര്യന്മാരുടെ ആചാരങ്ങൾക്കു കേവലം വിരുദ്ധമായതിനാൽ, സംസാരിക്കേണ്ട ആൾ മുൻവശത്തു് എത്തുകതന്നെയെന്നു അവർ അനുഗതനായിനോടു ശിരസ്സു തിരിക്കാതെ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു. കാരിഗ്ഗണം ഈ പ്രത്യേകതരം തീരെ തൃപ്തികരമായില്ല കോപകലുഷിതനായ അയാൾ പറയുന്നു:—

“ഹേ, കപടസന്യാസിമാരേ, നിങ്ങളുടെ ആചാരങ്ങളോ? എന്താണിപ്പറയുന്നതു്?”

കാരിന്ദുഗൻ വീണ്ടും തുടന്നു:—

“ഹേ, ബനഹർ കുടുംബക്കാലേ, നിങ്ങൾ എന്നു മുതൽക്കാണ് യോഗികളായതും ആചാരനിയുയർത്തിയവരായി

ത്തിന്തും? ആട്ടേ; മേരോ നഗരിയിലെ രഹസ്യങ്ങൾ ഈ വേഷത്തിൽ നടക്കുന്ന തന്ത്രശാലികൾക്ക് അത്ര എളുപ്പം മനസ്സിലാകുന്നവയല്ല നിങ്ങൾരാജസഭസ്സിൽ എത്തിയിരുന്നല്ലോ. ആ സന്ദർഭത്തിൽ സിംഹാസനത്തിനടുത്തു വിടർത്തിവെച്ചിരുന്ന എന്റെ വാൾ നിങ്ങൾ കാണുകയുണ്ടായല്ലോ. രാജ്ഞിയുടെ കൊട്ടാരത്തിൽ ഗാനഗൃത്തങ്ങളുടെ മിരട്ടുകൊണ്ടു നിങ്ങൾ ആ അന്തഃപുരത്തെ സപാധീനപ്പെടുത്തി നിങ്ങൾത്തെളിഞ്ഞു. എന്നാൽ മൂർച്ഛയുള്ള വാൾത്തലകണ്ടപ്പോൾ നിങ്ങളുടെ വീര്യപരാക്രമങ്ങൾ ഉള്ളല്ലോ എന്താണു അസ്സമിച്ചുപോയത്?

കാരിയ്ക്കുപ്രേമൻ ഈ ഭീഷണികേട്ടു ബനഹർകമാരന്മാർ അയാളോടു ഇങ്ങനെ മറുപടി പറഞ്ഞു:—

എടോ, കാരിയ്ക്കു, ഒരറയായ് പ്രേപാകുന്നയാളിനെ ഗ്രഹമായി വധിക്കുക എന്നതു ഞങ്ങളുടെ കലഹമിയ്ക്കും പാരമ്പര്യത്തിനും യോജിച്ചതല്ല. ഞങ്ങൾ യഥാർത്ഥ ക്ഷത്രിയന്മാരായതുകൊണ്ടു നേരിട്ടതന്നെ പരസ്യമായി യുദ്ധം ചെയ്യാൻ തയ്യാറുള്ളവരാണ്. ഒരുവക നീചന്മാരായ തസ്കരന്മാരെപ്പോലെല്ല, ഞങ്ങൾ എന്നു നല്ലപോലെ കരുതിക്കൊള്ളുക. താൻ ഒരു വളമാലതസ്കരനാണ്.

എതിരാളിക്ക് കോപം അത്യധികമാണ്. ചെട്ടെന്ന് അയാൾ തന്റെ അശപത്തെ മുന്നോട്ടു അടുപ്പിച്ചു അവരുടെ നേക്കു പാഞ്ഞു. എന്നാൽ ആ അഭ്രാന്തവിദഗ്ദ്ധന്മാരുകളെ തൽക്ഷണം അയാളുടെ പാശ്ചാത്യമനത്തിൽനിന്നും ഒഴിഞ്ഞു. കാരിയ്ക്കൻ, കൈവശമുണ്ടായിരുന്ന വെണ്ണം അളകന്റെ ശിരസ്സിലു മുക്കളിലേയ്ക്കു ശക്തിപൂർവ്വം എറിയുകയുണ്ടായി. ഈ വെണ്ണം ഇതരസഹോദരന്മാർ ശക്തിയോടെ മുട്ടിയെറിഞ്ഞു വെട്ടുത്താൽ തടുക്കപ്പെട്ടു നില്പാൻ പറ്റില്ല. അനന്തരം അവരെല്ലാവരും കൂടെ കാരിയ്ക്കനും എതിരായി കത്തിച്ചു. ഉദയൻ വളരെ ശക്തിപ്രയോഗിച്ചു

ഈ അപഹരണശ്രമത്തിൽ വേണ്ട വിശ്വാസം തോന്നിയില്ല. പോരെങ്കിൽ തുകാരാജപ്രളവിന്റെ നിരന്തരമായ വാദവും അജ്ഞാതരന്മാർ അനുഭവിക്കുകയായിരുന്നു.

ദേശീയങ്ങളെ യുവാജ്ഞാപനം കാര്യം മനോഹര രാജ്യത്തിലെ രാജാവിന്റെ നിസ്സാരമായ അപമാനം, സാര വത്തുതന്നെയായ ഒരു ആഭരണം അപഹരിപ്പാൻ പാഞ്ഞു കയറുന്നതാണോ? എന്നായി രാജാവിന്റെ സംശയം. ഈ സംശയം യുക്തമാണെന്നും മേലോരാജകുമാരൻ യഥാർത്ഥത്തിൽ വിദ്യപരശക്തനാകുമ്പോൾ തൃപ്തിപ്പെടുന്നതാണെന്നും, അയാളോട് എന്തോ പൂർവ്വവൈരം തോന്നിയ ബന്ധമുണ്ടാകാൻ, ആ രാജ്യവാസം അപഹരണക്കാരന്മാർക്ക് നടക്കുന്നവൻ എന്നിങ്ങനെ ഏതെങ്കിലും പരസ്യം ആണ് എന്നും തുകാരാജകുമാരൻ വാദിച്ചു. ഇതുകേട്ടുകാരിയുടെ ഗതികൾ വീണ്ടും സംശയിതചിന്തനായ രാജാ പരമർദ്ദി പറയുന്നു: -

“സ്വാമൻ എന്താണു പറയുന്നതും? അടുത്തു നടന്ന ആക്രമണത്തിലും അതിനു മുൻപേയും മൂത്തരായ ആ കക്ഷിയിലെ ഭടന്മാരുടെ ആയുധങ്ങളിൽനിന്നും അവർ എവിടത്തുകാരായിരിക്കും എന്നാണു നാമൊക്കെ ഉൾക്കൊള്ളേണ്ടത്?”

തുകാരാജകുമാരൻ-മഹാരാജപ്രഭോ, നമ്മുടെ ഉൾക്കൊള്ളേണ്ടതെന്താണു പറയാൻ പാടില്ലേ? പക്ഷേ മേലോ നഗരത്തിലെ ക്രമീകാരായ ഭടന്മാരെ ആക്രമണനേതാവു കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നതായിരിക്കാം അല്ലെങ്കിൽ ആരെങ്കിലും ആ ഭടന്മാരുടെ ആയുധം അപഹരിച്ചു അവരാണെന്നു തെറ്റായിരിച്ചുകൊടുവാൻ ഈ വിദ്യ പ്രയോഗിച്ചതായിരിക്കാം. അതിലേക്കു ഈ രാജകുമാരനാണോ ഉത്തരവാദി? കഷ്ടം! കഷ്ടം! അങ്ങു ന്യായഭീക്ഷയിൽ പ്രത്യേകാസക്തനെന്നാണല്ലോ ജനസമ്മതം. ഇക്കാര്യത്തിൽ മാത്രം ആയതിനു വിപരീതമാവുക എന്തുകൊണ്ടാവാം?

രുകാരാമന്റെ ശക്തിയേറിയ ഇരവാദം രാജാവിന്നും അത്ര അങ്ങുഗീകാർച്ചയായി തോന്നിയില്ല. എങ്കിലും സ്വഭാവമേഖലയായ ഭേദിച്ചല്ലനയുടെ ഹൃദയത്തെ വശീകരിക്കുവാൻ ഇതിൽകൂടുതലായി ശ്രമിക്കാനുതന്നെ ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. മേരോവിലെ രാജകുമാരൻ യഥാർത്ഥത്തിൽ നിരപരാധിയാണെന്നും അയാളെ ബന്ധനസ്ഥനാക്കിയത് രജപുത്രയവാക്കന്മാർ എല്ലാപേരുടേയും ഏകോപിച്ച ശ്രമത്താൽ മാത്രമായിരുന്നുവെന്നും ആ ഭേദിയും അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. അതിനാൽ ഭേദി രജപുത്രയവാക്കന്മാരെ സമാധാനപ്പെടുത്തിക്കൊള്ളാമെങ്കിൽ കാരീഷ്ഗനെ ശിക്ഷിച്ചേതീത്ര എന്നു തന്നിട്ടു നിർബന്ധമില്ലെന്നു രാജാവു സമ്മതിച്ചു. തൽക്ഷണം മല്ലനാഭോ ബനഹർകുമാരന്മാരെ അന്തഃപുരത്തിലേക്കു ക്ഷണിച്ച് അവരെ ഇല്ലകാരം സമാധാനപ്പെടുത്തി:—

“പ്രിയപ്പെട്ട കുട്ടികളേ, നങ്ങളുടെ പിതാവും സോഭനന്മാരും ഇഴയുടെ രാത്രി സമയത്തു നടന്ന അക്രമണത്തിൽ ശക്തിപൂർവ്വം പോരാടി വീരസ്വർഗ്ഗം പ്രാപിച്ചതിനെപ്പറ്റി മഹാരാജാവു കഠിനമായി വ്യസനിക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ ആക്രമണത്തോടു യഥാർത്ഥത്തിൽ ആരണമില്ലെന്നുള്ളതിലേക്കു നമുക്കു മതിയായ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കിട്ടിയിട്ടില്ല. നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം അനുസരിച്ച് ആ പരമഭക്തനോടു ഏതുതരം പ്രതീകാരമാണം ആവശ്യമുള്ളതെങ്കിലും ആയതു നടത്താൻ മഹാരാജാവു എല്ലാപ്പോഴും സന്നദ്ധനാണ്. വിശേഷിച്ച് ഈ രാജകുമാരന്റെ രാജധാനിയിൽ നിങ്ങൾ ഗ്രഹമായി സഞ്ചരിച്ച് അങ്ങോട്ടുള്ള ഒരു ആക്രമണത്തിനു വേണ്ട അറിവുകളെല്ലാം സമ്പാദിച്ചുവന്നിരിക്കുകയുമാണല്ലോ. അതിനാൽ ഞാൻ ഒന്നു പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ. നിങ്ങൾബന്ധനസ്ഥനാക്കി ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നിരിക്കുന്ന ആൾതന്നെയാണോ യഥാർത്ഥപ

രായി എന്നു നമുക്കു അറിവില്ല. ആ സ്ഥിതിക്കു അയാൾക്കു ജീവഹാനി വരുത്തുന്നതുകൊണ്ടു നമുക്കു ഫലമില്ല.

ഉദയൻ—യഥാർത്ഥപരായിയെത്തന്നെയാണു ലഭിച്ചതെങ്കിലും അയാളുടെ ജീവഹാനി സാധിച്ചതുകൊണ്ടു ഇനി നമുക്കു മറ്റൊന്നും കിട്ടുവാനില്ലല്ലോ എന്നും പറഞ്ഞുകൂടെന്നില്ല!

മല്ലനാഭേവി—അങ്ങനെയല്ല. ശത്രുവിന്റെ ഇമ്മാതിരി ഭൂസ്വഭാവങ്ങൾക്കു ഒരു അറവുവരുത്തേണ്ടതു നീതിന്യായപരിപാലനത്തിൽ ഒഴിച്ചുവയ്ക്കാൻ പാടില്ലാത്ത ഒരു ശാഠ്യം, എന്നാൽ നിരപരാധികളെയല്ല നാം ശിക്ഷിക്കേണ്ടതു്. അതിനാൽ അല്ലകാലംകൂടെ ക്ഷമാപൂർവ്വം കഴിക്കുക. നമ്മുടെ ചാരന്മാരെ വേണ്ടപോലുള്ള അന്വേഷണങ്ങൾക്കു നിയോഗിക്കാം—അതിനശേഷം ഇയാളെ ബന്ധനസ്ഥനാക്കുക അസാദ്ധ്യമല്ലല്ലോ. അതിനാൽ ഈ നിരപരാധിയെ വിട്ടയയ്ക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ മധാരാജാവു നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം അറിവാൻ ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

ഇതു കേട്ടുനിന്ന മറ്റു സഹോദരന്മാരിൽ ഉദയൻ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

യഥാർത്ഥത്തിൽ ഇയാൾതന്നെയാണു വളമാല്യത്തിൽ അതിമോഹി. ഞങ്ങൾ നശനംവിട്ടു പോരുന്നവഴി, ഇയാൾ എത്ര രൂപഹാസ്യമായാട്ടാണു ഞങ്ങളോടു സംസാരിക്കുന്നതെന്ന് എന്ന് അവിട്ടനു അറിയുന്നില്ല. അതിനാൽ ഞങ്ങൾക്കു് ഇയാളെപ്പറ്റി യാതൊരു സംശയവും ഇല്ല—”

മല്ലനാഭേവി—ആട്ടേ; ശരിതന്നെ. എന്നാൽ ഈ ചെറുപ്പക്കാരൻതന്നെയാണു നിങ്ങളുടെ പിതാവിന്റെ ജീവഹാനി വരുത്തിയ ആൾ എന്നു തീർത്തു പറയത്തക്കവല്ല ലക്ഷ്യവും ഉണ്ടോ?

ഉദയൻ—ആവിധത്തിലുള്ള ലക്ഷ്യം എങ്ങനെയൊണ്
ഞങ്ങൾക്കു ലഭിക്കുന്നതു? അക്കാലത്തു ഞങ്ങൾ ഇവിടെ
ഇല്ലാതിരുന്നല്ലോ.

മല്ലനാദേവി—ആ സ്ഥിതിക്കും, ഞാൻ നിങ്ങളോടും
ഒന്നു പറയുന്നു. ഇപ്പോൾ ഇയാൾക്കു മാപ്പുകൊടുക്കുക.
അനേകപ്പണത്തിൽ സംഗതികളുടെ പരമാർത്ഥം കൂടുതൽ
തെളിഞ്ഞുകൊള്ളൂ. അതന്നു സരിച്ചു അപ്പോൾ പ്രവ
ത്തിച്ചാൽ പോരേ?

മല്ലനാദേവിയുടെ ഈ ദയപൂർവ്വമായ വാക്കുകളിൽ
രാജന്റെയ തോല്പിഷ്ടയാൻ ബനഹർകുമാരന്മാർ നയ്യാറാ
യില്ല. പരമർദ്ദിഭൂപനും, തുകാരാമപ്രഭുവും മല്ലനാദേവിയും
ദേവിയത്തിൽ അഭിപ്രായപ്പെട്ടപ്പോൾ ആയതിന്നു
വിപരീതമായി അവർ എന്തൊന്നു പറയുന്നതു? അതി
നാൽ കാഠിന്യം രക്ഷപ്പെട്ടു എന്നുതന്നെ പറയാം.

ബന്ധനവിമുക്തനായ ആ നീപൻ തൽക്ഷണം രഹസ്യ
മായി തുകാരാമനെ ചെന്നു കണ്ടു. തന്റെ ജീവനെ രക്ഷി
ക്കുന്നതിനു ആ പ്രഭു കാണിച്ചു ദൈവമുതലിന്നു വേണ്ട
പ്രത്യുപകാരം ചെയ്യാൻ താൻ എപ്പോഴും സന്നദ്ധ
നാണെന്നുള്ള വാക്കുകളോടും, രണ്ടു പ്രാവശ്യം തനിക്കു
പരാജയം സിദ്ധിച്ചു വല്ലാതെ പരാജയപ്പെട്ടതിന്നു മേലാൽ
താൻ കൊതിക്കുകയില്ല എന്നു പ്രതിജ്ഞയോടും അയാൾ
ആ രാജധാനിവിട്ടു.

അദ്ധ്യായം ൮.

മുന്നദ്ധ്യായത്തിലെ സംഭവങ്ങൾക്കുശേഷം, ഏതാനും ദിവസം കഴിഞ്ഞു് അളകനും ഉദയനും തങ്ങളുടെ വിഭത്തുകയായ മാതാവോടു കൂടി 'ഗയാ' എന്ന സ്ഥലത്തേക്കു തിരിച്ചു. അവരുടെ പിതാവിന്റെ സംസ്കാരാനന്തരമുള്ള ക്രിയകൾ ഈ പുണ്യസ്ഥലത്തുവെച്ചു നടത്തുവാനാണു നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടതു്.

മഹോബാ നിവാസികളായ രജപുത്രന്മാരുടെ രണനിപുണതയും, പ്രതിദിനം വലുമാനമായ ശരീരപഷ്ടിയും, പരമർദ്ദിഭൂപനം രാജ്ഞിയും അവരോടു പ്രകടിപ്പിക്കുന്ന സ്നേഹവാത്സല്യാദികളായ അനുഗ്രഹങ്ങളും കണ്ടു് അസുയാലുക്കളായ അനേകപേരുടെ കൂട്ടത്തിൽ രാജ്ഞീസഹോദരനായ തുകാരാമപുളി അഗ്രഗണ്യനായിരുന്നു. അവയാൾ മഹോരുപരം എന്നു പേരായ ദേശത്തുള്ള സ്വന്തം സ്ഥലങ്ങളുടെ പയ്യുവേക്ഷണം എന്ന ആവശ്യം പ്രമാണിച്ചു് അക്കാലത്തു മഹോബയിൽനിന്നു അകന്നു താമസിക്കുകയായിരുന്നു. രാജ്യകാര്യോപദേശാവാദ്യം എന്നനിലസ്വയമേ തന്നെ ആ ഈർഷ്യാഭിതൻ വിട്ടൊഴിഞ്ഞിരുന്നു. എന്നാൽ അടുത്ത ബന്ധുക്കളായ രാജാവിന്റെയും പത്നിയുടെയും നിർബന്ധത്താൽ അയാൾ ശീർഷം എന്ന അതിർത്തി പ്രാകാരത്തിന്റെ പാലകനായി നിയമിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതിനാൽ അയാളുടെ സ്ഥിരനിവാസസ്ഥാനം ആ കോട്ടയ്ക്കു സമീപത്തായി. തന്റെ ഉദ്ദിഷ്ടകാര്യമായ ബന്ധുപർക്കമാരബദ്ധിഷ്ണുരണം ഏതുവിധമെങ്കിലും സാധിക്കണമെന്നു ആശയുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ മാത്രമാണു് അയാൾ.

വീണ്ടും മഹോബായോടു ബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നതു എന്തും അധികാപേക്ഷാ മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല.

അക്കാലത്തു്, ആഃബറിലെ അധീശനായ ഭോജരാജാവു മഹോബായെക്കുതിരാടി ഒരു ആക്രമണം നടത്തുവാൻ വേണ്ട സന്നാഹം കൂട്ടുന്നുണ്ടായിരുന്നു ഡൽഹിയിലെ അധിനാഥനായ പൃഥ്വീരാജന്റെ സാമന്തന്മാരിൽ ഒരാളായ ഈ പരാക്രമശാലി ജയചന്ദ്രപ്രതിഭയുടെ അധീശത്വം അംഗീകരിച്ചു് കഴിഞ്ഞുകൂടുന്ന രാജാപരമർദ്ദിയോടു് എതർക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ചതു അക്കാലത്തു ശക്തിമാന്മാരായ രണ്ടു പരാക്രമത്തിപദമോഹകാരുടെ പരസ്പരമാത്സര്യത്തിന്റെ ഫലമായിരുന്നു. ഭോജരാജാവിന്റെ ആക്രമണത്തിൽനിന്നു മഹോബയെ രക്ഷിക്കുവാൻ ഏറ്റവും ചുമതലപ്പെട്ടതു ശീർഷപ്രാകാരത്തിന്റെ പരിരക്ഷകനായിരുന്നു. അതിനാൽ ആ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ, സത്യുദ്മീരാടൽക്കാരന്റെ മനതൃതപത്തിൽ കൂടുതൽ സൈന്യം തന്നോടുകൂടി സമരകരുഫലതോടെ ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതിനു വേണ്ട ഏല്പാടുകൾ ചെയ്തു.

ഭോജരാജാവിന്റെ അധീശത്വം ഏറ്റെടുത്ത പൃഥ്വീരാജനോളം പ്രതാപമോഹികളായി അക്കാലത്തു് ഉത്തർഇൻഡ്യയിൽ ക്ഷത്രിയവീരന്മാരു ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. സ്വരാജ്യത്തിന്റെ അതിർത്തി വലുപ്പിക്കുന്നതിനു പൃഥ്വീരാജനോടുകൂടെ ഉന്നതേച്ഛ, കാന്യകുബ്ജത്തിലെ ജയചന്ദ്രനെ പരാജിതനാക്കുന്നതിൽ പ്രത്യേകം കരുതൽ ചെയ്യുവാൻ അദ്ദേഹത്തെ പ്രേരിപ്പിച്ചു. മഹോബാനഗരിയെ സംബന്ധിച്ചതന്നെ പ്രസ്താവിക്കുന്നപക്ഷം, ഒരുകാലത്തു്, ഡൽഹീനായകന്റെ അധീശത്വം ആ രജപുത്രദേശം അംഗീകരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നതിനു വിചരീതമായിട്ടാണോ ഇപ്പോൾ കാന്യകുബ്ജാധിപതിക്കു കീഴ്വണങ്ങിക്കഴിയുന്നതു് എന്നസംഗതി സുവിദിനമാണു്. അതിനാൽ

സാമന്തനിലവിട്ടു വൈരിപക്ഷത്തിന്റെ പ്രബലതയിൽ സൈന്യമായി കഴിഞ്ഞുകൂടുന്ന മഹോബയെ ഏതുവിധത്തിലും സപശകതിക്കുള്ളിൽ ആക്കിത്തീർന്നെന്നു പുതുമിരാജനന്യായമായ ഒരു മോഹം ഉണ്ടായി. ഈ മോഹത്തിന്റെ സമുചിതമായ പ്രകാശനം മാത്രമാണു ഭോജരാജന്റെ ഉദ്യമങ്ങൾക്കു കാരണം. ആ ഘട്ടത്തിൽ ഡൽഹിനായകൻ തന്നെ മഹോബയോടു എതിരിടുവാൻ ഒരുങ്ങാത്തതു് അദ്ദേഹത്തെ സംബന്ധിച്ച ചില അസൗകര്യങ്ങൾ നീതിക്കും മാത്രമായിരുന്നു. എന്തെന്നാൽ, കാന്യകുബ്ജത്തെല്ലെ ജയചന്ദ്രൻ രാജസൂയയാഗം നടത്തുന്നതോടുകൂടി സപശകതിക്കു സപയംവരവും ഉണ്ടായിരുന്ന വിചരം പുതുമിരാജനു അറിവാൻ ഇടയായി. രാജപുത്രിയായ സംയുക്താദേവിയെ അവളുടെ പിതാവിന്റെ മുഖിൽ വെച്ചുതന്നെ ബലാപ്ലഹാരമായിട്ടെങ്കിലും കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടു പോരണമെന്നുള്ള ഒരുതിമോഹം പുതുമിരാജനെ ഇതരശ്രമങ്ങളിൽ നിന്നു പിൻതിരിപ്പിച്ചു എന്നുതന്നെ പറയാം.

ഭോജരാജന്റെ ആക്രമണങ്ങളെ മഹോബ ശക്തിപൂർവ്വം എതിർത്തു. ശീർഷപ്രാകാരപാലകനാകട്ടെ, മീരാടൽഹാന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ എത്തിയ സേനയുടെ സഹായത്തോടെ ഒന്നിലധികം യുദ്ധരംഗങ്ങളിൽ വെച്ചു് ഭോജനെതോറ്റിട്ടു. ഈ സമരശ്രമങ്ങളിൽ അയാൾ ഏറ്റെടുത്തു ഭയപ്പെട്ടു പതിയായ പ്രമാളായി സപഭവനത്തിൽ ഏകാകിനിയായി വർത്തിക്കുകയായിരുന്നു. ബന്ധുവർഗ്ഗത്തിൽപെട്ട ആ ചെറുവയസിയെ ഉന്മേഷവതിയാക്കുന്നതിനു അവളോടു ഭയതോന്നിയ മല്ലനാദേവി അവളെ കൊടുമരത്തിൽ വരുത്തി. പ്രഥമയുടെ ജീവിതത്തിൽ ഒരു ഭാഗം ഇങ്ങനെ മഹോബാനഗരിയിൽ തന്നെയായിരുന്നു് അവളുടെ ഭാവിയിലെ സാരമായി സ്മരിച്ചു.

മഹോത്സവനഗരിയിൽ സ്ഥിരനിവാസം ഉറപ്പിച്ചു പൃഥ്വിയോടുകൂടി പിതൃവിരഹിതയാണെന്നിലും കൊട്ടാരത്തിലെ സുഖാനുഭൂതികളിലും പരമർത്ഥിഭൂപന്റെ കനിവുപത്രനായ രഞ്ജിതന്റെ നിതാന്തസാഹചര്യത്തിലും പൂർവ്വധികം ഉന്മേഷവതിയായി കാണപ്പെട്ടു. രഞ്ജിതൻ പുരുഷപ്രാപ്തിയെത്തിയ ഒരു രാജകുമാരനായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ വീരരാധനത്തിലും സമരകാര്യങ്ങളുടെ പരിണാമങ്ങളെ വീക്ഷിച്ചറിഞ്ഞു രസിക്കുന്നതലും ആ ബാലൻ പ്രത്യേകം ആസക്തചിത്തനായിരുന്നു. രഞ്ജിതൻ ആയിടെ കേട്ടിരുന്ന ഒരു വർത്തമാനം ഉദയൻ ദ്വന്ദ്വപുരുഷത്തിൽ മേരോനഗരീന്ദ്രപനായ ജാംബവയുടെ പുത്രൻ കാരിംഗനെ തോല്പിച്ച കഥയായിരുന്നതിനാൽ കാണുന്നവരോടൊന്നും അക്കഥ വിസ്തരിച്ചു കേൾപ്പിക്കുന്നത് ആ രാജകുമാരന് അത്യന്തം ഹിതമായിത്തോന്നി. ഉദയൻ ശത്രുവായ കാരിംഗനെ പരാജിതനാക്കിയ വർത്തമാനം അഭ്യോധനവുമായി അയാളുടെ പത്നിയെ അറിയിച്ചിരുന്നില്ല. അതിനാൽ പൃഥ്വിയോടുകൂടി അക്കഥകളെപ്പറ്റി യാതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാതെ ഇപ്രകാരം പക്ഷേ തുകാരാമപ്രഭുവിനു രസകരം പല്ലാതെവന്നേയ്ക്കും എന്ന ഭയത്താൽ വെളിപ്പെടാതിരുന്ന ആ ദ്വന്ദ്വപുരുഷന്റെ കൂട്ടുകാരിയെ അറിയിച്ചു അവളുടെ ഉന്മേഷം വളർപ്പിക്കേണ്ടതു തന്റെ മുഖതലയാണെന്നും രഞ്ജിതകുമാരൻ വിചിന്തിച്ചു. ഒരു ദിവസം തന്റെ ബന്ധുവായ ആ ചെറു യുവതിയോടു് ആ ബാലൻ ഇങ്ങനെ പറയുകയായി.

“പൃഥ്വിയോടുകൂടി എന്ന ആ യുദ്ധവീരൻ അയാളുടെ ശത്രുവായ കാരിംഗനെ ഒരു ദ്വന്ദ്വപുരുഷത്തിൽ നിശ്ശേഷം തോല്പിച്ച കഥ നീ കേട്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കുകയില്ല. എന്നിങ്ങനെ ഉദയനെപ്പോലെ ഒരു നല്ല യുദ്ധവീരനായാൽ കൊള്ളാമെന്നു് ആശ്ചര്യപ്പെടുക. മറ്റൊരു അത്യന്തം നടുത്തുറപ്പാക്കും

ഇക്കാര്യം അത്ര വിഷമമല്ലെന്നയാൾ എന്നോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. നിരന്തരാഭ്യസനമാണ് ഏതൊരു സുഗതിയിലും ഒരുവനെ പരിപൂർണ്ണകുശലനാക്കുന്നതും എന്നാണു അയാളുടെ അഭിപ്രായം. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ സകലവിധത്തിലുള്ള ആയുധങ്ങളിലും ഒരു ദൃഢമായ പരിശീലനം നടത്തുന്നതിനു തീർച്ചയാക്കിക്കഴിഞ്ഞു. ധ്രുവൻ, തോമരൻ, ഞാൻ ഇങ്ങനെ ഞങ്ങൾ മൂന്നുപേർ ഈ അഭ്യസനത്തിൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കുന്നുണ്ട് ഞാനെന്റെ പരിശ്രമത്തിൽ എത്രത്തോളം വിജയിയായി എന്നു തീർച്ചയാക്കേണ്ടതു് ഉദയൻ ഇവിടെ എത്തിയതിനുശേഷം മാത്രമാണ്.

പൃഥാഭായി—ഘോ, രഞ്ജിത, നി ഒരു കൊച്ചുകുട്ടിയല്ലേ? ധ്രുവനും തോമരനും കൂടുതൽ പ്രായമുള്ളവരാണല്ലോ. അവർ നന്നെക്കാൾ ശരീരശക്തിയും അഭ്യാസശ്രദ്ധയും കാണിക്കുന്നവരുമായിരിക്കും.

രഞ്ജിതൻ—ഘോയ്; അതിനെന്തു്? എനിക്കിപ്പോൾ പതിമൂന്നു വയസ്സായില്ലേ? എനിക്ക് ആവശ്യമുള്ള ശരീരബലവും ഉണ്ട്. ഞാൻ ഉദയനെപ്പോലെ വലതാകുമ്പോൾ എനിക്കു അയാളോളം ശക്തിയും നിശ്ചിക്ഷം എന്നു തോമരൻ പറയാറുണ്ട്.

പൃഥാഭായി—ആട്ടെ, രഞ്ജിതകുമാര, അളകനും ഉദയനും സഹോദരന്മാരാണല്ലോ. ഇവരിൽ ജ്യേഷ്ഠനോടു് അളകനല്ലാതെ അനുജൻ എന്താണു കാര്യമുണ്ടോടു യുദ്ധത്തിനു മുതിർന്നതു്?

രഞ്ജിതൻ—ഓഘോ, അതോ? അളകൻ വളരെ ദയാലുവാണല്ലോ. തനിക്കുതന്നെ കാര്യമുണ്ടെന്നു തോല്പിക്കുവാൻ ഒരു സൗകര്യം തരണമെന്നു് ഉദയനു ജ്യേഷ്ഠനോടു അപേക്ഷിച്ചു. “കൊള്ളാം അനിയാ നീതന്നെ നമ്മുടെ കടുബത്തിന്റെ അഭിമാനം രക്ഷിക്കുക” എന്നു ജ്യേഷ്ഠൻ സമ്മതിക്കുകയും ചെയ്തു. അതാണു് ഉദയൻതന്നെ കാര്യമുണ്ടെന്നു

തോപ്പിക്കുവാൻ കാണാം. എന്തായാലും, എനിക്കു അളകനോടുകൂടി പ്രതിപത്തിയില്ല. അയാൾ അഹങ്കാരിയായാണ്. അയാൾ എന്നോടു കളിക്കാനും മറ്റും വരികയില്ല. ഉഭയനാണ് എന്നോടു വളരെ സ്നേഹമുള്ളവൻ. എന്റെ ചെറിയ വാളുകൊണ്ട് ഓരോ പ്രയോഗങ്ങൾ അയാൾ എന്നെ പഠിപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. അന്യം പ്രയോഗിക്കുന്നതു സംബന്ധിച്ചും അയാൾ എന്നെ അഭ്യസിപ്പിക്കുന്നു.

ബനാഹർസഹോദരന്മാരുടെ അന്യായമായ വധത്തിനിടയായ സംഭവങ്ങൾക്കു പകരം വീട്ടുവാൻ കൊതിച്ച സഹോദരന്മാർ വിജയകരമായി ആ കാര്യം നിർവഹിച്ചു. വിധങ്ങളെപ്പറ്റി പൃഥ്വിയോടു ചേർന്നുവെച്ചു. അറിഞ്ഞു. അവർ സന്യാസിമാരുടെ വേഷത്തിൽ മേരോനഗരത്തിൽ പ്രവേശിച്ചതും, രാജനിയുടേയും രാജാവിന്റെയും സമ്മാനങ്ങൾക്കു പാത്രീഭവിച്ചതും, ആയ സംഭവങ്ങൾ ഓരോന്നും ധ്രുവൻ രഞ്ജിതനെ അറിയിച്ചിരുന്നതുപോലെതന്നെ ആ രാജകുമാരനിൽനിന്നു പൃഥ്വിയും അറിവാൻ ഇടയായി. കാരീജ്ജൻ വഴിയായിട്ടെപ്പോഴും അവരെ എതിർത്തു. അയാളെ കതിരപ്പറത്തുനിന്നു തള്ളി താഴത്തിട്ടതും, അയാളുടെ കൈകാൽ കെട്ടിയതും ആയ ഓരോ പരിപാടിയും വളരെ ഉത്സാഹവും പ്രസരിപ്പും ഉള്ള വിധത്തിൽ രഞ്ജിതൻ പൃഥ്വിയോടിയെ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ബന്ധനസ്ഥനാക്കിയ കാരീജ്ജനെ, വേണമെങ്കിൽ അവർക്കു് അപ്പോൾതന്നെ വധിക്കാമായിരുന്നുവെന്ന ഭാഗം പറയാൻ ആരംഭിച്ചപ്പോൾ പൃഥ്വിയോടു ഇങ്ങനെ ഇടയ്ക്കുകയറി പറഞ്ഞു:—

“ആ അവസരത്തിൽതന്നെ കാരീജ്ജന്റെ കഴുത്തു തലയിൽനിന്നു വേർപെടുത്തിയിരുന്നെങ്കിലോ! ഉഭയനും അയാളുടെ സാമന്ത്രിയും കാണിക്കുന്നതിന്നു സഹായം കിട്ടുകയില്ലായിരുന്നു.”

രഞ്ജിരഠ്—അതേ; ആ സ്ഥിതിക്കു് അവർ എത്രയോ വേണ്ടതുകൊണ്ടു കാർത്തുതന്നേയായിരുന്നു നിറവേററിയതു്.

പുമാഭായി—അപ്പുനോ, ജ്യേഷ്ഠനോ ഇവരുടെകാർത്തു യാതൊന്നുംതന്നെ പറയുന്നതു കേട്ടിട്ടില്ല.

രഞ്ജിരഠ്—അവർക്കു് ഉഭയന്റെ വീര്യപ്രകടനങ്ങൾ കൊണ്ടു വലിയ അന്യായമായിരിക്കും.

പുമാഭായി—ഛേയ്; അസംബന്ധം പറയാതെ.

രഞ്ജി—എന്നാൽ പിന്നെ പുമയുടെ അപ്പുനും ഇമ്മാ തിരി കാർത്തുങ്ങളെപ്പറ്റി ശ്രദ്ധിക്കാതിരിക്കത്തക്കവിധം അത്ര വയസ്സുനായതായിരിക്കാം കാരണം. വിശേഷിച്ചു പുമക്കു് ഇക്കാര്യങ്ങൾ ഒന്നും മനസ്സിലാകയില്ലെന്നും അദ്ദേഹം കരുതിയിരിക്കാം.

പുമാ—ഇല്ലില്ല.

രഞ്ജി—ആട്ടെ; അദ്ദേഹം ഉഭയനെപ്പറ്റി പുമയോടു സംസാരിക്കാത്ത കാർത്തു് എന്തുമാകട്ടെ. നമുക്കു് ഇന്നു എന്റെ കളിസ്ഥലത്തേക്കു പോകാം. പുമയുടെ കിളിയെ കൊണ്ടുവരുമോ? ഞാൻ അമ്പുംവില്ലും എടുത്തുകൊള്ളാം.

പുമാ—എന്റെ പാവപ്പെട്ട മാമിയെ രഞ്ജിതൻ ഉപദ്രവിച്ചേക്കും.

രഞ്ജി—ഛേയ് ഒരിക്കലുമില്ല, മിമി ഒരു കാക്കയുടെ പുറത്താണിരിക്കുന്നതു് എന്നുവരട്ടെ. ഞാനൊരസ്രൂം പ്രയോഗിച്ചാൽ കാക്ക രണ്ടുകഷണം മിമിക്കു തകരാറൊന്നും പറുകയുമില്ല.

രഞ്ജിതൻ പ്രസ്താവിച്ചു കളിസ്ഥലം മദനസാഗരം എന്ന സരസ്സിലെ ഒരു ദീപായിരുന്നു. കായലിന്നു വടക്കു പടിഞ്ഞാറേദിക്കേഴുന്നായുണ്ടായിരുന്ന ഈ ചുറ്റയിൽ ഒരു ചെറിയ ക്ഷേത്രവും സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നു. ഈ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ മൻവശത്തു ജീവനുള്ളവയോ എന്നു തോന്നിക്കുന്ന

രണ്ടു ശിലാഗജവിഗ്രഹങ്ങൾ കാണാനുള്ളതു നിമിത്തം രഞ്ജിതൻ ഈ പാറക്കൂട്ടത്തിൽ ചെന്നിരിക്കുന്നതിന് പ്രത്യേകം ഉത്സാഹം തോന്നാറുണ്ട്. ചിലപ്പോഴൊക്കെ കൊട്ടാരത്തിലെ സ്വന്തംകൂട്ടുകാർ രഞ്ജിതനെ ഈ കല്ലാ നപ്പുറത്തു കയറിയിരുത്തുകയും അപ്പോഴൊക്കെയും അവൻ ഒരു യുദ്ധവീരന്റെ നാട്യംകൊള്ളുകയും പതിവായിരുന്നു. ശിലാഗജത്തിന്റെമുകളിൽ പണിചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്ന ആനക്കാരനെ ഉദ്ദേശിച്ചു രഞ്ജിതൻ ചില ആശങ്കകൾ കൊടുക്കുകയും, താൻ പരാക്രമശാലിയായ ഒരു ബലിയുന്മാടു എതിരിടുന്നതായി ഭാവിക്കുകയും ചെയ്തുവന്നു. ആ ബലൻ ക്ഷേത്രത്തിനകത്തു ഒരിക്കലും കടന്നിട്ടില്ല എങ്കിലും ആ ചെറുദേവാലയത്തിനുള്ളിൽ വരാഹാവതാരമായ വിഷ്ണുദേവന്റെ വിഗ്രഹം കാണുവാനിടയാക്കിയായിരുന്നു. ഒരു കുട്ടിയെന്ന നിലയിൽ ഈശ്വരസ്വരൂപം ഭക്തി എന്നിവയെപ്പറ്റി അവൻ വലിയബോധം ഒന്നുതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും, ആ കളിസ്ഥലത്തു എത്തി ക്ഷേത്രത്തിനുമുമ്പിലുള്ള ശിലാഗജത്തിൽ കയറുന്ന പരിവൃഥതനിഷ്പോലെ അവനിൽ പ്രത്യേക കരുതുക ഉളവാക്കിയിരുന്നു.

ധാത്രിയോടുകൂടി രഞ്ജിതകുമാരനും പൃഥ്വികിയും 'മദനസാഗരം' എന്ന സരസ്സിൽ തുഴഞ്ഞുപോകാൻ ഒരു വഞ്ചി കയറി. മദനസാഗരത്തിൽനിന്നു വളരെ ദൂരത്തല്ലാതെ കാണപ്പെട്ട കീർത്തിസാഗരത്തിലും മുൻ ചെന്നതുപോലെ ഒരു ശിലാമയലീപും ദേവാലയവും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവിടെ എത്തുന്നതിന് പൃഥ്വികി ഒരു കരുതുക തോന്നി. എന്നാൽ ഈ സ്ഥലത്തേക്കുപോകുവാൻ രഞ്ജിതൻ സമ്മതമില്ലായിരുന്നു. മദനസാഗരത്തിനു ചുറ്റും തന്നെ കളിവഞ്ചിയിൽ തുഴഞ്ഞുകളിക്കുകയായിരുന്നു. ആ ബാലൻ ഏറ്റവും രസിച്ചത്. ഈ ലീലാമയലായ ബാല

പുവനം ധാത്രിയ്ക്കു് അതു കഴുകുകവുമായിരുന്നില്ല. കായലിന്നു ചുറ്റും തുഴത്തുകളിടുന്ന അമ്മാതിരി കളികൾ ധാത്രിയ്ക്കു് വളരെ ഭയനകമായി തോന്നി രണ്ടാമത്തെ കായലിൽ തെക്കുവടക്കുമായി ചിന്നിച്ചിതറിയ പാറക്കൂട്ടങ്ങൾ കണ്ടതു അവൻ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചതോടുകൂടി ഉഭയൻ പറയാറുണ്ടായിരുന്ന ഒരു കഥ പൂഥാഭായിയെ ഇങ്ങനെ കേൾപ്പിച്ചു.

“ഒരിക്കൽ ഒരു വലിയ രാക്ഷസൻ ശത്രുവിനെ ഭയന്നു ഓടിപ്പോകുന്ന കൂട്ടത്തിൽ അക്കണ്ടകായലിൽ ചാടിപ്പോയി അവൻ വീണ്ടിടത്തുനന്നു പിന്നെ എഴുന്നേൽക്കുകയുണ്ടാകില്ല. അവന്റെ കൈവിലകളാണു ചിതറിയ പാറകൾപോലെ നീളത്തിൽ കാണുന്നതു്.”

ഈ കഥയിൽ എന്തെങ്കിലും വാസ്തവമുണ്ടായിരുന്നോ എന്നു രണ്ടുതന്നെ അറിഞ്ഞുകൂടാമായിരുന്നു. എന്നാൽ പൂഥാഭായി കഥ പരമാർത്ഥമായിരിക്കുമെന്നു വശംപിടിച്ചു.

ധാത്രിയുടെ ഭയകമ്പനംനമിത്തം അവൻ അധികം തുഴങ്ങുപോവുകയുണ്ടായില്ല. അവൻ രണ്ടാളുമായി കരയ്ക്കടുത്തു മനോഹരമായ ഒരു വൃക്ഷത്തിന്റെ തണലിൽ വിശ്രമിക്കുവാൻ ഇരുന്നു. പൂഥയുടെ തത്തയായ ‘മിമി’ ഈ അവസരത്തിൽ സപാമിനിയുടെമടിയലിരുന്നു. പൂഥാഭായ് വിഷ്ണുവിന്റെ അവതാരകഥകളെപ്പറ്റി രണ്ടുതന്നെ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു.

കായലിലെ ദുർഗ്ഗിണിതീരമായി മറ്റൊരു ബോട്ടു ആ അവസരത്തിൽ എത്തുന്നുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ, അതു രണ്ടാമത്തെ കായലിലെ ദുർഗ്ഗിണി ലക്ഷ്യമാക്കി യാണു പോയ്കൊണ്ടിരുന്നതു് പൂഥാഭായിയുടെ തത്ത ആ സന്ദർഭത്തിൽ മടിയലിന്നിന്നും അടുത്തുണ്ടോ പറന്നുകളി കുകയായിരുന്നു. മറ്റു ചില കിളികൾ രാജകുമാരനും

പുമാഭായിയും ഇരുന്ന സ്ഥലത്തെത്തി മിമിയെ കൂട്ടിനു ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുപോയിരുന്നു.

പുമാഭായിയും രാജകുമാരനും അപ്പോൾകണ്ടുപോട്ടിൽ ഉദയാനാണുണ്ടായിരുന്നതു്. ആ രജപുത്രകുമാരന്റെ ഒരു സ്വഭാവവിശേഷം ചെറുപ്രാണികളോടു അവൻ പ്രദർശിപ്പിച്ചുപോന്ന വാത്സല്യമായിരുന്നു. ഏതാനുംകിളികളെ സമീപത്തുകണ്ട ഉദയൻ ആ ചെറുപ്രാണികൾ അടുത്തുവരത്തക്കവാധത്തിലുള്ള ഒരു സ്വരവിശേഷം പുറപ്പെടുവിച്ചു. തൽക്ഷണം മിമി എത്തി. അവന്റെ തോളത്തു ഇരിപ്പായി. മഹോബായിലെ എല്ലാ ദേവാലയങ്ങളിലും പോയി ആരാധിച്ചു തനിക്കു ആയിടെ ലഭിച്ച വിജയത്താനു കൃതജ്ഞത പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള യാത്രയുടെ കൂട്ടത്തിൽ ആ ചെറു യുവാവു് ഇവിടെയും എത്തിയതായിരുന്നു.

തന്റെ ചെറുകിളിയെ കാണാനില്ലാതെ പുമാഭായ വളരെ വ്യസനിക്കുകയാൽ രാജകുമാരൻതന്നെ അടുത്തെല്ലാവരോടൊന്നിനോടുകൂടിയും വൃക്ഷങ്ങളിൽ കയറി കിളികളെ ആകർഷിക്കുന്ന ശബ്ദം പുറപ്പെടുവിക്കുകയും ചെയ്തു. അല്പസമയം ഇങ്ങനെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കായലിന്റെ മുകൾയിൽനിന്നു ഉദയൻ ബോട്ടിൽ അടുത്തു എത്തുന്നതായി അവർ കണ്ടു. മിമി സ്വഭാവവികമായ മധുരസ്വരം പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ടു അവന്റെ തോളത്തു ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. അവൻ കായൽജലം വട്ടു കരയ്ക്കിറങ്ങാൻ ആരംഭിച്ചു. മിമി നോക്കിയപ്പോൾ ആപക്ഷിയുടെ സ്വാമിനി ളരെ ഒരു സ്ഥലത്തിരിക്കുന്നതായി അതിനു ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടു. തൽക്ഷണം ആ പക്ഷി ഉദയനെവിട്ടു പുമാഭായിയുടെ സമീപത്തേക്കു പറന്നു.

ഉദയൻ കരയ്ക്കിറങ്ങി തങ്ങളുടെ അടുത്തു എത്തുന്നതിനുമുമ്പു തന്നെ ആ സംഘാംഗങ്ങളിൽ രാജകുമാരൻ

ആവേശപൂർവ്വം തന്റെ നയചരിയെ ക്ഷണിക്കുകയായി. ഉടയൻ അടുത്തുവന്നു. പൃഥ്വിയുടെ ധാത്രികളെ ഈ അപരിചിതനെ കണ്ടുടൻതന്നെ ആൾ മനസ്സിലായി. ആ വൃദ്ധ ഇങ്ങനെ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു:—

“ഞങ്ങളുടെ പുനോട്ടം. നാശമാക്കി കമാരിയെ ഏതാനുംനാൾമുമ്പു ഭയപ്പെടുത്തിയ ആ ദൃഷ്ടൻ ഇതാവരുന്ന് ഇവിടെ ഞങ്ങൾ സൈപരമായി കഴിയുന്നതു കണ്ടിട്ടായിരിക്കുമോ, അയാൾ ഉപദ്രവിക്കാൻ എത്തുന്നതു?”

ഉടയൻ—ഇല്ലമ്മേ ഇല്ല. ആ കായലിനു മദ്ധ്യത്തു ഒരു ദേവാലയം കാണുന്നില്ലേ? അവിടത്തെ പുരോഹിതനോടു എനിക്കു ഒരു സന്ദേശം അറിയിക്കുവാനുണ്ടു്. അതിലേക്കു ഞാൻ, ഇതാ, അങ്ങോട്ടുതന്നെ പോകുന്നു.

ഈ വാക്കുകളോടെ തിരിഞ്ഞ ഉടയൻ തന്റെ ബോളിയിൽ ചെന്നെത്തുവാൻ നടന്നു. രഞ്ജിതൻ അയാളെ ആവർത്തിച്ചു വിളിച്ചു. വൃദ്ധയായ ധാത്രിപറഞ്ഞതു പരിഭവകരമായി ഗണിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ലെന്നും താനാണു ഇപ്പോൾ അയാളെ വിളിക്കുന്നതെന്നും ആ കുട്ടി ഉറക്കെ അറിയിച്ചു. എന്നാൽ രഞ്ജിതന്റെ ആവർത്തിച്ചുള്ള അപേക്ഷ വക മയ്ക്കാതെ ഉടയൻ നടന്നുകളയുകയാണുണ്ടായതു .

ആ രംഗം അങ്ങനെ അവസാനിച്ചു. പൃഥ്വിയുടെ രഞ്ജിതനും വീണ്ടും കൊട്ടാരത്തിൽ ചെന്നു. താൻ പൃഥ്വിയെ ഓന്നിട്ടു നടത്തിയ ചെറുയാത്രയും അതിലെ നിസ്സാരങ്ങളായ നൂർത്തലും രഞ്ജിതൻ മാതാവിനെ അറിയിച്ചു. വിവാഹിതയാകേണ്ട പ്രായത്തിൽ എത്തിയ പൃഥ്വിയുടെ അപ്രസരപനായ ഒരു ഭർത്താവിനെ നിശ്ചയിക്കേണ്ട ചുമതല തനിക്കുള്ളതാണെന്നു മല്ലനാദേവി വിചാരിച്ചു. ഏതാനും ദിവസങ്ങളായി. പക്ഷേ ഉടയനുതന്നെ അവർക്കു യോജിച്ച ഒരു വരൻ ആയി കൂടെന്നില്ലല്ലോ.

അദ്ധ്യായം ൯.

പിതൃവധം സംഭവസ്ഥിച്ചു കാരാജ്യഭൂപനോടു പ്രതികാരം നിവ്വിഷ്ണുവാൻ ഉദ്യമമായ രജപുത്രകമാരന്മാരെ പരമർത്ഥിഭൂപൻ വേഷമവിധം സഹായിച്ചതനുസരിച്ചു അവർ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സിംഹാസനപ്രതിഷ്ഠയ്ക്കു് അനുപമമായ സാമ്രാജ്യം നവ്വിഷ്ണുപോന്നു. വനേലന്മാരിൽനിന്നു വളരെ വ്യത്യസ്തമല്ലാത്ത ഗണ്ഡുകന്മാർ എന്ന യുദ്ധവീരന്മാർ മഹോബാനഗരിയെ ആക്രമിച്ച ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ, രജപുത്രശക്തിയുടെ പ്രാധാന്യം മനസ്സിലാക്കാത്ത ആ ഭൂപൻ, പ്രതിയോഗികളെ എതിർക്കുവാൻ യുദ്ധഭൂമിയിൽ എത്തി. എന്നാൽ സമരത്തിൽ രാജാവിനു ജയം കേവലം സന്ദർശിച്ചുവെന്നു ഇദ്ദേഹത്തിൽ അളകൻ എന്ന രജപുത്രവീരൻ വിദേശത്തു ആയിരുന്നുവെങ്കിലും മഹോബായ്ക്കു വേണ്ടി ശക്തിപൂർവ്വം പൊരുന്നതിനു എത്തിയതിനാൽ പരാജയത്തിൽനിന്നു മഹോബാക്കാരുടെ ആത്മാഭിമാനത്തെ അയാൾ രക്ഷിച്ചു. മറ്റൊരു സന്ദർഭത്തിൽ, ഇതുപോലെ 'ഭാഗൽ' എന്ന രണപരാക്രമശാലികളുടെ മറ്റൊരേതിപ്പിൽനിന്നു മഹോബയെ രക്ഷിച്ചതു അവരുടെ സഹോദരരായ ഉദയാദികൾ ആയിരുന്നു. ഭാഗൽകക്ഷികളുടെ പരാജയത്തിനുശേഷം ഉദയൻതന്നെ അവരുടെ വാസകേന്ദ്രമായ റാബാ എന്ന സ്ഥലത്തെ ആക്രമിച്ചു വിജയംനേടി ആ ഭൂപ്രദേശം മഹോബയോടു കൈമാറ്റം ചെയ്തു.

ഇപ്രകാരം ഒന്നരണ്ടു ആപൽഘട്ടങ്ങളിൽ അഭിനന്ദനീയവും ആകർഷകവും ആയ വിജയം ശത്രുപക്ഷത്തിനെതിരായി മഹോബായ്ക്കു സിദ്ധിക്കുന്നതിനുവേണ്ട ശ്രമം

ചെയ്ത രജപുത്രകുമാരന്മാരെ പരമർത്ഥിഭൂപൻ വേണ്ട പോലെ ബഹുമാനിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ അത്യന്തം ഉൽസുകനായിരുന്നു. മാൽഖാൻ എന്ന് യവാവിനെ തൽക്ഷണം പശ്ചിമസീമയിലെ പ്രാകാരത്തിന്റെ ഒരു ഉപരക്ഷകനായി നിയമിച്ചു. ഇങ്ങനെ ശീർഷം എന്ന പ്രാകാരത്തിന്റെ സംരക്ഷണകൃത്യത്തിൽ പ്രധാന മുതല രജപുത്രസുതന്മാരിൽ ഒരുവനായിത്തീർന്നു. മാൽഖാന്റെ നിയമനകാര്യം സംബന്ധിച്ച ഭൂപൻ സ്യാലനായ തുകാരാമപ്രഭുവോടു യാതൊരാലോചനയും നടത്തുകയുണ്ടായില്ല. അതിനാൽ അയാൾക്കു ഈ യവാവിനോടു ഒരുവക ഇഴർപ്പുരയും രാജാവിനോടു കലുഷ്യവും ഇനിച്ചു. ഇങ്ങനെയിരിക്കുന്ന ഒരു സന്ദർഭത്തിലായിരുന്നു, ഭോജരാജാവു വീണ്ടും ഒരു ആക്രമണം നടത്തി മഹോബയെ വിധവമാക്കാൻ തിരിച്ചതും ഈ ആപത്തിൽനിന്നു പ്രാകാരപരിരക്ഷണം നടത്തുന്നതിന്നു തുകാരാമൻ കേവലം വിമനസ്സനായി കാണപ്പെട്ടു. എന്നാൽ അപ്പോഴും അളകന്റെ സഹായം മഹോബായ്ക്കു വേണ്ടുവോളം സിദ്ധിക്കുകയാൽ ഭോജൻ വീണ്ടും പിൻമാറേണ്ടിവന്നു. ഇപ്രകാരം ഏറ്റവും ഗൗരവമേറിയ ഒരു ഘട്ടത്തിൽ നീചമായ ഒരു മനോഭാവം പ്രദർശിപ്പിച്ച പ്രാകാരസംരക്ഷകനായ രാജബന്ധുവിന്റെ സ്വഭാവവൈചിത്ര്യത്തെ അളകൻ ഹൃദയപൂർവ്വം പറ്റിച്ചു. തൻമൂലം ആ നീചന്റെ സ്വഭാവം ഒന്നുകൂടെ കലുഷമായിത്തീർന്നതേയുള്ളൂ. കൂടാതെ, വിദ്വാനന്മാരും, ചെറുപ്രമാണികളും, രാജ്യതന്ത്രകുശലന്മാരും ആയ അനേകം മാനന്യന്മാർ സന്നിഹിതരായ ഒരു സദസ്സിൽവെച്ചു പരമർത്ഥിഭൂപൻ പരസ്യമായി അളകനു ചില ബഹുമതികളും നൽകിയപ്പോൾ തുകാരാമന്റെ അസൂയ അഗ്രിമാവസ്ഥയെ പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ പരമർത്ഥിഭൂപനു എതിരായ ദ്രോഹോദ്യമങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിക്കുവാൻ

ഈ രാജവന്ധു രഹസ്യമായി തീർച്ചപ്പെടുത്തിയ കേവലം നീലകണ്ഠബന്ധിയിൽപ്പെട്ടവനും അവിവേകിയുമായ ഒരു സാഹസികയുവാവിനെ അയാൾ അർഹിക്കാത്ത വിധത്തിൽ, മുൻ പറയപ്പെട്ടവിധം, രാജാവു ബഹുമാനിച്ചു, തുകാരാമപ്രഭുവിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ, യാതൊരു വിധത്തിലും സാധുക്കൾക്കുതന്നെയല്ല. അല്പകാലം മുൻപു തൽ തന്നെ രാജാവിന്റെ ഈ പാരദേശികാഭിനന്ദനത്തെ നിശ്ശേഷം ധർമ്മം സിദ്ധിക്കുന്നതിനു അയാൾ ഉറച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നല്ലോ ആ ഹൃദയങ്ങളിൽ യാതൊന്നും തന്നെ സഹജീവിക്കുകയുണ്ടായില്ല. എന്നാൽ അതുകൊണ്ടൊന്നും താൻ പിന്മാറാൻ പാടില്ല എന്നും രാജപരമർത്വിയോടൊന്നു തന്നിട്ടു പകർന്നു കൊടുത്തു എന്നും അയാൾ അവസാനമായി നിശ്ചയിച്ചു. ഈ ഉദ്ദേശസാല്പത്യത്തിനു അന്നത്തെ രാജ്യകാര്യസ്ഥിതികളും ബന്ധുമാത്രാദികളുടെ കഴിവുകളും നല്ല പോലെ മനസ്സിലാക്കേണ്ടവയാണെന്നും അയാൾ കരുതി.

മഹോബാനഗരിയിലെ ജനങ്ങളും രാജകുടുംബത്തിലെ ഇതരാംഗങ്ങളും രാജപത്രകുമാരന്മാരോടു അത്യധികമായ മെത്രയിലാണു കഴിയുന്നതെന്നും തുകാരാമൻ അറിയാമായിരുന്നു. അതിനാൽ സ്പ്രോട്ടേജ്യസാല്പത്യത്തിനു അവരിൽനിന്നു യാതൊരു സഹായവും പ്രതീക്ഷിക്കപ്പെടാവുന്നതല്ലെന്നുതന്നെ അയാൾ നിശ്ചയിച്ചു. ദോഷാദികളായ നവോബാ വൈരികൾ കേവലം അസ്സൂരകൃതികളായി പോയതിനാൽ അവരുടെ സഹായം രാജാപരമർത്വിയെ കൂടുതൽ ശക്തിമാനാക്കുന്നതിനു മാത്രമേ പര്യാപ്തമാവുകയുള്ളൂവെന്നു ആർക്കുമേ ഗണിക്കാം. ഈ സ്ഥിതിയുടെ തനിക്ക് ആശ്രയമായി ഉദ്ദേശിക്കാവുന്നതു രണ്ടു അതിശക്തിമാന്മാരായ അധീശന്മാർ മാത്രമാണ്. ഇവർ ഒന്നുകിൽ കാന്യകുബ്ജത്തിലെ ജയചന്ദ്രൻ അല്ലെങ്കിൽ ഡൽഹിയിലെ പൃഥ്വിരാജൻ.

രാജാ ജയചന്ദ്രൻ തുകാരാമന്റെ യാതൊരു വിധത്തിലുള്ള ആനുകൂല്യത്തിനും പുറപ്പെടുന്നതല്ല എന്നു കരുതുന്നതിനു വേണ്ട പരിതഃസ്ഥിതികൾ നേരത്തേതന്നെ വന്നുപോയിട്ടുള്ളതായി അയാൾക്കു് അറിയാം. എന്തെന്നാൽ പരമർത്ഥിഭൂപൻ മല്ലനാദേവിയെ വിവാഹംകഴിച്ചു ആ ഘട്ടത്തിൽ പുതുബന്ധുവായിത്തീർന്ന രാജാജിസോദരൻ, ജയചന്ദ്രന്റെ അധീശത്വത്തിൽനിന്നു സ്യാലനെ പിൻതിരിപ്പിക്കുവാൻ വേണ്ട ശ്രമങ്ങൾ ചെയ്തയാളാണു്. ജയചന്ദ്രനെതിരായി ഒരു കാലത്തു് ഈ വിധം പ്രവർത്തിച്ചു തന്നോടു് ആ കാന്യകബ്ജാധിപനു യാതൊരു സഹതാപമോ, സ്നേഹമോ തോന്നുന്നതല്ലാ എന്നു് ആ ബുദ്ധിമാനു് അറിയാം. അതിനാൽ ഇപ്പോൾ ഏകാഭ്യക്തമായി അയാൾ കാണുന്നതു ഡൽഹിയിലെ പൃഥ്വീരാജനെത്തന്നെ. ശക്തിയും പ്രതാപവും ഏറിയ ഭാരതീയ ഗൃഹന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ പലേപ്രകാരത്തിൽ ആലോചിക്കുമ്പോഴും മുന്നണിയിൽ നിൽക്കുന്നതും പൃഥ്വീരാജൻ തന്നെയാണു്. വിശിഷ്ട മഹോബാനഗരി അധീശനായി കരുതുന്ന ജയചന്ദ്രന്റെ ഒരു പ്രബലശത്രുവായിരുന്നു, പൃഥ്വീരാജൻ. അക്കാലം ആലോചിച്ചുനോക്കിയാലും പരമർത്ഥിഭൂപനെതിരായി എന്തു പ്രവർത്തിക്കുവാൻ പൃഥ്വീരാജൻമടിക്കുന്നതല്ല. പരമർത്ഥിയെ പൃഥ്വീരാജന്റെ സാമന്തനാക്കുവാൻ നിരന്തരമായി യത്നിച്ചുവരികയാണു താൻ എന്നും അതിലേക്കു പ്രതിബന്ധമായി കാണപ്പെടുന്നതു ബനഹർ സമോദരപുത്രന്മാരായ ഏതാനും അവിവേകിയുവാക്കന്മാരാണെന്നും, അവരിൽനിന്നു മഹോബയെ സ്വതന്ത്രമാക്കുന്നപക്ഷം, എളുപ്പത്തിൽ കാന്യകബ്ജാധിപന്റെ ശക്തിക്കു് ഒരു കുറവുവരുത്താമെന്നും ഡൽഹിയിലെ അധീശനെ അറിയിക്കുന്നപക്ഷം ആ ആക്രമണമുവിന്റെ ശ്രദ്ധ തൽക്ഷണം

മഹോബാരാജ്യകാര്യങ്ങളിൽ പതിയുവാൻ ഇടയുണ്ടെന്നു തുകാരാമൻ ന്യായമായി തീരുമാനിച്ചു. മഹോബായെ ഒരു സാമന്തഭൂപനഗരിയാക്കുന്നതിനു ലഭിക്കുന്ന തക്കം തീർച്ചയായും പുത്ഥപീരാജൻ വിട്ടുകളവാൻ ഇടയില്ലായിരിക്കും. ചന്ദ്രാവലി എന്ന രാജകുമാരിയെ പുത്ഥപീരാജസാമന്തന്മാരിൽ ആരെക്കൊണ്ടു കല്യാണമോ അഥവാ അധരം ഏതെങ്കിലും ബന്ധുവിനേയുമോ കൊണ്ടു വാവാം കഴിപ്പിക്കുക എന്നു മരണാനന്തരം നിർദ്ദേശംകൂടെ സമർപ്പിക്കുന്നപക്ഷം പരമർത്ഥി ഭൂപനെ വശീകരിക്കുവാൻ മറ്റു കാര്യങ്ങളൊന്നും ഡൽഹിയിലെ അധീശനായ പിന്തിക്കേണ്ടതുമില്ല രാജബന്ധുവായ തുകാരാമന്റെ പുത്രികളുടെ ഡൽഹിനായകന്റെ സാമന്തചക്രത്തിൽനിന്നു് ഒരു വരൻ ലഭിക്കുന്നു എന്നു കൂടി വാങ്ങി, സകല ദോഷങ്ങളും ഡൽഹിയിലുണ്ടായുപയോഗിച്ചു.

ഇപ്രകാരം ഭീർഘദീർഘങ്ങളായ പല ആലോചനകളുംകഴിഞ്ഞു് ആ രാജബന്ധു ആദ്യമായി പ്രവർത്തിച്ചതു തന്റെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ എല്ലാം അടക്കംചെയ്തു ഒരുകൂട്ടം പുത്ഥപീരാജൻ അയയ്ക്കുകതന്നെ എന്നതായിരുന്നു. ഈ കൂട്ടം എത്രയുംവേഗത്തിൽ രാജനിക്കടാപ്രാപിക്കുന്നതിനു ദ്രുതഗതികളുമായ ഒരുപത്തേയും ആ സന്ദേശവാഹകനെ ഏല്പിച്ചു് അയാളെ പ്രഭു യാത്ര തയച്ചു.

അക്കാലത്തായിരുന്നു ജയചന്ദ്രപുത്രിയായ സായകുമാര രാജകുമാരിയുടെ സ്വയംവരം നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടിരുന്നതു്. സ്വയംവരത്തോടു് അനുബന്ധിച്ചു് ഒരു രാജസുയരംഗവും നടത്തുവാൻ കാന്യകബജാധിപൻ വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ ചെയ്തു. ജയചന്ദ്രന്റെ സാമന്തന്മാരായ അനേകമനേകം രാജാക്കന്മാർ അധീശനായ ആ ഭൂപന്ദ്രനു് കഴിയുംവിധമുള്ള വിശിഷ്ടവസ്തുക്കൾ ഉപായനമായി സമർപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. അക്കൂട്ടത്തിൽ പരമർത്ഥിഭൂപനുംകാന്യകബജത്തു

സ്വയംവരം സംബന്ധിച്ചു എന്തെങ്ങതായിത്തീർന്നു. അധീശഭൂപനോടു വേണ്ടവിധം ഭക്തിബഹുമാനങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിക്കുവാൻ ഒരു തക്ക അവസരം ലഭിച്ചുവെന്നതിന്മേൽ മഹോബാ നഗരാധിപൻ അത്യന്തം സന്തുഷ്ടനായി. സ്വയംവരവും രാജസൂയവും ഒന്നിച്ചു നടത്തപ്പെടുന്ന ആ ഘട്ടത്തിൽ ഇതരസാമന്തന്മാരെ ജയിക്കുന്നവിധത്തിൽ കാഴ്ചദ്രവ്യങ്ങൾ അടിയറവേക്കുണ്ടതാണെന്നു നിശ്ചയിച്ചു പരമർദ്ദിഭൂപൽ അതിലേക്കു വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ നടത്തി. യാത്രാഭിവസവും നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടു.

പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ ആഡംബരപൂർവ്വമായ ഈ യാത്രയിൽ മാഗ്ഗ്മലേ, അദ്ദേഹത്തെ സ്വീകരിച്ചുവേണ്ടവിധം ബഹുമാനിക്കുന്നതിനായി തുകാരാമപ്രഭു, പുത്രൻ അഭായിയുടൊത്തു മഹോരുപരം എന്ന ദേശത്തു എത്തി. ശീഷ് പ്രകാരത്തിന്റെ സംരക്ഷണകൃത്യമാകട്ടെ, ഈ ഘട്ടത്തിൽ മാൽഖാൻ എന്ന രജപുത്രയുവാവിനെ ഏല്പിച്ചിരുന്നു. രാജാവിന്റെ അസാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ നഗരിയുടെ സംരക്ഷണകൃത്യം നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനു രാജ്ഞിയെ സഹായിക്കുവാൻ അളകനും ഉദയനും സസന്തോഷം തയ്യാറായി. ഈ രാജധാനീവാസംകൊണ്ട് പൃഥ്വിയോടു തനിക്കു തോന്നിയിട്ടുള്ളതും ആ കന്യകാരത്നം വേണ്ടവിധം സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതും ആയ പ്രേമം സമുചിതമായി പുലർത്താൻ സൗകര്യം കിട്ടുമെന്നതു് ഉദയനു കൂടുതൽ സന്തോഷപ്രദമായി. രാജ്ഞിയുടെ കാരുണ്യപൂർവ്വമായ പ്രോത്സാഹനത്തോടെ പൃഥ്വിയുടെ ഹൃദയം സ്വാധീനമാക്കാമെന്നു് ആ യുവാവു കരുതിയതിൽ അസാദൃശ്യമില്ലതാനും.

തന്റെ കഠിനമായ ജിഗ്രസയ്ക്കു പാത്രീഭവിച്ച ഉദയനെ കൊട്ടാരത്തിലെ ഗൗരവമേറിയ കായ്കളിൽ ചുമതലപ്പെടുത്തുവാൻ മഹോബാനഗരാധിപൻ ഉദ്ദേശിച്ചി

ട്ടുള്ള വിവരം തുകാരാമപ്രഭു അറിയാതിരുന്നില്ല. അയാളെ തന്റെ കീഴ്വരയിൽ പ്രാകാരത്തിന്റെ ഉപസരം ക്ഷകനായി ലഭിക്കുവാൻ ഇടയുള്ളപക്ഷം വേണ്ടപോലെ പ്രവർത്തിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു അയാൾ ഗ്രഹമായി നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ മാൽഖാൻ എന്ന യുവാവാണു ശീഷ് പ്രാകാരത്തിന്റെ സംരക്ഷണത്തിന്നു, തന്റെ അസന്നിധാനകാലത്തു വിശേഷിച്ചും, വേണ്ട മുതലു വഹിക്കുവാൻ നിയമിക്കപ്പെട്ടതു അവിവേകിയായ ഉദയനിൽ പൂമാളായിക്കു യാതൊരുവിധത്തിലുള്ള പ്രേമവും തോന്നുവാൻ ഇടയില്ലെന്നു അവളുടെ പിതാവു തെറ്റിദ്ധരിച്ചിരുന്നു അപ്രകാരമല്ലാതെ അയാൾ കരുതുന്നതിന്നു ഇടയാക്കുന്ന യാതൊരു ലക്ഷ്യവും പൂമാളായി നൽകിയിരുന്നതുമില്ല. ഉദയനോടു തനിക്കു തോന്നിയ നിസ്തുലബഹുമാനവും നിമ്ബലപ്രേമവും മല്ലനാദേവി മാത്രമേ അറിഞ്ഞിരിക്കാവൂ എന്നു ഈ യുവതീരത്നം പ്രത്യേകനിശ്ചയം ചെയ്തപ്പോഴെന്നതിനാൽ മറ്റൊരാൾക്കുതന്നെ അവളുടെ ഹൃദയഗതി മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിച്ചതുമില്ല. അവളുടെ പിതാവുകളെ, പരമർത്ഥിഭൂപനെ കണ്ടതിനുശേഷം, അഥവാ, പൃഥ്വീരാജന്റെ മരപടി കിട്ടിയതിനുശേഷം മാത്രം മകളുടെ വിവാഹകാര്യത്തെപ്പറ്റി സോദരിയോടു സംസാരിച്ചുകൊള്ളാം എന്നു സമാധാനപ്പെട്ടു.

മയോബധാപന്റെ അസാന്നിദ്ധ്യകാലത്തു് ഉദയൻ പ്രതിദിവസമുള്ള സമയത്തിന്റെ ഭൂരിഭാഗവും കഴിച്ചുകൂട്ടിയതു കൊട്ടാരത്തിൽതന്നെയായിരുന്നു. കാമിനീകാമകന്മാരായ പൃഥയും ഉദയനും തമ്മിൽ വീക്ഷണവിനിമയം ചെയ്യുന്നതന്നോ സംഭാഷണം നടത്തുന്ന തിന്നോ വേണ്ട സൗകര്യങ്ങൾ മല്ലനാദേവിതന്നെ ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുത്തിരുന്നു. എന്നിട്ടും കാമിനീസാധാരണങ്ങളായ ലജ്ജാസങ്കോചാദികളാൽ പൂമാളായി സ്വാതന്ത്ര്യമായി ഒരി

കൽപ്പോലും ഉദയന്റെ സമീപത്തു എത്തിയിരുന്നില്ല. തന്റെ പ്രേമദോഷനത്തിന്റെ മനോമോഹനമായ സ്വരം, ഹൃദയാനന്ദകരമായ ധ്യാനം എന്നിവ മറഞ്ഞു നിന്നെങ്കിലും ആസ്വദിക്കുന്നതിനു ആ തരണനു ലഭിച്ച സന്ദർഭങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെ അയാൾ അത്യന്തം സന്തുഷ്ടനും സാന്തുപ്തനും ആയികഴിഞ്ഞുകൂടിവന്നു. രാജ്യകാര്യം സംബന്ധിച്ചു പല സ്ഥലത്തേക്കും കൂടക്കൂടെ പോകാനുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ കൊട്ടാരത്തിലെ താമസക്കാലത്തു മാത്രമേ മുൻപറഞ്ഞ ആനന്ദാനഭവത്തിനു അയാൾക്കു ഭാഗ്യം ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

നഗരീരാജധാനിയിലെ ഗൗരവമേറിയ ദാദരാകാര്യങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നതു പ്രമാണിച്ചു ഉദയൻ ഈ വിധം അന്യസ്ഥലങ്ങളിലേക്കു സഞ്ചരിക്കാൻ ഇടയായ ഒരുഘട്ടത്തിൽ മാൽഖാൻ എന്ന സോദാർക്കു കാണുവാനായ് ഒരുദിവസം തിരിച്ചു. അയാൾ, മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ ഒരു സ്ഥലത്തു എന്തോ അപായം സംഭവ്വിച്ചു മുതിവശഗം എന്ന നിലയിൽ എത്താറായ ഒരുശപത്തേയും, അല്ല അകലെയായി അതേവിധത്തിൽ മരണാഭിമുഖനായ ഒരു ആളിനേയും ശയിക്കുന്നതു കാണുവാൻ ഇടയായി ഉദയൻ കഴിറപ്പുറത്തുനിന്നു ഇറങ്ങി അക്കണ്ട മനുഷ്യനു അടുത്തുചെന്നു നോക്കി. ആ അപരിചിതനായ അശപാത്രുഡൻ മുതിയടഞ്ഞിരുന്നു. അയാളുടെ വക എന്നു ഉദ്ദേശിക്കപ്പെടേണ്ട അശപമാകട്ടെ, ചെട്ടെന്നു ചാകുമെന്നുള്ള വിധത്തിലും കാണപ്പെട്ടു. മനുഷ്യശരീരത്തിന്നടുത്തു പട്ടിൽപൊതിഞ്ഞ ഒരു ചെറുസഞ്ചി കിടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നതിൽ ഉദയന്റെ ശ്രദ്ധ പതിഞ്ഞു.

അശപാത്രുഡനായ മനുഷ്യൻ മുതനായിപ്പോവുകനിമിത്തം പട്ടുസഞ്ചിയെ ഏല്പിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലല്ലോ എന്നു കരുതി ഉദയൻ ആ സാധനം കൈയിലെടുത്തു

സൂക്ഷിച്ചു. കഠിനമായ വേദന അനുഭവിച്ചു ചാകാരായ കതിര അന്ത്യശ്വാസത്തിലെത്തി. അശ്വാശ്വാസന്റെ ശരീരം യഥാവിധി അയാളുടെ പ്രത്യേക മേൽനോട്ടത്തിൽ തന്നെ സംസ്കരിക്കപ്പെട്ടു സഞ്ചികൾ സൂക്ഷിച്ചു ഉടയൻ ശീർഷപ്രാകാരത്തിലേക്കു തിരിക്കുകയും ചെയ്തു.

തന്റെ ജോലി സ്ഥലമായ പ്രാകാരത്തിൽ ആകസ്മികമായി എത്തിയ ഉടയനെ കണ്ടു സന്തുഷ്ടനായ. മാൽവാൻ അയാളെ വേണ്ടവിധം സ്വീകരിച്ചു ഉടയന്നാകട്ടെ, സോദരനെ അറിയിക്കുവാനുണ്ടായിരുന്ന വാശേഷ വർത്തമാനങ്ങളിൽ ഏറ്റവും പ്രാധാന്യം അർഹിച്ചതു വഴിയിൽനിന്നു ലഭിച്ച പട്ടുസഞ്ചിക്കായ്ക്കും തന്നെയായിരുന്നു. സോദരന്മാർ ഇരുവരുമായി ആ സഞ്ചി തുറന്നുനോക്കി. അതിനുള്ളിൽനിന്നു അവരുടെ കൈവശം ഒരു കത്താണു ലഭിച്ചത്. കത്തിന്റെ പറ്റത്തു മേൽവിലാസം എഴുതിയ ഭാഗത്തു തുകാരാമപ്രഭുവിന്റെ കൈയൊപ്പ് കാണപ്പെട്ടു. കത്തു തുറന്നശേഷം മാത്രമേ, മേൽവിലാസക്കാരനെ ഏല്പിക്കുന്നതു യുക്തം എന്ന് അവർക്കു തോന്നിയെങ്കിലും പ്രത്യാശനോടു ഇരുപേരന്മാർക്കും തോന്നിയ ഭയാവജ്ഞകൾ നിമിത്തം അവർ അതിലേക്കു മുതിർന്നില്ല. കത്തും സഞ്ചിയും ആരും അറിയാതെതന്നെ സൂക്ഷിച്ചു ആയതിന്റെ ഉടമസ്ഥനെ ഏല്പിക്കണമെന്നുതന്നെ ആ സോദരന്മാർ അവസാനമായി നിശ്ചയിച്ചു.

അദ്ധ്യായം ൧൦.

കാന്യകുബ്ജത്തിലെ ജയചന്ദ്രൻ എന്ന മഹാപുരുഷപശാലിയായ ഗുപവർമ്മന്റെ പുത്രിയുടെ സ്വയംവരവും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രഭാവദ്യോതകമായ രാജസുയയാഗവും നടത്തുവാൻ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട ദിവസം അടുത്തു. ഈ രണ്ടു മഹോത്സവം സംബന്ധിച്ചും അനേകമനേകം രാജാക്കന്മാർക്കു ജയചന്ദ്രൻ ക്ഷണകത്തുകൾ അയച്ചിരുന്നു. ഡൽഹിനാഥനായ പൃഥ്വീരാജൻ ജയചന്ദ്രന്റെ എതിരാളിയും വലിയൊരു വൈരിയും ആയിരുന്നതിനാൽ ആഭൂപതിലകത്തിനു ക്യാനകുബ്ജാധിപന്റെ യാതൊരു ഉപചാരപൂർവ്വമായ ക്ഷണത്തിനും അർഹതയില്ലായില്ല. ഇപ്രകാരം ജയചന്ദ്രന്റെ പ്രതിയോഗിയെന്നു അറിയപ്പെട്ടുപോന്ന പൃഥ്വീരാജനാകട്ടെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബന്ധുവുപരാക്രമശാലിയുമായ ചിറൻ അധിപനായ സമരസിംഹനാകട്ടെ, ക്യാനകുബ്ജത്തിലെ മഹോത്സവത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളുവാൻ ഇടയില്ലെന്നു എല്ലാസ്ഥലങ്ങളിലും ഏറെക്കുറെ അറിയാമായിരുന്നു. ആ സ്ഥിതിക്കു തുകാരാമൻ പൃഥ്വീരാജനു ഭൃതൻവശം കൊടുത്തയച്ചിരുന്ന കത്തു രാജാവിനെ കാണായ്കയാൽ മടങ്ങുവാൻ കാരണം എന്തായിരിക്കും എന്നു ഉഭയൻ ആശ്ചര്യവാനായി വിചാരിച്ചുപോയി.

ജനസഞ്ചയത്തിന്റെ തെറ്ററിയാതെക്കുറേ ഏതുവിധമോ ആയിരിക്കട്ടെ. ക്യാനകുബ്ജത്തിലെ സ്വയംവരസദസ്സിൽ പൃഥ്വീരാജനും ഉണ്ടായിരുന്നു. ജയചന്ദ്രസുതയായ സംയുക്താരാജകുമാരിയുടെ പാണിഗ്രഹണമഹോത്സവം പൃഥ്വീരാജനെ അത്രത്തോളം ആകർഷിച്ചതായി

രന്നു. കാന്യകുബ്ജ ജന്തിലെ അസാധാരണ സൗന്ദര്യവതിയായ രാജപുത്രിയോടു അദ്ദേഹത്തിനതോന്നിയ പ്രേമത്തിന്റെ ഫലമായി, വളരെ രഹസ്യമായ വിധത്തിലുള്ള ചില നിവൃത്തിമാർഗ്ഗങ്ങൾ അവലംബിച്ചെങ്കിലും രാജകുമാരിയെ കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടു പോകണമെന്നു പൃഥ്വീരാജൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഗ്രന്ഥമായ ഈ ആശ സഫലമാകുന്നതിനു അദ്ദേഹം അവലംബിച്ചുമാർഗ്ഗവും ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനും ഗ്രന്ഥമായിരുന്നു കൊട്ടാരകവിയായ ചന്ദ്രൻ എന്നയാളും മറ്റൊരാൾ ചൊരസേനയും അല്ലാതെ, റുൽഫീനായകന്റെ പ്രസ്തുത ഗ്രന്ഥശ്രമങ്ങളെപ്പറ്റി മറ്റൊർക്കുതന്നെ യാതൊരു നശ്യയവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഈ കവിയുടെ, ഗ്രന്ഥസേനയിലെ യാതൊരു അംഗവുമില്ലാതെ, പ്രസ്തുത രാജശേഖരന്റെ യാതൊരു ഗ്രന്ഥാഭ്യർത്ഥനയും ചരസ്യമാക്കുകയില്ലെന്നു ഏവർക്കും അറിയാം.

അക്കാലത്തു കാന്യകുബ്ജ പുത്രിയായ സംയുക്താരാജകുമാരിയെപ്പോലെ അത്ര അസാധാരണ സൗന്ദര്യവതിയായ മറ്റൊരാൾ കണ്ടിരുന്നതും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഈ സൗന്ദര്യഗേഹം, തന്റെ ശത്രുവിന്റെ പുത്രിയാണു എന്നറിഞ്ഞശേഷവും അവളെ ലഭിക്കുന്നതിൽ പൃഥ്വീരാജൻ പ്രദർശിച്ച അസാധാരണമായ ധീരതയും ബുദ്ധിമുട്ടുകളും അത്യന്തം വിചിത്രമായിരുന്നു. ഇതിലേക്കു് അദ്ദേഹം നേരത്തേതന്നെ വേണ്ടമാർഗ്ഗങ്ങൾ അവലംബിച്ചിരിക്കുന്നു. ആദ്യമായി അദ്ദേഹം, തന്റെ വിശ്വപ്രിയയായ വൃദ്ധയെ വിളിച്ചു തന്നിട്ടു സംയുക്തയുടെ പാണിഗ്രഹണം സാധ്യമാകുന്നതിനു ആ വൃദ്ധസ്രീയാൽ നടത്തപ്പെടേണ്ട ഗ്രന്ഥസഹായത്തെപ്പറ്റി അറിയിച്ചു. സ്വന്തം ഹായപതിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ഭന്തപ്രതിമയുമായി കാന്യകുബ്ജ രാജധാനിയിലേക്കുപോകുവാൻ പൃഥ്വീരാജൻ വൃദ്ധയെ നിയോഗിച്ചു. ആ സ്രീ മുറക്കു രാജധാനി

യിലേക്കു തിരിച്ചു. ജയചന്ദ്രന്റെ കൊട്ടാരത്തിൽ അക്കാലത്തു വൃദ്ധനായ ഒരു സ്രീ സംയുക്തരാജകുമാരിയുടെ അജ്ഞാതകഥം വായിക്കുവാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇങ്ങനെ പൃഥ്വീരാജയാത്രയ്ക്കു നിഷ്പ്രയാസം കാന്യകമ്പ്ജത്തിൽ കൊട്ടാരത്തിനുള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു. അവിടെ സ്ഥിരനിവാസം ചെയ്തു. പൃഥ്വീരാജൻ ആവശ്യപ്പെട്ടുപോലെ ചില ഗ്രന്ഥപരിപാടികൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നതിന്നു നല്ലൊരു തക്കംകിട്ടി.

ഡൽഹീനാഥന്റെ അതുഭൂതാവഹമായ സമരപാതയ്ക്കും, ഭരണപാടവം, കലാകശലത, ശരീര സൗന്ദര്യം എന്നീ വിശിഷ്ടതകളെപ്പറ്റി വാനോളം പുകക്കി രാജകുമാരിയുടെ ഹൃദയം ആ വിധത്തിൽ പരിപൂർണ്ണമായി ആകർഷിക്കുന്നതിന്നു ഈ വൃദ്ധയാത്രിയായ ശ്രമിച്ചു. സംയുക്തയാകട്ടെ, യാത്രയുടെ വാക്കുകൾ അത്യന്തം ശ്രദ്ധയോടും അതുഭൂതത്തോടും ഒന്നൊന്നായി കേട്ടു. ആ യുവതീരത്നം അറിയാതെ തന്നെ അവളുടെ ഹൃദയം കഥാപുരുഷനായ രാജപുംഗവനോടു അത്യന്തം ഞാനുകൂലമായി. ഈ അനുകൂല്യം കാലതാമസമെന്യേ പ്ലേമരൂപത്തിൽ കലാശിച്ചു. ഡൽഹീനാഥന്റെ ഗുണഗണത്താന്നു സമുചിതദൃഷ്ടാന്തം കാണിക്കുന്ന സന്ദർഭങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തിൽനിന്നു ഉദാഹരിക്കുന്നതു കേൾക്കുന്നതിൽ കുമാരി കൂടുതൽ ആസക്തചിത്തയായി. എന്നാൽ എന്തുതന്നെയായാലും ഈ നായകൻ തന്റെ പിതാവായ കാന്യകമ്പ്ജാധിപതിയുടെ പരമവൈരികളുടെ കൂട്ടത്തിൽപ്പെട്ട യാളാണല്ലോ എന്നചിന്ത ആ യുവതീരത്നത്തെ കൂടെ കൂടെ ബാധിക്കാതിരുന്നില്ല. സ്വയംവര സദസ്സിൽ അദ്ദേഹം കൂടെ എത്തത്തക്കവിധത്തിൽ പിതാവു അദ്ദേഹത്തേയും ക്ഷണിക്കാതിരിക്കുന്നപക്ഷം, എങ്ങനെയോണം സമസ്തരാജഗുണസമ്പന്നനും തന്റെ ഹൃദയത്തെ നിഷ്ഠ

യാസം അപഹരിച്ച ആളമായ ആ ഭൂപതിലകത്തെ പ്രാണനാഥനായി എല്ലാപേരും അറിയുമാറു സപീകരിക്കുന്നതു് എന്നൊരു അസ്വസ്ഥവിചാരം സംയുക്തയുടെ മനസ്സുമാധാനത്തെ ഭേജിച്ചു.

വൃദ്ധയാത്രയാകട്ടെ, പരേദഗിരിജ്ഞാനത്തിൽ ഒട്ടും തന്നെ പിന്നാക്കമായിരുന്നില്ല. ഡൽഹീനായകനു സംയുക്തയോടു തോന്നുന്ന സ്നേഹ ബഹുമാനാദികളെപ്പറ്റി വിസ്തരിച്ചു രാജകുമാരിയെ കേൾപ്പിക്കുന്നതിനായിരുന്നു, ആ ദേവതൃപതുരയുടെ അനന്തരശ്രമം. കാന്യകുബ്ജാധിപൻ പക്ഷേ സ്വവൈരം പ്രമാണിച്ചു പുതുമ്പീരാജനെ സ്വയംവരത്തിന്നു ക്ഷണിക്കുകയില്ലെങ്കിൽപോലും ആ തൃപതുരൻ സാഹസശീലവാനും ധീരതയോടെ എന്തു പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനും സന്നദ്ധനുമായതിനാൽ, വേഷപ്രകൃന്നത അവലംബിച്ചെങ്കിലും രാജകുമാരിയെ കൂട്ടിച്ചു കൊണ്ടുപോകാൻ ഒരുക്കമാണെന്നു വൃദ്ധ വത്സയായ കുമാരിയെ ഗ്രന്ഥമായി ധരിപ്പിച്ചു.

രാജാപരമർദ്ദി കാന്യകുബ്ജത്തിലെ സ്വയംവരവും അതിനെത്തുടർന്നുണ്ടായ വിചിത്ര സംഭവങ്ങളും കഴിഞ്ഞു മഹോബയിൽ മടങ്ങിയെത്തി കഴുതുകാവഹമായവിധത്തിൽ രാജ്ഞി, ഇതരകുളായ അന്തഃപുരസ്ത്രീകൾ എന്നിവരോടു സംയുക്തയുടെ സ്വയംവര രീതിയെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു കേൾപ്പിച്ച ഒരു രത്നഗം അത്യന്തം രസകരമായിരുന്നു. കൊട്ടാരം കവിയായ രൂപണൻ സ്വന്തം ഭൃഷ്ടികൾകൊണ്ടുതന്നെ കണ്ടറിഞ്ഞ സംയുക്താഹരണം ആ പരമർദ്ദി ബന്ധുചക്രതോടു ഈ വിധം വർണ്ണിച്ചുകേൾപ്പിച്ചു:—

“സ്വയംവരദിവസം പ്രഭാതമായി. ഉദ്ദേശിക്കപ്പെട്ട സമയത്തുതന്നെ രാജപ്രധാനന്മാരും ഇതരപ്രഭുക്കന്മാരും ആയ അതിഥികൾ സന്നിഹിതരായി. ജയചന്ദ്രമഹാരാ

ജാവും പതിയും രാജസുയയാഗശാലയിൽ എത്തി. അതി
 ടികളെ ആദ്യമായി യാഗശാലയിലേക്കു ക്ഷണിച്ചു.
 അവിടെ തയ്യാർചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. രത്നസിംഹാസനങ്ങള
 ളിൽ ഓരോ റൂപനും സ്ഥിതിചെയ്തു. ഗംഗാതീർത്തുള്ള
 വിസ്മയകരമായ യജ്ഞശാല അതിമനോഹരമായി അല
 കരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ശാലയുടെ മദ്ധ്യഭാഗത്തായി ഭിത്തി
 കളിലും മേൽത്തട്ടിലും ജയചന്ദ്രമഹാരാജന്റെ അസാധാ
 രണമായ പ്രാദേവപരാക്രമങ്ങൾ ഭ്യോതിപ്പിക്കുന്ന അനേ
 കമനേകം സ്തുതിവചനങ്ങൾ ലിഖിതങ്ങളായി കാണ
 പ്പെട്ടു. ദ്വാരദശങ്ങൾ ചന്ദനത്തടികൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ട
 വാതിലുകളോടുകൂടി മുത്തു്; രത്നം എന്നിവയുടെ അനേക
 മനേകം മാലകളാൽ വിതാനിക്കപ്പെട്ടു പ്രത്യേകം ശോ
 ഭിച്ചു. ആ മഹോത്സവത്തിനു യാജമാകാതിരുന്ന രാജാ
 കന്മാരെ അവമാനിക്കുന്നതിനോ എന്നു ഭയന്നുമാറു്
 അക്കൂട്ടരുടെ ആകൃതി അപഹാസ്യമായി കാണിക്കുന്ന
 ചില ദന്തപ്രതിമകൾ ആ വാതിലുകൾക്കു വെളയിൽ
 വയ്ക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. നെടിയ ഉരുളൻതുണുകൾ കൊണ്ടു
 പ്രത്യേകം അലങ്കരിക്കപ്പെട്ട ഹാളിനുള്ളിൽ സ്വയംവ
 രാത്മകളായ രാജാക്കന്മാരുടെ സിംഹാസനങ്ങൾ തയ്യാർ
 ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്നു. ഈ രാജസദസ്സിന്റെ മദ്ധ്യഭാഗത്തു്
 അല്പം സ്ഥലം ആകാശത്തേക്കു അഭിമുഖമായിത്തൂന്ന
 കിടന്നിരുന്നു. മനോഹരമായവിധം സൂര്യരശ്മി തട്ടി
 ഹാളിനുള്ളിൽ പല പ്രകാരത്തിൽ അലങ്കാരത്തിന്നു്
 ഉപയോഗിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന രത്നങ്ങൾ, മുത്തുകൾ വിവിധ
 വണ്ണഭോഹനങ്ങളായ കസുചങ്ങൾ എന്നിവസമേമളിച്ചു
 ഒരു വിചിത്രവും വിശിഷ്ടവും ആയ കാന്തിപൂരം എങ്ങി
 പരന്നിരുന്നു. ശാലാദ്വാരത്തിന്റെ ഇരുവശത്തും അണി
 നിന്നു സ്ഥിതിചെയ്തു ഗാനപദകൾ കണ്ണാനന്ദകരമായ
 സംഗീതം മുറയ്ക്കു ചെയ്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

എല്ലാ അതിഥികളും അവരവരുടെ പീഠങ്ങളിൽ സ്ഥിതിചെയ്തു് അല്പനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തമ്പേരളേലോടും കേൾക്കുമാറായി. പിതാവിന്റെ വിശ്വസ്തന്മാരായ രാജകുമാരി സേവിക്കപ്പെട്ട സൗന്ദര്യനിലയനായ രാജകുമാരി മനമനം സ്വയംവരസദസ്സിലേയ്ക്കു പ്രവേശിച്ചു. ആ സ്മിതത്തിന്റെ അസാധാരണമായ സൗന്ദര്യം എല്ലാ രാജാക്കന്മാരെയും അതിമോഹപരവശരാക്കുകതന്നെ ചെയ്തു. ഒരു ദേവീവിഗ്രഹംപോലെ അതിമോഹനങ്ങളായ പട്ടാംബരങ്ങളും അത്യന്തശോഭാവത്തുള്ളായ ആഭരണവിശേഷങ്ങളുംകൊണ്ടു രാജകുമാരി അലംകൃതശരീരിണിയായി ആ സ്വയംവരസദസ്സിൽ പ്രവേശിച്ചതോടുകൂടി ആ വധൂരണത്തിന്റെവരൻ ആരായിരിക്കുംഎന്ന ആകാംക്ഷാഭാരം സ്വയംവര ത്മികളേയും പ്രേക്ഷകരേയും ഒരുപോലെ ബാധിച്ചു.

ഇരുവരിയായി നിരന്നുകാണപ്പെട്ട പാണിഗ്രഹണമോഹവാന്മാരായ രാജശേഖരന്മാരുടെ പംക്തിമദ്ധ്യത്തു് സംയുക്തരാജകുമാരി, സർവ്വരാജ്യധിപ പരിചിതയായ ഒരു വൃദ്ധജനനിയുടെ ഹസ്താവലംബം ഏറ്റു സഞ്ചരിക്കുകയുണ്ടായി. ആ സുന്ദരിരണത്തിന്റെ വദനകമലം ആകാംക്ഷാപാരവശ്യംകൂടിയും കൂടുതൽ ശോഭിച്ചു കാണപ്പെട്ടു. ഓരോ രാജാവിന്റെയും സമീപത്തു അല്ലാതും സമയം വ്യയംചെയ്ത കുമാരി മാമുൽപ്പടിയുള്ളവടങ്ങുകൾ ഇങ്ങനെ നിവ്വഹിച്ചു രാജവർമ്മന്മാരെ ആകാംക്ഷയുള്ളവരാക്കിത്തീർത്തു വീണ്ടും മുന്നോട്ടുകടന്നു. സ്വയംവരസദസ്സിൽ അവസാനമായ പീഠത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന രാജശേഖരന്റെ മുഖിൽ സംയുക്തരാജകുമാരി എത്തി. അയാളുടെ മുഖം ആശമിക്കുവാനിരിക്കുന്ന കുമാരിസംവരണം കൊതിച്ചു കൂടുതൽ ഉജ്ജ്വലമാകുന്നതിനിയ്ക്കു സംയുക്ത അയാളേയും നിരാശനാക്കി മുന്നോട്ടു കടന്നു.

രാജസഭസ്സു അത്യന്തം ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു. ആ മഹനീയ സഭയിൽ സഭസ്യസ്ഥിതി അവലംബിക്കുന്ന ഏതെങ്കിലും ഒരു രാജവർത്തനെ സ്വീകരിച്ച മാമുൽപ്പട്ടിയുള്ള പ്രണയ ബന്ധത്തിൽ ഉൾപ്പെടുവാൻ ഒരുജാത രാജകുമാരിയുടെ ഇംഗിതം എന്തായിരിക്കും എന്നും അവർ ഓരോരുത്തരും സ്വയം പ്രശ്നംചെയ്തു. എന്നാൽ സൗമ്യകുമാരിയായ കട്ടെ, ആസഭസ്സുവിട്ടുവെളിയിലേക്കു പ്രവേശിക്കുകയായി. ദ്വാരപ്രദേശത്തിനടുത്തു അവളുടെ ചിരകാലപ്രാർത്ഥനയായ കാമുകന്റെ കമനീയവിഗ്രഹം മണ്ണുകൊണ്ടുള്ള ഒരു പ്രതിമയിൽ രാജകുമാരി കണ്ടു. പെട്ടെന്നു അവൾ പൃഥ്വി രാജന്റെ ആ പ്രതിമയ്ക്കു സമീപം എത്തി. അനേകമാളുകൾ അമ്പരന്നുനോക്കി നിൽക്കുന്നതിനിടക്കു രാജകുമാരി കൈയിലുണ്ടായിരുന്ന ആ വരണമാല്യം അക്കണ്ടു മൺപ്രതിമയുടെ കഴുത്തിൽ സമർപ്പിച്ചു.

ശാന്തസുന്ദരമായ ആ സ്വയംവരരംഗം പെട്ടെന്നു ഒന്നിച്ചുകി. അവിടെ സ്വയംവരദ്രേശത്തോടെ വന്നു ചേർന്നിരുന്ന രാജാക്കന്മാരെ അവമാനിക്കുന്നതിനു ഇതിൽ കൂടുതലായി വല്ലതും ആവശ്യമുണ്ടോ? രാജവർത്തമാൻ ഒന്നും ശിയാതെ പെട്ടെന്നു എണീറ്റു. അവർ ദ്രുതകോപത്തിൽ അധീനരായി ഡൽഹിരാജന്റെ കൗശലപൂർവ്വമായ പദ്ധതി വശീകരണം സംബന്ധിച്ച ആ ഭൂപാത്രശീലന്റെ അപകാരത്തെ ആ ക്ഷണത്തിൽ നശിപ്പിക്കുന്നുണ്ടെന്നു പ്രതിജ്ഞചെയ്തു. പ്രതാപശാലയാൽ ജയചന്ദ്രൻ ഈ സ്ഥിതിവിപര്യയത്തിൽ എന്തു പ്രവർത്തിച്ചുവെന്നു പ്രത്യേകിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. രാജകുമാരിയോടു അദ്ദേഹത്തിന്നു എത്രതന്നെ വാത്സല്യംതോന്നിയിരുന്നുവെങ്കിലും അതൊക്കെ മറന്നു, “ആ പെണ്ണിനു ഭ്രാന്താണു്; തൽക്ഷണം അവളെ കൊണ്ടുപോയികാരാഗ്രഹത്തിൽ അടയ്ക്കട്ടെ” എന്നുമാത്രം ഗർജ്ജിച്ചു. അവൾക്കു നമുചിതമായ ശിക്ഷ

താൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടു് എന്നു അദ്ദേഹം ഉറക്കെ വിളിച്ചു പറയുകയും ചെയ്തു.

രാജകുമാരിയായ സുഷമയുടെയും, പിതാവിന്റെ ഈ രൂക്ഷാട്ടുമാസം കേട്ടിട്ടും ലേഗംപോലും ഇളകാതെ നിലകൊള്ളുകയായിരുന്നു. പൃഥ്വീരാജന്റെ മൺപ്രതിമയുടെ സമീപം ആ സ്വയംവരകന്യക എത്തി മാല അല്പിച്ചു ഇങ്ങനെ ഏതാനും നിമിഷം കഴിഞ്ഞു. സ്വയംവരസദസ്സിന്റെ ചലനത്തോടുകൂടി അവിടെ കാണപ്പെട്ട സംഗീതസംഘത്തിൽനിന്നു ഒരു ഗായകവേഷധാരി ചെട്ടെന്നു രാജകുമാരിയുടെ അടുത്തെത്തി. ഈ കാഴ്ചകണ്ടു ഭണ്ഡധാരികളായ രാജപുരുഷന്മാർ അതിവേഗത്തിൽ ഈ അപരിചിതന്റെ മുഖിലേക്കു വാങ്ങു. ജനചന്ദ്രമഹാരാജന്റെ സ്വയംവരസദസ്സിനെ അലങ്കോലപ്പെടുത്തുവാൻ ഇടയാക്കിയ രാജകുമാരിയെ ചെട്ടെന്നു കൊണ്ടു പോയ്ക്കുളയുവാനാണു മുൻചൊന്നശാലകൻ ഉദ്യമിക്കുന്നതു എന്നു ആ രാജകുമാരിയോടു പറഞ്ഞു. അപരിചിതനായ ആ വേഷപ്രച്ഛന്നനെ പിടികൂടുവാൻ അവർ ഒരുങ്ങുന്നതിന്നു മുമ്പു ഗായക സംഘത്തിൽനിന്നുതന്നെ ഏതാനുംപേർ എത്തി കിരണമാണു എതിർത്തു. ഇരുപതുരുത്തിൽ നടന്ന ശബ്ദയുദ്ധം കൂട്ടിപ്പിടുത്തത്തിന്നും ഇടയ്ക്കു് വേഷപ്രച്ഛന്നനായ ശാലകൻ ചെളിയിലിറങ്ങി ശക്തിമത്തും വിപുലാകൃതിയുമായ ഒരു അശപത്തോടുകൂടി അവിടെയെത്തി. എല്ലാവേദങ്ങളും അതുതപാരവശ്യത്താ നിടയ്ക്കു അയാൾ രാജകുമാരിയെ കര രപ്പുറത്തു കയറ്റിയതും അതിവേഗത്തിൽ അശപത്തെ ഓട്ടിച്ചതും ഒരു നിമിഷത്തിൽ കഴിഞ്ഞു.

“ഇതാ, പൃഥ്വീരാജൻ! കള്ളവേഷത്തിൽ എത്തിയിരിക്കുന്നു പൃഥ്വീരാജൻ!” എന്നു ജനസഞ്ചയം ആർത്ത

വിളിക്കുന്നതിനടയ്ക്ക് അശ്വാത്രധനം രാജകുമാരിയുടേ ആ രജ്ജംവിട്ടു.

അതിരസകരമായ ഈ കന്യാപഹരണവാർത്തകേട്ടുകൊണ്ടിരുന്ന സദസ്സിലെ പ്രധാനാഗമമായ രാജ്ഞി ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

“എന്ത്? ആ കന്യാപഹാരിയുടെ പുറകെ ആരുമേ തിരിക്കുകയുണ്ടായില്ലേ?”

ഈ ചോദ്യത്തിനു രാജാപരമർദ്ദി ഈ വിധം ഉത്തരം പറഞ്ഞു.

“പുറകെ ആരും തിരിച്ചില്ലേ എന്നോ? മഹാരാജാവിന്റെ അംഗരക്ഷകസൈന്യം തൽക്ഷണം പുറകേകുതിച്ചു. രാജകുമാരിയുടേകാമുകനുമുമ്പേയ്ക്കു ചന്ദ്രസേനപിൻപേയും ആയി ഒരു മത്സരയോട്ടം തന്നെ നടന്നു. അശ്വത്തിന്റെ ദ്രുതഗമനത്തെജയിച്ചു മുന്നോട്ടെത്തുവാൻ തക്കദിക്കു സാധിക്കുകയില്ലെന്നു സേനാഗോഷ്ഠം മനസ്സിലാക്കിയതോടുകൂടി മഹാരാജാവിന്റെ അശ്വസൈന്യം പെട്ടെന്നു കുതിച്ചു. ആ സൈന്യം രാജകുമാരി രക്ഷകനായ പൃഥ്വിരാജനെ മാർഗ്ഗമല്ലേ എന്നിത്ത. ഈ തക്കത്തിൽ, ചിററിലെ സമരസിംഹൻ എന്ന പൃഥ്വിരാജസ്യാലൻ മുൻ നിശ്ചയമനുസരിച്ച് ഒരു വലിയ സൈന്യവുമായി ഡൽഹീനായകനെ സഹായിപ്പാൻ അടുത്തു. രണ്ടു സേനകളുമായി യുദ്ധം നടന്നു. മഹാരാജസേനയ്ക്കു വിജയം ലഭിക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല എന്നുമാത്രം പറയാം.”

കൊട്ടാരത്തിനുള്ളിലെ വിശ്രമരംഗത്തിൽ വെട്ടുപരമർദ്ദിഭൂപൻ ബന്ധുക്കളുമായി ഈ വിധം ജയചന്ദ്രപത്രിയുടെ സ്വയംവരകഥകൾപറഞ്ഞു വന്നോടിക്കുന്ന ഈ സന്ദർഭത്തിൽ മറ്റൊരു രംഗത്തേക്കു നമുക്കു ശ്രദ്ധ പതിപ്പിക്കുകതന്നെ. നഗരിയ്ക്കു വെളിയിലുള്ള പ്രാകാരദ്വാരദേശത്തിനു സമീപം അപ്പോൾ സ്ഥിതിചെയ്തിരുന്നതു

രജപുത്രകുമാരനായ അളകനും സയ്യദ് മീരാടൽ ഫാൻറെ പുത്രനായ അലി എന്ന കുമാരനും ആയിരുന്നു. അക്കാലത്തു രണ്ടാളുകൾ കൂടിയെന്നുവരട്ടെ, സംഭാഷണവിഷയം സംയുക്തയുടെ വിചിത്രമായ പാണിഗ്രഹണം തന്നെയായിരുന്നു. ഉഭയനും പ്രസ്തുതകഥാവിഷയം തന്നെ. സംഭാഷണവിഷയമാക്കിയതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെടുവാനില്ലല്ലോ. ഈ രണ്ടു യുവാക്കന്മാരുടെയും സംഭാഷണം തൽക്ഷണം അവളുടെയെത്തിയ ഒരു വൃദ്ധനാൽ തടയപ്പെട്ടു.

പുത്രനായ അലിയോടുകൂടി ഉഭയൻറയും അലിയുടെയും സംഭാഷണമല്ലേ അവിടെ ആഗതനായതു രാജാജ്ഞാപനനായ തുകാരാമപ്രഭു തന്നെയായിരുന്നു. പൂമാലായി മഹോബയിലെ കൊട്ടാരത്തിലെ താമസം നീണ്ടതിൽ തന്നോടുകൂടെ വന്നുകൊള്ളണമെന്നു ആജ്ഞാപിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുവാനായിട്ടായിരുന്നു ഈ വൃദ്ധൻ ഇപ്പോൾ എത്തിയിരിക്കുന്നതും. തുകാരാമനെ കണ്ട ഉഭയൻ തന്നെ ഉഭയൻ എഴുന്നേറിയ മോചിതം വന്ദിച്ചു. ആഗതനോടു ഒരു രഹസ്യം അറിയിക്കാൻ ഉണ്ടെന്നു ഉഭയൻ അയാളെ അറിയിച്ചു. തുകാരാമൻ ഇതുകേട്ടു കുതിരപ്പുറത്തുനിന്നു താഴത്തിറങ്ങി. അവൻ ഇരുവരും കോട്ടയരകിൽ ഒഴിഞ്ഞു കാണപ്പെട്ട ഒരു മുറിയിലേക്കു കയറി. ഉഭയൻ തുകാരാമപ്രഭുവിനോടു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“അല്ലയോ വന്ദ്യ, എനിക്കു് അങ്ങയെ ഏല്പിക്കത്തക്ക ഒരു സാധനം കൈവശം വന്നുചേർന്നിട്ടുണ്ടു്. ഞാൻ ഒരു കാര്യമായി കുതിരപ്പുറത്തു കയറി ഒരു സ്ഥലത്തേക്കു പോവുകയായിരുന്നു. വഴിയിൽ ഒരിടത്തു ഒരു കുതിരകാലൊടിഞ്ഞു നിലംപതിച്ചിരിക്കുന്നതും, അതിനടുത്തു്, അപായകരമായ വിധത്തിൽ മുറിവേറു് ഒരു മനുഷ്യനെ നിലംപതിച്ചിരിക്കുന്നതും കാണുവാൻ ഇടയായി. ചെട്ടെന്നു ഞാൻ കുതിരപ്പുറത്തുനിന്നിറങ്ങി, കുതിരസവാരിക്കാരെ

നായി എന്തോ ദുർഭാഗ്യത്താൽ നിലംപതിച്ചുകണ്ട മനുഷ്യന്റെ അടുത്തു വെന്നുനോക്കി. അയാളുടെ വസ്രുത്തിനിടയിൽ തിരുകിയിരുന്നതും അടുത്തു വീണുകിടന്നതും അദ്ദേഹം ഈ സാധനം എനിക്കു കിട്ടി. ഇതു നോക്കുക."

ഈ വാക്കുകളോടെ ഉദയൻ തുകാരാമപ്രഭുവിന്റെ കൈയിൽ സമർപ്പിച്ചതു് അതിവിചിത്രമായ തുന്നൽപ്പണിയോടുകൂടിയ ഒരു പട്ടുസഞ്ചിക ആയിരുന്നു. പുതുമ്പി രാജനെ ഏപ്പിടുകവാൻ താൻ ഭൂതൻവശം കൊടുത്തായപ്പോൾ കയ്യെടുത്തു സൂക്ഷിച്ചിരുന്ന സഞ്ചികയാണു് അതെന്നു മനസ്സിലാക്കിയപ്പോൾ അയാളുടെ മുഖം കോപം കൊണ്ടു് അരുണവണ്ണമായി. എന്നാൽ സഞ്ചിക തുറന്നു നോക്കിയപ്പോൾ കയ്യെടുത്തു ചൊട്ടിച്ചിട്ടില്ല എന്നു് അയാൾ മനസ്സിലാക്കി, അല്ല! ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു തനിക്കു പ്രത്യേകം ഇങ്ങനെ ഒരു ഉപകാരം ചെയ്തു യുദ്ധവിനോടു് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

“ഘോ, യവാഭവേ, നിന്നെ ഞാൻ പ്രത്യേകം അഭിനന്ദിക്കുന്നു. ഈ കത്തിൽ മരൊന്നുംതന്നെ ഇല്ല. എന്റെ പുത്രിക്കു് ഉചിതനായ ഒരു വരൻ ലഭിക്കുന്ന സംഗതിയെപ്പറ്റി പുതുമ്പിരാജനു ഞാൻതന്നെ എഴുതിയ ഒരു കത്താണിതു്. എന്നാൽ ഞാൻ അയച്ച ഭൂതന്നു് എന്താപത്താണു സംഭവിച്ചതെന്നു മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല.

ഏതായാലും നീ ചെയ്തു ഉപകാരം എത്രയോ ഗണ്യമായിട്ടുള്ളതുതന്നെ. ഈ കയ്യെടുത്തു കഴങ്ങുപോയി മരൊന്നെങ്കിലും കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ ഇടയായിരുന്നുവെങ്കിൽ ചിലിയന്തൊറിലാലണകൾക്കു സംഗതിയായെന്നു അപ്രകാരമുള്ള യാതൊരു ദ്രവങ്ങൾക്കും ഇടവരാതെ നീ ചെയ്തു ഉപകാരമെന്നു വളരെ നന്ദിപറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു. എന്നാൽ ഞാൻ തൃപ്തനാകും പോകട്ടെ.”

തുകാരാമൻ സ്വന്തം കത്തു് ഭദ്രമായി സൂക്ഷിച്ചു കരി
രപ്പുറത്തു കയറി കൊട്ടാരത്തിലേക്കുള്ള യാത്ര തുടന്നു.

ആകസ്മികമായി സഹോദരനെ കാണാൻ ഇടയാ
യതിൽ മല്ലനാഭേവി വളരെ സന്തുഷ്ടയായി. അയാൾ
അവിടെ അപ്പോൾ എത്തിയതു് പൃഥ്വിയുടെ കൂട്ടിച്ചു
കൊണ്ടു പോകുന്നതിനാണു് എന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ രാജ്ഞി
യുടെ മുഖം മൃഗമായി. താൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ഒരു ബന്ധ
ക്കാര്യത്തിൽ അയാളുടെ അഭിപ്രായം എന്തായിരിക്കും
എന്നറിവാൻ രാജ്ഞി ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

സഹോദര, പൃഥ്വിയെ ഇവിടെനിന്നു കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടു
പോകുന്നതിനുമുൻപു് ഒരു കാര്യം പ്രത്യേകിച്ചു പറ
യേണ്ടതായിട്ടുണ്ടു് അവളുടെ വിവാഹസംഗതിതന്നെ.
അവൾക്കു് ഉചിതനായ ഒരു വരനെ നിശ്ചയിക്കേണ്ട
കാലം അതിക്രമിച്ചിരിക്കുന്നു.

തുകാരാമൻ:—സോദരി, അക്കാര്യത്തെപ്പറ്റിതന്നെ
യാണു ഞാനും കുറേനാളായി ചിന്തിക്കുന്നതു് ഡൽഹിയി
ലെ പുത്ഥപീരാജന്റെ വല്ല സാമന്തഭൂപന്മാരും അവളെ
വ.വാഹംകഴിച്ചു കാണണമെന്നാണു് എന്റെ ആഗ്രഹം.

രാജ്ഞി—ഐയു്, ഡൽഹീരാജാവിന്റെ സാമന്ത
ഭൂപന്മാരിൽ ആരെങ്കിലുമെന്നോ? നമുക്കു് അത്രദൂരെപോ
കാതെതന്നെ ഒരു വരനെ ലഭിക്കയില്ലെന്നുണ്ടോ? ഇവി
ടെതിരുമനസ്സിലേക്കും എനിക്കും അവളുടെ ഇടംഗിതം
കുറേക്കു അറിയാം. അവൾക്കു് അനുരൂപനായ ആൾ ഈ
കൊട്ടാരത്തിൽത്തന്നെയുണ്ടുതാനും. എന്താ അറികയില്ലേ,
ഉദയൻ എന്ന രജപുത്രകുമാരനെ—?

തുകാ—ആരും? ഉദയനോ? അയാൾക്കു ഞാൻ
എന്റെ പുത്രിയെ കൊടുക്കുന്നതിനെക്കാൾ അവൾ മരി
ക്കുകയാണു നല്ലതെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ബന്ധൻ

കുടുംബത്തിൽപ്പെട്ട ഒരുവന്നു എന്റെ വത്സലപുത്രി പതിയായിരിക്കുക എന്നോ? ഈ നീചകുലത്തിൽപ്പെട്ട അധമന്മാർ സോദരിയേയും, മേഘോബാഹുപനേയും വിസ്തരിക്കുകയാണു സന്ദർഭംനോക്കുകയാണു്. എനിക്കു അവരുമായുള്ള ബന്ധത്തിനു സമ്മതമില്ല.

രാജ്ഞി—സഹോദര, പാണ്ഡുവത്തിൽ, അവരിലാരും തന്നെ നീചകുലത്തിൽപെട്ടവരല്ല. അങ്ങനെ അവർ അധമവംശത്തിലുള്ളവരാണെങ്കിൽ അവർക്കു വീരോചിതമായ സപാഭാവവൈശിഷ്ട്യം എങ്ങനെയാണു സിദ്ധിക്കുമാമിരുന്നതു്? നമ്മുടെ നഗരീസംരക്ഷണത്തിനു അവർ എത്ര മഹത്തായ ക്ലേശമാണു സഹിച്ചിട്ടുള്ളതു്!

തുകാ—അതൊക്കെ ശരിയായിരിക്കാം. എന്നാൽ അവരുടെ കുടുംബോൽക്കഷ്ണത്തെപ്പറ്റി എനിക്കു വിശ്വാസമില്ല.

രാജ്ഞി—പൃഥ്വിയുടെ മറ്റൊരാൾതന്നെ വിവാഹം കഴിച്ചുകൊടുക്കുവാൻ പാടില്ലെന്നാണു ഞങ്ങളുടെ ആഗ്രഹം. ആ പെൺകുട്ടി അവ മരിക്കുവാനും ഉദയന്നു് അധീനമാക്കിയിരിക്കുകയാണു്. അതുകൊണ്ടു ഞങ്ങൾ എല്ലാപേരുകേയും ഏകോപിച്ചുള്ള അഭിപ്രായം സ്വീകരിക്കുക. അല്ലാതെ, ആ ബാലികയുടെ അഭിമതത്തിനു വിരുദ്ധമായ ഒരു വിവാഹം നടത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നെന്നാണോ ആഗ്രഹം? അതിനാൽ ഇപ്പോൾ അവളെ കൂട്ടിച്ചുപോകേണ്ട ആവശ്യമില്ല.

തുകാ—എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ഞാൻ അവളെകൊണ്ടു പോകുവാൻ എന്നെ അനുവദിക്കുക, അവളുടെ വിവാഹകാര്യം ഞാൻതന്നെയാണു നിശ്ചയിക്കേണ്ടതു്. അതുവേണ്ടപോലെ ആലോചിച്ചായിക്കൊള്ളാം.

രാജ്ഞിയുടേയോ രാജാവിന്റേയോ പൃഥ്വിയുടേയോ അഭിമതംപോലെ സ്വപുത്രിയെ യാതൊരു കാരണവ

ശാലും ഉദയനും വിവാഹം കഴിച്ചുകൊടുക്കുകയില്ല എന്നു തന്നെ തുകാരാമപ്രഭു തീർച്ചയാക്കി. അയാൾക്കു ബന്ധുക്കൾ കടുംബാംഗങ്ങളോടു ഇത്രത്തോളം അപ്രിയംതോന്നുവാൻ തക്കകാരണങ്ങൾ ഇല്ലായിരിക്കുമെന്നു വായനക്കാർ വിചാരിച്ചേക്കാം. എന്നാൽ അസൂയ എന്നു ചിത്തരോഗത്തിന്റെ മൂലസ്വരൂപത്തിൽ ആളുകൾ ഇതിനേക്കാൾ കഠിനമായ കോപനൈരാശ്യങ്ങൾ പ്രശ്നീകരിക്കുന്നതായി നിത്യാനുഭവത്തിൽ കണ്ടുവരുന്നതല്ലേ?

അളകാടിസോദരന്മാരോടു സ്വപതേതനെ ഒരു പുരുഷനും അയാൾക്കു തോന്നിയിരുന്നതിനാൽ അവരിൽ ആർക്കുതന്നെ തന്റെ വത്സലപുത്രി ലഭിക്കാതിരിക്കുവാൻ അവളെ തന്റെ സംരക്ഷണയിൽ സൂക്ഷിക്കാനായി അയാൾ പൃഥ്വിയെ കൂട്ടിച്ചുകൊണ്ടുപോകയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം ൧൧.

ഡൽഹിയിലെ അധീശനായ പുരുമീരാജന്റെ വിചിത്രമായ കന്യാപഹരണം അഥവാ പുതിയ വിവാഹം കഴിഞ്ഞതോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിൽ വന്നുചേർന്ന സ്വഭാവ വ്യത്യാസംകണ്ടു പല സാമന്തഭൂപന്മാരും അതുകൊണ്ടു നിയോഗിച്ചു. ജയചന്ദ്രൻ അദ്ദേഹത്തെ മുതൽപ്രതിമാപ്രതിഷ്ഠകൊണ്ടു സ്വയംവരസദസ്സിന്റെ ദ്വാരദേശത്തു നിശ്ചയിച്ചു. തന്മൂലമെന്നപോലെ പ്രതിഷ്ഠിച്ചതുസംബന്ധിച്ച അവമാനം ഈ ഭൂപതി കേവലം മറന്നതുപോലെ കാണപ്പെട്ടു. സുന്ദരീരത്നമായ സംയുക്തരാജകുമാരിയുടെ അത്ഭുതമോഹനങ്ങളായ കൺമുനകൾ ആ രാജശേഖരനെ മയപ്പെടുത്തുവെന്നു ജനസഞ്ചയം വിചാരിച്ചു. രാജകുമാർ

അത്യന്തമധ്യമായ വിധത്തിൽ സ്വന്തമന്യന്മാരുടെ
 ഉത്തരവിന്റെ ഹൃദയം നിശ്ശേഷം വശീകരിക്കുകയാണു
 ണ്ടായതെന്നും, അതനുസരിച്ചു മഹാപരാക്രമശാലിയായ
 അദ്ദേഹം കേവലം അസ്സപതരണനായി കാണപ്പെടുന്ന
 താണെന്നും ഏവരും ഗണിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സോദരീ
 ഉത്തരവായ സമരസിംഹൻ ഒരു അവസരത്തിൽ ഈ
 ബന്ധുവിനോടു അദ്ദേഹത്തിന്റെ കർമ്മശൈലിയെ ചിതമല്ലാ
 ത്ത പ്രമാണമുണ്ടാക്കുന്നതിനു ഇടയാക്കുന്ന പരയുകയായി:—

“ഹേ, രാജപുത്ര, ശത്രുവിന്റെ ഭീഷണികളെ അട
 ക്കിപ്പാക്കുവാൻ ചെയ്യാൻ മാത്രമേ പുതുമിരാജനുള്ള
 വെന്നു. സാമന്തന്മാർ ധരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു വിധത്തിൽ അങ്ങു
 എന്താണു കേവലം അലസഭാവം അവലംബിച്ചുകാണു
 ന്നതു? ജയചന്ദ്രമഹാരാജാവിന്റെ വീരവാദങ്ങൾ മറന്നു
 കളഞ്ഞുവോ? എന്താണു? ഉദാസീനതയവലംബിക്കേണ്ട
 ആശയങ്ങൾക്കു മുഴുകി നിങ്ങൾ ഭൃഷ്ടീശ്വരിയെ ക്ഷണിച്ചു
 വരുത്തുകയായിരിക്കുമോ? അഥവാ കാര്യകമ്പംജത്തിലെ
 ജയചന്ദ്രനെ നിങ്ങൾക്കു അത്ര ഭയമേയിരിക്കും. നിങ്ങൾ
 ഉടെ രജപുത്രവംശത്തിനു കളങ്കമുണ്ടാക്കാതെ വേണ്ടതു
 പ്രവർത്തിക്കുക.”

ഈ ഭർസനവാക്കുകൾക്കു പുതുമിരാജന്റെ മറുപടി
 ഇപ്രകാരമായിരുന്നു:—

“ഞാൻ കേവലം വീര്യരഹിതനു എന്നു ഭൃഷ്ടീശ്വരി
 ശേഷിക്കുന്ന വിധത്തിൽ ഇഹലോകവാസം വിടാതിരിക്കു
 വാൻ ജഗദീശ്വരൻ സഹായിക്കുമാറാകട്ടെ. അങ്ങയുടെ
 ശകാരങ്ങൾക്കു ഞാൻ അർഹൻതന്നെയുണ്ടെന്നു സമ്മ
 തിക്കുന്നു. ആട്ടെ, എന്റെ ഹൃദയത്തെ ഇന്ദ്രവരെ വലയം
 ചെയ്തിരുന്ന ഒരു ‘ഭ്രമം’ ഇതാ ഇപ്പോൾ നിശ്ശേഷം വിട്ടുമാ
 റിയിരിക്കുന്നു. നമ്മെ ചുറ്റിയിരിക്കുന്ന ആപത്തുകൾക്കു
 ഞാൻ ശരിയായ ഒരു അവസാനം കണ്ടുപിടിച്ചുകഴിഞ്ഞു.

ഇനി ആദ്യമായി ചെയ്യേണ്ടതു മഹോബയെ വശരത്നം ക്കുക എന്നതാകുന്നു. എന്തെന്നാൽ കാന്യകബ്ജാധിപന്റെ ആക്രമണങ്ങളെ തടഞ്ഞു നിൽക്കണമെങ്കിൽ മഹോബാ നമ്മുടെ പക്ഷത്തിൽവേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതിലേക്കു പററിയ മാറ്റം തുകാരാമപ്രഭു എന്ന മഹോബാ രാജ്ഞി സോദരനെ തൽക്ഷണം ഇവിടെ വരുത്തുകതന്നെയാകുന്നു.”

പൃഥ്വിരാജന്റെ നിർദ്ദേശം സമരസിക്കിനും സ്വീകാര്യമായി തോന്നിയതനുസരിച്ചു തുകാരാമനെ രാജധാനിയിലേക്കു വരുത്തുവാൻ ഉടൻതന്നെ ഒരു ദൂതനെ അയച്ചു. അനന്തരം അന്നത്തെ പരിതസ്ഥിതികൾ അനുസരിച്ചു അവശ്യകരണീയമായി വേണ്ടിയിരുന്നതു സേനയുടെ ആമുലപരിഷ്കാരം ആയിരുന്നു. അക്കാലത്തു പൃഥ്വിരാജന്റെ സേനാനായകന്മാരിൽ പലരും മൃതരായിരുന്നു. ഹിന്ദുസ്ഥാനരാജ്യം പര്യടനം പലതും ഉരീനഭിന്നമാകുമാറു മഹാമുദിയക്രമണം മുറയ്ക്കു നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ഈ വിഭാഗം ശീയപീഡനം തടയുന്നതിനു ഹിന്ദുസ്ഥാനത്തിലെ എല്ലാ രാജാക്കന്മാരുടെയും ഒത്തൊരുമിച്ചുള്ള ഒരു എതിർപ്പാണ് ആവശ്യകമായിരുന്നത്.

ദൂതൻ അറിയിച്ചതനുസരിച്ചു തുകാരാമപ്രഭു യഥാകാലം പൃഥ്വിരാജന്റെ നഗരിയിൽ എത്തി. അയാൾ അന്നത്തെ രാജ്യകാര്യങ്ങളുടെ സ്ഥിതിഗതികൾ നല്ലപോലെ മനസ്സിലാക്കി. മഹോബാധിപന്റെ പുത്രിയായ ചന്ദ്രാവലി എന്ന രാജകുമാരിയെ പൃഥ്വിരാജന്റെ ബന്ധുവർഗ്ഗത്തിൽപെട്ട ഏതെങ്കിലും യുവരാജനെക്കൊണ്ടു വാവാഹം കഴിപ്പിച്ചാലെന്നു എന്നു അയാൾക്കു ആദ്യമായി ഒരു യുക്തി തോന്നി. എന്നാൽ ഇതു വിജയകരമാകുന്ന ലക്ഷണമൊന്നും അയാൾ കാണുകയുണ്ടായില്ല. അയാളുടെ അഭിലാഷങ്ങളിൽ ഏറ്റവും അഗ്രിമമായിരുന്ന

നതു ബനഹർ രാജകുമാരന്മാരെ നിശ്ശേഷം അവശരാക്കി മഹോബയിൽനിന്നു ഓടിക്കുക എന്നതായിരുന്നു. ഇതിലേക്കു അയാൾ ഒരു സൂത്രവും കണ്ടുപിടിച്ചു. ഡൽഹീനാഥന്റെ സാമന്തഭൂപതം മഹോബായിപൻ സ്വീകരിക്കുന്നതിനു പ്രതിബന്ധമായി നിൽക്കുന്നതു ബനഹർ കുമാരന്മാരാണെന്നും അതിനാൽ അവരുടെ ശക്തി സംഹരിക്കുന്നതിനാണു പൃഥ്വീരാജൻ ആദ്യമായി ശ്രമിക്കേണ്ടതു എന്നും അയാൾ ആ ഭൂപവീരനെ അറിയിച്ചു.

അക്കാലത്തു പൃഥ്വീരാജനു ഉപദ്രവകാരികളായി നിന്നിരുന്നതു മാന്ദരിലെ ഏതാനും അക്രമനിരന്തരന്മാരായ വീരന്മാരായിരുന്നു. അവരെ സ്വന്തം നയവൈചിത്ര്യത്താൽ ഉള്ളിക്കിനിരത്തിക്കൊള്ളാമെന്ന ഭാരം തുകാരാമൻ കൈയേറ്റു. പൃഥ്വീരാജൻ താമസിയാതെ കാന്യകബാജ മഹീപനു എതിരായി ഒരു യുദ്ധം നടത്തുമെന്നും ആ സന്ദർഭമായിരിക്കും, ഡൽഹീനാഥനോടു എതിർക്കുവാൻ ഏറ്റവും യോജിച്ചതു എന്നും ഒരു സൂത്രം അയാൾ മാന്ദാവീരന്മാരോടു പ്രയോഗിച്ചു. മഹോബായിപനെ പൃഥ്വീരാജ പക്ഷത്തിൽ ചേർക്കുന്നതിലേക്കും അയാൾ തക്ക ഉപായം കണ്ടുപിടിക്കാതിരുന്നില്ല. ഭഗൽ രാജാവായ നയപാലൻ എന്ന വീരൻ അക്കാലത്തു മഹോബ നഗരിയോടുള്ള ആക്രമണത്തിൽ ബനഹർ കുമാരന്മാരുടെ ശക്തിയേറിയ എതിർപ്പുമൂലം വിജയവാനാകാതെ പിന്മാറേണ്ടതായി വന്നുകൂടിയിരുന്നു. അയാളെ ഏതുവിധത്തിലേക്കിലും ഒന്നുകൂടെ ഇളക്കിവിടുക എന്നതു തുകാരാമൻ ആവശ്യകരണീയമായികരുതി. ഇപ്രകാരം പലേവിധത്തിലുള്ള തന്ത്രങ്ങളും ശക്തികളും പ്രയോഗിച്ചു അവയുടെ സാഫല്യത്തിനായി സ്വദിക്കായ മഹോരപുരത്തിലേക്കു അയാൾ തിരികുകയുചെയ്തു.

വിശ്രമരൂപമായി ഏതാനും നാളത്തെ നിവാസമുദ്രേ ശിച്ഛു പുത്രിയോടുകൂടി സ്വന്തനാട്ടിൽ ചെന്നുചേർന്ന തുകാരാമൻ ഒരുദിവസം മൃഗയാവിനോടുകൂടിയായി സ്വന്തം തോട്ടത്തിനടുത്തുള്ള ചില കുറിക്കാടുകളിൽ ചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞു. ഈ യാത്രയിൽ അയാൾ കേവലം അപരിചിതനായ ഒരു ബ്രാഹ്മണനെ കാണുവാൻ ഇടയായി. അപരിചിതൻ നയപാലഭൂപന്റെ രാജധാനിയിലുള്ള പുരോഹിതന്മാരിൽ ഒരാളായിരുന്നു. അയാൾ, ഭൂപപുത്രിയായ സന്മതി എന്ന രാജകുമാരിക്ക് അനുരൂപനായ ഒരുവരനെ അന്വേഷിച്ചു കണ്ടുപിടിക്കുക എന്ന ദൗത്യം വഹിച്ചുപലേ സ്ഥലങ്ങളിലും സഞ്ചരിച്ചുവരികെയാണു തുകാരാമന്റെ പരിചയം സമ്പാദിക്കുവാൻ കാണപ്പെട്ടത്. താൻ സ്വസ്വപാമിയായ നയപാലഭൂപനാൽ രാജപുത്രിക്കു ഒരു വരനെ കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിനു നിയുക്തനാണെന്നും, പലേ രാജധാനികളിലും സഞ്ചരിച്ചു വിഫലശ്രമനായി എത്തിയിരിക്കുകയാണെന്നും ഉള്ള വിവരം ബ്രാഹ്മണൻ തുകാരാമനെ അറിയിച്ചു. വരനെ ലഭിക്കുന്ന കാഴ്ചത്തിൽ വലിയ ഒരു പ്രതബന്ധം ആയി നന്നതു നയപാലഭൂപന്റെ ഒരു വിചിത്ര ഭുവുഭുവായിരുന്നുവെന്നു തുകാരാമൻ മനസ്സിലാക്കി. അക്കാലത്തെ ക്ഷത്രിയധർമ്മം അനുസരിച്ചു യുദ്ധവീരന്മാരായ രാജാക്കന്മാർക്കു മാത്രമേ രാജകന്യകമാരുടെ പാണിഗ്രഹണം സാധ്യമായിരുന്നുള്ളൂ. നയപാലഭൂപനാകട്ടെ, സ്വപുത്രിയുടെ വരനാകുന്നയാൾ ആ സ്വയംവരം സംബന്ധിച്ചുള്ള മത്സരവിനോദമായി നിശ്ചയിക്കപ്പെടുന്ന യുദ്ധത്തിൽ ജയിക്കണമെന്നതായിരുന്നു പ്രത്യേക നിശ്ചയമായി ഗണിച്ചിരുന്നതും. എന്നാൽ ഈ യുദ്ധത്തിന്നു തയ്യാറാകുന്നവർക്കു ജയം കിട്ടുക സന്ദിഗ്ദ്ധമായിരിക്കും. രാജാവിന്റെ ഭുവുഭുവിക്കു അതിലേക്കു ഒരു പ്രത്യേക ശക്തിയുണ്ടായിരുന്നു. എന്തെന്നാൽ ആ ഭുവുഭുവിക്കു

കേൾക്കുമ്പോൾ മരിച്ച ഭടന്മാർ ജീവിച്ചു വീണ്ടും യേശുസന്നദ്ധരാകും. ഇപ്രകാരം അതിവിചിത്രമായ ഒരു ദുന്ദൂഭി രോഗം മൂലം യേശുജീവപ്പെടുന്ന ഏതൊരുവനും പരാജയം മാത്രമേ സിദ്ധിക്കുകയുള്ളൂവെന്നു നല്ലപോലെ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്ന രാജാക്കന്മാരിൽ ആരുംതന്നെ സന്മതിയെ പത്നയാക്കുവാൻ കൊതിച്ചതുമില്ല.

നയപാലഭൂപനേയും, മഹോബാധിപനേയും തമ്മിൽ പിണക്കവാൻ തുകാരാമൻ ഇതിൽ കൂടുതലായ ഒരു തക്കം ലഭിക്കേണ്ടതില്ല എന്നുതന്നെ അയാൾ ഗ്രഹമായി നിശ്ചയിച്ചു. അയാളുടെ ചിന്തകൾ ഇവിധത്തിലായി:-

“നയപാലഭൂപന്റെ പുത്രിയുടെ പാണ്ഡിത്യം തിന്നു ബനഹർ കമാരന്മാരിൽ ആരെങ്കിലും ഇളക്കി വിടേണ്ടതാണ്. ആ രാജകുമാരസഖന്മാർ വീശ്വരാനാരായതുനിമിത്തം എത്രമാത്രം അതുതരശക്തിമത്തായ ഒരു സേനയേയും നിഷ്പ്രയാസം ജയിച്ചുകൊള്ളാം എന്ന ഉദ്ദേശത്തിൽ അവർ മുന്നോട്ടു കതിക്കും നിശ്ചയം. അവർ റാടുത്തു നയലത്തിലാകട്ടെ, ഒരിക്കലും ജയം അർജ്ജിക്കു സിദ്ധിക്കുകയുമില്ല. ബനഹർ കമാരന്മാരുടെ പരാജയം, രാജാപരമർദ്ദിയുടേയും പരാജയമായതെന്നു ഗണിക്കപ്പെടും. ആയ്തെ; ആ വിധത്തിൽ നമ്മുടെ ഉദ്ദേശ്യം സാധിച്ചുകൊള്ളാം.”

ഈ ചിന്തകളോടെ തുകാരാമൻ ബ്രാഹ്മണനെ അതിഥിയായി സ്വീകരിച്ചു. ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—“ആയ്തെ; മഹാബ്രാഹ്മണ, നിങ്ങളുടെ രാജാവിനു തക്ക ഒരാളിനെ നാം കണ്ടുവെച്ചിട്ടുണ്ട്. ആയതു മഹോബാധനഗരിയിൽ ആണുതാനും.”

മഹോബാധരാജധാനിയിൽ, തക്ക ഒരു വരൻ ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്ന സംഗതി അറിഞ്ഞ ബ്രാഹ്മണൻ ഇപ്രകാരം ഒരു വിമനസ്സുത പ്രശ്നിച്ചു.

“വന്ദ്യനായ അല്പയോ രാജവന്ദ്യോ, ഞങ്ങളുടെ മഹാരാജാവും മഹോബായിപ്പനും തമ്മിൽ കരനാൾ തുടങ്ങി വലിയ വൈരികളാണ് . അതുകൊണ്ടു മഹോബ യോഗിച്ചു മറ്റേതെങ്കിലും രാജ്യത്തുള്ള ഒരു രാജവീരനെ ലഭിക്കണമെന്നാണ് ഞങ്ങൾക്കുള്ള രാജാജ്ഞ. മഹോബ യിൽ പോകരുത് എന്നുപോലും ഞങ്ങൾക്കു കല്പനയുണ്ട്!”

തുകാരാമൻ—ഓയ്; എന്നാണ് ഇപ്പറയുന്നതു്? പരമർദ്ദിഭൂപനം നിങ്ങളുടെ രാജാവുമായി ശത്രുക്കൾ തന്നെയായിരിക്കാം. എന്നാൽ അർക്കമു എന്തോ ആകട്ടെ. സകലരാജധാനികളും സന്ദർശിച്ചു മടങ്ങുവാൻ നിയുക്ത നായിരിക്കുന്ന നിങ്ങൾ മഹോബയിൽമാത്രം പോവുക യില്ല എന്നു വരുന്നതു് തീർച്ചയായും പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ അഭിമാനത്തിനു പോരാത്തതാണ്. ഈ ഒരു കാരണം ആസ്പദമാക്കിത്തന്നെ ആ രാജാവു നിങ്ങളോടു യുദ്ധത്തി ന്നു് ഓങ്ങിയേക്കാം. അദ്ദേഹത്തെ സഹായിക്കുവാൻ കാമ്പുകമ്പ്ജത്തിലെ ജയചന്ദ്രനും മുതിൻവെന്നുവരാം. അതിനാൽ ഞാൻ ഒരു കാര്യം പ്രത്യേകിച്ചു പറഞ്ഞുകൊ ള്ളട്ടെ. രാജാപരമർദ്ദിയുടെ ബന്ധുതപത്തിൽപെട്ട ആരെ യുമല്ല, ഞാൻ നിങ്ങളുടെ രാജകുമാരിക്ക് ഉചിതവരനായി കാണുന്നതു്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ രാജധാനിയിൽ അല്പകാ ലമായി പാർത്തുവരുന്ന മറ്റു ചില രാജപുത്രയുവാക്കന്മാരെ യാണ് ഞാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു് ”

തുകാരാമപ്രഭുവിന്റെ ഈ വാഗ്ദേശം ധാരണി കേവലം നിഷ്ഫലമായില്ല. രാജാപരമർദ്ദിയുടെ രാജധാനിയിൽ പോകാൻ പാടുള്ളതല്ല എന്നു സ്വന്തം ഭൂപൻ ശരിച്ചതു ഗൗരവമേറിയ രാജ്യകാര്യങ്ങളുടെ സ്ഥിതിനിമിത്തമാ ണെന്നും അയാൾ വിചാരിച്ചു. എന്നാൽ യുദ്ധവീരന്മാ രായ ഏതെങ്കിലും യുവശ്രേഷ്ഠന്മാർ, പക്ഷെ സന്മതിയുടെ പാദനിമിത്തമണത്തിനു തയ്യാറായിവരണമെന്നു് ഈ രാജ

ബന്ധു പറയുന്നതനുസരിച്ച് സംഭവിക്കുമെങ്കിൽ നയപാലഭൂപന്നതന്നെ അസാധ്യമായ കന്യാസ്വയംവരതടസ്സം ഒഴിയുമല്ലോ എന്ന് അയാൾ കരുതി. തുകാരാമപ്രഭുവിനെ അനുസരിക്കുക എന്നതന്നെ അയാൾ തീർച്ചയാക്കി ആ തന്ത്രകുലനമൊന്നിച്ച് ഒരു അതിഥിയെന്ന നിലയിൽ അങ്ങനെ ഒന്നരണ്ടു ദിവസം കഴിച്ചുകൂട്ടി.

രണ്ടുദിവസത്തിനുശേഷം രാജബന്ധു പുതിയ അതിഥിയുമൊത്തു മഹോബയിലെ അധിനാഥനെ കാണുന്നതിനായി തിരിച്ചു. ഈ നവാതിഥി തന്റെ ആഗമനോദ്ദേശ്യം തുകാരാമൻ മുഖേന രാജസമക്ഷം സമർപ്പിച്ചു. സന്മതിയുടെ പാണിഗ്രഹണകാര്യമാണ് ആ പുരുഷനെന്നു പറയാനാണായിരുന്നത് എന്നറിഞ്ഞതോടുകൂടി രാജാപരമർദ്ദിയുടെ കോപം ഉജ്വലിച്ചു. തന്റെ പരമവൈരിയായി കരുതിയിരിക്കുന്ന നയപാലഭൂപന്റെ പുത്രിക്കു തക്ക വരനെ മഹോബയിൽനിന്നു ലഭിക്കുവാൻ വൃഥാ മോഹംകൊള്ളുന്ന രാജാവിന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ പരമർദ്ദിഭൂപൻ കോപിഷ്യനായിത്തീർന്നത് ആശ്ചര്യകരമല്ലല്ലോ. വിശേഷിച്ചും, ബനഹർകുമാരന്മാരിൽ ആരെങ്കിലും ഈ സ്വയംവരകാര്യം ശ്രദ്ധിക്കുകയേ പാടില്ല എന്ന് അദ്ദേഹം ആജ്ഞാപിക്കുവാനും മടിച്ചില്ല.

രാജകോപം ഈവിധം സേവാദ്ദേശ്യസംഖ്യത്തിന്നു വിരുദ്ധമായി പ്രകാശിതമായതു തുകാരാമന്റെ ബുദ്ധിയെ ക്ലേശിപ്പിച്ചു. അയാൾ ഉടയൻ എന്ന രജപുത്രവർയ്യന്മാരിൽനിന്നു ഗ്രഹണമായി വിളിച്ചു, നയപാലഭൂപന്റെ അർഹകാരശമനത്തിന്നു ഈ സ്വയംവരസമരത്തിൽ ആയുവവർയ്യൻ ഭാഗഭാഷാകണമെന്നു നിർദ്ദേശിച്ചു. പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ കോപം സഹജമായ ചിന്താരാഹിത്യത്തിന്റെ ഫലമാണെന്നും വീരോചിതമായ ഒരു സൽകൃത്യത്തിന്റെ നിർവ്വഹണത്തിൽ എന്തു പ്രതിബന്ധംതന്നെ നേരിട്ടാലും

വിന്മാരെന്നതു വിഹിതമല്ലെന്നുംകൂടെ ഭൃഷ്ടനായ തുകാരാമ പ്രഭു ഉടയനെ അറിയിച്ചു.

രാജബന്ധുവായ കുടിലമതിയുടെ ഈ പ്രോത്സാഹനം വിരോധിതമായ ധർമ്മബോധംകൊണ്ടു മാത്രമാണുണ്ടായതു് എന്നു രജപുത്രകുമാരൻ കരുതി. അതനുസരിച്ചു ഉടയൻ ചില നിശ്ചയങ്ങളെല്ലാം മനസ്സിൽതന്നെ നിവ്ഹിച്ചു കഴിഞ്ഞപ്പോഴാണു് രാജസഭസ്സിൽ അയാളുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ആവശ്യപ്പെടുന്നുവെന്നു പരിചാരകൻ ആ യുവവീരനെ അറിയിച്ചതു്. തൽക്ഷണം അയാൾ ആ സ്ഥലത്തേയ്ക്കു പുറപ്പെട്ടു. രാജപുസാദം കാംക്ഷിക്കുന്ന അനേകം പ്രഭുക്കന്മാരുടേയും മന്ത്രിമാരുടേയും സാന്നിദ്ധ്യത്താൽ ശോഭിതവും, ചരമർദ്ദിഭൂപന്റെ ആലുക്കുത്തിൽ പ്രത്യേകം ശോഭിക്കുന്നതും ആയ ആ സഭസ്സിന്റെ ഒരൊറ്റതുനിന്നു ഉടയൻ അഭിവാന്ദനപൂർവ്വം ഇപ്രകാരം വിളിച്ചുപറഞ്ഞു.

“മഹാരാജപ്രഭോ, ഗൗരവമേറിയ ഈ സഭസ്സിന്റെ ശ്രദ്ധ ഇപ്പോൾ പതിഞ്ഞിരിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ എന്ദിക്കും അല്പം തിരുമനസ്സുണർത്തിക്കുവാനുണ്ടു്. നൈപളി രാജാവിന്റെ ശത്രുത്വത്തെ ഈ സഭസ്സു നിലനിർത്തുതലിൽ പ്രത്യേകം ജാഗ്രതയുള്ളതായിരിക്കുന്നുവെന്നവിചരം അത്യന്തം പ്രമോദകരംതന്നെ. എന്നാൽ ആ ശത്രുമന്ദരബുദ്ധിയാലോ എന്നു ഭയന്നുമാറു്, സ്വപുത്രിയുടെ വലം ഹത്തിൽ പന്തയമായി നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന ആ സമരത്തിൽ ഇവിടെനിന്നും ആരുംതന്നെ പങ്കെടുക്കുകയില്ല എന്നു തീർത്തുപറയുന്നതു് ഒരുവകഭീരുത്വംതന്നെയാണു് തിരുമനസ്സിലെ കല്പനയുണ്ടെങ്കിൽ ആ വിരസമരത്തിന്നു ഞാൻ തയ്യാർതന്നെയാണെന്നു് ആ രാജവലനെ അറിയിച്ചാലും.

പരമർദ്ദിഭൂപൻ—അല്ലയോ മഹോബാബന്ധുപുത്ര,
 ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനാണ്. വിവാഹപ്രായത്തിൽ എ
 ത്തിയിരിക്കുന്നതായി പറയപ്പെടുന്ന കന്യകയുടെ പിതാ
 വായ നയപാലഭൂപനോടു എനിക്കുള്ള ശത്രുതകൊണ്ടു
 മന്ദ്രമല്ല, ഞാൻ ആ സമരത്തിൽനിന്നു നിങ്ങളുടെ ശ്രദ്ധ
 പൻതിരിപ്പിക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതും. ഒരു രാജാവ
 ന്നനുത്യർത്ഥകരമായ ഒരു ദുന്ദുഭിയുണ്ടു്. ആ ദുന്ദുഭിയിൽ
 പങ്കാളനതോടുകൂടി രാജാവിന്റെ മൃതഭവനാർ എല്ലാം
 വീണ്ടും ജീവിക്കും. അവർ യുദ്ധത്തിനെല്ലാം ബാധി
 ത്തിരിക്കാതെ ഭവനാർക്കു് ഈ ദുന്ദുഭി മഹാമാതൃത്താൽ മര
 ണമില്ല. കൂടാതെ, പക്ഷെ സമരത്തിൽ വിജയംനമുക്കു
 സിദ്ധിച്ചാലും നമ്മുടെ ശത്രുവുമായ ബന്ധുതപത്തിൽ ഏ
 റപ്പടാൻ നമ്മുടെ രാജകുടുംബത്തോടു സ്നേഹംവശപാസങ്ങ
 ഉൾ ബന്ധിക്കപ്പെട്ട യാതൊരുവനും പോകാനു പാടുള്ള
 തല്ല എന്നതു നാം പ്രത്യേക നിർബന്ധമായി കരുതുന്നു.

ഉദയൻ—“തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് ഈ അമ്മായിക്കഥ
 ക്കു് വശപസിച്ചിരിക്കുകയാണോ? എന്തു മരിച്ചവരെ
 ജീവിപ്പിക്കുന്ന ഒരു ദുന്ദുഭിയെന്നോ? എത്ര മഹാമാതൃമ
 ക്കു് ഒരു ദുന്ദുഭിയായിരുന്നാലും, ഞാൻ ഒരു കന്യാപ്രയോഗ
 ത്താൽ ആദ്യമേതന്നെ ആ ദുന്ദുഭിയുടെ കഥ തീർക്കും.
 ആരോ യുദ്ധത്തിന്നു എത്തിക്കൊള്ളട്ടെ. ജ്യേഷ്ഠനുവേണ്ടി
 ഞാൻ ആരോടും യുദ്ധത്തിന്നു തയ്യാറാണു്. സന്ദർഭിയെന്നു
 പറയപ്പെടുന്ന സന്ദർഭി ജ്യേഷ്ഠന്റെ കളിത്തുമായിത്തീരുന്ന
 തിന്നു് ഇതാ ഈ അനുജൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. യുദ്ധംശ
 ത്തിലേക്കു തീർക്കുന്നതിന്നു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പിച്ചു്
 അനുവാദം തന്നാലും.”

സോദരന്മാർ എപ്പോഴും ഉദയന്റെ സമരകൗതൂഹ
 ലത്തെ അംഗീകരിച്ചു. നയപാലരാജന്റെ എത്ര വലിയ
 സേനയായിരുന്നാലും സ്വന്തം സമരചാതുര്യത്താൽ ആ

സൈന്യത്തെ തോല്പിച്ചു് ദുന്ദുഭിയെ കത്തിപ്പൊളിച്ചു വിജയശ്രീയൊടൊപ്പം സന്ദതി എന്ന രാജകുമാരിയും ഒത്തുതിരിയെ മഹോബയിൽ വന്നുചേരവാൻ അവർ അത്യക്രാന്ധ്യമുള്ളവരായി. അവരുടെ ഈ ശ്രമംകൊണ്ടു, രാജാവിനെ മറ്റൊരു പ്രകാരത്തിൽ കബളിപ്പിക്കുവാൻമാത്രം തുകാരന്മാർ രജപുത്രയുവാക്കന്മാരുടെ സമീപം എത്തി അവരെ അവരുടെ ഉദ്യമത്തിൽ നിന്നു പിൻതിരിക്കുവാൻ ബാഹ്യമായി ശ്രമിച്ചു. എന്നാൽ ഈ ഉപദേശം അവരുടെ നിശ്ചയത്തെ ഒന്നുകൂടെ ഭ്രമപ്പെടുത്തുകയേ ഉണ്ടായുള്ളൂ എന്നു പറഞ്ഞാൽ കഴിഞ്ഞല്ലോ രാജാവും രാജ്ഞിയും രാജസ്യാലനം എത്രമാത്രം തടുത്തുപറഞ്ഞിട്ടും ക്ഷത്രിയവീര്യം സിരാചക്രത്തിൽ നൃത്തമാടുന്ന ആ കുമാരന്മാരുടെ സാഹസശീലത്തിന്നു യാതൊരു കറവും ഉണ്ടായില്ലതന്നെ.

അദ്ധ്യായം ൧൨.

മഹോബാധിപനായ രാജാപരമർദ്ദിയുടെ പ്രത്യേകമായ അനുമതിസിലിച്ചിട്ടില്ലായിരുന്നവെങ്കിലും, നയപാലഭൂപന്റെ പുത്രീപരിണയത്തിന്നു് പന്തയമായി നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട സമരത്തിൽ പങ്കെടുക്കുന്നതിന്നു ബനഹർകുമാരന്മാർ അത്യന്താർത്ഥത്തോടെ പറപ്പെടുവെന്നു കഴിഞ്ഞ അദ്ധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഈ യുദ്ധവീരന്മാരുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഇപ്രകാരം മഹോബയ്ക്കു നഷ്ടപ്പെട്ട ഒരു അവസരത്തിൽ ആ നഗരിയുടെ ഭാവിചരിത്രത്തെ സാരമായി സ്റ്റർശിക്കുന്ന ഒരു പ്രത്യേകസംഭവം നടക്കുകയുണ്ടായി.

ഡൽഹിയിലെ അധിനാഥനായ പൃഥ്വിരാജൻ അക്കാലത്തു നടത്തിയ ഒരു ആക്രമണം സംബന്ധിച്ചു, സേനയെ പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ രാജ്യത്തിനുള്ളിൽക്കൂടെ നയിക്കുവാനിടയായി. അത്യന്തം ശത്രുതപത്തിൽകഴിഞ്ഞു കൂടുന്ന രാജാ ജയചന്ദ്രന്റെ വിശ്വപസ്തുസാമന്തനായ മഹോബാധിപന്റെ അനുവാദം ലഭിച്ചതിനുശേഷമല്ലായിരുന്നു, പൃഥ്വിരാജന്റെ സേനാനയനം ആ നഗരീയ്ക്കുള്ളിൽക്കൂടെ സംഭവിച്ചതെന്ന കാര്യം പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ അഭിമാനത്തെ ക്ഷതപ്പെടുത്തി. അദ്ദേഹമാകട്ടെ കൊപപരവശനായി പൃഥ്വിരാജസൈന്യത്തിന്റെ ന്യായേതരമായ പ്രസ്തുത പ്രവേശനത്തെ തടയാൻ ഒരു സേനയയച്ചു. മഹോബാസേന ചെട്ടെന്നു പൃഥ്വിരാജസൈന്യത്തോടു ഒരു എതിരാക്രമണം നടത്തി. ആ സൈന്യത്തിലുണ്ടായിരുന്ന പലരും, ഉടനേ നടന്ന ഒരു യുദ്ധത്തിൽ വധിക്കപ്പെട്ടു. ഈ അനിഷ്ടസംഭവം പൃഥ്വിരാജൻ അത്യധികമായ അസ്വാസ്ഥ്യവും ദ്വേഷകലതയും ഉളവാക്കി. തനിക്കു നേരിടേണ്ടിവരുന്ന അനേകം ശത്രുക്കൾക്കു പുറമേ രാജാ പരമർദ്ദിയോടും പ്രതീകാരം നിവ്യാമിക്കേണ്ട ചുമതല വന്നുചേർന്നു അദ്ദേഹത്തെ വല്ലാതൊരിഷമിപ്പിച്ചു.

ഡൽഹി നായകൻ ബഹുപരാക്രമശാലിയാണെന്നു പരമർദ്ദിഭൂപനും അറിയാമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തോടു തക്കതായ കാരണംകൂടാതെ ഇടയുവാൻ താൻ ഒരിമ്പെട്ടു ഒരുവക ബുദ്ധിമോശമായിപ്പോയി എന്നു ആ രാജാവു പശ്ചാത്താപിക്കാതിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ഈ പശ്ചാത്താപത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ ഉന്മേഷവാനാക്കാൻ ഒരു അപൂർവ്വ ബന്ധു പ്രത്യേകമായ ഉത്സാഹം പ്രദർശിപ്പിച്ചു. അക്കാരണമായി ഡൽഹിസേനയെ ആക്രമിക്കുവാൻ സപേക്ഷമാരെ നിയോഗിച്ചതു ബുദ്ധിശൂന്യമായാണെന്നു എന്ന് തുകാരാകുന്ന രാജാവിനോടു പറഞ്ഞുവെങ്കിലും, ഈ നിയോഗം

നിമിത്തം പൃഥ്വീരാജൻ കോപാസനനായി മഹോബയെ ആക്രമിക്കുവാൻ എത്തിയേക്കാം എന്ന് അയാൾ സാഗരയിച്ചുവെങ്കിലും, ബനഹർ കമാരന്മാരുടെ സാന്നിദ്ധ്യവും സാഹ്യവും തങ്ങൾക്ക് ഉള്ളിടത്തോളംകാലം യാതൊരാക്രമണവും ഭയപ്പെടേണ്ടതില്ല എന്ന് അയാൾതന്നെ പരമർത്ഥിഭൂപനെ സമാധാനപ്പെടുത്തി. അയാളുടെ രാജസ്വന്തപനം ഇപ്രകാരംപറപ്പെട്ടു:—

“തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് അത്രവളരെ സങ്കടപ്പെടേണ്ട ആവശ്യമില്ല. ഉഭയൻ തീർച്ചയായും വിജയവാനായിരിക്കും. നയപാലഭൂപന്റെ ബുദ്ധിമുട്ടു തുല്യമായ കീർത്തി ഇപ്പോൾ മിക്കവാറും നഷ്ടമായിരിക്കും. അയാളുടെ അതൃപ്തശക്തിമത്തായ ഭന്ദുഭീയെ ഉഭയൻ തകർക്കാതെ തിരിയെ എഴുതുമെന്നു വിചാരിക്കുന്നുവോ? അയാളുപകാരം വിജയശ്രീഭരതനായി തിരിയെഎത്തുന്നപക്ഷം പൃഥ്വീരാജന്റെ പുത്ര ഭയങ്കരമായ ആക്രമണത്തേയും നാം ഭയന്നിട്ടാവശ്യമില്ല. കൂടാതെ, രാജാജയചന്ദ്രന്റെ സഹായവും നമുക്കു ലഭിക്കുവാൻ ഇടയുണ്ടു്. ഇക്കാര്യങ്ങൾ നല്ലപോലെ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടു മാത്രമാണു ഞാൻ പറയുന്നതു്. അതിനാൽ അവിടുന്നു ഹൃദയസമാവൃത്തം കൈവിടരുതു്.”

സ്വബന്ധുവിന്റെ ഈ നാത്പനംകൊണ്ടും സംതുഷ്ടനാകാതെ രാജാവു് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു —

“പ്രഭോ, നിങ്ങൾ എന്നെ സമാധാനപ്പെടുത്തുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നതു നന്നുതന്നെ. എന്നാൽ ജയചന്ദ്രമഹാരാജാവു ഇപ്പോൾ ഗൗരവമേറിയ മഹാരാജകാർയ്യത്തിൽ ഏപ്പെട്ടുരിക്കുകയാണല്ലോ കാമരൂപം, വസന്ദം എന്നീ ദേശങ്ങളിലെ സാമന്തന്മാർ അദ്ദേഹത്തിന്നു കപ്പം കൊടുക്കാതെ വരികയാൽ അവരെ അമർച്ച ചെയ്യുന്ന കൃത്യത്തിൽ അദ്ദേഹം മുഴുകിയിരിക്കുകയാണു്. കൂടാതെ, ബനഹർ

സഹോദരന്മാർ നയപാലഭൂപന്റെ സമരശൃംഗിൽ
വെച്ച പരാജിതരുംകൂടെ ആകുന്നപക്ഷം നമുക്ക് ആശയം
എന്തു മാറ്റമാണുള്ളത്?"

തുകാരാമൻ—ഇങ്ങനെ എല്ലാ കാര്യങ്ങളും പ്രതി
കൂലമായികലാശിക്കുന്നപക്ഷം, നമുക്ക് എത്രയും വേഗ
ത്തിൽഡൽഹീനാഥനുമായി സന്ധിചെയ്തുകൊള്ളാം ഒന്നു
കൊണ്ടും ഭയപ്പെടേണ്ടതില്ല.

ആക്രമണം സംബന്ധിച്ച പൃഥ്വിരാജ വൈരത്തെ
ഭയപ്പെടുത്തുന്ന പരമർദ്ദിഭൂപനും, ആ രാജഭീരുവിന്റെ അ
ടുത്ത ബന്ധുവായ തുകാരാമനും തമ്മിൽ നടത്തിയ ഈ
സംഭാഷണം ഒരു ദൂതന്റെ ആഗമനത്താൽ തടയപ്പെട്ടു.
ബനഹർകുമാരന്മാര വിജയശ്രീഭരിതരായി കോട്ടവാത
ലിനു സമീപം എത്തിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്ന വർത്തമാനമാണു
ദൂതൻ അറിയിക്കുവാൻ എത്തിയത് രാജാവു ഹൃദയപൂർവ്വ
മായും രാജബന്ധു കമ്പലം ബാഹ്യമായും രജപുത്രകുമാര
വിജയത്തിൽ സഹോഷിച്ചു. കടിലമതിയാക തുകാരാ
മന്റെ ചിന്തകൾ ഈ വ്യധമായിരുന്നു.

“അസാധാരണമായ ഭാഗ്യംതന്നെയാണു് ഈ നീച
കുമാരന്മാരെ അനുഗ്രഹിക്കുന്നതു്. കഷ്ടമേ! നയപാല
ഭൂപന്റെ ദുന്ദഭി ഇത്ര ദുർബ്ബലമായിപ്പോയോ? ആളെ
ഇനി മറ്റു വല്ല ഉപായവും തേടേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.”

ഇതിനിടയ്ക്കു വിജയ ശ്രീഭരിതരായ അളകൻ, ഉഭയൻ
തുടങ്ങിയ രജപുത്രസഹോദരന്മാർ മഹോബയിൽ എത്തുക
യുണ്ടായി. അപരം സഹായത്തിനു മഹോബയിൽനിന്നു
അയക്കപ്പെട്ട ചെറുസേനയും മുറയ്ക്കു നഗരിയുടെ കിഴക്കു
ഭാഗത്തുള്ള വിജയസാഗരം എന്ന വിസ്മൃതജലാശയ
ത്തിന്റെ തീരത്തിൽ രമ്യമായ ഒരു സ്ഥലത്തു കൂടാരം
അടിച്ചു. വിചാഹിതനായ അളകനു സന്തതിയെന്ന രാജ

കുമാരിയുടെ കരം ഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ടു മഹോബയിൽ എത്തിയ കാഴ്ചകാണാൻ അനേകം ആളുകൾ തിരിക്കുകയറി.

മല്ലനാരാജിയും പുത്രനായ ബ്രഹ്മൻ എന്ന രാജകുമാരനും അളകമാതാവായ ദേവിയും രാജകുടുംബത്തിലെ ഇതര സ്ത്രീജനങ്ങളുമൊത്തു വിവാഹമംഗളഗാനങ്ങൾ പാടുന്ന ഗായകന്മാരുടെ മുന്നകമ്പടി സേവിക്കപ്പെട്ടു് അതിഥികളെ എതിരേൽക്കുവാനായി തിരിച്ചു. വിജയസാഗരതീരത്തുനിന്നു നഗരിയിലേക്കു തിരിച്ചു ആ ജേതുസംഘം മല്ലനാദി സ്ത്രീജനങ്ങളുടെ ആഗമനംകണ്ടു് ആഘോഷഭരിതമായി. നായകനായ അളകൻ ദന്തപ്പല്ലക്കിൽ നിന്നിറങ്ങി, വധുസമേതം രാജ്ഞീപാദങ്ങളെ വന്ദിച്ചു. അതുപോലെതന്നെ അയാൾ അത്യന്തം ഭക്തിബഹുമാനങ്ങളോടെ സ്വമാതുപാദങ്ങളിൽ താണുവീണു നമസ്കരിച്ചു. മുകളുതാങ്ങലിയായി നിലകൊണ്ടു പുത്രന്റെ ശിരസ്സിൽ രണ്ടുകൈകളും അപ്പിച്ചു രജപുത്രമാതാവു വധുവരന്മാർക്കു ഹൃദയപൂർവ്വം മംഗളാശംസചെയ്തു. മല്ലനാദേവി രജപുത്രൻറെ നെററത്തടത്തൽ കങ്കമപ്പൊടി ചാർത്തി ആ പരാക്രമശാലിയെ അഭിനന്ദിച്ചു. അതിനുശേഷം, ചുറ്റും തിരിയിട്ടു കത്തിക്കപ്പെട്ടതും അനേകമനേകം വിശിഷ്ടസാധനങ്ങൾകൊണ്ടലംകൂതവുമാണായ ഒരു സുവർണ്ണതാലം നവവധുവിന്റെ ശിരസ്സന്നു മേലായി രാജ്ഞി ഉഴിഞ്ഞു് വധുവിനെ വരാനപിതം കൊട്ടാരത്തിനുള്ളിലേക്കു കൂട്ടിച്ചു കൊണ്ടുപോവുകയായി. ചരിതാർത്ഥയായ സന്മതി മല്ലനാദേവിയുടെ പാദങ്ങൾ ഭക്തിപൂർവ്വം വന്ദിച്ചു. രാജ്ഞി സ്വകണ്ഠത്തിൽനിന്നു രത്നഖചിതമായ ഒരു വിശിഷ്ടമാല്യം ഉഴരി ആ വധുരത്തത്തിനു സമ്മാനിച്ചു.

മഹോബാനഗരീനാഥൻ അളകാദികളുടെ സമരായിഷ്ഠിതമായ സ്വയംവരയാത്രയിൽ എത്രമാത്രം പ്രാതികൂല്യം പ്രദർശിപ്പിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും വിജയശ്രീഭരിത

നായിരധൂസമേതം സസുഖം തിരിച്ചെത്തിയ രജപുത്രനായകനെ എതിരേൽക്കുന്നതിൽ അത്യന്തം ഉൽസുകനായിരുന്നതേയുള്ളൂ. അദ്ദേഹം, ഖണ്ഡശ്രേഷ്ഠനായി ഗണിച്ചിരിക്കുന്ന തുകാരാമപ്രഭുവും ഒന്നിച്ചു വധുവരന്മാരെ അന്തമോടിക്കുവാൻ പുറപ്പെട്ടു. അളകൻറയും സോദരൻറയും സമരകലാപാടവം ഏതുവിധത്തിലാണു് അവർക്കു വിജയം സമ്പാദിച്ചുകൊടുത്തതു് എന്ന കഥ അദ്ദേഹം അത്യന്തം കൗതുകത്തോടെ ശ്രവിച്ചു. എന്നാൽ ഉടയൻറ സന്തതസഹചാരിയായ വേൽകൊണ്ടാണു് ആ യുവാവു നയപാലഭൂപൻറ ഭന്ദുഭി ചൊളിച്ചതു് എന്നു പരമർദ്ദി രാജനറിഞ്ഞപ്പോൾ തീർച്ചയായും ശത്രുവൻ തന്നോടു യുദ്ധത്തിന്നു ഒരുങ്ങിയേക്കുമെന്നുതന്നെ മഹോബാനാഥൻ ശങ്കിച്ചു. അക്കഥകളെപ്പറ്റി രജപുത്രവീരന്മാരെ കൂടുതലു ഭിന്നഭിക്ഷണങ്ങളേ ഉള്ളവെന്നും ഏതൊരു വീര്യവാനയ ശത്രുവിൻറയും ആക്രമണം തടഞ്ഞു നിൽക്കുന്നതിന്നു അളകന്റേയോ ഉടയന്റേയോ പോലുള്ള സമരചതുരന്മാർ ഉള്ളപ്പോൾ ഭയപ്പെടേണ്ട യാതൊരാവശ്യവും ഇല്ലെന്നും തുകാരാമൻ സ്വസംബന്ധിയായ ഭൂപഭീരുവെ സമാധാനപ്പെടുത്തുകയാണു ചെയ്തതു്

രജപുത്രയുവാക്കന്മാരുടെ വിജയത്തിൽ അഭ്യുദയ കുംക്ഷിയുടേയും ഒരു യഥാർത്ഥഭിന്നഭക്തൻറയും നിലയിൽ പരമർദ്ദിഭൂപനോടൊപ്പം വളരെ പ്രശംസാ സാരിക ചൊരിഞ്ഞ തുകാരാമൻറ യഥാർത്ഥമനോഭാവം എന്തായിരുന്നവെന്നു വിശേഷിച്ചു പറയേണ്ടതായിട്ടില്ലല്ലോ. തൻറ ഹൃദയപൂർവ്വമായ പ്രാർത്ഥനകളും ആശങ്കകളും വിരുദ്ധമായി അളകോദയന്മാർ വിജയം നേടിയതു് അയാളുടെ സഹജമായ അസൂയയെ മർദ്ദിച്ചിട്ടു. ഏതുവിധത്തിലേക്കിലും ഈ രണ്ടു സോദരന്മാരേയും അവർക്കു ഒരുപുയാഭിന്നഭക്നായിത്തീർന്നിട്ടുള്ള രാജാപരമർദ്ദിന്റേയും ദ്രോഹിച്ചു

സ്വന്തം പ്രതികാരം നിവ്ഹിക്കുവാൻ അയാൾ ആ സമയം മുതൽ ഓരോ ഉപായങ്ങൾ ചിന്തിക്കുകയായി. രാജാനയപാലന്റെ പുത്രിയെ, സുപ്രസിദ്ധമായ ട്രാറ്റി ഭജനം ചെയ്ത ശേഷം വേർക്കത്തക്ക വിധത്തിൽ അളകൻ അത്ര വലിയ വീര്യകൃത്യങ്ങൾ നിവ്ഹിച്ചതു സംബന്ധിച്ചു ആ ഗവൗൺ മഹോബയോടു കലഹത്തിലാണെന്നു പൃഥ്വീരാജനെ അറിയിക്കുവാൻ അയാൾ ആദ്യമായി ഉദ്ദേശിച്ചു. ആ വിവരം അറിയുന്നതോടുകൂടി പൃഥ്വീരാജൻ രാജാനയപാലനെ, മഹോബയെക്കുറിച്ചായ ഒരു ആക്രമണത്തിന്നു പ്രേരിപ്പിക്കും എന്നു അയാൾ കണ്ടിരുന്നു. അപകാരം ഒരു അനിഷ്ടസംഭവം ഉണ്ടാകാതിരിക്കണമെങ്കിൽ പരമർദ്ദി ഒട്ടും താമസിയാതേ ധർമ്മനായകന്റെ സമന്തഭൂപതം അംഗീകരിക്കണം. ഈ സാമന്തരുടെ അംഗീകാരം ഒരിക്കലും ബനഹർ കമാരന്മാർക്കു നഷ്ടമായിരിക്കുകയില്ല. മഹോബാ നഗരാധിപൻ ഒരു ഭീരുവായതിനാൽ രജപത്രകമാരന്മാരുടെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ യാതൊന്നും തന്നെ ഗണിക്കുമെന്നും തോന്നുന്നില്ല. ആ സ്ഥിതിക്കു അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമിതവാത്സല്യത്തിന്നു പാത്രീഭൂതരായ കമാരന്മാരും പരമർദ്ദിഭൂപനും തമ്മിൽ അനല്ലമായ ഒരു സ്വരമേല്ക്കുക ഇടയുണ്ടാകും. അഥവാ, കമാരന്മാരുമായി ഇക്കാരണത്താൽ രാജാവു ഇടയുകയില്ലെങ്കിൽ മറെറാരും വിദ്യതന്നെ പ്രയോഗിച്ചുനോക്കുവാനും വിഷമമില്ല. രാജാജയപത്രന്റെ ശുഭമുഴുവൻ ബംഗാളത്തുള്ള സാമന്തന്മാരെ അമർത്തുന്ന കാര്യത്തിൽ മാത്രമാണു് അപ്പോൾ പതിഞ്ഞിട്ടുള്ളതു്. ആ രാജവർത്തിന്റെ യാതൊരു സഹായവും രാജാപരമർദ്ദിക്കു ലഭിക്കാതെ വരാം. അദ്ദേഹം എത്രത്തോളം യുദ്ധസന്നദ്ധനായാലും പൃഥ്വീരാജനെ അത്ര നിഷ്പ്രയാസം തോല്പിക്കുമെന്നു തോന്നാനിടയില്ല. സന്ധിതന്നെ ആ ഭീരുവിന്നു് ഒടുവിലത്തെ ശരണമായി വരും. സമാധാന

മാകട്ടെ, പൃഥ്വീരാജൻ സ്വീകരിക്കണമെങ്കിൽ മഹോ
 ബയിൽ നിന്നു ഗണ്യമായ സമ്മാനങ്ങളോ നഷ്ടപരിമാ
 രങ്ങളോ അദ്ദേഹത്തിന്നു ആവശ്യപ്പെടാം. സർവ്വപ്രധാന
 മായി മഹോബാ നഗരിയുടെ ഐശ്വര്യം നിലനിർത്തുന്ന
 ആ വളമാല്യം, അതേ, മല്ലനാദേവിയുടെ ആ ആദരണ
 വിശേഷം, അളകമാതാവായ ദേവിയെന്ന സ്ത്രീയുടെ
 സൂക്ഷിപ്പിലാണല്ലോ. ആവളമാല്യവും രജപുത്രയവാ
 കന്മാരുടെ വിശിഷ്ടാശപങ്ങളും നഷ്ടപരിമാരത്തിന്നു
 പൃഥ്വീരാജനെക്കൊണ്ടു ചോദിപ്പിക്കുകതന്നെ. ആ ഘട്ട
 ത്തിൽ ദൈവഗത്യാ സംഭവങ്ങൾ എത്തുന്നുവെന്നുവരട്ടെ;
 അതോടുകൂടി തന്റെ ചിരാഭിലാഷങ്ങൾ പലതും സാധ്യ
 മാകാം. നിലവർത്തിൽപെട്ട അളകാദികൾ പരമർത്ഥി
 ഭൂപാൻറ യാതൊരു നിർദ്ദേശവും അനുസരിക്കാതെ എ
 തിർത്തുനിൽക്കും. യുദ്ധം അപ്രതീഹതമാകാം. ആ യുദ്ധ
 ത്തിൽ തീർച്ചയായും പരാക്രമശാലിയായ പൃഥ്വീരാജനു
 തന്നെ വിജയം സിദ്ധിക്കും. അദ്ദേഹത്തിന്നു മഹത്തരായ
 ഈ സാഹ്യം അനുഷ്ഠിക്കുന്ന തനിക്കു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ
 സാമന്തപദവ തീർച്ചയായും ലഭിക്കും. സംശയമില്ല. വള
 മാല്യവും, രജപുത്രനീചന്മാരും, മഹോബാപ്രതാപവും
 അന്തരാടെ അസ്തമിക്കും!

ഇപ്രകാരം സുഖീഷവും ബുദ്ധിപൂർവ്കവും ആയ പര
 ദ്രോഹചിന്ത കഴിഞ്ഞ തുകാരാമപ്രഭു എത്രയുംവേഗത്തിൽ
 പൃഥ്വീരാജനു വിവരമെല്ലാം വ്യക്തമായിപ്രസ്താവിക്കുന്ന
 ഒരു കത്തെഴുതി. ആ ദ്രോഹക്രൂരത്തിന്റെ അവസരോചി
 തമായ ഉപദേശം ഡൽഹിനായകന്നു അത്യന്തം പ്രോ
 ത്സാഹകമായിത്തോന്നി. തുകാരാമന്റെ നിർദ്ദേശം അനു
 സരിച്ചു്, നയപാലഭൂപനോടു വൈരിയായ മഹോബാധി
 പനേയും അയാളുടെ വത്സലപുത്രമൂല്യമായ രജപുത്രകമാ
 രന്മാരേയും നിശ്ശേഷം പരാജിതരാക്കുവാനുള്ള വിധത്തിൽ

വിപുലമായ സേനാസന്നാഹത്തോടെ ഒരു യുദ്ധത്തിന്നു ഒരുങ്ങിക്കൊടുവാൻ പൃഥ്വീരാജൻ ഭൂതനെ അയച്ചു. ഭൂതൻ മട്ടങ്ങിവന്നശേഷം, അയാളെ മയോബാ നഗരിയിലേയ്ക്കു പൊയ്ക്കൊടുവാൻ രാജാവും ആജ്ഞാപിക്കുകയുണ്ടായി. തന്റെ നിരപദ്രവിയായ സേനയെ ഇരുകക്ഷികൾക്കും തമ്മിൽ യാതൊരുവകവൈരവും ഇല്ലാതിരുന്ന ഒരു ഘട്ടത്തിൽ ആക്രമിച്ചു എനിക്കുവലുതായ നഷ്ടം ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്തതു മയോബാധിപന്റെ ബുദ്ധിശൂന്യമായ ഒരു ആജ്ഞാപനത്താലാണെന്നും ആ ധിക്കാരത്തിന്നു ഉടൻ തന്നോടു മാപ്പുപേക്ഷിക്കുകയും, നഷ്ടപരിഹാരത്തിന്നു മയോബയിലെ സുപ്രസിദ്ധമായ വളുമാല്യവും, ശ്രേഷ്ഠങ്ങളും രജപുത്രകുമാരന്മാർക്കായി രാജാവു ദാനം ചെയ്തിട്ടുള്ളവയും ആയ നാലുശതങ്ങളും ഉടനേ കൊടുത്തയച്ചു കൊള്ളുകയും വേണം എന്നു പൃഥ്വീരാജൻ, രാജാപരമർദ്ദിയെ അറിയിച്ചു. ആ നിസ്സഹായനുകടെ, ഡൽഹീനായകന്റെ ഭയവും അറിഞ്ഞു ചാരന്മാരെ വിട്ടു വേണ്ടവിധത്തിൽ പരിതസ്ഥിതികളെപ്പറ്റി അന്വേഷിച്ചു. ഡൽഹീനായകൻ കോപാക്രാന്തനായിരിക്കുകയാണു എന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രേരണയനുസരിച്ചു നയപാലഭൂപൻ വിപുലമായ ഒരു സൈന്യത്തോടുകൂടി യുദ്ധത്തിന്നു ഒരുങ്ങിയിരിക്കുകയാണെന്നും രാജാപരമർദ്ദി അറിഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പശ്ചാത്താപത്തിന്നും നിരാശയ്ക്കും അതിരുകളായില്ല. ഭൂതന്റെ കരാറുകൾ ഓരോന്നും അദ്ദേഹം ഏറ്റവും ശ്രദ്ധയോടെ ശ്രവിച്ചു, പൃഥ്വീരാജന്റെ യാതൊരു നിർദ്ദേശവും അശ്ലീകരിക്കുവാൻ തയ്യാറില്ല എന്നു മറുപടി കൊടുക്കാമെന്നു ആദ്യമേ നിശ്ചയിച്ചു. എന്നാൽ, ഡൽഹീനായകനും, തന്റെ വലിയൊരു ശത്രുവായ നയപാലഭൂപനുംകൂടെ എതിർക്കുന്നപക്ഷം തന്റെ

കഥ വലുതായ ആപത്തിലാകുമെന്നു അദ്ദേഹം ഭയപ്പെട്ടു. ആ ഭൂപതി ഭൂതനോടു് ഇങ്ങനെ പറയുന്നു:—

“അല്ലയോ ഭൂത, ഞാൻ രാജാജയചന്ദ്രന്റെ ഒരു നാമന്തനാണെന്ന കാര്യം പൃഥമപീരാജനു അറിഞ്ഞുകൂടാതെ യല്ല. ആ സ്ഥിതിക്കു് എന്റെ രാജ്യാതിർത്തിയിൽകൂടെ സേനാനയനം ചെയ്യുവാൻ അദ്ദേഹം ഒരുങ്ങിയതു തീർച്ചയായും ന്യായമല്ലതന്നെ. അതിനാൽ ഞാൻ എന്റെ സൈന്യത്തെ അയച്ചതുമാത്രമാണു്. എന്റെ സേനാംഗങ്ങളോടു് അത്യധികം മർദ്യാഭാരമിതമായ വിധത്തിൽ ആണു ഡൽഹിസേന ചെരമാറി യതു്. അതിനാൽ എന്റെ രണശൂന്യമായ പല ഭടന്മാരും നഷ്ടപ്പെടുകയുണ്ടായി. ന്യായരമിതമായി പൃഥമപീരാജൻ പ്രവർത്തിച്ചതിന്റെ ഫലം അനുഭവിച്ചിട്ടും ഞാൻ സകല നഷ്ടവും സഹിച്ചു കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നു.”

“എന്നാൽ ആ സേനാതിക്രമത്താൽ അദ്ദേഹത്തിന്നു വല്ല നഷ്ടവും വന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതും ഞാൻ പരിഹരിക്കാം. എങ്കിലും അദ്ദേഹം ആവശ്യപ്പെടുന്നതുപോലെ വളമാല്യമാകട്ടെ, എന്റെ രാജധാനിയിൽ ഉള്ള രജപുത്രകുമാരന്മാരുടെ അശപങ്ങളാകട്ടെ, അവിടെ അയച്ചു തരുന്നകാര്യം കേവലം അസാദ്ധ്യമാണു്. എന്തെന്നാൽ അവയൊന്നുംതന്നെ എന്റെ അധീനതയിലല്ല. രാജ്ഞിയുടെ ബുദ്ധിശൂന്യമായ പാരിതോഷിക പ്രതിപത്തിനിമിത്തം വളമാല്യം രജപുത്രവനിതയായ ഭേദി എന്നവൾക്കു സമ്മാനിക്കപ്പെടുപോയി. ആ ആഭരണത്തിന്മേൽ ഞങ്ങൾ ഇരുവർക്കും ഇനി യാതൊരവകാശവും ഇല്ല. അതുപോലെതന്നെയാണു് അശപങ്ങളുടേയും കഥ. എന്നാൽ, വളമാല്യത്തിന്റെയോ അശപങ്ങളുടേയോ വിലവരുന്ന മറ്റേതൊരു സാധനവും നൽകുവാൻ ഞാൻ തയ്യാറാണെന്നുള്ള വിവരം പൃഥമപീരാജനെ അറിയിക്കുക. അദ്ദേഹം

ത്തിന്റെ സാമന്തരൂപനായിരിക്കുന്നതും എനിക്കു ആക്ഷേപാർഹമല്ല ”

പാർവ്വതിദൂപന്റെ കേവലം ന്യായമാണ് ഈ അഭിപ്രായം കേട്ട ഭൃതൻ ഇങ്ങനെ മറുപടി പറയുന്നു:—

“രാജവർഗ്ഗം, ഞങ്ങൾക്കു ഡൽഹിയിൽ അത്ര വലിയ ഭാരിഭൂമിമാണുമില്ല. അങ്ങനെയുള്ള നിഷ്കരുണമായ പ്രവൃത്തിക്കു തക്കവിധം പ്രതീകാരം നിർവ്ഹിക്കാതെ ഡൽഹി നായകൻ അടുക്കുമെന്നു എനിക്കുതോന്നുന്നില്ല. അദ്ദേഹം വീരം വാശിയും ഉള്ള ഒരു പുരുഷരത്നമാണെന്നു അവിടുത്തേയ്ക്കു് അറിയാമല്ലോ. അദ്ദേഹത്തെ ഈ നഗരിയ്ക്കു തിരായുള്ള ഒരു സമരത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളുന്നതിനു ഭാഗ്യം രാജാവായ നയപാലൻ ഇപ്പോൾ ക്ഷണിച്ചിരിക്കുന്നു മുഖ്യമാണു്. അതിനാൽ മറ്റെന്തെങ്കിലും ആലോചിക്കാതെ വജ്രമാലുവും അശപങ്ങളും തന്നെയുള്ള പക്ഷം ഞാൻ പോകാം. അല്ലാത്തപക്ഷം, യുദ്ധം അനിവാര്യമായേക്കുമെന്നു തന്നെ ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു.”

ഇതിലേക്കു് രാജാവു യാതൊരു മറുപടിയുംതന്നെ കൊടുക്കുകയുണ്ടായില്ല. ബനഹർ കമാരന്മാരെ വിളിച്ചു് ഗൗരവമേറിയ ഈ വിഷയത്തിൽ അവരുടെ അഭിപ്രായം അറിഞ്ഞതിനുശേഷം വേണ്ട കാര്യങ്ങൾ നിർവ്ഹിക്കാമെന്നുമാത്രം അദ്ദേഹം അരുളിച്ചെയ്തു. അക്കഥ അങ്ങനെ നിൽക്കട്ടെ.

അദ്ധ്യായം ൧൩.

ബനഹർ കമാരന്മാരോടു വേണ്ടപോലെ ആലോചിച്ചതിനുശേഷം വളമാല്യാദി സമ്മാനങ്ങൾ പൂർവ്വീരാജന്നു അയച്ചുകൊടുക്കാമെന്നു മഹോപാധിപൻ പ്രതിജ്ഞചെയ്തതിനടയ്ക്കു ആ കമാരന്മാരിൽ ബലിഷ്ഠനായ ഉദയന്നു എതിരായി ആകർഷിക്കുന്നപോലെ ഒരു ദ്രോഹപരിപാടി നിർവ്വഹിക്കപ്പെടുകയായിരുന്നു. മേരോ എന്ന നഗരിയിലെ അധീശന്റെ പുത്രനായ കാരിംഗദ്രുപനെ വായനക്കാർ മറന്നിരിക്കുകയില്ലാ വളമാല്യത്തിന്റെ ബലാഭേദം ഉദ്ദേശിച്ചു ഒന്നിലധികം പ്രാവശ്യം വേണ്ട ശ്രമങ്ങൾ നടത്തിയതു അതിമോഹിയായ യുവാവു ഉദയന്നായുള്ള ദണ്ഡപയുധത്തിൽ ലജ്ജാകരമായ പരാജയം ഏറ്റു അല്പകാലം മുൻപു പിന്മാറേണ്ടി വന്നു. ഈ സമരത്തിൽ തോറ്റുപോകനിമിത്തം ഉദയന്റെ കൈകൊണ്ടു ബന്ധനം ഏല്ക്കേണ്ടിവന്ന കാരിംഗൻ മഹോബാനഗരിയിലേക്കു അവനതശിരസ്സനായി നയിക്കപ്പെട്ടു. സ്വന്തം ദയാലുവായ മല്ലനാഭേവിയുടെയും, കാരിംഗദ്രുപന്റെ ഉറമിത്രവും സമസ്തു ദ്രോഹാലോചനകളുടെയും കേന്ദ്രവും ഗ്രന്ഥമായി ഉദയനോടു ശത്രുത്വം പരിപാലിച്ച അസൂയാലുവും ആയ തുകാരാമപ്രഭുവിന്റെയും ആവർത്തിച്ചുള്ള അപേക്ഷയും നഗരോധിപനായ പരമർത്ഥിദ്രുപൻ സ്വീകരിച്ചു കാരിംഗനെ ബന്ധനവിചിതനാക്കി നാട്ടിലേയ്ക്കു പറഞ്ഞയച്ചു. എന്നാൽ ഇപ്രകാരം എന്തോ ഭാഗ്യവശാൽ സ്വാതന്ത്ര്യവും ജീവനും വീണ്ടും ലഭിക്കുവാൻ ഇടയായതു് ആ നീചന്റെ പ്രതീകാരബുദ്ധിക്കു ഒരു

ദ്രുതപ്രവർത്തനമിട്ട് മാത്രമേ ശ്രയിരുന്നള്ളി. നാട്ടിൽ എത്തിയശേഷം അയാളുടെ ഏകവും അഭിന്നവും ആയ ആഗ്രഹം തനിക്കു നേരിട്ടു അവർത്തിക്കു ഏതൊരുവിധത്തിൽ പകരംവിടാം എന്നതുമാത്രമായിരുന്നു. ഈ പ്രത്യേകകാര്യത്തിന്റെ സംല്പുതയിൽ തന്നെ തുകാരാമപ്രഭുവേണ്ട പോലെ സഹായിക്കുമെന്നും അയാൾമനസ്സിലാക്കി അവസരം ലഭിക്കുമ്പോഴൊക്കെ ആ പരമർത്ഥിദ്രുപബന്ധുവെ ഗ്രഹമായ! നന്ദിയിക്കുക അയാളുടെ ഒരു കൃത്യമായിത്തീർന്നു. ഈ യാത്രകളിൽ ഒരു പ്രത്യേകകൗതുകം അയാൾക്കു ഉഭിഷ്ടവാൻ മറ്റൊരു സ്ഥിതിവിശേഷം അനുക്രമമായ കലാശിച്ചു. വൃദ്ധനായ മേരോദ്രുപൻ എന്തോ കഠിനമായ രോഗം പ്രമാണിച്ചു ശയ്യാവലംബിയാടി ഭവിച്ചതിനാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രതാപവത്തായ സിംഹാസനം കാരംഗൻ താമസിയാതെ അവകാശപ്പെടാം എന്നു ഒരു മോഹം ഉഭിച്ചു. കൂടാതെ, തുകാരാമന്റെ വത്സലപുത്രിയായ പൂമാളായിക്കു കാലത്തു ഒരു അനുരൂപവരനെ അന്വേഷിക്കുകയായിരുന്നു എന്ന സംഗതിപ്രമാണിച്ചു അയാളുടെ പ്രിയതമസ്ഥാനം തനിക്കു ലഭിക്കുവാൻ സാധിക്കുമോ എന്നതും കാരംഗന്റെ മറ്റൊരു അഭിലാഷമായിത്തീർന്നു. വിശേഷിച്ച് പൂമാളായി മഹോബാ രാജധാനിയിലെ താമസം നിമിത്തം ഉഭയന്റെ പ്രേമത്തിന്നു ഏതുവിധത്തിലോ പാത്രീഭവിച്ചിരിക്കും എന്നു ദേവി മല്ലനയുടെ വാക്കുകൾ മുഖേന തന്നെമനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിച്ചു പ്രഭുപാതാവു പക്ഷേ ജാമാത്രപദം മേരോനഗരിയിലെ സിംഹാസനാവകാശിക്കു നൽകുവാനും മടിക്കുകയില്ലായിരിക്കാം.

മല്ലനാദേവിയുടെ സഹോദരനും ബന്ധുൻ കുമാരനാരുടെ ഒരു പരമവൈരിയും ആയ തുകാരാമനാകട്ടെ തക്ക അവസരങ്ങൾ നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു ബുദ്ധിശൂന്യനായിരുന്നില്ല. സ്വന്തം അതിമേഹം സഹലമാകുന്നതിനു പ്ര

തിബന്ധമായി അയാൾ മഹോബയിൽ കണ്ടതു ബനഹർ കമാരന്മാരെ മാത്രമായിരുന്നതിനാൽ ഏതുവിധത്തിലും അവരുടെ ബഹിഷ്കരണമോ വധമോ അയാളുടെ ആലോചനാപരിപാടിയിൽ പ്രത്യേകം സ്ഥലം പിടിച്ചിരുന്നു. നീചവംശ്യനെന്നു താൻ ഗണിച്ചിരിക്കുന്ന ഉദയൻ പൃഥാഭായുടെ ഹൃദയം കവന്നിരിക്കാമെങ്കിലും ലൗകികമായ രഹിമയും സ്ഥാനക്കൂടുതലും ഉള്ള മറ്റൊരു രാജകുമാരൻ അവളുടെ പാണിഗ്രഹണം ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ ആയതു നിരസിക്കുത്തക്ക ബുദ്ധിശൂന്യത അവൾക്ക് ഉണ്ടായിരിക്കയില്ല എന്നു പ്രഭു പിതാവു തീർച്ചയാക്കി ഉദയവൈരിയായ കാരിന്റെ ദൈവഗത്യാ സിംഹാസനാരൂഢനായി എന്നു വരട്ടെ, തീർച്ചയായും അയാളുടെ പത്നീസ്ഥാനം അലങ്കരിക്കുവാൻ പൃഥയ്ക്ക് അതിമോഹമായിരിക്കും. തോന്നാവുന്നതു് എന്നും ലോഭമാത്രദൃഷ്ടിയായ ആ അന്ധയാലുപ്രമാദിച്ചു. അതിനാൽ യാതൊരുവ ധത്തിലും ഉദയനോ അയാളുടെ ഇതര സഹോദരന്മാർക്കോ സ്വപുത്രിയെകാണുവാൻ സാധിക്കാതെയും കാരിന്റെ ഗഭ്രാപണം സൗകർമ്മ്യമനുഭവിച്ചുള്ള സമാഗമദർശനം ഇടനൽകിയും പൃഥയെ സൂക്ഷിക്കുവാൻ പ്രഭു പ്രത്യേകം നശിച്ചു

പൃഥയുടെ വിവാഹം എന്ന ചിരാളിലാഷം സാധ്യമാകുന്നതോടുകൂടി, ഏറെനാളായി താൻ ആഗ്രഹിച്ച മഹോബയിലെ വജ്രമാല്യലബ്ധി, തന്റെ ശത്രുവായ ഉദയനോടുള്ള പ്രതീകാരം എന്നിവ എടുപ്പം നിർവ്വഹിക്കാമെന്നു കാരിന്റെ ഗൻകണ്ടു. ഉദയൻ മഹോബാനഗരിയുടെ സംരക്ഷണത്തിൽ ബലശ്രദ്ധനായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് അന്നത്തെ രാജകാർമ്മ്യങ്ങളുടെ നിലയനുസരിച്ചു താൻ പൃഥപീഠരാജപക്ഷത്തു നിൽക്കണമെന്നുതന്നെ ആ യുവരാജാവു് ഗ്രഹണിശ്ചയം ചെയ്തു. ഈ ഗ്രഹണിശ്ചയത്തെ പൃഥാപിതാവായ മഹോബാവൈരി അതിയായി പ്രോത്സാഹി

പ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അതനുസരിച്ച്, മേരോനഗരി മേലാൽ ഡൽഹിക്കു സാമന്തനിലയിൽ വർത്തിച്ചുകൊള്ളാമെന്ന വിവരം, രോഗാതുരനായ പിതാവിന്റെ ഹിതത്തിനു വിപരീതമായിട്ടായിരുന്നു എങ്കിലും കാരിങ്ഗൻ രാജപ്രതിനിധി എന്ന് നിലയിൽ സമ്മതിച്ചു. ഈ സാമന്തതയ്ക്ക് ഒരു പ്രതിഫലമായി ഗണിക്കപ്പെട്ടത് മഹോബയിലെ വളമാലയും പൃഥ്വീരാജൻ ഏതുവിധത്തിലും കാരിങ്ഗഭൂപന്ത് അധീനമാക്കിക്കൊടുക്കണം എന്നതുമായിരുന്നു. ഈ വിവരങ്ങൾ എപ്പോഴും തുകാരാമപ്രഭുവിന്റെ സത്യവിശ്വാസ പ്രതിജ്ഞയിന്മേൽ ഡൽഹിനായകൻ അപ്പഴപ്പോൾ ലഭിച്ചുപോന്ന കത്തുകളിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനാലത്രേ, ആ ഭൂപന്ത് ഭൂതൻ മുഖേന മല്ലനാദേവിയുടെ വളമാലയും ചില സൈന്യവാഹകങ്ങളും മഹോബയിൽനിന്നു സമ്മാനം എന്ന നിലയിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതും.

പൃഥ്വീരാജൻ മഹോബാനഗരിയിൽ മല്ലനാദേവിയുടെ പ്രത്യേക സംരക്ഷണത്തിൽ താമസിക്കുന്നകാലത്തു് ഉദയൻ എന്ന യുവരത്നവുമായി സംഭാഷണസൗഖ്യം അനുഭവിക്കുന്നതിനു ചിലപ്പോഴൊക്കെ അവൾക്കു സൗകര്യം ലഭിച്ചിരുന്നു. സ്വപിതാവിന്റെ തോട്ടത്തിൽ ഒരു ദിവസം യാദൃച്ഛികമായി കുതിരയോട്ടിച്ചെത്തിയ ആ യുവാവും സാഹസികരീതി അഗ്രസരണം അത്യന്തം ധീരനും ആണെന്നു അവൾ ആ ദിവസംതൊട്ടുതന്നെ നിശ്ചയിച്ചു. പരമർത്ഥി ഭൂപചത്രനുമായ രഞ്ജിതകുമാരനുമൊത്തു താൻ മഹോബയിൽ വാസിക്കുന്ന ഒരു അവസരത്തിൽ ഉദയനെ ഒന്നുകൂടെ അവൾക്കു കാണാൻ സാധിച്ചു. തൽക്ഷണം ആ സാധ്യതയ്ക്കു പൂർവ്വകഥാസ്മരണയുണ്ടായി ആ യുവാവിനോടു് പ്രത്യേകമായ ഒരു അനുഭാവം തോന്നി. ഈ അഭിനിവേശം സഫലമാകുന്ന വിധത്തിൽ അവർ

ഇരുവരും കൊട്ടാരത്തിൽതന്നെ താമസിക്കുവാനും മല്ലനാദേവിയുടെ അനുമതിയോടുകൂടി പരസ്പരം പരിചിതരാകുവാനും ഇടകിട്ടിയതു പ്രേമം എന്ന അത്യൽകൃഷ്ടവികാരത്തിന്റെ പ്രഥമാംകരം ഇവരുടെ ഹൃദയങ്ങളിലും സജീവമാകുന്നതിനു ഘോരമായും ഭവിച്ചു. എന്നാൽ ഈ സംഭാഷണമോ പ്രേമപ്രകാശനമോ ഭൂമിയിൽ പോകുന്നതിനു കേവലം പ്രതിബന്ധം എന്ന നിലയിൽ അവർ പിതൃഗൃഹത്തിൽ വസിക്കുവാൻ നിർബന്ധിതയായി എങ്കിലും, ഉദയന്റെ നിസ്തലമായ വീര്യം, നിസ്സിമമായ കായശക്തി, രൂക്ഷമായ അഭിമാനം എന്നിവ ആ കലകന്യകയുടെ ഹൃദയപൂർവ്വമായ അഭിനന്ദനാദരങ്ങൾക്കു വിഷയീഭവിക്കാതെയിരുന്നില്ല.

പ്രമാദായി പിതൃഗൃഹത്തിൽ എത്തി ഏതാനും നാൾകഴിഞ്ഞു. ഒരുദിവസം ധാത്രിയുമൊത്തു ആ തരുണി രത്നം നാടനം ഉദ്യാനത്തിൽ മനമാരുതൻ ഏറ്റു അല്പമാനസോല്ലാസം നേടുന്നതിനു തിരിച്ചു. തരുലതാകസ്മരങ്ങളാൽ പ്രത്യേകം പ്രശോഭിച്ചിരുന്ന ആ പുനോട്ടത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗത്തു തയ്യാർ ചെയ്തിരുന്ന ശ്യാമലമായ ഒരു ശിലാസനത്തിൽ ഉദാസീനമനോഭാവത്തോടെ സ്ഥിതിചെയ്തു. ആ യുവതി സായന്തനരവിയുടെ കിരണങ്ങൾ ഭൂതലസ്സർഗ്ഗം ചെയ്യുന്നതും, മനമാരുതൻ ആ പ്രത്യേകസന്ദർഭത്തെ അത്യാനന്ദപ്രദമാക്കുന്നതും ആയ കാഴ്ചകളും അങ്ങനെ സുഖിക്കുകയായിരുന്നു. പെട്ടെന്നുവെറുത്തുരാമത്തിന്റെ ഒരൊറ്റത്തുള്ള ചെറുവീഥിയിൽ ഏതോ അശ്ചര്യത്തിന്റെ ഖരപതനം കേട്ടുതുടങ്ങി. ആകാംക്ഷാഭരിതയായ പ്രേമയുടെ സ്തംഭിതപുടത്തിൽ, മുൻപു ഒരവസരത്തിൽ തനിക്കു സിലിച്ച ഒരു യുവാവിന്റെ സമാഗമം എത്തിച്ചേർന്നു. ആ യുവവർണ്ണൻ നിസ്സഹായയായ തന്നെ വാക്കുണ്ടു് രാൻ ഹൃദയപൂർവ്വം ആശ്രയിക്കുന്ന സംഭാഷണ

സുഖം നൽകുന്നതിന്നു എന്തു കയായിരിക്കുമോ എന്നു അവൾ ചിന്തിച്ചു. പെട്ടെന്നു എഴുന്നേറ്റുനിന്നു ആ തനപി രത്തം അലസങ്ങളായ അപാഘങ്ങളെ മുൻപിലേക്കു വീശി. ഓടിക്കിതച്ചു എത്തിയ അശപത്തിന്റെ നതി വേഗം പെട്ടെന്നുനിന്നു. ആ രണതുരഗത്തിന്റെ ശോഭനമായ ചുമലിൽനിന്നു ഒരു മനുഷ്യവിഗ്രഹം അതാ താഴ്ന്നു ഇറങ്ങുന്നു. ഹൃദയപൂർവ്വമായ അഭിനന്ദനച്ചൊഴുക്കുകൾ കൊണ്ടു ആ ഹൃദയഭരണനോ എന്നു കാണുമാറു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു പുരുഷൻ അടുത്തുവരുന്നതോടും പൃഥ്വിയുടെ മാനസോല്പാസം കുറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അയാൾ ഏറ്റവും അടുത്തെത്തിയതോടുകൂടി പൃഥ്വിയുടെ ചന്ദ്രമുഖത്തിന്റെ അപണ്ണിയോഗോഭ നിശ്ശേഷം മരിച്ചു. അവിവാഹിതയുടേ, പുരുഷനായ ഹൃദയംകൂടാതെ വിജനസ്ഥലത്തു അകപ്പെട്ടുപോയവളുമായ താൻ ആ അപരിചിതന്റെ മുഖിൽനിന്നു ഏതുവിധത്തിലാണു രക്ഷനേടേണ്ടതു് എന്ന വചാരത്തിൽ പൃഥ്വിയോടു ഇരുവശത്തേയും ഒന്നു നോക്കുന്നതിന്നു മുമ്പായിത്തന്നെ അശപയാത്രികനായ ആഗന്തുക്കൻ അടുത്തെത്തിയിരുന്നു. പെട്ടെന്നു ധാത്രി, പ്രഭുപുത്രിയെ പ്രത്യേകം വിളിച്ചു അവളുടെ സംഭ്രമത്തിന്റെ നിരർത്ഥകതയെപ്പറ്റി ഗ്രന്ഥമായി ഇങ്ങനെ മന്ത്രിച്ചു:—

“സുശീലയായ പ്രഭുപുത്രി, ഇത്രത്തോളം നീ ചരിത്രമിരിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. മേരോനഗരിയിലെ സുപ്രസിദ്ധനായ യുവരാജവീരനാണു ഇപ്പോൾ ഭവതിയുടെ സമീപം എത്തിയിരിക്കുന്നതു്. ഭവതിയുടെ പിതാവിന്റെ ഒരു ഉററ ബന്ധു. രാജകുമാരന്റെ സാന്നിദ്ധ്യം എപ്പോഴെങ്കിലും ഉണ്ടാകുന്നപക്ഷം അദ്ദേഹത്തിനെ സമുചിതമായി സൽക്കരിക്കുവാൻ എന്നെ പ്രഭു പ്രത്യേകം ചുമതലപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ഭാരതീയധർമ്മം അനുസരി

പുളള അതിഥിസൽക്കാരം നാം അദ്ദേഹത്തിനു നൽകുവാൻ മടിക്കരുത്.”

യാത്ര ഇത്രയും പറഞ്ഞുതീരുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ ആ അപരിചിതൻ നിശ്ശങ്കം പ്രളപ്തിയുടെ സമീപത്തേയ്ക്കു കടന്നുചെന്നു ഇങ്ങനെ പറയുകയായി: —

“സുന്ദരീരത്നമായ അല്ലയോ, പ്രളപ്തരി, ഞാൻ ഭവതിക്കു പക്ഷേ അപരിചിതനായേക്കാം. എന്നാൽ ഭവതിയുടെ പ്രിയചിന്താവിന്നു അപ്രകാരമല്ല. അദ്ദേഹം ഇവിടെ ഇല്ലെന്നു തോന്നുന്നു.”

നിശ്ശങ്കം മുന്നോട്ടു കടന്നുവന്നു, കേവലം അപരിചിതയായ തന്നോടു് ഇപ്രകാരം സംഭാഷണം ആരാഭിക്കുന്നയാളിന്റെ മയ്യാഭയില്ലായ്മ പ്രളപ്തരിയെ അല്പം കുണ്ഠിതയാക്കി. ഉത്തരമൊന്നും പറയേണ്ട എന്നാണു് അവൾ ആദ്യമായി കരുതിയതു് എങ്കിലും, അയാളുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ധീരമല്ലെന്നുള്ള മുഖഭാവത്തോടെ അവൾ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: —

“അങ്ങു് അല്പന്റെ പരിചിതമിത്രമാണെങ്കിൽ ഞാനും അക്കാണുന്ന ഭവനത്തിലേയ്ക്കു പോവുകയാലായിരിക്കുന്നതും. എന്നാലും അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ അവിടെയില്ല.”

യവാജൻ—അതേ; ആ വിവരം എനിക്കു അറിഞ്ഞുകൂടാതല്ല. അദ്ദേഹം മരോബയിലേയ്ക്കു പോയപ്പിഴക്കയാണു് എന്നു് എനിക്കു മാഗ്ഗുമല്ലേ അറിയുവാൻ ഇടയാകയാൽ ഞാൻ അല്പം നിരന്വേഷനായി, എങ്കിലും ഭവതിയെ ഒന്നു കണ്ടിട്ടു തിരിയെ പോകാം എന്നു ഉദ്ദേശത്തിൽ വന്നതാണു്. അതു ഭവനത്തിനുള്ളിലേയ്ക്കു തൽക്കാലം പോകണം എന്നു വിചാരിക്കുന്നില്ല. എന്താ, സായങ്കാലം അതിമനോഹരമായിരിക്കുന്നു, ഇല്ലേ?

പൃഥാഭായി—രാജപുത്ര; ഇർക്കുക. നാം കേവലം അപരിചിതരാണു്. ആ സ്ഥിതിക്കു് അങ്ങു് എന്നോടു്

സൈപരസംഭോഷണത്തിന്നു മുതിരുന്നതു് തീർച്ചയായും സമചിതമല്ല.

യുവരാജൻ—സമ്മതിക്കുന്നു. തീർച്ചയായും അല്ല. എന്നാൽ ഭാരതീയരുടെ പിതാവിന്റെ പൂർണ്ണമായ അനുഭവത്തിലഭിച്ചശേഷമാണു ഞാൻ ഈ വിധം വിശ്വസ്യമായ ഒരു സംഭോഷണത്തിന്നു മുതിരുന്നതു് എന്ന കാര്യം മനസ്സിലാക്കുക.

പൃഥ്വീ—എന്നാൽ ഞാൻ മരണാനന്തരനെ പറയണമെന്നു ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. രാജകുമാരന്റെ ആഗമനകാരണം എന്താണെന്നു അറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ടു്.

യുവരാജൻ—ലോകം സാധാരണയായി അശ്ലീകരിക്കുന്ന കാരണം തന്നെയാണു എന്നിങ്ങനെ പറയാനുളളതു്. അതു വഴിയേ അറിയിച്ചുകൊള്ളാം.

പൃഥ്വീ—ആ കാരണം എന്തായിരിക്കുമെന്നു് എനിക്കു് ഇപ്പോൾ അറിവാൻ പാടില്ല എന്നുണ്ടോ?

യുവരാജൻ—മരണാഞ്ചലിലെ വാസംകഴിഞ്ഞു മടങ്ങിയിരിക്കുന്ന പ്രഭു പുത്രിയുടെ കണ്ണങ്ങൾക്കു എന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ ആഗമനകാരണം അത്ര സുഖപ്രദമായിരിക്കുകയില്ലായിരിക്കാം. എന്നാൽ ബുദ്ധിമുട്ടിയായ ഭവതി ഒരു കാര്യം പ്രത്യേകം ആലോചിക്കേണ്ടതുണ്ടു്. വിദേശീയനായ ഒരു രാജപുത്രയുവാവിന്റെ കലാദികളെപ്പറ്റി ചിന്ത ചെയ്യാതെ ഭവതി കേവലം ബുദ്ധിശൂന്യയാകുന്നതു നന്നല്ല.

പൃഥ്വീ—രാജകുമാരൻ അങ്ങു ഏതൊരു കാര്യം മനസ്സിൽ കരുതിക്കൊണ്ടാണു എന്നോടു് ഇപ്രകാരം സംസാരിക്കുന്നതു്? മരണാഞ്ചനഗരിയിലെ രാജ്ഞി എന്റെ പിതാവിന്റെ സോദരിയാണു്. ആ പുണ്യശ്ലോക ഒരു മാതാവെന്നവിധം എന്നിങ്ങവേണ്ടത്തക്കയാളാണു്. ആ വന്ദ്യജനനിയുടെ കൊട്ടാരത്തിൽ നിന്നു മടങ്ങിയിരിക്കുന്ന

എനിക്കു സാധാരണ ബുദ്ധിശക്തിക്കു കോട്ടംതട്ടിയിരിപ്പു കയാണെന്നു അങ്ങു ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് പന്തിയായില്ല. ആ കട്ടെ, അങ്ങു എത്രുപറയാനാണു ഇങ്ങോട്ടു പുറപ്പെട്ടതു്?

രാജകുമാരൻ—എന്നോടു എതിർവാദംചെയ്തു ജയം നേടാമെന്നു മോഹമുണ്ടെങ്കിൽ ഇതാ ആ വിജയം ഞാൻ ആദ്യമേ അങ്ങുതന്നെകൊള്ളട്ടെ. താമസിയാതെ ചേരാനഗരിയിലെ സിംഹാസനം എനിക്കു അവകാശപ്പെട്ടേയ്ക്കും.

പുമാഭായി—നന്നുതന്നെ ഉചിതമായ പ്രജാപര പാലനംകൊണ്ടു അങ്ങു കീർത്തിമാനായി ഭവിക്കുക. ഇതു സിംഹാസനപ്രാപ്തി അങ്ങിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കുവാൻ ഇടയായതിൽ എനിക്കു വളരെ സന്തോഷമുണ്ടു്.

രാജകുമാരൻ—ആ സന്തോഷം ദീർഘകാലത്തേക്കു നിലനിൽക്കുന്നതാകുവാൻ മാർഗ്ഗമുണ്ടോ?

പുമാഭായി—അങ്ങു സിംഹാസനപ്രാപ്തനാകുന്ന പക്ഷം, അങ്ങയുടെ ഭരണംകൊണ്ടു ജനങ്ങൾക്കു സുഖസമാധാനങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നപക്ഷം, അവർക്കുള്ള സന്തോഷം ദീർഘമാകുമായിരിക്കും. ഇക്കാര്യത്തിൽ, ഞാനെന്താണു പറയേണ്ടതു്?

രാജകുമാരൻ—ഭവതിയിൽനിന്നു ഞാൻ മരണാനന്തരം തന്നെ ആശിക്കുന്നില്ല. ഭവതിയുടെ പിതാവിന്നു എന്നോടുള്ള സ്നേഹവിശ്വാസങ്ങൾ ആ വിധാതന്നെ പരിചരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു എനിക്കു ആശ്ചര്യമല്ല.

പുമാ—അങ്ങു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്നേഹവിശ്വാസങ്ങൾക്കു ഇനെയും പാത്രമാകുമോ എന്നുകാര്യം നിങ്ങൾ ഇരുപുരുഷന്മാരും ഹിതാഹിതങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇക്കാര്യത്തെപ്പറ്റി എനിക്കു യാതൊരു അഭിപ്രായം പറയാനും ന്യായമില്ല.

രാ: ക:—ഇല്ല. ഞാൻ തെളിച്ചുപറയണമെന്നു തന്നെയാണു നിർബന്ധമെങ്കിൽ അതിലേക്കു വിരോധമില്ല.

മഹോബയിൽ രാജാപരമർദ്ദിയും അച്ഛേമത്തിന്റെ വിശ്വസ്തസേവകന്മാർ എന്നു നടിക്കുന്ന വിഭേശീയരായ ബനഹർകുമാരപ്പരിഷയം തമ്മിൽ താമസിച്ചിരുന്ന ഒരു ശബ്ദം നടന്നേക്കും.

പൃഥ്വീ—ആ രാജാപരമർദ്ദിയും മഹോബാസിംഹാസനവും അങ്ങിനെ കൈവശപ്പെടുത്തുമെന്നാണോ പറയുന്നതു്?

രാ: കു:—ശിവശിവ! ഞാൻ അത്രയൊന്നും അതിമോഹിയെന്നോ?

പൃഥ്വീ—അങ്ങോ? അങ്ങിനെ അതിമോഹിയും ഒരു ഭീരുവുമാകട്ടെയാണു്. അങ്ങിനെ പ്രസ്താവിച്ച ബനഹർകുമാരന്മാരിൽ ഒരുവനുമായുള്ള ദ്വന്ദ്വയുദ്ധത്തിൽ പരാജിതനായി മഹോബയിലെത്തി ദേവിയല്ലനയുടെ കാരുണ്യത്താൽ മാത്രം ജീവിക്കുന്നേടിയ അങ്ങിനെ ഒരു ഭീരുവല്ലേ? ഉല്ലനാദേവിയുടെ വളരെയും അപഹരിക്കുവാൻ ഒന്നരണ്ടുതവണ യത്നംനടത്തി വിജയം കണിക്കാണാൻപോലും സാധിക്കാതായപ്പോൾ പിന്നാറിയ അങ്ങിനെ ഒരു അതിമോഹിയല്ലേന്നോ? രാജകുമാരം അങ്ങിനെ ബനഹർകുമാരന്മാരെപ്പറ്റി ഇത്ര പുരമായി സംസാരിച്ചു. ഇല്ലേ? ബനഹർ രജപുത്രവീരന്മാരുടെ സിരാചക്രത്തിൽ നടന്നുചെയ്യുന്ന ആവീർത്ഥം സ്വസ്ഥഗതമായിപ്പോലും ഭരിക്കുവാൻ സാധിക്കാത്ത അല്ലയോ രാജകുമാരം, അങ്ങിനാണോ അവരെ ഭരിക്കുന്നതു്? പരമർദ്ദിഭൂപനും അവർ എന്തെങ്കിലും അധിതം പ്രവർത്തിക്കുന്നപക്ഷം അതിലേക്കുവേണ്ട പരിഹാരം നേടുന്നതിന്നും അവർക്കുതന്നെ സാധിച്ചേക്കും എന്നു മനസ്സിലാക്കുവാൻ അങ്ങിയുടെ സ്വന്തം അനുഭവം ഇതേവരെ സമ്മായിച്ചില്ല എന്നുണ്ടോ?

രാജകുമാ:—പ്രഭുപുത്രീ, കയക്കേണ്ട. ഞാൻ ലോകവാന്തകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ബനഹർകുമാരന്മാരെപ്പറ്റി എന്തൊന്നും പ്രസ്താവിച്ചു പോയതാണു്. എനിക്ക് അവരോട്

ലേശംവോലും പകയില്ല. പരമാർത്ഥത്തിൽ എനിക്ക് മഹോബയിലെ വളമാല്യത്തോടു യാതൊരുമോഹവും ഇല്ല. ഭവതിയുടെ പിതാവിന്റെ ചില നിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ചു ചിലതു പ്രവർത്തിക്കുവാൻ ഞാൻ നർബന്ധിതനായി എന്നുമാത്രം.

പു: ഭാ:—അതേ; അതുപോലെ മറ്റുചിലതുകൂടെ പ്രവർത്തിക്കുവാൻ ഒരുങ്ങിവന്നവരവായിരിക്കാം, ഇത് എന്നാൽ ആ ഭരതിമോഹങ്ങൾ ദൂരത്തു മാറ്റിവയ്ക്കുക. അങ്ങു മേരോനഗരിയിലെ സിംഹാസനാധിപനോ, രാജാജയചന്ദ്രന്റെ ഭണ്ടാം അവതാരമോ തന്നെയായാലും ശരി; അങ്ങയുടെ വക്രങ്ങളായ ചോദ്യങ്ങളിൽ ലയിച്ചിരിക്കുന്ന അന്തർഗ്ഗതം കേവലം നിഷ്ഫലയത്നമായിമാത്രം കലാശിക്കുകയേ ഉള്ളൂ. എനിക്കു പോകുവാൻ നേരമായി. അപ്പൻ ഇവിടെ ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടും മുറപ്രകാരമുള്ള സൽകാരങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനു ഗൃഹത്തിൽ സ്ത്രീജനങ്ങൾ മാത്രമാണ് ഉള്ളതു എന്നതുകൊണ്ടും ഞാൻ മറ്റൊന്നും തന്നെ പറയുന്നില്ല.

കലീനതയും വീര്യവും കളിയാടുന്ന ഈ വാക്കുകളോടെ പൃഥാഭായി തൽക്ഷണം സ്വഭവനത്തിലേയ്ക്കു മടങ്ങുകയായി. ക്രമാധികം ലജ്ജിതനായ രാജകുമാരനാകട്ടെ, തുകാരാമന്റെ പ്രത്യേക സഹായത്തോടെ അവളെ ഏതുവിധത്തലും വശീകരിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു മനസ്സിൽ കരുതി ആ പ്രൗഢാജ്ഞയുടെ ഗതി വേഗത്തിനിടയിലും അവളുടെ സൗന്ദര്യത്തിന്റെ അഭിനവകനായി അശ്വരോഹണാചെയ്തു മറയുകയാണു് അടുത്തു നടന്നതു്.

അദ്ധ്യായം ൧൪

പാർവ്വതീദ്രുപന്റെ രാജധാനിയിൽ അഭൂതപൂർവ്വമായ
ഘോരത്തോടെ ഒരു ഡർബാർ നടന്നു. ദ്രുപശാസനം
അനുസരിച്ച നഗരിയിലെ പ്രധാന ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും
സചിവന്മാരും കാര്യലോചനാസഭയിലെ അംഗ
ങ്ങളും സന്നിഹിതരായിരിക്കുന്നു. ഹാളിന്റെ ഒരു വശ
ത്തു് രാജകുമാരോപതമായ വേഷാഡംബരത്തോടെ സ്ഥി
തിചെയ്യുന്നതു ബന്ധുർ കുടുംബാംഗങ്ങളായ രാജപുത്രന്മാരും
വവിരന്മാർ ആയിരുന്നു ഇവരിൽമുഖ്യമായ ഉഭയന്റെ
മുഖം അപൂർവ്വമായ വീര്യപരാക്രമങ്ങൾക്കു വിളനിലമായി
കാണപ്പെടുന്നു. എന്തോ ഗൗരവമേറിയ ഒരു കാര്യത്തെ
പ്പറ്റി ആലോചിച്ചു തീർച്ചചെയ്യുന്നതിനുള്ള ഒരുസമ്മേ
ളനമാകയാൽ ഭീർഘമായ ആലോചനയുടെയും ദ്രുപ
നിശ്ചയത്തിന്റെയും സൂചകങ്ങളായ നോട്ടങ്ങൾകൊണ്ടു്
സഭസ്യരുടെ നയനങ്ങൾ പ്രത്യേകം ഗൗരവാഹമങ്ങളായി
ഭവിക്കുന്നു. സഭസ്യരുടെ ഇരിപ്പിടങ്ങളിൽനിന്നു അല്പം
അകലെയാടി പുത്രിരാജദൂതനും ഒരു പ്രത്യേകപീഠം
തയ്യാർചെയ്തു കാണപ്പെടുന്നു.

അപ്പനേരം കഴിഞ്ഞതോടുകൂടി രാജാപാർവ്വതീദ്രുപദൂതനും ഹാളിനുള്ളിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു. രാജാവു
സിംഹാസനസ്ഥനായതു്, ആ സഭസ്യനിബിഡിതവും
അതേവരെ കളകളായിതവും ആയിരുന്ന രംഗത്തെ നി
ശ്ലേഷം നിശ്ചലമാക്കി. കാര്യപരിപാടി മുറയ്ക്കു ആരം
ഭിക്കുന്നതിനു നഗ്യാധിപൻ അനന്തരം, അനുഗ്രഹിച്ചു
കൊണ്ടു ഒരു ചെറു പ്രസംഗം ചെയ്തു,
വിശ്വസ്തരായ സഭസ്യരേ,

“നാം ഇപ്പോൾ ഇവിടെ കൂടിയിരിക്കുന്നത് എത്രയും ഗൗരവമുള്ള ഒരു കാര്യത്തെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുന്നതിനാണ് എന്നു നിങ്ങളോടു പ്രത്യേകിച്ചു പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതായിട്ടില്ലല്ലോ. എന്നാൽ അതിനെക്കാൾ പ്രാധാന്യമുള്ള ഒരു കൃത്യമാണ് ഞാൻ ആദ്യമായി നിവ്ഹിക്കുവാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. അടുത്തകാലത്തു നയപാലഭൂപന്റെ പുത്രിയുടെ സ്വയംവരത്തിൽ ഭാഗഭാക്കകളാകാൻ തിരിച്ചു ആ വിശിഷ്ടകന്യകയുടെ പാണിഗ്രഹണം കഴിഞ്ഞു എത്തിയിരിക്കുന്ന അളകൻ നമ്മുടെ നിസ്തുലമായ അഭിമാനം പലത്തിയിരിക്കുന്നു. നമ്മുടെ ഐശ്വര്യസമൃദ്ധമായ ഈ നഗരം ശത്രുക്കളുടെ ആക്രമണത്തിനു വിഷയിഭവിച്ച ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ രാജകുടുംബം രക്ഷിച്ച പരാക്രമശാലികളായ ബനഹർ സഭാമന്ദിരങ്ങളുടെ പുത്രന്മാരും തുല്യപരാക്രമം കൊണ്ടു ലോകത്തെ റിസ്കുയിപ്പിച്ചതിൽ നാം അത്യന്തം സന്തോഷിക്കുകയും അവരുടെ വിരോധിതമായ സഹായ സഹകരണങ്ങൾ നമുക്കും നമ്മുടെ നഗരത്തിനും ഏതൊരു ആപൽപ്പട്ടത്തിലും ലഭിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആ കുമാരന്മാരെ നാം ഹൃദയപൂർവ്വം അഭിനന്ദിക്കുന്നു.”

ഉടൻതന്നെ സഭസ്യജിത് സകലരുടെയും ബഹുമതിക്കു പാത്രീഭവിക്കുന്ന ഒരു വിചിത്രപുരുഷൻ എഴുന്നേറ്റു ഇപ്രകാരം പ്രസംഗിക്കുകയുണ്ടായി:—

“ഭൂപരിപാലനത്തിൽ അതുല ശ്രദ്ധാപാനായ അല്ലയോ രാജരത്നമേ,

സഭസ്യരുടെ പ്രതിനിധിയെന്ന നിലയിൽ അല്പ ചിലതു പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളുവാൻ തൃക്കണ്കനം അതാലും. അവിടുന്ന് ഈ ഗൗരവമേറിയ സന്ദർഭത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചതുപോലെ ഇത്ര ഉചിതമായ ഒരു അഭിനന്ദനം ചേരേ ഉണ്ടാകുമെന്നില്ല. പരാക്രമശാലികളായ ബനഹർ കുമാര

നമാരുടെ വിശ്വശക്തികളിൽ അവിടുത്തേക്കുവേണ്ടുപോലെ വിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നില്ല എന്നും ഈയുള്ളവർക്കു ഒരു സംശയം തോന്നിയിരുന്നു. അതിനാൽ മാത്രമല്ല, കമാരന്മാരുടെ സ്വയംവരയുലയാത്രയെ അവിടുന്ന് ആദ്യമായി തടഞ്ഞത്? എന്നാൽ സർവ്വകർമ്മങ്ങൾക്കും ഈയുള്ളവനെ മുകനാക്കിയില്ല. ബനഹർ കമാരന്മാരെ കന്യാസപീകരണത്തിന്നു മുന്നിട്ടു നിന്നു പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചതു ഞാൻ മാത്രമായിരുന്നു. എന്നാൽ ആ പ്രോത്സാഹനം അവിടുന്ന് അംഗീകരിച്ചു വേണ്ട സേനയോടെ കമാരന്മാരെ യാത്രയാക്കിയതിനാലാണു വിജയം അവർക്കു നിഷ്പ്രയാസം ലഭിക്കുവാൻ ഇടയായത്. ഇക്കാഴ്ചയിൽ അവരോടൊന്നുപോലെ തന്നെ ഞാൻ തിരുമനസ്സിനെയും അഭിനയിച്ചുകൊള്ളുന്നു.”

സന്തുഷ്ടനായ രാജാവു പത്നീസഹോദരനായ ഈ പ്രാസംഗികന്റെ വാദോക്തനായി നിമിത്തം അത്യന്തം കൃതാർത്ഥനായി എങ്കിലും അന്നത്തെ രാജ്യകാര്യ സ്ഥിതികളുടെ ഗൗരവം പ്രേരിപ്പിക്കുകയാൽ അനന്തരകരണീയത്തെപ്പറ്റി ഇക്കാരണ സംസാരിച്ചു.

“നമ്മുടെ അഭിമാനരക്ഷണം നടത്തിയ ഈ യുവവീരന്മാർ സത്രജം കേൾക്കട്ടെ. മഹോബാനഗരി ഇപ്പോൾ പ്രതാപശാലികളായ ചിലരാജാക്കന്മാരുടെകരുതിക്കൂട്ടിയ ഉദ്യമങ്ങൾ നിമിത്തം ഇത്ര വിഹ്വലമാകാറായിരിക്കുന്നു. നയപാലഭൂപന്റെ പുത്രിയെ വിവാഹം കഴിക്കുവാൻ സർവ്വാ യോഗ്യനായ അളകൻ ഏതോ നീചവംശത്തിൽ പെട്ടയാളാണെന്നു” ആ രാജാവിനെ ആരോ അറിയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇക്കാരണത്താൽ ആ രാജാവു ലജ്ജിതനായി മഹോബയോടു പകവീട്ടുന്നതിന്നു വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ നടത്തുന്നുവെന്നു കേൾക്കുന്നു. ഈ ഘട്ടത്തിൽതന്നെ, ഡൽഹി നാഥന്റെ പ്രതിനിധിയെന്ന നിലയിൽ ഇവിടെ എത്തി

യിരിക്കുന്ന ഭൂതനെ നിഷേധിക്കു അറിയാമല്ലോ. ഡൽഹി രാജാവ് യുദ്ധത്തിന്നു ഒരുങ്ങാതെയിരിക്കുന്നതിന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭൂതനും നാമു തമ്മിൽ കാര്യങ്ങൾ വേണ്ട പോലെ ആലോചിച്ചു ഉറച്ചിരിക്കുന്നു.

“ഇങ്ങനെ നാമും വിഖ്യാതനായ പൃഥ്വീരാജശ്രേഷ്ഠനും തമ്മിൽ നടക്കുവാൻ പോകുന്ന സമാധാന ഉടമ്പടിയെ സുസ്ഥിരമാക്കുന്നതിന്നു നാം ചില സംഭാവനകളോ പാരിതോഷികങ്ങളോ കൊടുത്തു യജ്ഞുവാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവ നമ്മുടെ വകതന്നെയാണെങ്കിലും മറ്റു ചിലരുടെ കൈവശാവകാശത്തിലാണു സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നതു്. ഞാൻ പറയുന്നതു നിങ്ങളോടും തെറ്റാതെ അറിയിച്ചു എന്തു വിശ്വസിക്കുന്നു. മഹോദ്ധയിലെ വളമാല്യവും അളകനും ഉദയനും സമ്മാനമായി ഈ രാജാവികാരത്തിൽനിന്നു കൊടുക്കപ്പെട്ട അശ്വങ്ങളും ഞ്ഞു ഈ പാരിതോഷികങ്ങൾ. ഇതൊക്കെ ഞാൻ നിവ്വഹിക്കാമെന്നുവെച്ചതു യാതൊരുവക ഭീരുത്വത്താലും അല്ല എന്നു അറിയിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. എന്നാൽ സമരസന്നദ്ധനായ നയപാലഭൂപനോടും, ഈ പാരിതോഷികങ്ങൾനൽകി സമാധാനം സ്ഥാപിക്കാത്തപക്ഷം പൃഥ്വീരാജനോടും ഒരേ അവസരത്തിൽ പടവെട്ടുക എന്നതു നമ്മുടെ സൈന്യത്തിന്നും അത്യന്തം ക്ലേശകരമായിട്ടുള്ളതാണു്. അതിനാൽ ഞാൻ കണ്ടുപിടിച്ച ഈ സമാധാനത്തിലേക്കുള്ള ലളിതമാർഗ്ഗം നിങ്ങൾ എല്ലാപേരും അംഗീകരിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.”

ഈ രാജനിർദ്ദേശത്തിന്നു് എന്തെങ്കിലും മറുപടി കൊടുക്കേണ്ടതാണു് എന്നുപോലും കരുതാതെ അളകൻ തൽക്ഷണം ആ രംഗം വിട്ടുവാൻ :കൊതിച്ചു. എന്നാൽ അയാളുടെ ഭ്രാന്താവായ ഉദയൻ സഹജമായ അന്തശക്തി

പ്രകടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു സ്വപിാത്തിൽനിന്നു എഴുന്നേറ്റു രാജസഭസ്സിനെ അഭിമുഖീകരിച്ചു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

അത്യന്തമധുരമായ തിരുമേനി, അവിടുന്ന് അരുളിച്ചെയ്തതിൽ, ആദ്യമായി ഞങ്ങളെപ്പറ്റിനടത്തിയപ്രശംസയ്ക്കു ഞങ്ങൾ തീരെ അർഹപ്പെട്ട അവിടുത്തെ നഗരിയുടെ കീഴ്വഴിയേ ഓടുകൊണ്ടുമാത്രമാണുഞങ്ങൾക്കു സ്വയം വരും സമ്പന്നിച്ചാണെന്നില്ല, ചെറുതായി അവിടു നടന്ന സമരത്തിൽ വിജയംനേടുവാൻ സാധിച്ചതു്. അല്ലാതെ, ഞങ്ങളുടെ സാമർത്ഥ്യംകൊണ്ടല്ല എന്നു സമ്മതിച്ചുകൊള്ളുന്നു. ഈ വിജയത്തിങ്കൽ അവിടുന്ന് പ്രകടിപ്പിച്ച അഭിനന്ദനത്തിന്നു ഞങ്ങൾ എന്നെന്നേക്കുമുള്ളതാർത്ഥരായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ രണ്ടാമതായി നഗരിയെ സംബന്ധിച്ച ഒരു പ്രധാന സംഗതി പ്രസ്താവിക്കുകയുണ്ടായല്ലോ പരാക്രമശാലിയായ പൃഥ്വീരാജനോടു് അവിടുന്ന് സന്ധിച്ചെയ്യാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെന്നും ആ സന്ധിയെ ബലപ്പെടുത്തുന്നതിന്നു ചില പാരിതോഷികങ്ങൾ നൽകുവാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നും, ഇതിൽ രണ്ടാമത്തെ വ്യവസ്ഥ അംഗീകരിക്കുന്നതിൽ ഞങ്ങൾക്കു ലേശംപോലും അഭിപ്രായവ്യത്യാസമില്ല. എന്നാൽകാന്യകബ്ജമഹീപതിയുടെ സാമന്തനായ അവിടുന്ന്, ആ മഹാപ്രതാപശാലിയുടെ കഠിനവൈരിയായ പൃഥ്വീരാജനുമായി സന്ധിച്ചെയ്യുന്നതു് വിഹിതമാണോ എന്നു ഞങ്ങൾ സംശയിക്കുന്നു. അഥവാ, നയപാലഭൂപൻ യുദ്ധത്തിന്നുതന്നെ ഒരുങ്ങട്ടെ. ആ യുദ്ധം അത്ര ഗൗരവമുള്ളതായി ഗണിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല. നയപാലഭൂപൻ സ്വമരണമുതലായൊരു എന്തു നഷ്ടത്തിൽതന്നെ പൃഥ്വീരാജനും മഹോബയിൽ എതിരാക്രമണം നടത്തിയാൽ ഈ നഗരി വിഷമിച്ചുപോകും എന്നു് അവിടുന്ന് പറയുന്നു. എന്നാൽ മഹോബാ ഒരു സാമന്തരാജ്യമാണല്ലോ.

ആപ്ലോലങ്ങളിൽ നമ്മെ സഹായിക്കുവാനാണ് അധീശനാകു നാം കീഴടങ്ങുന്നത് കാന്യകബ്ജ മഹീപതി ഇവർക്കെന്തെ വിഷമങ്ങളെപ്പറ്റി അറിഞ്ഞിരിക്കുകയില്ല. അദ്ദേഹത്തെ വിവരം അറിയിക്കേണ്ടതു നമ്മുടെ ചുമതലയല്ലേ? തീർച്ചയായും അദ്ദേഹം മഹോബയെ സഹായിക്കാതിരിക്കുകയില്ല. നേരെമറിച്ചു താല്ക്കാലികമായ ഒരു സമാധാനത്തിനുവേണ്ടി ഡൽഹീനായകനോടു നാം സന്ധിചെയ്യുന്നപക്ഷം ആ നൂറു ഒരു വക നേരുകേടായിത്തീരുകയുണ്ടായെന്നും. അവിടുന്നു ജയചന്ദ്രമഹാരാജിനെ അധീശനായി അംഗീകരിച്ചിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്ക് അദ്ദേഹം അറിയാതെ അന്യമഹീപാലന്മാരുമായി യാതൊരു ബന്ധവും പാടില്ലതന്നെ. അഥവാ, അപ്രകാരം കാന്യകബ്ജാധിപത്യം അങ്ങു കൈവെടിയുന്നപക്ഷം, ഞങ്ങൾ ഇതാ ഇഷ്ടം സപതന്ത്രമാണ് അങ്ങു ഞങ്ങൾക്കായി ഒരിക്കൽ സമ്മാനദാനം എന്ന നിലയിൽ നല്ലിയ യാതൊരുവസ്തുവും ഞങ്ങൾ തിരിയെത്തരുവാൻ ബാധ്യസ്ഥരല്ല. വളമാല്യമാകട്ടെ, അശപങ്ങളാകട്ടെ, ഞങ്ങളുടെ വകയായിപ്പോയി. അവ അവിടുന്നുവീണ്ടുംചോദിക്കുന്നതു ലോകന്യായത്തിനു വിരുദ്ധമാണ്. ഈ ഗൗരവമേറിയ സന്ദർഭത്തിൽ അങ്ങു ലേശംപോലും ഭീഷതപം പ്രകടിപ്പിക്കാതെ ഡൽഹീനാഥന്റെ ഭൃതനെ യാത്രയാക്കണമെന്നാണ് ഞങ്ങളുടെ അഭ്യർത്ഥന. മഹോബായ്ക്കുതിരായി ഉണ്ടാകുന്ന ഏതാക്രമണവും എതിർത്തു നിൽക്കുവാൻ ഇതാ ഞങ്ങൾ സന്നദ്ധരായിരിക്കുന്നു. പൃഥമപീരാജനമായുള്ള സന്ധി കാന്യകബ്ജമഹീപതിയുടെ അനുവാദത്തോടുകൂടി മാത്രമായിരിക്കണം എന്നാണ് ഞങ്ങൾക്കു തോന്നുന്നത്. ശേഷം അവിടത്തെ യുക്തംപോലെ."

സുഖീഭാവമായ ഈ പ്രസംഗം ആ ഗൗരവമേറിയ സഭയിൽ അന്ത്യാശ്ചക്രമായ വാധം നിശ്ചലമാക്കി.

രാജധിതത്തിന്നു വിപരീതമായി എന്നു മാത്രമല്ല, പ്രതാപശാലിയായ നഗരീനാഥനോടു് അവജ്ഞാപൂർവ്വമായി ഇത്രത്തോളം ഐശ്വര്യത്തിൽ സംസാരിക്കുന്നതിനു് ഉദയൻ മതിന്നുതകണ്ടു് അയാൾക്കു് എന്തു ശിക്ഷയാണാവോ രാജാവു കല്പിക്കാൻപോകുന്നതു് എന്നു വിചാരിച്ചു് സദസ്സർ സംഭ്രാന്തചിത്തരായി.

പരമർത്രിഭൂപനാകട്ടെ, ഉദയന്റെ പ്രസംഗം ആദ്യത്തം ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം ശ്രവിച്ചു. പ്രതിവാചകൻ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം, വികാരതരളിതമാകുന്നതു് ആർക്കുമേ കാണാമായിരുന്നു. രാജാവിന്റെ അഭിനന്ദനത്തെപ്പറ്റി ഉദയൻ പ്രസ്താവിച്ചപ്പോൾ പരമർത്രിയുടെ നേത്രങ്ങൾ വികസിച്ചതായി അദ്ദേഹം ഉദസ്മിതരായി. എന്നാൽ ആ ഭൂപൻ ജയചന്ദ്രന്റെ സാമന്തനാണെന്നും, പൃഥ്വീരാജനോടുള്ള സഖ്യം രാജദ്രോഹസമ്മമാണെന്നും ഉദയന്റെ അഭിപ്രായം പ്രകാശിച്ചപ്പോൾ രാജാവിന്റെ നയനങ്ങളിൽ കാലുഷ്യവും വദനത്തിൽ അമർഷവും പ്രത്യക്ഷമായി. ആരെല്ലാം മഹോബയെ എതിർത്താലും തങ്ങൾ ശക്തിപൂർവ്വം ആ അഭ്യർത്ഥനകളെ പരാജിതരാക്കുമെന്നു് ഉദയൻ ശക്തിപൂർവ്വം പ്രതിജ്ഞചെയ്തതിന്മേൽ രാജാവു കഠിനമായ പക്ഷരസംപ്രകടിപ്പിച്ചു. ആ വീര്യവാവിന്റെ പ്രസംഗം അവസാനിക്കാതെ താമസം; ആലോചനാശൂന്യനും, വികാരഭരിതനാ ആയ ആ നഗരീനാഥൻ ചെട്ടെന്നു സിംഹാസനത്തിൽനിന്നു ചാടിയെണീർന്നു് പ്രത്യക്ഷരും കോപംസംതൃപ്തനുമായ സ്വരത്തിൽ ഇങ്ങനെ ആജ്ഞാപനം ചെയ്തു:—

“നാം നമ്മുടെ നഗരീസംസ്ഥാനത്തു നിന്നും ഇക്കണണാ ഇതു് അഹങ്കാരിയായ ഉദയനെയും അയാളുടെ സകല ബന്ധുക്കളേയും ഇതാ നിഷ്കാസനം ചെയ്യുന്നു. അവർക്കു നമ്മുടെ കാരുണ്യത്തിന്നു യാതൊരു അർഹതയും ഇല്ല.

ഇനി ഒരു അവസരത്തിലേകിലും അവർ—അവരെന്നു നാം പറയുന്നില്ല,—ഈ ഉദയനും അവന്റെ സഹോദരനും മഹോബാനഗരിയിൽ എത്തുകയോ എന്തെങ്കിലും ഏതെങ്കിലും സുഖാനുഭവങ്ങളിൽ ഏല്പെട്ടുകയോ ചെയ്യാൻ പാടുള്ളതല്ല. നമ്മുടെ ഹിതത്തിനു വിചരീതമായി ഈ രണ്ടു ധിക്കാരികളിൽ ആരെങ്കിലും ജനങ്ങൾ വല്ല വിധത്തിലും സഹായിക്കുന്നതായി നാം അറിയുന്നപക്ഷം ആ ബുദ്ധിശൂന്യന്മാർ നമ്മുടെ കഠിനമായ ശിക്ഷയ്ക്കു പാത്രീഭവിക്കുന്നതാണെന്നും മനസ്സിലാക്കിക്കൊള്ളട്ടെ.”

രാജാവിന്റെ ഈ ആജ്ഞാപനത്തോടുകൂടി ആ സദസ്സു കേവലം നിശ്ശബ്ദമായി.

അദ്ധ്യായം ൧൫.

പുരമർദ്ദിഭൂപൻ കോപകലുഷിതനായി പുറപ്പെട്ട വിച്ച ബഹിഷ്കരണാജ്ഞ കേട്ടതോടുകൂടി അളകനും ഉദയനും ഉണ്ടായ കണ്ഠിതം അനല്പമായിരുന്നു. എന്നാൽ സ്വാഭാവികമായ രജപുത്രവീര്യത്താൽ പ്രേരിതരായ ആ സഹോദരന്മാർ ഇരുവരും പെട്ടെന്നു സ്വസ്ഥാനം വിട്ടു എഴുന്നേറ്റു രാജാവിനോടു ഗൌരവഭേരിയ ഈ ഘട്ടത്തിൽ അല്പം ചില പ്രത്യേക കാര്യങ്ങൾ അറിയിക്കുവാനുണ്ടെന്നും ആയതിലേയ്ക്ക് അനുവാദം ലഭിക്കണമെന്നും അദ്ദേഹൻ അപേക്ഷിച്ചു രാജാനുമതിപ്രകാരം ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

“ബഹുമാന്യനായ തിരുമേനി, ഞങ്ങളുടെ പിതാവിനെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സോദരന്മാരേയും അങ്ങു ഒരു കാലത്തു വേണ്ടപ്പോലെ ബഹുമാനിച്ചു. എന്നാൽ ആ

ബഹുമതി ഇത്ര കലശലായ ഒരു കോപാട്ടഹാസം ഞങ്ങളു നഭവിക്കുന്നതിനു മാത്രമായിട്ടാണ് കലാശിച്ചതു് എന്നു വരുന്നതു സങ്കടകരമാണു്. ഞങ്ങൾ അവിടത്തെ നഗരീയുടെ രക്ഷയുദ്ദേശിച്ചതന്നേയാണു് ഏതൊരു യുദ്ധ രംഗത്തിലും എത്തിക്കൊള്ളാമെന്നു് ഈ സദസ്സുചുവകെ ഏറ്റു പറഞ്ഞതു്. എന്നാൽ ഞങ്ങളുടെ ആ ഉദ്ദേശ ശ്രദ്ധിയെ അങ്ങു കൈക്കൊള്ളിന്നില്ല. ഈ സ്ഥിതിക്കു ഞങ്ങൾക്കു മറ്റൊന്നുംതന്നെ പറയാനില്ല. അങ്ങു് ഒരുവ സന്തതിൽ ഞങ്ങൾക്കു സമ്മാനിച്ച രണ്ടു് അശപങ്ങളും രാജ്ഞിയുടെ ഉദാരസംഭുപനയായവ്ജമാല്യവും ഞങ്ങൾ ഉടൻ കൊടുത്തയച്ചശേഷം നഗരിവാട്ടുകൊള്ളാം എന്നു് അറിയിച്ചുകൊള്ളട്ടെ”

രക്ഷകോപത്തിനു പ്രചണ്ഡനൃത്തരംഗമായിരുന്ന രാജവദനം ഈ അപേക്ഷ കൈക്കൊള്ളുന്നുണ്ടോ ഇല്ലയോ എന്നറിവാൻപോലും നില്ക്കാതെ സഭോദാരന്മാർ ഇരുവരും തൽക്ഷണം ധാർവിട്ടു് ഇറങ്ങി. അവർ നേരെ തിരിച്ചതു സ്വന്തം വേന അിലേയ്ക്കായിരുന്നു. അവിടെ എത്തി രാജസദസ്സിൽവെച്ചു തങ്ങൾക്കു സാഭവിച്ച അഭിമാനനഷ്ടത്തെപ്പറ്റി അവരുടെ മാതാവിനെ അറിയിച്ചു. ആ മനസ്സിലൂടെ പ്രത്യേകരക്ഷയിൽ സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന വ്ജമാല്യം ഉടൻതന്നെ ആ സ്ത്രീ സ്വപത്രന്മാരെ ഏല്പിച്ചു. വ്ജമാല്യപുമായി അവർ അനന്തരം സമീപിച്ചതു രാജ്ഞിയെ ആയിരുന്നു.

ഭരരാജ് വീരനും ആ രണപരാക്രമശാലിയുടെസഭോദാരന്മാരും ഒരു ഘട്ടത്തിൽ ദയോബാനഗരിയേയും ആ നഗരീയുടെ അധീശരേയും അഭിമാനഹാനി നേരിടാതെ രക്ഷിച്ചതിനാൽ അത്യന്തം കൃതാർത്ഥമായ മല്ലനാഭവി, ബനഹർകുമാരന്മാരെ പുത്രന്മാക്കൊപ്പം വാത്സല്യത്തോടു കൈകുതിവരികയായിരുന്നു. സോഭനായ തുകാരാമൻറ

പുതി പുമാഭായിയെ ഉദയകുമാരനെക്കൊണ്ടു വിവാഹിതയാക്കണമെന്നുപോലും രാജ്ഞിക്കുദ്ദേശമുണ്ടു് അളകുൻറ വിവാഹം കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു് അടുത്തതായി ആ മംഗളകർമ്മനിവഹണത്തിൽ ഏല്പിക്കേണ്ടയാൾ ഉദയനാണെന്നും രാജ്ഞിക്കു് അറിയാം. പരാക്രാമലികളായ ആ രണ്ടു യുവാക്കുമാരേയും യാതൊരു കാര്യം പ്രമാണിച്ചു മഹോബയിൽനിന്നു മാറിപ്പോകുവാൻ ഇടയാക്കരുതെന്നും രാജ്ഞി കരുതിയിരുന്നു.

എന്നാൽ ഗൌരവമേറിയ പരിതസ്ഥിതികൾമൂലം ആ വിശാലമനസ്സു അത്യന്തം അസ്വസ്തുയാചി. പുതമി രാജനും, നന്ദപാലഭൂപനും ഏകോപിച്ചു ഭരണമേറ്റതു മഹോബയെ ആക്രമിക്കുന്നപക്ഷം വലുതായ ഒരു യുദ്ധം നേരിട്ടേയ്ക്കാം. ആ അത്യാപത്തിൽ നിന്നു രക്ഷനേരിടുന്നതിന്നു തക്ക സൈന്യശക്തി മഹോബയ്ക്കു് ഇല്ലതാനും. ഈ നിലയിൽ സഹോദരനായ തുകാരാമൻറ പ്രത്യേക നിർദ്ദേശം അനുസരിച്ചു പുതമിരാജനോടു സന്ധിചെയ്തുവാൻ രാജാവുദ്ദേശിക്കുന്ന വിവരം രാജ്ഞിക്കും അറിവുകിട്ടി. എന്നാൽ ഈ സന്ധിയുടെ ഉറപ്പിന്നുവേണ്ടി പുതമി രാജൻ മഹോബയിലെ വളമാല്യവും അളകോദാനന്ദന്റെ ശാപങ്ങളും ആവശ്യപ്പെടുമെന്നു ആ രാജ്ഞി സ്വപ്നത്തിൽപോലും കരുതിയില്ല. ഡൽഹീനാഥഭട്ടൻ ഈ വക സാധനങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നോ എന്നുപോലും രാജ്ഞിക്കു അറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. അതിനാൽ രജപത്രകുമാരന്മാരുടെ ബഹിഷ്കരണത്തിന്നു ഇടയാക്കിയ പരിതസ്ഥിതികളെപ്പറ്റി രാജ്ഞിക്കു അറിവാൻസാധിച്ചതു് അഭിമാനനാശികളായ കുമാരന്മാരെ കണ്ടപ്പോൾ മാത്രമായിരുന്നു. വളരെയൊക്കെ ശ്രമിച്ചു ഒരുവിധം സാന്ത്വനപ്പെടുത്തി രാജശാസനം പിൻവലിക്കുന്നതിന്നു രാജ്ഞിതന്നെ ഉത്തരാവിനോടു തെരുതെരണഭൃതമിച്ചുവെങ്കിലും ആയതു്

കേവലം വിഹലീ ഭവിക്കുകയാണു് ചെയ്തതു്. അതിനാൽ, തൽക്കാലം ആ ഉദാരശീല, വിധി കീഴടങ്ങുക തന്നെയായു്. രാജ്ഞിയുടെ അപേക്ഷയനുസരിച്ചു പരമർദ്ദിഭൂപൻ ശാന്തചിത്തനാകുമ്പോൾ തിരിയെ വിളിക്കുമെന്നും അപ്പോൾ എത്തിക്കൊള്ളാമെങ്കിൽ മാത്രം താൻ യാത്രയ്ക്കു് അനുവാദം കൊടുക്കുന്നുവെന്നും ആ ദേവി അളകനേയും ഉദയനേയും അറിയിച്ചു മാത്രമല്ലും ആദരബഹുമാനങ്ങളോടെ കരുതിപ്പോരുന്ന മല്ലനാദേവിയുടെ ആവശ്യം അനുസരിച്ചു എത്ര കടുതായ ആപത്തിലും തങ്ങളാൽ കഴിവുള്ള സഹായം ചെയ്യാൻ എത്തിക്കൊള്ളാം എന്നുള്ള പ്രതിജ്ഞയിന്മേൽ ഈ വിദേശീയ്യവവീരന്മാരും അവരുടെ ബന്ധുക്കളും തൽക്ഷണം രാജ്ഞിയുടെ കൊട്ടാരം വിട്ടു.

ഇപ്രകാരം അളകനും ഉദയനും ബന്ധുക്കളും രാജധാനി വിട്ടുപോകുവാൻ നിർബന്ധിതരായ ശോകവാർത്ത തൽക്ഷണം മധോബാ നഗരിയിലെങ്ങും പരന്നു. ജനസഞ്ചയം ഈ വിചിത്രവാർത്ത കേട്ടു അത്യന്തം അതൃപ്തപരവശരായി. അവർ ഏകോപിച്ചു രാജസ്ഥാനത്തേക്കു തങ്ങളുടെ അതിരറ്റ വ്യസനം കാണിച്ചു രണ്ടുപത്രകമാർമ്മാരെപ്പറ്റിയുള്ള കഠിനശാസനം പിൻവലിക്കേണ്ടതാണെന്നു അഭ്യർത്ഥിച്ചു. തന്റെ അഭിപ്രായം അനുസരിച്ചു ചുമ്മീരാജനു സമ്മാനമായി കൊടുത്തയക്കു പാൻ രത്നാഭരണവും സമരാശപങ്ങളും രജപത്രയവാക്കന്മാരിൽ നിന്നു ലഭിക്കുകയുണ്ടായതോടുകൂടി രാജാവിന്റെ കോപം ഒരുവിധം തണുത്തിരുന്നു. അദ്ദേഹം, തന്റെ ശാസനം പിൻവലിക്കാൻ പോലും തയ്യാറായി എങ്കിലും തങ്ങളുടെ മഹനീയസേവനം രാജ്ഞി ആവശ്യപ്പെടുന്ന ആപൽപ്പൂണ്ണമായ ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ മാത്രമല്ലാതെ ആനഗരിയിൽ തങ്ങൾ അരനിമിഷം പോലും കഴിച്ചുകൂടുകയില്ലെന്ന ദൃഢപ്രതത്തിൽ കമാർന്മാർ ഉദ്ദിഷ്ടയാത്രയ്ക്കു തന്നെ സന്നദ്ധരായി.

അളകനും ഉദയനും ബന്ധുക്കളും രാജധാനിവിട്ടുപോകാനുള്ള സന്ദർഭം അടുത്തു. മയോബയിലെ ജനങ്ങൾ ആസകലം ഈ യുവവീരന്മാരുടെ ആകർഷകമായ വിരഹത്തിൽ അത്യന്തം ശോകസന്തപ്തരായി. പരമർദ്ദിഭൂഷാന്റെ സാഹസശീല പ്രേരിതമായ ആജ്ഞാപനത്തിന്റെ ഗൗരവമേറിയ അനന്തരഫലത്തെപ്പറ്റി ആ ജനസമൂഹം വീണ്ടും വീണ്ടും ചിന്തിച്ചു. കുമാരന്മാരെ പിൻതിരിപ്പിക്കാൻ അവർ ചെയ്ത ശ്രമമെല്ലാം വിഫലമായതിന്മേൽ ചിലർ നിരാശരായി. എങ്കിലും ഈ മയോബാ ബന്ധുക്കളുടെ യാത്രയയപ്പിന് അവര സന്നിഹിതരാകാതിരുന്നില്ല. അളകനും ഉദയനും പുതിയ രണ്ടുപേരിൽ കയറി, സ്രീജനങ്ങൾ സ്ഥിതിചെയ്ത പല്ലക്കിനു അകമ്പടി എന്ന വിധത്തിൽ കുതിരകളെ മനഃമനം നടത്തി. ഇങ്ങനെ, രജപുത്രശ്രേഷ്ഠനായ ദശരാജ് വീരൻ ഒരു കാലത്തു പ്രവേശനത്തിനു വളരെ കൊതിച്ച ഒരു നഗരി ഉപേക്ഷിച്ചു ആ രണനിപുണന്റെ പുത്രന്മാർ കോട്ടവാതിലും കടന്നു വെളിച്ചിലേക്കിറങ്ങി.

മയോബാ നാഥന്റെ ബുദ്ധിശൂന്യമായ കോപപ്രകടനമൂലം ആകർഷകമായി അളകനും ഉദയനും മറ്റു സയോദരന്മാരും രാജധാനിവിട്ടു പോകുന്നുവെന്നു വർത്തമാനം, നേരത്തേതന്നെ ശീഷ്പ്രാകാരപാലകനായി നിയമിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന മാൽഖാൻ എന്ന യുവാവും അറിഞ്ഞു. അയാൾ ഉടൻതന്നെ സോദരനായ സുൽഖാനും ഒരുമിച്ചു ഇവരുടെ യാത്രയിൽനിന്നു ആ സംഘത്തെ പിൻതിരിപ്പിക്കുന്നതിനു തപരിതമായി അശപയാനം ചെയ്തു സഹഗമിച്ചു. 'കൗഖലം' എന്ന് സ്ഥലത്തുവെച്ച് അളകാദികളെ കാണുന്നതിനു സാധിച്ചുവെങ്കിലും വിഫലശ്രമമായി മാൽഖാനും സുൽഖാനും മടങ്ങേണ്ടിവരികയാണു ചെയ്തത്. രജപുത്രസംഘമാകട്ടെ, ജയചന്ദ്രഭൂപന്റെ നഗര

മായ കാന്യകബ്ജം പ്രാപിക്കുന്നതിനു യാത്ര തുടർന്നതേ യുള്ളു.

രജപത്രരാജകുമാരന്മാർ ഇപ്രകാരംകലഹിച്ച മഹോബാവിട്ടുവെങ്കിലും പൃഥമപീരാജസഖ്യം തനിക്കു ലഭിക്കുമല്ലോ എന്നു ഉദ്ദേശത്തിൽ രാജാപരമർദ്ദി സമാധാനം നേടി. വളമാല്യവും സമരാശപങ്ങളും ഭൂതനെ ഏല്പിക്കുവാൻ ഏതുമേ കാലതാമസം ഉണ്ടായില്ല. എന്നാൽ സ്വപ്രതാപം കാട്ടുന്നതിന്, കൊട്ടാരത്തിൽ ഏതാനുംനാൾ കൂടെ താമസിക്കേണ്ടതാണെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തിൽ പരമർദ്ദിഭൂപൻ ആ ഭൂതനെ മഹോബയിൽ ഒരു ഉത്സവാഘോഷത്തിന്നെന്നപോലെ ഏതാനുംനാൾകൂടെ പാപ്പിച്ചു. ഡൽഹീനാഥന്റെ പരിപൂർണ്ണമായ പ്രസാദം തന്നിൽ ഉണ്ടാകത്തക്കവിധത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ വശീകരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഭൂതനു രാജാവു വേണ്ടസമ്മാനങ്ങളും പ്രത്യേകിച്ചുനൽകി വളമാല്യം, സമരാശപങ്ങൾ എന്നിവ അയാളെ ഏല്പിച്ചു. ആഘോഷസമനപിതം ആ. അതിമിയെ യാത്രയാക്കി.

പൃഥമപീരാജഭൂതൻ മുറയ്ക്കു തിരിച്ചു. പത്തുമപ്പതു മൈൽദൂരം സഞ്ചരിച്ചതോടുകൂടി അയാൾക്രമാധികമായ ക്ഷീണിച്ചു. മാഗ്ഗമല്ലേ കാണപ്പെട്ട ഒരു ചെറുവനം തൽക്കാലംവിശ്രമരജ്ജം എന്നു കരുതി അയാൾ ആ കാട്ടിനുളളിൽ പ്രവേശിച്ചു. അതേവരെ, വിജനമായിരുന്ന ആ സ്ഥലത്തു അല്പം ഭൂതമായി. എന്നോ ശബ്ദഘോഷം കേട്ടു രാജഭൂതൻ തെല്ലൊന്നു അന്ധാളിച്ചു. സ്വ സ്വാമിയാലു രാജവർത്തന്റെ ശത്രുക്കളിൽ ആരുംതന്നെ അദ്ദേഹത്തിനോടപ്പോൾ യുദ്ധത്തിനു കോപ്പിട്ടിട്ടില്ലല്ലോ എന്നോത്തു ഭൂതൻ അല്പം മനസ്സമാധാനം നേടി. ആകാശത്തിൽ ചരകിരണൻ തീക്കനൽപോലെ രശ്മി വർഷിക്കുകയായിരുന്നതിനാൽ സാമാന്യേന, മനുഷ്യരും, വന്യജന്തുക്കൾപോലും

വിശ്വമം ഏല്ക്കുന്ന ആ വിചിത്രസന്ദർഭത്തിൽ അതാ അത്യാത്മം അസ്വസ്ഥമായ ഒരു സൈന്യം മുന്നോട്ടു കൂട്ടിക്കുന്നു. സൈന്യം ഏതൊരു രാജാവിന്റെ വകയെന്നോ, എന്തുദേശത്തോടെ തിരിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നോ അറിയാതെ ഭൂതൻ അല്പം ഉൽകണ്ഠയോടെ മുന്തിലേക്കു ഒന്നു നോക്കി. 'മല്ലനാഭോദയുടെ വജ്രമാല്യം! വജ്രമാല്യം!' 'പരമർത്ഥി ഭൂപന്റെ സമരാശ്വങ്ങൾ! സമരാശ്വങ്ങൾ!' 'ഉദയമഹാരാജാകീജേ' 'അളകമഹാരാജാ കീജേ' എന്നീ ഘോഷലാപനികളോടെ ആ സേനാംഗങ്ങൾ മുന്നോട്ടു അടുക്കുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ ഭൂതൻ സാമാന്യത്തിലധികം കഴങ്ങി. പരമർത്ഥിഭൂപൻ തന്നോടുകാണിച്ച സല്ലാഹസപീകരണാഭിപ്രായം വെറും കപടനാട്യങ്ങൾ മാത്രമായിരുന്നുവെന്നും, താൻ ഏല്പിച്ച സമ്മാനങ്ങൾ തിരിയെ അപഹരിച്ചുകൊണ്ടുപോരുന്നതിന്നു് അയാൾ സേനയെ അയച്ചിരിക്കുകയാണോ എന്നും ഭൂതൻ സംശയിച്ചു. ഉദയന്റെയും, അളകന്റെയും നാമധേയങ്ങൾ ജയഘോഷത്തോടെ ഉച്ചരിക്കപ്പെട്ടതു് ഈ സംശയത്തെ അടിസ്ഥാനരഹിതമാക്കി. പക്ഷേ, പരമർത്ഥിഭൂപനോടു ഡർബ്ബാർഹാളിൽ വച്ചു തന്നെ കലഹിച്ച ഉദയനും അളകനും തന്നെ ആ വജ്രമാല്യാഭിഷേകങ്ങളെ ബലാൽക്കാരമായി കൈക്കലാക്കുന്നതിനു തിരിച്ചുതായിരിക്കാം എന്നായി അയാളുടെ ശങ്ക.

താൻ ഏകാകിയല്ല എങ്കിലും, അത്യാവശ്യത്തിനു മാത്രം മഹോബയിൽനിന്നു അകമ്പടിയായി പോന്നിട്ടുള്ള മൂന്നാലു ആളുകളുമൊത്തു സാമാന്യം വലിയ ഒരു സൈന്യത്തെ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നതു തീർച്ചയായും ബുദ്ധിശൂന്യത തന്നെയെന്നു ഭൂതനുതോന്നി. അതിനാൽ അയാൾ വജ്രമാല്യം സൂക്ഷിക്കുന്നപരമാത്മം മുൻനിറുത്തി ആ സേനയുടെ നായകന്മാർക്കു മുന്തിൽ എഴുതി.

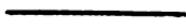
ആതതായികളുടെ നായകന്മാരായി രണ്ടുപേർ വിശിഷ്ടങ്ങളായ തുരഗങ്ങളിൽ കാണപ്പെട്ടു. ആപാദമൃഗം അവർ സമരരജ്ഞതിലേക്കുള്ള കവചങ്ങൾ ധരിച്ചിരുന്നു. ശിരസ്സും ബലവത്തായ ഉരുകുകൊണ്ടു നിമ്മിക്കപ്പെട്ടതായിരുന്നു. വെന്നുമാത്രമല്ല, കണ്ണിന്റെ ഭാഗം ഒഴിച്ചു മുഖത്തു മറ്റൊരു സ്ഥലത്തുതന്നെ വിടവുണ്ടായിരുന്നതുമാത്രമല്ല. ആൾ തിരിച്ചറിയാൻ സാധിക്കാത്തവിധം അളകനും ഉദയനും നിവഹിച്ച ഒരു ഉപായമായിരിക്കാം ഇതെന്നു ആ ഭീരു കരുതി. വേണ്ട സംഘബലമില്ലാത്ത താൻ ആ ബലിഷ്ഠന്മാരോടു യുദ്ധം ചെയ്യുവാൻ ഒരിക്കലും തയ്യാറില്ല എന്നു അയാൾ വിളിച്ചുപറയുന്നമാതിരിയിൽ ഭൂതൻ തന്റെ ക്ഷണം വെള്ളക്കൊടി ഉയർത്തി. സേനാനായകന്മാരിൽ ഒരാൾ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:—

“എടോ, താൻ പൃഥ്വീരാജന്റെ ഭക്തനായ ഭൂതനാണ്. ഇല്ലേ? തന്റെ തമ്പുരാനു വളുമാല്യത്തോടുള്ള മോഹം ആണു രാജാപരമർദ്ദിയെ ഈ ഘട്ടത്തിൽ ഭയപ്പെടുത്തുന്നതിനു കാരണം. ആട്ടെ. അതൊന്നും ഞങ്ങൾ ചോദിക്കുന്നില്ല. തന്റെ കൈവശം ഉള്ള ആ വിലയേറിയ രത്നാഭരണവും, പൃഥ്വീരാജസമ്മാനമെന്നനിലയിൽ കൊണ്ടുപോകുന്ന അശപങ്ങളും താമസം വീനാ, ഞങ്ങളെ ഏൽപ്പിച്ചു തന്റെ ജീവൻ രക്ഷിക്കുക. അല്ലാത്തപക്ഷം ഇക്കുറും തനിക്കു മരണമാണ്.”

ഭൂതൻ — പരാക്രമശാലികളായ അല്ലയോ, വീരനായകന്മാരേ, എന്റെ ജീവനെ രക്ഷിക്കണമെന്നുമാത്രമേ എനിക്കു ആഗ്രഹമുള്ളൂ. നിങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെട്ട രത്നമാലയും എന്റെ കൈവശം ഉണ്ട്. ആയത്ത് ഭവാനാകുതരുന്നതാണ് എനിക്കു യാതൊരു മടിയും ഇല്ല. എന്റെ ജീവനെ രക്ഷിക്കണം.

ഋതന്റെ വളരെ സമീപത്തായി അശ്വപത്തെ അടുപ്പിച്ച സേനാനായകന്മാരിൽ ഒരാൾ അയാളുടെ പാദാ വരണത്തിന്റെ അറ്റത്തു പുറകിലായി ഘടിപ്പിച്ചിരുന്ന മുളിമുളി ഒരു അയോധണ്യത്തെ ഉടൻതന്നെ ആ നിസ്സഹായന്റെ ഭേദമന്തു് ഉരക്കോടെ അഭിച്ഛാതരൂപത്തിൽ ചേർത്തു. ഈ പ്രഹരമേററതോടുകൂടി ഋതൻ പുറകോട്ടു മറിഞ്ഞുപോകയും ദയനീയമായ ക്രന്ദനത്തോടെ വളമാല്യവും അശ്വപങ്ങളും കൊടുത്തുകൊള്ളാമേ എന്നു വിളിച്ചു പറയുകയും കുതിരപ്പുറത്തുനിന്നു ആ നായകൻ ഇറങ്ങി വളമാല്യം വാങ്ങി കവചത്തിനിടയിൽ ഭദ്രമായി സൂക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു.

പാമർദ്ദിഭൂപന്റെ സഖ്യചിഹ്നമായി കൊടുത്തയക്കപ്പെട്ട ഈ വളമാല്യം അപഹരിക്കുന്നതിനു മാഗ്ഗമല്ലേ എത്തിയതു് ഉദയനും അളകനും അമ്പലയുടെ ചെറുസേനയും തന്നെയായിരിക്കുമെന്നു ഉറപ്പിച്ച ഋതൻ അത്യന്തം നൈരാശ്വത്തോടെ അകമ്പടിക്കാരേയും വിട്ടു കാലതാമസം നേരിടാതെ ഡൽഹീനഗരം ലക്ഷ്യമാക്കി അശ്വപയാനം തുടർന്നുവെന്നു മാത്രമേ പറയേണ്ടതുളളി.

അദ്ധ്യായം ൧൬.

ജയചന്ദ്രമഹാരാജാവിന്റെ, ഐശ്വര്യശ്രീയുഷ്മായ കാന്യകബ്ജനഗരം ഒരു ദിവസം സായാഹ്നത്തിൽ വിഭ്രംശിതരായ ഏതാനും രജപുത്രകുടുംബാംഗങ്ങളുടെ വിശ്രമസങ്കേതമായി പരിണമിക്കുന്നു. ബലമേറിയപ്രാകാരത്താൽ രക്ഷിക്കപ്പെട്ട് രണപരാക്രമശാലികളായ ഭടന്മാരുടെ സനിഷ്ഠയായ ശേൽനോട്ടത്തിൽ ഉജ്ജ്വലമായ ആ നഗരിയിലേക്ക് അന്യദേശത്തുള്ളവർ പ്രവേശനം ലഭിക്കുന്നതു വളരെ വിഷമമായിരുന്നു. എന്നാൽ, ഈ നവീനാതിഥികൾ മഹോബയിൽനിന്നു വരുന്നവരാണ് എന്ന് അറിഞ്ഞതിനാലും, സ്ത്രീകൾ മുതലായ കുടുംബാംഗങ്ങളോടുകൂടിയവരായിരുന്നതിനാലും അവർ നഗരിയിൽ പ്രവേശിക്കുവാൻ സാധിച്ചുവെന്നതേയുള്ളൂ. ഹർഷൻ, ഭോജൻ എന്നീ മഹീപതിമാരുടെ ഭരണകാലത്തെ നന്നുപോലെ പുരാതന ഭാരതീയരചത്തിന്റെ പ്രത്യേക നടനരണ്ണമായിരുന്ന ആ നഗരം, അതിലെ ഉദ്യാനങ്ങൾ, ക്രീഡാതടാകങ്ങൾ, മണിമന്ദിരങ്ങൾ, ആചണശാലകൾ, രാജനിലയനങ്ങൾ എന്നിവകൊണ്ടു സന്ദർശനപ്രത്യേകം ആകർഷിക്കുവാൻ പോന്നതായിരുന്നു. വിദ്യകളും കലകളും അത്യന്തം പ്രോത്സാഹകമായ വിധത്തിൽ പ്രചരിച്ചിരുന്ന പ്രസ്തുതപുരയുടെ സമ്പദാധ്യരൂപവും, പ്രകൃതിസുഗേതയും തന്നിവാസികളായ ജനങ്ങളുടെ ആഡംബരപുണ്ണമായ ജീവിതരീതികളും നിരന്തരസമരസങ്കലമായിരുന്ന ആ കാലഘട്ടത്തിലും, കേവലം സമാധാനപരമായി ഏതൊരു സന്ദർശനം പ്രത്യേകാഹ്ലാദം ദാനംചെയ്യുവാൻ തക്കവയായിരുന്നു.

പരമർത്ഥിഭൂപന്റെ രാജധാനിവിട്ട് ഇന്ന സ്ഥലത്തേയ്ക്കു നന്ന പ്രത്യേക നിശ്ചയം ചെയ്യാത്തതുപോലെ തിരിച്ച അളകനും ഉദയനും ബന്ധുക്കളും ആണ് ഈ നഗരിയിൽ ഇപ്പോൾ വിദേശീയാതിഥികളായി എത്തിയിരിക്കുന്നത്. പുതുമ്പീരാജനോടു സഖ്യം ചെയ്യാൻ മോഹിക്കുന്ന മഹോബാനഗർജ്ജിപന്റെ മേൽ അധീശത്വം ഉള്ള ജയചന്ദ്രമഹാരാജനെ ഒഴിച്ചും, അക്കാലത്തു പ്രതാപശാലികളായ മറ്റൊരു രാജാക്കന്മാരേയും തന്നെ ആശ്രയിക്കേണ്ടതാണെന്നു ആ യുവാക്കന്മാർ കരുതിയില്ല. അതിനാൽ നഗരിയിൽ പ്രവേശിച്ച ദിവസം അവുടെ കഴിച്ച കൂട്ടി അടുത്ത പ്രഭാതത്തിൽ തന്നെ അളകനും ഉദയനുമായി രാജപാദങ്ങളെ കണ്ടു വന്ദിക്കുവാൻ തിരിച്ചു. മഹോബയിൽ നിന്നു ഏതാനിയിരിക്കുന്ന അതിഥികൾ എന്ന നിലയിൽ രാജസമക്ഷം അവർക്കു എത്തുവാൻ യാതൊരു തടസ്സവും നേരിട്ടതുമില്ല. സാമന്തഭൂപനായ രാജാപരമർത്ഥിയുടെ ഏതെങ്കിലും സന്ദേശം തന്നെ അറിയിക്കുവാനായിരിക്കും ഈ സന്ദേശമന്മാർ എത്തിയിരിക്കുന്നത് എന്ന് ജയചന്ദ്രൻ ധരിച്ചു. അതനുസരിച്ച്, തന്നെ അറിയിക്കുവാൻ പരമർത്ഥിഭൂപൻ പറഞ്ഞയച്ചിരിക്കുന്ന വർത്തമാനം എന്തെന്നറിയാനുള്ള ഉൽകണ്ഠയോടെ രാജാവു ഈ അതിഥികളെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മഹനീയമായ സമക്ഷത്തു എത്തിക്കൊള്ളുവാൻ കല്പിച്ചു.

കല്പന ലഭിച്ചതനുസരിച്ചു രാജനികടത്തിലേക്കു പ്രവേശനം സിദ്ധിച്ച അളകനും ഉദയനും മഹാപ്രതാപശാലിയായ കാനൂകമ്പജാധീശനെ കാണുവാൻ കൊട്ടാരത്തിലെ ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. അനുപമമായ മഹാമുപ്രകാശത്തിന്റെ ആവാസരജ്യമായ ആ ശോഭനശാലയിലെ സിംഹാസനത്തിൽ, സ്വതഃ, വീഴ്ച നിലയനമായ ജയചന്ദ്രഭൂപാലൻ മന്ദസ്തേരവദനനായി സ്ഥിതി

ചെയ്യുകയായിരുന്നു. അദ്വൈതരായ സോദരന്മാർ ഇരുവരും അദ്ദേഹത്തെക്കണ്ടു യഥായോഗ്യർവന്ദിച്ചു ഭൂമി നിലകൊണ്ടു. രാജപുംഗവൻ പ്രസന്നവദനനായി അവരെ അടുക്കലേക്കു വിളിച്ച് ഇപ്രകാരം ചോദിച്ചു:—

“മഹോബയിൽനിന്നുവരുന്ന അതിഥികളാണു നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും, അല്ലേ? ആട്ടെ, രാജാപരമർത്ഥി എന്തു സന്ദേശവും നൽകിയാണു നിങ്ങളെ അയച്ചിരിക്കുന്നതു?”

അളകൻ—മഹാരാജപ്രഭോ, ഞങ്ങൾ മഹോബയിൽ നിന്നുതന്നെയാണു വരുന്നതു്. എന്നാൽ തിരുമനസ്സറിയിക്കുന്നതിനു പ്രത്യേക സന്ദേശം ആ നിഗമിതകയായി യാതൊന്നുംതന്നെയില്ല.

ജയചന്ദ്രൻ—ഓഹോ, അപ്പോൾ നമ്മുടെ ധാരണ തെറ്റിപ്പോയി. ആട്ടെ, നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും എന്താവശ്യം കരുതിയാണു് ഇപ്പോൾ ഇങ്ങോട്ടു പോന്നതു്.

അളകൻ—വന്ദ്യനായ തിരുമേനി, ഞങ്ങൾ കുറേക്കാലമായി മഹോബാനഗരിയിൽ താമസിച്ചുപോരുന്ന രണ്ടു ഭടന്മാരാണു്. ഞങ്ങളുടെ പിതാവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സോദരന്മാരും ഏതാനുംവർഷമുമ്പു തിരുമേനിയുടെ സമക്ഷം എത്തി ഒരു അതിർത്തിത്തക്കവിഷയത്തിൽ തിരുമാനമുണ്ടാക്കുന്നതിനു തിരിച്ചു. എന്നാൽ മാഗ്ഗമല്ലൂ, അവർ മഹോബയിൽ താമസിക്കുവാനിടയാവുകയും രാജാപരമർത്ഥി അവരെ അത്യന്തം സൗഹാർദ്ദബഹുമാനങ്ങളോടെ സ്വന്തഗരിയിലെ സേനയ്ക്കു നായകന്മാരാക്കി സ്ഥിരീകരിക്കുകയും ചെയ്തു.

ജയചന്ദ്രൻ—ആട്ടെ, അവരുടെ പേരുകൾ?

ഉദയൻ—പിതാവിന്റെ പേരു് ഭഗരാജു എന്നാണു്. സുപ്രസിദ്ധമായ ബനഹർകുടുംബാംഗം.

ജയചന്ദ്രൻ—ഓഹോ കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. എന്നിട്ടു്?

അളകൻ—പിതാവും സോദരന്മാരുമായി മഹോബായിൽ താമസിച്ചു വരവേ, നിനച്ചിരിയായെന്നുണ്ടായ ഒരു ലഹളയിൽപെട്ട് അവരെല്ലാപേരും കാലധർമ്മപ്രാപിക്കാനിടയായി. അക്കാലത്തുതങ്ങൾ കേവലംബാല്യംകഴിഞ്ഞവരേ ആയിരുന്നുള്ളൂ. തങ്ങൾ രാജകുടുംബത്തിലെ അംഗങ്ങളെന്നപോലെതന്നെ രാജാവിന്റേയും രാജ്ഞിയുടേയും കാരുണ്യത്തിനു പാത്രീഭവിച്ചു വളർന്നവനും. എന്നാൽ ഇക്കഥകളൊന്നും തിരുമനസ്സറിയിക്കുന്നതിനല്ല തങ്ങൾ സമക്ഷത്തു് എത്തിയിരിക്കുന്നതു്. പടക്കളങ്ങളിൽ പരിചയിച്ചു തങ്ങൾ രണ്ടാൾക്കും കാരുണ്യനിധിയായ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു് ഇവിടത്തെ സൈന്യത്തിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു സ്ഥാനം കല്പിച്ചുള്ളി രക്ഷാപ്താകണം.

ജയചന്ദ്രൻ—പരമർത്ഥിരാജന്റെ രാജധാനിയിൽ ഏറ്റയകാലമായി താമസിച്ചുവരുന്ന നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ എന്താണ് ആ സ്ഥലം വിട്ടുവാനും നമ്മുടെ സേനയിൽ അംഗമാകാനും ആഗ്രഹിക്കുന്നതു്?

അളകൻ—തങ്ങൾ ആ രാജധാനിയിലെ സേവനം നിരത്തിവെച്ചു തങ്ങൾക്കു പരമർത്ഥിഭൂപൻ അവമാനകരമായ വിധത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുവാൻ ഇടയായതിനാൽ ആത്മാഭിമാനത്തിന്റെ പ്രേരണനിമിത്തം തങ്ങൾ ആ രാജധാനിവിട്ടു പോന്നതാണ്.

ജയചന്ദ്രൻ—ശമി;എന്റെ സാമന്തന്മാരിൽ ഒരാൾ, എന്തു കാരണംപ്രമാണിച്ചോ ആകട്ടെ, പിരിച്ചുവിട്ടു സേനാംഗത്തെ ഞാൻ സ്വീകരിക്കുകയെന്നതു അത്ര ഉചിതമായിരിക്കുകയില്ല.

മഹോബാധിപൻ അവമാനകരമായി പ്രവർത്തിച്ചതു എന്തായിരുന്നുവെന്നോ, അതിലേക്കു് ആ യുവാക്കന്മാർ എത്രത്തോളം അഹ്തയുള്ളവരായിരുന്നുവെന്നോ ചോദ്യം

ചെയ്യത്തക്ക ദയാശീലം രാജാവിനില്ല എന്നുകണ്ടു അളകൻ ഇപ്രകാരം ഉണർത്തിച്ചു:—

“മഹാരാജാവേ, രാജഭക്തി അത്യന്തം ദ്രുഢവും ഗാഢവും ആയിരിക്കുമ്പോൾ സത്യം മറയ്ക്കുന്നതും അസത്യം പ്രസ്താവിക്കുന്നതും അത്യന്തം അനാചിതമാണ്. സത്യവാക്കുകളായുള്ളവരാണ് വാസ്തവത്തിൽ രാജാക്കന്മാരുടെ സകല ശ്രേയസ്സും കാംക്ഷിക്കുന്നതെന്നു അവിടത്തെയ്ക്ക് അറിയാമായിരിക്കുമല്ലോ. അസത്യവാദികളും മുഖപ്രശംസാരതരം ആയ രാജസേവകന്മാർ നിഷ്പ്രയാസം അനേകമനേകം രാജാക്കന്മാരെ നാശഗന്തത്തിൽ പതിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. സത്യം എന്നതു് എപ്പോഴും അതി സുഖകരമായിരിക്കും എന്നു പറയാവതല്ല. അനേകായിരം ജനങ്ങളുടെ സുഖസമാധാനങ്ങൾക്കു് ഉത്തരവാദികളാണല്ലോ രാജാക്കന്മാർ. അവർ യഥാർത്ഥമായ ശ്രേയസ്സു കാംക്ഷിക്കുന്നവരാണെങ്കിൽ സത്യവാദികളെ മാത്രമേ ബഹുമാനിക്കുകയുള്ളൂ. എന്നാൽ അവർതല്ലാലപ്രശംസകൊതിച്ചു വ്യാജ വ്യാപാരരത്നന്മാരായ ബന്ധുക്കളുടെ അഭിപ്രായം അനുസരിച്ചു് ഓരോന്നു പ്രവർത്തിക്കുന്നതു ദൈവധീനക്കുറവിന്റെ പ്രത്യക്ഷലക്ഷണം തന്നെയാണ്. ബഹുമാന്യനായ മഹോബാധിപൻ ഞങ്ങളോടു കോപിച്ചുനാകാനുള്ളകാരണം, അവിടത്തെ സമക്ഷം അറിയിക്കുവാൻ ഞങ്ങൾ നിർബന്ധിതരായിരിക്കുന്നുവല്ലോ. അടുത്ത കാലത്തു മഹോബാരാജധാനിയിൽ പൃഥ്വീരാജന്റെ ഒരു ഭൃതൻ എത്തിയിരുന്നു ഇവിടെ തിരുമനസ്സിലെ സാമന്തൻ എന്ന നിലയിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നപരമർദ്ദിഭൂപനെ പൃഥ്വീരാജഭൃതൻ ഭയപ്പെടുത്തി. ഡൽഹീനായകന്റെ അഭിപ്രായം അനുസരിച്ചു പരമർദ്ദിരാജാവു് ഉടൻതന്നെ സന്ധി ചെയ്തു സ്വസ്ഥാനം സുരക്ഷിതമാക്കിക്കൊള്ളണമെന്നും

അല്ലാത്തപക്ഷം കരുതിക്കൂട്ടിയ ഒരു യുദ്ധത്തിന് മുമ്പോ
 ഖാ തയ്യാറായിക്കൊള്ളണമെന്നും അറിയിച്ചു. സുന്ധി
 ചെസ്സാനാണ് ഇല്ലിക്കുന്നതെങ്കിൽ ആ സന്ധിയുടെ ഉറ
 പ്പിനുവേണ്ടി മുമ്പോബയിലെ രാജ്ഞിയുടെ വകയായവള
 മാല്യം സമ്മാനമായി കൊടുത്തയച്ചുകൊള്ളണമത്രേ.
 കൂടാതെ, സൈന്യവാശപങ്ങളായ രണ്ടു സമരതുരഗങ്ങളെ
 അയച്ചുകൊടുക്കുകയും വേണം. രാജാപരമർദ്ദി ഭൃതന്റെ
 വാക്കുകൾകേട്ടു അത്യന്തം ഭീതനായി. അക്കാലത്തു നയ
 പാലഭൂപനം മുമ്പോബയോടു ഒരു ബുദ്ധത്തെപ്പറ്റി ആ
 ലോചിക്കുകയായിരുന്നു. ആ രാജാവിന്റെ അതുഭക്തര
 മായ ഭന്ദുഭീഷെ എന്റെ സഹോദരനായ ഉദയൻ ഭഞ്ജി
 ക്കുകയാൽ ആ രാജാവിന്റെ പുത്രിയായ സന്ധിയെന്ന
 രാജകുമാരിയെ എനിക്കു വിവാഹം കഴിയാതെ സാ
 ധിച്ചു. എന്നാൽ ഈ വിവാഹം സംബന്ധിച്ചു അസ്വ
 സ്ഥരായ ആരോ ചിലർ ആ രാജാവിനെ തെറ്റിലാരി
 പ്പിച്ചു. ഇതാണ് മുമ്പോബയോടുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ
 വിരോധത്തിനു കാരണമായിട്ടുള്ളതു്. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ
 ആ നഗരിയിൽനിന്നു രാജാപരമർദ്ദി ബാഹിഷ്കരിച്ചിരി
 ക്കുകയാൽ പക്ഷേ നയപാലഭൂപന ഇനി യുദ്ധത്തിനെത്തു
 കയില്ലായിരിക്കാം.

പൃഥ്വീരാജൻ ആവശ്യപ്പെട്ട വളമാല്യവും സമരാ
 ശപങ്ങളും സമ്മാനമായി നൽകി ആ രാജാവിന്റെ സഖ്യം
 സമ്പാദിക്കുവാൻ പരമർദ്ദിഭൂപൻ കൊതിച്ചു അപ്രകാരം
 പ്രവർത്തിക്കുന്നതു ഭീരുത്വത്തിന്റെ ലക്ഷണമാണെന്നും
 നയപാലഭൂപനും, പൃഥ്വീരാജനും ഒരേ സമയത്തു യുദ്ധ
 ത്തിനെത്തിയാൽപോലും മുമ്പോബയെ തെക്കുപുറത്തു
 മുങ്ങിപ്പോകുന്ന രക്ഷിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു തെക്കുപുറം ഏറ്റവും പര
 ണ്ണു. എന്നാൽ ഈ വന്നീത വചസ്സുകൾ അദ്ദേഹത്തി
 ന്റെ കണ്ണുകൾക്കു തീരെ മധുരങ്ങളായി തോന്നിയില്ല.

രജപുത്രന്മാരുടെ ബഹിഷ്കരണത്തിനിടയാക്കിയ പരിതഃസ്ഥിതികളെപ്പറ്റി രാജാവു സശ്രദ്ധം ശ്രവിച്ചു ഇങ്ങനെ മറുപടിയരുളി.

“അല്ലയോ, ബനഹർവർഗ്ഗത്തിലെ ശ്രേഷ്ഠയുവാക്കന്മാരേ, സത്യം എന്നതു രാജാക്കന്മാരെ സംബന്ധിച്ചുടേതാകട്ടെ, ഭക്തി, അശസരണ എന്നിവയേക്കാൾ എത്രയോ ഉൽകൃഷ്ടമാണ്. പരമർത്ഥിരാജൻ കേവലം ബുദ്ധിശൂന്യനാണ്. അയാളെ, നാം കാര്യങ്ങൾ വേണ്ടപോലെ അന്വേഷിച്ചശേഷം. അയാൾ ആ പൃഥ്വിരാജഹതകന്റെ സാമന്തനാണെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നുവെങ്കിൽ ഇക്ഷണം തൊട്ടു രിപവർഗ്ഗത്തിൽഗണിക്കുന്നുണ്ടെന്നു ഇതാ ഞാൻ പ്രതിജ്ഞ ചെയ്യുന്നു. ആട്ടെ; നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ എന്താണു ആവശ്യപ്പെടുന്നതു്?”

“മഹാരാജാവേ, ഞങ്ങൾ രജപുത്രവർഗ്ഗത്തിൽപെട്ട ചെറു കിടാക്കളാണെന്നു തിരുമനസ്സറിയിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഞങ്ങളുടെ പിതാക്കന്മാരുടെദേശം ബുക്സാരിൽ ആണു്. എന്നാൽ ആ സ്ഥലത്തുനിന്നു ഞങ്ങൾ വളരെക്കാലം മുൻപു മുതൽക്കുതന്നെ സ്വതന്ത്രമായി മയോബയിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടുകയാണു്. ഇനി അപ്രകാരം വസിക്കുന്നതിനു ഞങ്ങൾക്കു സാധിക്കുകയില്ല എന്നു അവിടത്തെക്കു അറിയാമല്ലോ. ഞങ്ങളുടെയും കുടുംബത്തിന്റെയും ജീവസന്ധാരണമാണു് ഇപ്പോഴത്തെ പ്രധാനസംഗതി. അതിനാൽ, അവിടത്തെ വീരഭടസഞ്ചയത്തിൽ എന്തെങ്കിലും ഉദ്യോഗം നൽകി ഞങ്ങളെ ഞാൻഗ്രഹിക്കണമെന്നു് അപേക്ഷിച്ചുകൊള്ളുന്നു.”

ജയചന്ദ്രൻ—യുവാക്കന്മാരെ; തൽക്കാലം എന്റെ നഗരീസേനയിൽ യാതൊരുദ്യോഗവും ഒഴിവുള്ളതായി കാണുന്നില്ല. എന്നാൽ ബംഗാളിലുള്ള എന്റെ ഏതാനും സാമന്തന്മാർ കപ്പംതരാതെ കലഹിച്ചനിൽക്കുന്ന വിവരം

ഇവിടെ അറിവു കിട്ടിയതനുസരിച്ചു എന്റെ ഭാഗിനേയനായ ലഖാനെ ഞാൻ ഒരു സൈന്യമൊന്നിച്ചു അങ്ങോട്ടുയച്ചിരിക്കുകയാണ്. നിങ്ങളുടെ കടുംബം തൽക്കാലം ഇവിടെ നഗ്നരിക്കളിൽ താമസിക്കട്ടെ; നിങ്ങൾ ഇരുവരേയും ഞാൻ ലഖാനെൻ്റെ സേനയിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരായി നിയമിച്ചു ഇതാ, കല്പന നൽകിയിരിക്കുന്നു.

അദ്ധ്യായം ൧൭.

മയോഖയിലേക്കു അയക്കപ്പെട്ട ഭൂതൻ കാലതാമസം നേരിടത്തക്കവിധം അത്ര ഏറെനാൾ ആ രാജധാനിയിൽ താമസിച്ചതിന്മേൽ ക്രൂരനായ പൃഥ്വിരാജൻ കേവലം ക്ഷമാശൂന്യനായി വർത്തിക്കുകയായിരുന്നു. പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ ബന്ധുവായ തുകാരാമപ്രഭുവിന്റെ പരിപൂർണ്ണമായ പ്രോത്സാഹനത്തിന്മേൽ അയക്കപ്പെട്ട ആ ഭൂതന്നു പ്രത്യാഗമനഘട്ടത്തിൽ വല്ല ആപത്തും സംഭവിച്ചിരിക്കുമോ എന്നും ആ രാജാവു സംശയിക്കാതിരുന്നില്ല. അഥവാ, ദുർബലഹൃദയനായ പരമർദ്ദിരാജാവു സ്യാലന്റെ ഉപദേശം കൈക്കൊള്ളാതെ ജയചന്ദ്രന്റെ വല്ല സഹായവും അഭ്യർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു തന്നോടു യുദ്ധം വേണ്ടിവന്നാൽ ആ ദുർഘട്ടഘട്ടത്തെ തരണം ചെയ്യുന്നതിനു ഒരുങ്ങുകയാണോ എന്നുള്ള ഒരു ചിന്തയും അദ്ദേഹത്തെ ബാധിച്ചു. അപ്രകാരമാണെങ്കിൽ, തനിക്കുള്ള ഇതരശത്രുക്കൾക്കു പുറമെ ഒരു പ്രബലവൈരിയെക്കൂടെ സമ്പാദിക്കുന്നതിനു മാത്രം ഉതകിയ ആ ഭൂതപ്രേഷണത്തിന്നു പ്രേരിതമായി നിന്ന തുകാരാമന്റെ ഉപദേശം, എത്ര വ്യർത്ഥമായിട്ടാണു കലാശിച്ചതു് എന്നു ആ രാജാവു് സ്വന്തം

ബുലിമെഠഡ്യത്തിൽ ലജ്ജിതനായി. ഇങ്ങനെ, ഗാഢമായ ആലോചനയിലും, അതെത്തുടർന്നുള്ള മനുഷ്യസാധാരണങ്ങളായ വികാരങ്ങളിലും മുഴുകി ആസ്ഥാനമണ്ഡപപ്രവേശനത്തിനുപോലും കൌതുകമില്ലാതെ ആ രാജവർത്തൻ അസ്വസ്തനായി തന്റെ പൂങ്കാവയിൽ ഒരുസ്ഥലത്തു വിശ്രമിക്കുകയായിരുന്നു.

പ്രതാപശാലിയായ ഡൽഹീനായകന്റെ അസ്ഥിസ്ഥം അതാ നിഷ്കേഷം ഭഞ്ജിതമാകുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശ്വസ്തന്മാർ നിരാശാപരവശമായ മുഖഭാവത്തോടെ അദ്ദേഹത്തെ സമീപിച്ചു മറപ്രകാരം വന്ദനം കഴിച്ചു. സന്ദേശവാഹകനെ കണ്ടതിനാലുള്ള അമിതാഘോഷത്തോടെ രാജാവു ചോദിക്കുകയാണ്:—

“പ്രിയസേവക, നിന്റെ പ്രത്യാഗമനത്തിൽനേരിട്ടതാമസം നമ്മെ വല്ലാതെ അസ്വസ്തനാക്കിയിരിക്കുന്നു. ആദ്യ, മഹോബയിലെ ആ മടയൻ നമ്മുടെ അധീശത്വം അംഗീകരിക്കാമെന്നു സമ്മതിച്ചുവോ? രാജസ്യാലസം നമ്മുടെ വിശ്വസ്തമിത്രവുമായ തുകാരാമന്റെ സഹായം നിനക്കു വേണ്ടുവോളം ലഭിച്ചുവോ? സഖ്യം സ്വീകരിക്കുകയും അതനുസരിച്ചു നാം ആവശ്യപ്പെട്ട വിശിഷ്ട സാധനവും സമരാശപങ്ങളും നിന്നെ ഏല്പിക്കുകയും ചെയ്കയുണ്ടായോ?”

ദൂതൻ—വന്ദ്യനായ തിരുമേനി കല്പിച്ചു ക്ഷമിച്ചാറാകണം, അവിടത്തെ ഭാസൻ മഹോബയിൽ എത്തി. രാജാപരമർദ്ദിയാകട്ടെ, തുകാരാമപ്രഭുവാകട്ടെ വേണ്ടുപോലെ ഈ ഭാസനെ സ്വീകരിക്കാതെയല്ല. എന്നാൽ ആ രാജാവു മഹാതന്ത്രശാലിയാണെന്നു തോന്നുന്നു. അവിടത്തോടു സഖ്യത്തിനു യാതൊരു വൈചരീത്യവും പുറപ്പെടുവിച്ചില്ല. തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ആവശ്യപ്പെട്ട വിശിഷ്ടസാധനങ്ങൾ ആ രാജാവു എന്നെ ഏല്പിച്ചു. എന്നാൽ വല്ല

മാല്യവും സമരാശപങ്ങളും മഹോബാനഗരാധിപൻ സേവകന്മാരായ ഒന്നു രണ്ടു രജപുത്രയുവാക്കന്മാർക്കു പ്രത്യേക പാരിതോഷികമായി നേരത്തേതന്നെ കൊടുത്തുപോയിരുന്നു. ഈ വിവരം തിരുമനസ്സറിയിക്കാത്തതു തുകാരാമപ്രഭുവിന്റെ ചതിപ്രയോഗത്തിന്നു മതിയായ ഒരു ലക്ഷ്യമെന്നുവേണം ഗണിക്കുവാൻ.

പുതമീരാജൻ ഭൂതന്റെ സംഭാഷണം തടഞ്ഞുകൊണ്ടു പോദിക്കുന്നു:—

“ആട്ടെ; ആ സാധനങ്ങൾ ആരുടെ കൈവശമോ ആയിരുന്നുകൊള്ളട്ടെ. തന്നയക്കുകയുണ്ടായല്ലോ. അവ എവിടെ?”

ഭൂതൻ—പരമർദ്ദിഭൂപൻ തന്നയച്ച സമ്മാനങ്ങളും വാക്കി തീരെ കാലതാമസം വരുത്താതെ ദാസൻതിരിച്ചു. എന്നാൽ ഉദ്ദേശം മുപ്പതുനൂറ്റാണ്ടുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു വലിയ സൈന്യത്തിന്റെ എതിർത്തുള്ള വരവായി. ഏകാകിയായ അടിയൻ ഭയകമ്പിതനായി. “മല്ലനാദേവിയുടെ വളാരണം” “പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ സമരാശപങ്ങൾ” എന്നീ വിളികളോടെ ആ സൈന്യം ഏകാകിയായ അടിയനെ എതിർത്തു. ജീവൻ രക്ഷപ്പെട്ട ഈവർത്തമാനം തിരുമനസ്സറിയിക്കാനുള്ള ആശ ഒന്നുകൊണ്ടുമാത്രമാണുപ്രസ്തുത സേനയോടുള്ള യുദ്ധത്തിൽ അടിയൻ കാലധമം പ്രാപിക്കുവാൻ ബുദ്ധിശൂന്യത പ്രവർത്തിക്കാത്തതു്.

ഭൂതന്റെ ഈ വിചിത്ര വാർത്ത കേട്ട രാജാവും അത്യന്തം ചിന്തയഭരിതനായി. മഹോബാനാഥൻസഖ്യത്തിന്നു യാതൊരു വിരോധവും കാണിച്ചില്ല എന്നു അറിഞ്ഞ സ്ഥിതിക്കു ആ രാജാവും തന്നെ സേനയെ അയച്ചു ഭൂതനെ ഉപദ്രവിച്ചതായിരിക്കും എന്നു ഉറപ്പിക്കുവാൻ മാഗ്ഗമില്ല. അപ്രകാരം ഉപദ്രവിക്കണമെന്നു ഉണ്ടെങ്കിൽ നേരത്തേ

തന്നെ അത്തരം മനോഭാവമാണല്ലോ പ്രദർശിപ്പിക്കുമായി
രുന്നതു്. എങ്കിലും സംശയിതമായ ചിത്തത്തോടെ അദ്ദേ
ഹം ഇങ്ങനെ ഭൃതനോടു ചോദിച്ചു:—

“ആ സൈന്യം ഏതാണെന്നും ഉയരാക്കത്തക്ക
യാതൊരു ലക്ഷണവും കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ലേ?”

ഭൃതൻ—ഇല്ല, ‘അളകമധാരാജ്’ കീജേ’ ഉദയമഹാ
രാജ് കീജേ’ എന്നുള്ള സമരാഹപാനങ്ങൾമാത്രം ഞാൻ
കേട്ടതായി ഒരു ലക്ഷണമേയുള്ളൂ. അളകനെന്നും ഉദയ
നെന്നും പറയുന്നതു വിദേശീയരായ രണ്ടു രജപുത്രയുവാക്ക
ന്മാരാണ്. ഇവർ രാജാപരമർദ്ദിയുടെ കൊട്ടാരത്തിൽ
കുറുകാലമായി താമസിച്ചുവരുന്നു. വളമാല്യവും അശ്വ
ങ്ങളും ഇവരുടെ കൈവശമായിരുന്നു രാജാപരമർദ്ദിരാജ്യ
രക്ഷയുദ്ദേശിച്ചു് ഇവിടത്തേക്കു് ഈ വിശിഷ്ടസാധന
ങ്ങൾ സഹോപനനൽകുവാൻ ഉദ്ദേശിച്ചു അളകന്റേയും
ഉദയന്റേയും സമ്മതം ചോദിച്ചതിൽ ഈ യുവാക്കന്മാർ
ഇരുവരും എതിർക്കുകയാണുണ്ടായതു്. ഒടുവിൽ രാജാവു്
അവരെ ബഹിഷ്കരിക്കുവാൻ ആജ്ഞാപിച്ചു. വളമാല്യ
വും അശ്വങ്ങളും അവർ തിരിയെ ഏല്പിച്ചു് അത്യന്തം
കാലുഷ്യത്തോടെ മഹോബവിട്ടു. പക്ഷേ, അവരായി
രിക്കാം എതിർത്തതെന്നു തോന്നുന്നു.

പു: രാ:—ബഹിഷ്കരണാജ്ഞയനുസരിച്ചു് അവർ
മഹോബാ വിട്ടു പോയോ ഇല്ലയോ?

ഭൃതൻ—വളമാല്യവും വാഹകാശ്വങ്ങളും തിരിയെ
ഏല്പിച്ചു് അവർ മഹോബാവിടാൻ ഒരുങ്ങിയെങ്കിലും
മല്ലനാഭേവിയുടെ ‘വാത്സല്യക്കൂടുതൽമൂലം അവരുടെ
ബഹിഷ്കരണാജ്ഞ രാജാവു പിൻവലിക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്ക
ുന്നതായി എനിക്കു കേൾക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞുവെന്നു മാത്രമേ
ഉണർത്തിക്കാനുള്ളൂ. അവർ നാടുവിട്ടിരിക്കുമോ ഇല്ലയോ
എന്ന കഥ ഇപ്പോൾ നിശ്ചയിക്കുവാൻവിഷമമാണു്.

പു: രാ:—ദൂത, നിൽക്കുക പക്ഷേ, പരമർദ്ദിഭൂപൻ അവരെ തിരിയെ വിളിച്ചിരിക്കാം. തുകാരാമപ്രഭുവിൽ നിന്നും ഈ രാജകുമാരന്മാരെപ്പറ്റി നാം കേട്ടിട്ടുണ്ട്. ഈ രജപുത്രന്മാരോടു രാജാവിന്നു അത്ര വലിയ വാത്സല്യവും സ്നേഹവും ആണ്. അതിനാൽ, രാജാവു ശാന്തചിത്തനായപ്പോൾ ആ യുവാക്കന്മാരെ ഒരു സൈന്യത്തോടെ അയച്ചുതുതന്നെയായിരിക്കാം. ആ രാജധനകന്റെ ചതി പ്രയോഗത്തിന്നു തക്ക പ്രതീകാരചെയ്യാൻ നാം ഭയപ്പെടുന്നു. ആകട്ടെ, പൊയ്ക്കൊടുക്കുക.

ദൂതൻ യാത്രയായി. ഡൽഹീനാഥനാകട്ടെ മഹോബയെ ആക്രമിക്കേണ്ട അത്യാവശ്യകതയെപ്പറ്റി നല്ല പോലെ ചിന്തിച്ചു തീർച്ചയാക്കി. രാജാ ജയചന്ദ്രന്റെ സാമന്തനാണെന്നുള്ള അഹങ്കാരത്താൽ പരമർദ്ദിഭൂപൻ അളകനേയും ഉദയനേയും അയച്ചു വളമാല്യാദികൾ അപഹാരക്കാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചുതുതന്നെയായിരിക്കും എന്നു പ്രഥമപീഭൂപൻ നിശ്ചയിച്ചു. മുൻപ് ഒരവസരത്തിൽ മഹോബാ അതിർത്തിക്കുള്ളിൽക്കൂടെ സേനയെ നയിച്ചുവെന്ന കാരണത്തിന്മേൽ പരമർദ്ദിഭൂപൻ ക്രമരഹിതമായവധത്തിൽ വരുത്തിയ സേനാനഷ്ടത്തെപ്പറ്റിയും പ്രഥമപീഭൂപൻ ചിന്തിച്ചു. പരമർദ്ദിയുടെ സ്യാലനായ തുകാരാമന്റെ സഹായം നഗരീവിജയം സംബന്ധിച്ചുടത്തോളം തനിക്കു ആശിക്കാവുന്ന സ്ഥിതിക്കു ഉടനേയുദ്ധം തുടങ്ങുകതന്നെയാണു ശ്രേഷ്ഠമെന്നും അവസാനമായ് തീർച്ചയാക്കി. മഹോബയ്ക്കുതിരായ്! ആക്രമണം നംത്തി വാജയം പ്രാപിക്കണമെങ്കിൽ ശീർഷപ്രാകാരം ആദ്യമേ കീഴടക്കേണ്ടതാണെന്നും, ആ കോട്ടയെ പരിരക്ഷിക്കുന്നതു രജപുത്രസോദരന്മാരിൽ ഒരുവനായ മാൽഖാൻറായി ആണെന്നും രാജാവിന്നു അറിവുലഭിച്ചിരുന്നു. അളകോദയന്മാരുടെ ഒരു സോദരനായ ഈ പ്രാകാരരക്ഷ

കൻ പക്ഷേ യാതൊരു സൂത്രപ്രയോഗങ്ങൾക്കും കീഴടങ്ങാത്തപക്ഷം, അയാളെ ഏതൊരു ചതിപ്രയോഗംകൊണ്ടായാലും ഹനിച്ചതിനുശേഷം കോട്ട കൈവശപ്പെടുത്തണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തിൽ പൃഥ്വീരാജൻ വേണ്ട ഭരണങ്ങൾ നടത്തി.

മഹോബാ ശത്രുക്കളീട് വെച്ച് അതി പ്രധാനനായ പൃഥ്വീരാജൻ, രാജാപരമർദ്ദിയുടെ സഖ്യം വിഗണിച്ചു യുദ്ധത്തിനൊരുങ്ങിയിരിക്കുന്നുവെന്നും, ശീർഷപ്രാകാരം വഴി ആ രാജവീരൻ മഹോബയെ ആക്രമിക്കുവാൻ തീർച്ചയാക്കിയിരിക്കുന്നുവെന്നും ഉള്ള വിവരം കോട്ടയുടെ സംരക്ഷകനായ മാൽഖാനിന്റെ സഹോദരൻ, സുൽഖാനിൽ നിന്നു മല്ലനാപതി മനസ്സിലാക്കിയതു് അത്യന്തം അതുതപരവശനായിട്ടായിരുന്നു. താൻ ഡൽഹിനായകന്റെ ഭൃതൻവരം ഏർപ്പിച്ചു വിശിഷ്ട പാരിതോഷികങ്ങൾ പൃഥ്വീരാജനു ലഭിക്കാതെവന്നിട്ടുള്ളതു് ഏതൊരു പരിതഃസ്ഥിതികളുടെ വൈചത്ര്യം കൊണ്ടായിരിക്കുമെന്നു രാജാവു് എത്രതന്നെ ആലോചിച്ചിട്ടും മനസ്സിലായില്ല. ഉടൻതന്നെ ആ ഭീരു ഗുപൻ സ്പാലനായ തുകാരാമപ്രഭുവിനെ വിളിച്ചു വിവരം അറിയിച്ചു. രാജാവിന്റെ പരിഭ്രമംകണ്ടു നിശ്ചലതയോടെ തുകാരാമൻ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—

“മഹാരാജാവേ, അങ്ങേയ്ക്കു വിന അവിടുത്തന്നെ സന്മാദിച്ചു. ആ രജപുത്ര യുവാക്കന്മാരെപ്പറ്റി ഞാൻ പ്രത്യേകം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. അവർ അത്യന്തം ഹിംസ വർഗ്ഗത്തിൽപെട്ട നിന്ദൃന്മാരാണ്. വളമാലുവും അശ്വങ്ങളും തിരിയെ തരുവാനുള്ള മടികൊണ്ടു മാത്രമാണു അവർ ഡർബാർഹാളിൽ വെച്ചു് ഇവിടത്തോടു് എതിർത്തു സംസാരിച്ചതു്. അവരെ ബഹിഷ്കരിക്കുവാൻ ബുദ്ധിമാനായ അവിടുത്തു് കല്പിച്ചതുകേട്ടു . അവരുടെ പ്രതീകാര

ബുദ്ധി അത്യന്തം വിചിത്രമായി പ്രവർത്തിച്ചു എന്നും എനിക്കു അറിവുകിട്ടിയിരിക്കുന്നു. മാഗ്ഗമല്ലേ, അളകനും ഉടയനും നയപാലഭൂപന്റെ നഗരിയിൽ എത്തി ഇവിടത്തോടുള്ള കലഹത്തെപ്പറ്റി പ്രസ്താവിച്ചശേഷം, ആ രാജാവിന്റെ ഒരു വലിയ സൈന്യവുമായി തിരിച്ചുവത്രേ. ഡൽഹിനാഥന്റെ ഭൃതനെ വഴിയിൽവെച്ച് എതിർത്തു തങ്ങളുടെവകയായ രത്നമാല്യവും അശുപങ്ങളും അപഹരിക്കണമെന്നു അവർ തീർച്ചയാക്കി. അതനുസരിച്ച് അവർ ഭൃതനെ കണ്ടു അയാളെ ഉടൻ കൊല്ലുന്നുണ്ടെന്നു ഭയപ്പെടുത്തി അവിടത്തെ വിശിഷ്ട പാരിതോഷികങ്ങൾ കൈക്കലാക്കിക്കൊണ്ട് എങ്ങോ കടന്നുകളഞ്ഞിരിക്കുന്നു. സന്ധി ചെയ്യുവാൻ പൃഥ്വീഭൂപൻ സമ്മതിച്ചിരുന്നതിനു വിപരീതമായി പ്രവർത്തിക്കുവാനുണ്ടായ ഘേതു ഇതാണ്. ഇപ്പോഴൊക്കിലും അവരെ നല്ലപോലെ മനസ്സിലാക്കുവാൻ അവിടേതെയ്ക്കു സാധിച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു.

പരമർദ്ദിഭൂപൻ—സ്യോലൻ എന്താണ് പറയുന്നതു്. ആ രജപുത്രയുവാക്കന്മാർ പൃഥ്വീരാജഭൃതനെ വഴിമല്ലേ ആക്രമിച്ചു വജ്രമാല്യാബലാലപഹരിച്ചുവെന്നോ? ഘേയ് ഇതെന്നിങ്ങു തീരെ വിശ്വാസയോഗ്യമായി തോന്നുന്നില്ല.

തുകാ—ഇതിൽപ്പരം വിശ്വാസയോഗ്യമായി മറ്റൊന്നാതന്നെ ഇല്ല. വജ്രമാല്യം നഷ്ടപ്പെട്ടതിൽ അവർക്കുള്ള മനസ്സാപം അവിടത്തേയ്ക്കു അറിഞ്ഞുകൂട. ആ ആഭരണം വീണ്ടെടുക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തിൽ മാത്രമാണു് തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ബുദ്ധിഷ്ഠരണാജ്ഞ പിൻവലിച്ചിട്ടും അവർ കോപകലുഷിതരെന്നു ഭാവത്തോടെ നഗരിവിട്ടതു്. അവിടത്തോടു് അവർക്കു ബഹു വൈരമാണുള്ളതു് എന്നു നയപാലഭൂപൻ മനസ്സിലാക്കുകയാൽ മാത്രമാണു് ഒരു സേനയും അയച്ചുകൊടുത്തതു്. അതിനാൽ അവർതന്നെ ഇതു കടംകൈ പ്രവർത്തിച്ചിരിക്കും.

തുകാരാമന്റെ ഈ ഉഗ്രഹവും അതിലേയ്ക്കും ഇടയാക്കിയ യുക്തിവാദങ്ങളും കേട്ടു രാജാപരമർദ്ദി വിസ്മയവും ഭയവും നിമിത്തം ആനഖശിഖം വിറച്ചുപോയി എന്നു തന്നെ പറയാം. അദ്ദേഹം, കാന്യകബ്ജത്തിലെ ജയചന്ദ്രന്റെ ഒരു സാമന്തനായ സ്ഥിതിക്ക് ആ വിശ്രുതാധിനാഥനോടു യാതൊന്നും ആലോചിക്കാതെ, തുകാരാമന്റെ ഉപദേശം അനുസരിച്ചു പൃഥ്വീരാജനോടു സഖ്യം ചെയ്യാൻ ഉദ്ദേശിച്ച ബുദ്ധിശൂന്യതയെപ്പറ്റി പരിതപിച്ചു. എന്നാൽ ആ സന്ധിയെങ്കിലും സഫലമായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഭയപ്പെടാൻ ഒന്നുമേ ഇല്ലായിരുന്നു. രജപുത്രയുവാക്കന്മാരുടെ ബഹിഷ്കരണാജ്ഞയാണ് അത്യന്തം ബുദ്ധിശൂന്യമായ ഒരുനയം എന്ന് ആ രാജാവു കൂടുതൽ പരിതപിച്ചു. സംഭവങ്ങളുടെവിചിത്രമായ ഈ ഗതിയിൽ അന്തരകരണിയം എന്തായിരിക്കണം എന്നു നിശ്ചയിക്കണമെന്നു മനസ്സാന്നിദ്ധ്യം പോലും ആ രാജാവിന് ഇല്ലാതായി. വ്യാകുലതനിമിത്തം ഇതികർത്തവ്യതാമൂഢനായ ആ ബന്ധുവിനെ സമാധാനപ്പെടുത്തേണ്ടതു വിശ്വസ്തനായ തന്റെ ചുമതലയാണെന്നുള്ള ഭാവത്തിൽ തുകാരാമൻ ഇങ്ങനെ ഒരു നയോപദേശം തുടങ്ങുകയായി:—

“തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് അസ്വസ്ഥനാകേണ്ട യാതൊരാവശ്യവും ഇല്ല. പൃഥ്വീരാജനു വളമാലുവും സമരാശ്വങ്ങളും ലഭിച്ചില്ലെങ്കിൽ തന്നേയും നമുക്കു സങ്കടപ്പെടേണ്ട ആവശ്യം യാതൊന്നുമില്ല. മഹോബാ കാന്യകബ്ജമഹീപതിയുടെ ഒരു സാമന്തരാജ്യം ആണല്ലോ. അതിനാൽ മഹോബയെ ആക്രമിക്കേണ്ടതിൽനിന്നു സഹായിക്കുവാൻ ആ മഹാശക്തിമാൻ തീർച്ചയായും തയ്യാറാകും. വിശേഷിച്ചു ജയചന്ദ്രൻ പൃഥ്വീരാജന്റെ ഒരു പരമശത്രുവും ആണ്. കാന്യകബ്ജസഹായംകൂടാതെ, മറ്റുനയ

ങ്ങട്ടും നമുക്കു യഥേഷ്ടം സ്വീകരിക്കാം. ഒന്നുകൊണ്ടും അങ്ങു് അധൈര്യപ്പെടേണ്ട ആവശ്യമില്ല.”

വളമാല്യം കൈവിട്ടതോടുകൂടി മല്ലനാദേവിയുടെ മനഃശക്തി കുറഞ്ഞുതുടങ്ങി. നഗരീദേവതയായ മണിയാദേവിയുടെ അഭിവന്ദ്യബിംബത്തിൽവെച്ചു ചാർത്തിതന്നിരിക്കുന്ന അണിബാഹുകൊള്ളിവാൻ രാജാവു നൽകിയിരുന്ന ആ വിശിഷ്ടരത്നാഭരണം കൈവെട്ടുപോകുന്നതു് എന്തോ അശുഭത്തിന്റെ സൂചനയായിരിപ്പും എന്നു ദേവി വിചാരിച്ചു. നയപാലഭൂപനും പൃഥ്വീരാജനും ഒത്തൊരുമിച്ചു ആകൃമണം നടത്തുന്നപക്ഷം സ്വപരക്കു ഉദ്ദേശിച്ചു മഹോബാധിപൻ ഒരു കക്ഷിയെ വശീകരിക്കാൻ നിശ്ചയിച്ചതു രാജ്ഞിയും അനുക്രമിക്കാതിരുന്നില്ല. എന്നാൽ വളമാല്യം പൃഥ്വീരാജൻ ആവശ്യപ്പെടുമെന്നു കരുതുവാൻ മല്ലനയ്ക്കു ഖാതൊരു ഘോരമില്ലായിരുന്നു. രാജാവകളെ, വളമാല്യക്കാര്യം ദേവിയെ അറിയിച്ചിരുന്നതുമില്ല. ഇങ്ങനെ ഒരു അവാസരത്തിലാണു രാജാവു ഡർബ്ബാർഹാളിൽ വെച്ചു താൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്ന സഖ്യത്തേയും ആ സഖ്യത്തിന്റെ ഛിഹ്നമായി അയച്ചുകൊടുക്കേണ്ട സമ്മാനത്തേയുംപറ്റി പ്രസ്താവിച്ചതു്. രാജാവിന്റെ അഭിപ്രായം അനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കരുതെന്നാകട്ടെ, വളമാല്യം വിട്ടുകൊടുക്കരുതെന്നാകട്ടെ പറയുവാൻ രാജ്ഞിക്കു കഴിവില്ലാതായി. ഏതായാലും രജപത്രയവാക്കന്മാരുടെ ബഹിഷ്കരണത്തെപ്പറ്റി അറിഞ്ഞതോടുകൂടി അവരെക്കൊണ്ടു്, ആപൽഘട്ടത്തിൽ എത്തിക്കൊള്ളാം എന്നൊരു പ്രതിജ്ഞചെയ്യിക്കുന്നതിനു മാത്രമേ മല്ലനാദേവിക്ക് സാധിച്ചുള്ളൂ.

മുൻനിശ്ചയിച്ചപ്രകാരം ഒരു വലിയ സൈന്യത്തോടുകൂടി പൃഥ്വീരാജൻ ശീഷ്പ്രാകാരത്തിന്റെറളപരോധം ആരംഭിച്ചു. കോട്ടയുടെ പരിരക്ഷണത്തിനു കൂടുതൽ

ആളുകളുള്ള ഒരു സൈന്യംകൂടെവേണ്ടതാണെന്നു വിവരം മാൽവാൻ മഹോബാ രാജധാനിയിൽ അറിയിച്ചു. സയ്യദ് മീരാടൽഹാനും, ആ സേനാനായകന്റെ പുത്രനായ അലി എന്ന പരാക്രമശാലിയും വലുതായ ഒരു സൈന്യത്തോടെ, നയപാലഭൂപന്റെ ആക്രമണം ഉണ്ടാകുമെന്നു സശയിക്കപ്പെട്ട കലഞ്ചാർ കോട്ടയുടെ പരിരക്ഷണത്തിനു നിയോഗിതരായി. തന്മൂലം, മാൽവാൻകൂടുതൽ സേന അയച്ചുകൊടുക്കുവാൻ രാജാപരമർദ്ദിക്കു സാധിച്ചില്ല. തന്റെ സർവ്വശക്തികളും പ്രയോഗിച്ചു പുരമപീരാജാക്രമണം തട്ടത്തു നില്ക്കുന്നതിനും, തന്റെ ജീവനനാശം സംഭവിച്ചുതിനുശേഷം മാത്രം ആ പ്രാകാരം അന്യായിനപ്പെട്ടെട്ടെ എന്ന ഉദ്ദേശത്തോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനും മാൽവാൻ തയ്യാറായി.

അല്പായം ൧൮.

ഉദയന്റെ പ്രേമഭാജനമായ പൃഥ്വിയോടൊത്ത് അതേവരെ യുണ്ടായ സംഭവങ്ങൾ നിമിത്തം അത്യന്തം അസഹ്യമായതോടെ നാടുകഴിക്കുകയായരുന്നു, ചിതാവിന്റെ ഉററമിത്രവും ഉദയനാദികളുടെ വൈരിയും അതിമോഹവാനും ആയ കാരിംഗഭൂപന് അവളെ പാണിഗ്രഹണം കഴിച്ചു നല്ലവൻ തുകാരാമപ്രഭു ഗ്രന്ഥമായി ഉദ്ദേശിക്കുന്നവിവരം അവൾക്കു വ്യക്തമായി മനസ്സിലാക്കുവാൻ ഇടവന്നു. ഈ പുതിയ വരസപ്തകരണത്തിൽ ആ യുവതിക്കു ലേശം പോലും ആഭിമുഖ്യം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അവളുടെ പ്രേമത്തിന്നു സാക്ഷാൽ അവകാശിയായ യുവവീരനേയും അയാളുടെ സഹോദരനേയും രാജ്യത്തുനിന്നു രാജാപരമർദ്ദി

ബഹിഷ്കരിക്കുവാൻ ഇടയാക്കിയ സംഭവങ്ങളെപ്പറ്റി ചിന്തിച്ചു അവൾ അത്യന്തം അത്രപ്തിയോടെ നാൾ കഴിക്കുകയായിരുന്നു. തീരെ നന്ദിയില്ലാത്ത വിധത്തിൽ മധോബാനഗര്യധിപൻ ഈ വീരയോദ്ധാക്കളേ ബഹിഷ്കരിച്ചു ആ കഥകേട്ടു അവൾക്കു രാജാപരമർദ്ദിയോടു ഒരു സ്നേഹക്കുറവു തോന്നി. എന്നാൽ ആ ജൂഗുപ്ത അതിന്റെ അങ്ങേ അറ്റത്തെ നിലയിലെത്തിക്കുന്ന ഒരു മനോഭാവമായിരുന്നു ആ തരുണിക്കു പിതാവായ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട കാരിംഗഭൂപനോടു തോന്നിയതെന്നു പ്രത്യേകം പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതായിട്ടില്ലല്ലോ. നിസ്സഹായരായ ഈ സഹോദരന്മാർ ഇപ്പോൾ ഏതൊരു രാജ്യത്തു, ഏതൊരു രാജാവിന്റെ സേവനം വഹിച്ചാണു കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നതു എന്നറിവാൻ ആ യുവതീരത്തത്തിനു യാതൊരു പഴുതും ലഭിച്ചിരുന്നതുമില്ല. ഇതുനിമിത്തം അവൾ മിക്കവാറും ഒരു നൈരാശ്യമുന്തിയായിത്തന്നെ നാളുകൾ കഴിച്ചു.

എന്തോ ഗൌരവമേറിയ കാരണം പ്രമാണിച്ചു നായികയായ പ്രമാളായി അത്യന്തം അസഹ്യം അനുഭവിക്കുന്നുവെന്നു അവളുടെ ധാത്രി അല്പമായും പിതാവു പൂർണ്ണമായും മനസ്സിലാക്കി. വിവാഹിതയാകേണ്ട പ്രായത്തിൽ എത്തിയ പെൺകുട്ടിയെ മധോബയിൽ താമസിപ്പിക്കുവാൻ ഇടയാക്കിയ പരിതസ്ഥിതികളെപ്പറ്റി അയാൾ ചിന്തിച്ചു ലജ്ജിച്ചു. തന്റെ ഉററമിത്രവും, താമസിയായ ഒരു രാജ്യത്തിന്നു അധിപതിയാകാൻ പോകുന്നയാളും ആയ കാരിംഗഭൂപന്റെ വാമഭാഗം അലങ്കരിക്കുവാൻ ആ തനപിക്കിടകിട്ടുന്നപക്ഷം, അവൾ അതൊരു മഹാഭാഗ്യമായി കരുതി അത്യന്തം പ്രസന്നതയോടെ വർത്തിക്കുമെന്നു പിതാവായ പ്രഭുവരൻ കരുതി. കാരിംഗഭൂപന്റെ ഗുഡസന്ദർശനങ്ങൾക്കു വേണ്ട അവസരം ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കുക, ധാത്രിമുഖേന പ്രിയയുടെ ഹൃദയാസഹ

സ്വയം കരയുന്ന കാരിംഗവിവാഹത്തെപ്പറ്റി പുകഴ്ത്തുക എന്നതു അയാൾ താൽക്കാലികമാർഗ്ഗങ്ങളായനിശ്ചയിച്ചു.

പൃഥമയെ ആഹ്ലാദവതിയാക്കുന്നതിനു വൃദ്ധയാത്ര തന്നാൽകഴിയാവുന്നതും ശ്രമിച്ചു. പ്രേമത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെ ആ വൃദ്ധ ചിലപ്പോഴൊക്കെ അഭിനന്ദിച്ചു സംസാരിച്ചു. മറ്റു ചിലപ്പോൾ ഒരു പത്രി, പിതാവിനോടു കാട്ടേണ്ട വിനയബഹുമാനങ്ങൾ, അനുസരണം എന്നിവയെപ്പറ്റി പ്രസംഗിച്ചു.

രജപത്രവീരനായ ഉദയനോടു തനിക്കു നിഷ്കളങ്കമായ പ്രേമം തോന്നിപ്പോയ വിവരം ഏതോ ചില പ്രത്യേക സന്ദർഭങ്ങളിൽ പൃഥമാഭിനന്ദനം ധാത്രിയോടു പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ ഒരു രജപത്രനിർദ്ദേശമായ പതിഞ്ഞുപോയ ഹൃദയത്തെ നിവർത്തിപ്പിക്കുന്ന കാര്യം വിഷമമെന്നുതന്നെ ധാത്രിയ്ക്കു തോന്നി. എങ്കിലും ഉദ്യമം കൊണ്ടാണല്ലോ ഏതു കാര്യവും വിജയിപ്പിക്കുന്നതു എന്ന വിചാരത്താൽ പൃഥമയുടെ കുടുംബമാഹാത്മ്യത്തെ പ്രശംസിക്കുവാനും, ഉദയാദികളുടെ നീചവംശജനതമെന്ന അപവാദത്തെ സ്ഥിരപ്പെടുത്തിപ്പറവാനും അവർ ഒരുങ്ങി. പ്രേമം എന്നതു യുവസാധാരണമായ ഒരു ലാപല്യമാണെന്നും, വിവാഹകർമ്മത്തിലേക്കു നയിക്കുന്നതോടുകൂടി അവസാനിച്ചുപോകുന്ന ഒരു വിചിത്രമായ ആ ഉറവു, പലപ്പോഴും കുടുംബമഹിമയെ ലപംസിച്ചു യോഗ്യതാ യോഗ്യതകൾ പരിഗണിക്കാതെ കാണപ്പെടുന്ന ഒരു ക്ഷണികവികാർമാണെന്നും, പിതൃഭക്തി, കുടുംബമാഹാത്മ്യസ്ഥാപനം എന്നിവകൾക്കാണ് കലാജ്ഞകൾ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതു് എന്നും ധാത്രി പൃഥമയോടു വാദിച്ചു. നിരന്തരമായ ഈ വാദങ്ങളോടു തക്ക എതിർവാദങ്ങൾ പറഞ്ഞുവിട്ടു വിജയനോടാൻ ആ തരുണീമണി കൊ

തിച്ചുവെങ്കിലും പലപ്പോഴും വിചരീതമായ അനുഭവത്തോടെ പൃഥ്വിയോടൊന്നിച്ച് ധാത്രിയുടെ കീഴടങ്ങേണ്ടിവന്നുപോയി.

ഇപ്രകാരം സ്വന്തം പ്രേമത്തിന്റെ അഭിന്നനാഥനായ ഉദയാനന്ദനായിത്തീർന്നുപോയ യാതൊരുവർത്തമാനവും കേൾക്കേണ്ടതും, പിതാവിന്റെയും ധാത്രിയുടേയും നിർദ്ദയമായ നിർബന്ധത്താൽ ഒരു അന്യരാജകുമാരൻ കീഴടങ്ങാൻ പ്രേരിതയായും പൃഥ്വിയോടൊന്നിച്ച് വിഷമിക്കുന്ന ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ അവർക്ക് അല്പകാലമായി അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്ന ഒരു പരിചിതന്റെ സമാഗമം സംഭവിക്കുന്നു. മേലോന്നഗരിയിലെ കാരിയുടേയും വിശേഷപ്പെട്ട വിധത്തിൽ വസ്ത്രാലങ്കാരമോടികളോടെ അത്യന്തം പ്രസന്നവദനനായി അതാ അവളുടെ അടുത്തു എത്തിയിരിക്കുന്നു. രാജകുമാരന്റെ ആഗമനം കണ്ടറിഞ്ഞ ധാത്രി, അയാളുടെ പ്രേമപ്രകാശത്തിനു വളരെയും ഒരുക്കുന്നതുപോലെ തൽക്ഷണം അവിടെനിന്നു അപ്രത്യക്ഷയായി. ഏകാകിനിയായ പൃഥ്വിയുടെ അത്യാഹ്ലാദഭാവത്തോടെ ആ രാജകുമാരൻ പറയുന്നു:—

“പ്രേമസംസ്ഥമായ അല്പയോ പ്രഭുപത്നി, ഭവതിയുടെ ദയാപൂർവ്വമായ സ്വീകരണം ഉണ്ടാകുമെന്നു കരുതി ഇതാ ഞാൻ ഒന്നുകൂടെ ചോദിച്ചുകൊള്ളുന്നു.”

പൃഥ്വിയോടൊന്നിച്ച്—രാജകുമാര, അങ്ങു അതിരുകടന്നു സംസാരിക്കുന്നു.

കാരിയുടേയും—ഞാനോ? ഞാൻ അതിരുകടന്നു സംസാരിക്കുന്നുവെന്നോ? ഭവതിയുടെ പിതാവായ പ്രഭുവരന്റെ പരിപൂർണ്ണസമ്മതത്തോടെ മാത്രമാണ് ഞാൻ ഇവിടെ എത്തിയിരിക്കുന്നത്. ആ സ്ഥിതിക്കു ഞാൻ എന്താണ് അതിരുകടന്നത് എന്നു മനസ്സിലാകുന്നില്ല.

പുമാ—എന്റെ പിതാവു എന്താണു സമ്മതിച്ചിട്ടുള്ളത്? അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിപൂണ്ണമായ അനുമതി എന്തു കാര്യത്തിനാണു സിലിച്ചിട്ടുള്ളത്?

കാരി—ഏതൊരു കാര്യവും എന്റെയകതാ പോലെ പ്രവർത്തിച്ചുകൊള്ളുവാൻ പിതാവു് എനിക്കു പരിപൂണ്ണമായ സമ്മതം തന്നിരിക്കുന്നു.

പുമാ—ഇക്കാര്യം ഞാനെങ്ങനെ മനസ്സിലാക്കും? എന്റെ പ്രേമം ആശിലാണു പതിക്കുന്നതെന്നു പിതാവിനു് എങ്ങനെ ന്യായമായിക്കാം? അഥവാ രാജകുമാരനെ ഞാൻ എടുത്തുപുച്ഛം സ്വീകരിക്കേണ്ടതാണു് എന്നുള്ളതിനു പിതാവിന്റെ അനുമതിയുണ്ടെന്നു കരുതുവാൻ എനിക്കു് എന്തു ലക്ഷ്യമാണുള്ളതു്?

കാരി—ഇതാ ഈ വളമാല്യംതന്നെ.

അത്യന്തപരവശയായി പുമാഭായി നോക്കിനില്ക്കുന്നതിനടിയുൾക്കു കാരിയ്ക്കു് ഗഭ്രുപൻവസ്രൂത്തിനടിയിൽ സൂക്ഷിച്ചിരുന്ന ഒരു വിശിഷ്ടരതാഭരണം അവളുടെ മുഖയിൽ കാണിച്ചു. അതിമനോഹരങ്ങളായ അനവധി വളങ്ങൾ ഒന്നിച്ചുകോർത്തു്, നടുക്കു നീലവണ്ണകവും മുഴുപ്പുകൂടിയതും ആയ ഒരു നടുനായകവും ചേർത്തു രചിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ആ മാല, മഹോബാനഗരിയിൽ മല്ലനാഭേവിയുടെ എത്രയും പ്രിയപ്പെട്ട ഒരു ആഭരണം ആയിരുന്നു. ഈ വിശിഷ്ടസാധനത്തെപ്പറ്റി പുമാഭായി ഇതിനുമുമ്പു കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. എന്നല്ലാതെ, ഏതുവിധത്തിലാണു് ഈ രത്നമാല്യംകാരിയ്ക്കു് ഗഭ്രുപന്റെ കൈവശം വന്നുചേർന്നതു് എന്നും അവൾക്കു അറിഞ്ഞുകൂടാതിരുന്നു. അവൾ ചോദിക്കുന്നു:—

“ഇതു് എങ്ങനെയാണു രാജകുമാരനു ലഭിച്ചതു്?

കാരി—ഈ വളമാല്യം എനിക്കു ലഭിച്ചതു് എങ്ങനെയാണെന്നോ? ഇതു് എങ്ങനെ ലഭിച്ചുവെന്നാണോ? പറയാം. ഭവതിയുടെ പിതാവു് എനിക്കു പാർത്തോഷിക

മായി നൽകിയിട്ടുള്ളതാണ്. ഇതാ ഈ വജ്രമാല്യം ഞാൻ
 വേതിക്കു സമ്മാനിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഈ സമ്മാനത്തി
 നുവേതിക്കു് അർഹതയുണ്ടെന്നു് എനിക്കു ബോദ്ധ്യ
 പ്പെടുന്നു.

പ്രമാ—രാജകുമാര, ഇമ്മാതിരി പ്രലോഭനങ്ങൾ
 കൊണ്ടു വശത്താക്കാമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്ന അങ്ങയുടെ അതി
 മോഹത്തിനു ഞാൻ എന്തു സമാധാനം പറയട്ടെ. ഈ
 വജ്രമാല്യം മയോബയിലെ മല്ലനാദേവിയുടെ വകയല്ലേ?
 ഇതു പിതാവു് അങ്ങേയ്ക്കു് എങ്ങനെയാണു സമ്മാനമാ
 യിതരുന്നതു്?

കാരി—അതേ; അക്കഥകൾ മനസ്സിലാക്കുന്ന
 തിനു തന്നേയാണു ഞാൻ എത്തിയിരിക്കുന്നതു്? താമ
 സിയാതെ മേരോനഗരിയിലെ രാജ്ഞീപദം വേതി പ്രാ
 പിക്ഷമ്പോൾ ഇതും, ഇതുപോലുള്ള മറ്റുപല രഹസ്യ
 ങ്ങളും മനസ്സിലാകും.

പ്രമാ—ഞാൻ മേരോനഗരിയിലെ രാജ്ഞീപദം പ്രാ
 പിക്ഷമ്പോളോ?

കാരി—അതേ; അതിലേക്കു് ഇനി അധികനാൾ
 കാത്തിരിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല.

പ്രമാ—ഞാൻ മേരോനഗരിയിലെ രാജ്ഞീപദം പ്രാ
 പിക്ഷമ്പോൾ ആ രഹസ്യങ്ങൾ അറിഞ്ഞാൽ മതിയെ
 കിൽ ആകട്ടെ, നേരം വൈകുന്നു. നമുക്കു് ഇനിയൊരവ
 സരത്തിൽ കാണാം.

കാരി—പ്രിയതമേ, നമ്മുടെ ഇന്നത്തെ സമാഗമം
 ഇങ്ങനെ അപ്രതക്ഷിതമായി അവസാനിക്കട്ടെ എന്നോ?

പ്രമാ—ആ സംബോധന ഞാൻ അർഹിക്കുന്നില്ല.
 രാജകുമാരൻ സർവ്വമാ അതിലേയ്ക്കു യോഗ്യതയുള്ള മറ്റെ
 ഞെകിലും തരങ്ങൾമാരെ അന്വേഷിക്കുകയായിരിക്കു
 നന്നും.

കാരി—ഹമ്മമ്മ! ഞാൻ വേറെ വല്ല തരണിയേയും അന്വേഷിക്കണമെന്നോ? തുകാരാമപ്രഭുവിന്റെ വത്സല പുത്രിയെ എനിക്കായി അവളുടെ പിതാവു ദാനം ചെയ്തുകഴിഞ്ഞിട്ടും ഞാൻ ഇനി തരണിമാരെ അന്വേഷിക്കുകയോ? വിചിത്രം. വിചിത്രം.

പുമാ—തുകാരാമപ്രഭുവിന്റെ പുത്രി, അങ്ങയുടെ തരണിയാവാൻ മോഹിക്കുന്നവളല്ല.

കാരി—മഹോബാ രാജ്ഞിയെക്കാൾ ഉന്നതപദവിലഭിക്കണമെന്നു കരുതാത്ത പ്രഭുപുത്രിമാർ ലോകത്താരാണു്?

പുമാ—ഘേ, കാരിഗഭൂപ, ഞാൻ തന്നെ ഞാൻ. ആ പ്രഭുവരന്റെ പുത്രിയായ ഞാൻ. ജനനം സംബന്ധിച്ച അധികാരാവകാശങ്ങൾ എന്റെ പിതാവിനു് ഉണ്ടെങ്കിൽ, ജന്മസിദ്ധമായ എന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം എനിക്കുള്ളതാണു്. അതിനാൽ രാജകുമാരന്റെ അതിമോഹം ഭൂതത്തു ചേർന്നിട്ടു് പൊയ്ക്കൊള്ളാം. അതാണു നന്നം. എന്റെ പ്രാണേശപരനായ ഉദയൻറായി രാജകുമാരന്റെ ഈ അക്രമചരമയെ നിർല്ലജ്ജതയെപ്പറ്റി അറിയാതിരിക്കട്ടെ—

കാരി—ഘേ, ധിക്കാരിയായ പ്രഭുപുത്രി, നിന്റെ ഉദയൻറായി ഇപ്പോൾ രാജാജയചന്ദ്രന്റെ കാരാഗൃഹത്തിലെ ഇരുമ്പഴികൾ കടിച്ചു മുറിക്കാമോ എന്നു പരീക്ഷിക്കുകയാണു്. ഉദയൻറായി! നീചവർഗ്ജാതനായ ആ ഭീരുവാണത്രെ നിന്റെ പ്രാണേശപരൻ. പുമാ, നിന്റെ ഈ അഹംകാരത്തിന്റെ ഫലം നീ തന്നെ താമസിയാതെ അനുഭവിക്കും.

പുമാ—എന്തു പറയുന്നു രാജകുമാരാ, എന്താണു പറയുന്നതു്? ആ ഭീരുവെന്നോ? നിങ്ങളുടെ രാജധാനിയിൽ വെച്ചുതന്നെ ദാസ്യലാഭത്തിൽ നിങ്ങളെ തോല്പിച്ച ബന്ധനസ്ഥനാക്കി മഹോബായിലേക്കു കൊണ്ടുപോന്ന ആ

വീരപുരുഷൻ ഭീരുവെന്നോ? മല്ലനാദേവിയുടെ വളമാല്യാ പഹരണത്തിനായി അലർരാത്രി സമയങ്ങളിൽ മോഷ്ടാക്കൾക്കൊപ്പം നടന്ന യുദ്ധരംഗങ്ങളിൽവെച്ചു മുറിവുമേറേ നടക്കുന്ന നിങ്ങളുൾ മയംവീരനും! ആട്ടെ; പൊയ്ക്കൊള്ളി. മേലാൽ നിങ്ങളുൾ എന്റെ വാസഭേദത്തിന്നു സമീപം എങ്ങാനും എത്തുന്നപക്ഷം എന്റെ ദാസിമാരുടെ പാദതാഡനമാണു നിങ്ങളുടെ വീർയ്കൃത്യങ്ങൾക്കു ലഭിക്കുന്ന സമ്മാനമെന്നു കരുതിക്കൊള്ളി. എന്റെ പിതാവിന്റെ അഭിപ്രായങ്ങൾ എന്തോ ആയിക്കൊള്ളട്ടെ. അഭിമാനരഹിതയായി അന്യപുരുഷന്മാരുടെ അന്യായമായ ആഗ്രഹ നിവൃത്തി വരുത്തുവാൻ ഒരു സ്ത്രീയുടെ അഭിമാനം അനുവദിക്കുന്നില്ല എന്നു മനസ്സിലാക്കിപ്പോയാലും.

പുമാഭായിയുടെ മുഖകമലം പെട്ടെന്നുണ്ടായ കോപം കൊണ്ടു ക്രമാധികമായി ചുമന്നും വികസിതമായും ഭവിച്ചു. പ്രണയാത്മിയായ കാമുകൻ യാതൊന്നുകൊണ്ടും പിൻമാറുന്ന ആളല്ലെന്നു അവൾക്കു തോന്നിയതുകൊണ്ടായിരിക്കാം, പെട്ടെന്നു ആ ചാരിത്ര്യവതി സ്വഗൃഹത്തിനുള്ളിലേക്കു തപരിതഗമനം ചെയ്തതു്. ലജ്ജിതനായ കാരിംഗൻ അഹാകാരിയെന്നു ഗണിച്ചു ആ വധുവിനെ എന്നെന്നേയ്ക്കുമായി ഉപേക്ഷിച്ചു പിൻതിരിഞ്ഞതിൽ അതുകുപ്പെടാനുണ്ടോ?

അന്നത്തെ സൂര്യാസ്തമനത്തിനുമുമ്പു പുമാഭായിക്കു മറ്റൊരാളെക്കൂടെ അഭിമുഖീകരിക്കേണ്ടതായി വന്നുകൂടി. വിശേഷപ്പെട്ട രത്നങ്ങൾ, ആഭരണങ്ങൾ എന്നിവ വിൽക്കുവാൻ ദേശാടനം ചെയ്യുന്ന ഏതാനും വണിക്കുകൾക്കാരോ പ്രഭുഗൃഹങ്ങളിൽ വാണിജ്യവ്യവസായം നടത്തി തുകാരാമന്റെ ഭവനത്തിലും എത്തിയിരിക്കുകയാണ്. അവരുടെ നേതാവായ കോടീശ്വരൻ എന്നവധം ഒരു യുവാവു്, അസാധാരണമായ വസ്ത്രാഭരണാഭിമുഖീക

ജോടെ സൗധസമീപം കടന്നുവരുന്നവെന്നു പൃഥ്വിയുടെ
 യാത്രികണ്ടു. വിദേശങ്ങളിൽനിന്നു രത്നാഭരണാഭിഷേകി
 ക്കളായ ഒരു ചെറുസംഘം ആളുകൾ എത്തിയിട്ടുണ്ടു്
 എന്നും, അവരുടെ നായകനായ ഒരു വലിയ കച്ചവടക്കാരൻ
 വളരെ ലാഭത്തിൽ ഏതാനും രത്നാഭരണങ്ങൾ വിൽക്കുവാ
 നാഗ്രഹിക്കുന്നുവെന്നും, അതിലേക്കു പ്രളപ്തിയെ കാണാൻ
 കഴുകുവാനായിരിക്കുന്നുവെന്നും വാചസ്പത്യം അറിയിച്ചു.
 തന്റെ ഹൃദയസ്ഥാനത്തിന്നു താൽക്കാലികമായ ഒരു ഉപശാന്തി
 ലഭിക്കുവാൻ നല്ലൊരു മാർഗ്ഗമാണെന്നു കരുതി അവൾ
 താഴത്തേക്കു ഇറങ്ങി യുവവർഷിണിന്റെ സമീപം എത്തി.

മനോഹരങ്ങളായ രത്നം തിളങ്ങുന്ന കണ്ണുഭൃഷണങ്ങൾ,
 ദേഹത്തു ആചാരമൂലം ധരിച്ചിരിക്കുന്ന സുവർണ്ണവർണ്ണങ്ങളായ
 പട്ടാഭരണങ്ങൾ എന്നിവ ആഗതനെ ഒരു അസാമാന്യവർത്തകനെന്ന
 നിലയിൽ കണ്ടയുവതി അയാളുടെ അടുത്തുചെല്ലുവാൻ
 അപ്പമൊന്നുമടിച്ചു. തന്റെ കൂടെയുള്ള കച്ചവടക്കാരൻ
 അകത്തു ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ പോയിരിക്കുകയാണെന്നും
 ഏതുതരത്തിലുള്ള ആഭരണങ്ങളാണു വാങ്ങുവാൻ
 ഇഷ്ടമുള്ളതു എന്നറിയാച്ചാൽ അവ ഉടൻ കൊണ്ടുവരുവ
 ക്കാം എന്നും പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് ആഹാരൻ ആകാക്ഷാഭരിതമായ
 വിധത്തിൽ പൃഥ്വിയെ ഒന്നുനോക്കി. ആ തനപീഠത്തിന്റെ
 ഹൃദയം എന്തോ പൂർവ്കാലസ്മരണങ്ങളാൽ അപ്പമൊന്നു
 അസ്ഥമായി. അവൾ യാതൊന്നുംതന്നെ ശബ്ദിക്കാതെ
 നിലകൊണ്ടു സൂക്ഷ്മമായി ഒന്നു രണ്ടു തവണ യുവവർത്തകന്റെ മുഖത്തുതന്നെ നോക്കി
 എന്തോ സംശയം തീർക്കുകയായിരുന്നു. ബാഹ്യങ്ങളിലുള്ള
 കച്ചവടക്കാരുടെ രീതിയിൽ വിശേഷമായി വസ്ത്രാധാരണ
 രത്നോദകൃഷിയ ആ വർഷിണിന്റെ മുഖവും, ശരീരലക്ഷണങ്ങളും
 തനിക്കു ചിരപരിചിതമാണെന്നു പൃഥ്വിയുടെ ബോധം

ല്യംവന്നു. അവൾ സാദിപ്രായമായ ഒരുപുഞ്ചിരിയോടെ അടുത്തുചെന്നു്,

“അല്ലയോ മാനുവൽകാ, താങ്കൾതന്നെയല്ലേ, മുൻപു ഒരു ദിവസം ഇക്കാണുന്ന പൂന്തോട്ടത്തു് ഒരു അശപയാ ത്രികനായി എത്തിയതു്? അന്നത്തെ അനുഭവങ്ങൾ ആ വർത്തിക്കാതിരിക്കണമെന്നു ആഗ്രഹമില്ലേ?”

വർത്തകൻ—സൗഭാഗ്യവതിയായ ദേവീ, കച്ചവടക്കാർക്കു് ലേ വിധത്തിലുള്ള ക്ലേശങ്ങളും അന്യനാടുകളിൽവെച്ചു നേരിട്ടേയ്ക്കാം. അവ സഹിക്കുന്നതിനുള്ള മനസ്കരുത്തും താനേ ഉണ്ടാകുന്നതായിട്ടാണു കാണുന്നതു്. അതിനാൽ, ഭയതി, മരൊന്നരം സംശയിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല.

അനുകൂലമായ ഈ പ്രത്യുത്തരംകേട്ടതോടുകൂടി പൃഥ്വിയുടെ സംശയങ്ങൾ എല്ലാം അകലത്തായി. തന്റെ ചിര കാലകാമുകനായ രജപത്രയുവവീരന്റെ ആകൃതിസാദൃശ്യം ദൃശ്യപ്പെട്ടു് അവളുടെ ഹൃദയം അത്യാനന്ദപരവശമായി ഒന്നു തുടിച്ചു. അല്ലനേരത്തേക്കു ആ തരണീരതാത്തിനു യാതൊന്നുംതന്നെ ഉച്ചരിക്കാൻ ശക്തിയില്ലാതെ അവൾ സ്തബ്ധയായി. ആഗതനായ വർത്തകപ്രമാണിയാകട്ടെ, ലേശംപോലും ചിത്തചഞ്ചല്യം നേരിടാത്ത വിധത്തിൽ അവളെ മനസ്സാന്നിദ്ധ്യത്തോടെ ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

“ജഗദീശപരകാരണ്യത്താൽ വല സ്ഥലങ്ങളിലും ചുറ്റിത്തീരത്തെ ഇതാ, ഇപ്പോൾ ഇവിടെയും എത്തി. ജീവിതം, നാം അന്നു വിചാരിച്ചതുപോലെ വെറും ഒരു കസുമാസ്തരണമല്ല. ആട്ടെ; ലഭ്യവരൻ എന്നെ ഇവിടെ ധൈര്യം കാണുന്നപക്ഷം—,”

ഗൽഗദത്തോടെ പൃഥ്വിയോടൊന്നിച്ച് പറയുന്നു:—

അദ്ദേഹം എന്നേയും ഒന്നിച്ചുതന്നെ കാണട്ടെ. ഒരു കാലത്തു് അദ്ദേഹത്തിന്നു് അനുഭവിക്കാൻ ഇടവന്ന പരി

ശുദ്ധമായ ഹൃദയപ്രചോദനം അപഹസിക്കത്തക്ക വിധത്തിൽ, ഭഗവാനേ, അദ്ദേഹം അത്രയ്ക്കൊരു നിന്ദ്യനോ?

പരമർത്ഥിഭൂപന്റെ കഠിനകോപത്തിന്നു പാത്രീഭവിച്ചു ബഹിഷ്കൃതനും ഒരു കാലത്തു് എന്നുവേണ്ട എക്കാലത്തും പൃഥാഭായിയുടെ പ്രേമസർവ്വസപര്യായമായ ഉദയൻറായിയാണു വർത്തകവേഷത്തിൽ അവിടെഎത്തിയിരിക്കുന്നതെന്നു പ്രഭുപുത്രിക്കു നല്ലപോലെ മനസ്സിലായി. പിതാവിന്റെ ആജ്ഞയനുസരിച്ചു ധാത്രിയായി താനൊന്നിച്ചു താമസിക്കുന്ന പേന്ന് എന്ന വൃദ്ധ, ഈ കാമകൻ അവിടെഎത്തിയ വിവരങ്ങൾ പരസ്യപ്പെടുത്തുന്നപക്ഷം പ്രഭുവരന്റെ കഠിനകോപത്തിന്നു താൻ പാത്രീഭവിക്കുമല്ലോ എന്നു അവൾ ഭയപ്പെട്ടു. എങ്കിലും, സ്രീസഹജമായ സഹതാപവും വാത്സല്യവും ആ മാതൃസ്ഥാനീയയ്ക്കു കാണുമെന്നുള്ള വശപാസത്തിൽ പൃഥാഭായി അപ്പം ധീരതയവലംബിച്ചു് ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:

“ഇതെന്തു് അതുതകഥയാണു്? അങ്ങു് ഇവിടെ ഇപ്പോൾ ഏതുവിധംഎത്തി? പരമർത്ഥിഭൂപനോടു കലഹിച്ചു പിരിഞ്ഞതിനുശേഷം ഏതു ദിക്കിലാണു കഴിഞ്ഞു കൂടുന്നതു്! സർവ്വശക്തനായ കാരണികന്റെ അനുഗ്രഹം ഒന്നുമാത്രമാണു് അങ്ങയെ ഈ സന്ദർഭത്തിൽ കണ്ടാനന്ദിക്കുവാൻ എനിക്ക് ഒരു ഭാഗ്യമുണ്ടാക്കിത്തന്നതു്.”

ഉദയൻ—പ്രേമസർവ്വസപമേ, കഴിഞ്ഞ കഥകൾ ഒന്നുംതന്നെ ആവർത്തിച്ചിട്ടു ഫലമില്ലല്ലോ. എന്റെ ഹൃദയത്തിന്നു് അല്ലമെങ്കിലും സമാധാനം ലഭിക്കണമെങ്കിൽ ഭവതി എത്രയും ഋജുവായവിധത്തിൽ അന്തർഗ്ഗതം തുറന്നു പറയണേ. ഹാ! ഒന്നാലോചിക്കുക. നാം ഇരുവരും ഏകമനസ്സോടെ ജീവിക്കുന്നതു കാണുക മല്ലനാഭേവികു എത്ര ആനന്ദകരമായിരിക്കും!

പുമാ—എന്തുചെയ്യാം! ആ ദേവി അക്കാത്തുണ്ടാൽ ആ ഹൃദയത്തിനകത്തുനിന്നു കഴിഞ്ഞുപോയല്ലോ.

ഉദയൻ—ഇല്ലല്ല. മാതൃസമയായ ആ രാജ്യത്തിന്റെ ഹൃദയം നിസ്സാരകാൽക്കൾകൊണ്ടു ക്ഷോഭിക്കുന്നതല്ല.

പുമാ—കാൽക്കൾ നിസ്സാരമാണോ? മഹോദ്ധ്വാനം നാമനോടു കലഹിച്ചതു നിസ്സാരകാൽക്കൾമാണോ? ആ ദേവി തേൻകുടിക്കുക ആകരമാണ്.

ഉദയൻ—ആ ദേവിയുടെ അനുഗ്രഹം സിദ്ധിച്ചതിനുശേഷം തന്നെയുണ്ടാണു ഞങ്ങൾ രാജ്യം വിട്ടു പോയിട്ടുള്ളതും.

ഇതിനെത്തുടർന്നു ബഹിഷ്കരണാനന്തരം തനിക്കു ഭാരതാദിനം അനുഭവിക്കേണ്ടിവന്ന ഓരോ ബുദ്ധിമുട്ടുകളെപ്പറ്റിയും അനന്തരകരണീയങ്ങളെക്കുറിച്ചും ഉദയൻ സംസാരിക്കുകയുണ്ടായി. ഇതുകേട്ടുനിന്ന കാമിനി തനിക്കു ചില സംശയങ്ങളുണ്ടായിരുന്നതു ഇങ്ങനെ ചോദിച്ചു:—

“രാജ്യം വിട്ടുപോയി, വിശേഷിച്ചു നിങ്ങൾ ഇരുവരെയുംപറ്റി ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതു എത്രയോ തുച്ഛമാണ് ആദ്യം; വളമാല്യവും സമരാശ്യങ്ങളും ഉപേക്ഷിച്ചുതന്നെയാണോ രാജധാനി വിട്ടതു?”

ഉദയൻ—എന്തുചെയ്യാം. ദേവിയുടെ പിതാവിന്റെ നിർബന്ധം ആ വിധത്തിലാണു കലാശിച്ചതു. അദ്ദേഹമാണു പ്രഥമപീഠാഭിഷേകം കൊണ്ടു ആ വളമാല്യത്തെ സഖ്യചിഹ്നമായി കൊടുത്തുപിടിക്കുവാൻ പരമർത്ഥി ഭൂപനെ പ്രേരിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതു.

പുമാഭായി—ഏയ്; ഒരിക്കലും അങ്ങനെ പറയരുതു. അദ്ദേഹത്തിന്നു ആ വളമാല്യത്തോടു തിരോധമില്ല. അതു മറ്റേതോ അത്യാഗ്രഹിയുടെ അഗ്രഹത്തിനു കീഴടക്കിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. മേരോവിലെ യുദ്ധരാജാവിന്റെ കൈവശത്താണു ഇപ്പോൾ ആ വിശിഷ്ടമാല്യത്തിന്റെ സ്ഥിതി എന്നു തോന്നുന്നു.

ഉദയൻ—അതെങ്ങനെ അയാൾക്കു കിട്ടുന്നു? ചക്ഷു, അയാൾ പൃഥ്വീരാജന്റെ ഒരു സാമന്തനായിത്തീർന്നു ഈ മാല എങ്ങനെയോ കൊട്ടാരത്തിൽനിന്നു അപഹരിച്ചതായിരിക്കാം. ഹാ! കഷ്ടം! ആ വജ്രമാല്യം മഹോബയിൽനിന്നു കൈമറിഞ്ഞുപോകാൻ പാടുള്ളതല്ല എന്നു ഞങ്ങൾ എത്ര ആവർത്തിച്ചു രാജാവിനെ തടുത്തുപറഞ്ഞു. എന്നിട്ടും അദ്ദേഹം കേൾക്കുകയുണ്ടായില്ല.

പൃഥ്വ—അതെ; ആ വജ്രമാല്യം കൈവിട്ടുപോയതോടുകൂടി മഹോബയിലെ സുഖസമാധാനങ്ങളും അസ്തമിച്ചു.

ഉദയൻ—അതെന്തിനു പറയുന്നു! പൃഥ്വയുടെ റൂദ്രയം എന്നിങ്ങു നഷ്ടപ്പെട്ടതോടുകൂടി എന്റെ ജീവിതസുഖവും അസ്തമിച്ചു.

പൃഥ്വ—എന്റെ റൂദ്രയം എപ്പോഴെങ്കിലും അധീനമായിരുന്നുവോ? അധീനമായ വസ്തുവല്ലേ നഷ്ടപ്പെടുന്നത്.

ഉദയൻ— അധീനമായിരുന്നോ എന്നോ? എന്നോ? റൂദ്രയം, ആ വജ്രമാല്യത്തേക്കാൾ എത്രയോ ശ്രേഷ്ഠമാണ്; എങ്കിലും കണ്ണിൽ കാണാനോ, സ്പർശിക്കാനോ സാധിക്കാത്തതായതുകൊണ്ട് എന്നിങ്ങു അധീനമായില്ല എന്നായിരിക്കാം പറയുന്നത്. ദയവുചെയ്തു എന്റെ സംശയങ്ങൾക്കു് ഒരു പരിഹാരമുണ്ടാക്കണം.

ഈ അഭ്യർത്ഥന വിഫലമാകത്തക്കവിധം പൃഥ്വയോടുകൂടി യുടെ പിതാവിന്റെ സമാഗമം ആ രംഗത്തിൽ സംഭവിക്കുന്നതിന്റെ ലക്ഷണങ്ങൾ ആ നായിക കണ്ടു. പ്രസൂൽ പന്നമതിയായ ആ പ്രേമവതി തൽക്ഷണം വിവരം തന്റെ കമിതാവിനെ അറിയിക്കുകയാൽ വളരെ കൗശലത്തോടെ ഉദയൻ ആ ഭവനംവിട്ടു. എന്നാൽ വഴിമദ്ധ്യേ തുഷാരമപ്രളവിന്റെ ചില അകമ്പടിക്കാരുടെ ഏതാനും ചോദ്യങ്ങൾക്കു് ആ യുവവീരൻ ഉത്തരംപറവാൻ നിർബ

സ്വീതനായതു് അല്പമായ ഒരു ലഹളയ്ക്കു ഘേതുവാക്കി എങ്കിലും, പ്രതാപശാലിയായ തുകാദാമന്റെ ബന്ധനത്തിന്നു് വിധേയനാകാതെ ഉദയൻ പെട്ടെന്നു് തെറ്റി തന്റെ വണിക്കു് ശ്രേഷ്ഠവേഷം മാറ്റി ലഖാൻരാജകുമാരന്റെ സേനയിൽ താമസിയാതെ ചെന്നുചേരുകയും പൃഥ്വീകാഭയുടെ ഹൃദയം അറിയാതെ അല്പം നിഃശയോടെയാണെങ്കിലും അനന്തരസംഭവങ്ങളുടെ ഗതിവീക്ഷണത്താൽ ഉദ്ദിഷ്ടകാര്യത്തിന്റെ ഫലാവർഷി കൊതിക്കുകയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം ൧൯.

മഹോബാനഗരീനാഥൻ സമാധാനപരമായ ഒരു സന്ധി അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നതിന്നു സമുചിതലക്ഷ്യമായി വളരമാല്യാദിപാരിതോഷികങ്ങൾ കൊടുത്തയച്ചതും, മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ ആ ഭൂപന്റെ ചില സേവകപ്രമാണികളെണ്ണം ഗണിക്കപ്പെട്ട ഏതോ ശക്തിമാൻ അവയെ ഭൂതനിൽനിന്നു അപഹരിച്ചതും പൃഥ്വീരാജനെ അത്യന്തം കപിതനാക്കി മുറയ്ക്കു മഹോബയെ കീഴടക്കുവാൻ അദ്ദേഹം വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ നടത്തി.

ആദ്യമായി ഈ ഭജതാവിന്റെ ശുദ്ധ പതിഞ്ഞതു് ശിർഷപ്രാകാരത്തിലേക്കായിരുന്നു ആ കോട്ട രജപുത്രകുമാരന്മാരിൽ ഒരാളായ മാൽവാൻ എന്ന യുവാവിന്റെ സമർത്ഥമായ ഭക്ഷണത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുകയായിരുന്നു. ഏതുവധത്തിലെങ്കിലും മാൽവാന്റെ കഥ കഴിച്ചാൽ മാത്രമേ കോട്ട അധീനമാവുകയുള്ളുവെന്നു് പൃഥ്വീരാജനു അറിയാമായിരുന്നു. ഇതിലേക്കു അദ്ദേഹം തക്കതായ ഒരു ഉപായവും നിശ്ചയിച്ചു.

ശീർഷസംരക്ഷകന്റെ വൈരികളായി എതിർത്തതിയ ഭടന്മാരും അവരുടെ നായകനായ ഡൽഹീനാഥനും അതിശക്തിമത്തായി പൊരുതു നോക്കി. മാൽഖാനും അയാളുടെ സഹായത്തിന്നു സന്നദ്ധമായ ഔസന്ധ്യവും ഈ ഉപരോധകരെ എതിർത്തു ഓടിക്കുകയാൽ പ്രാകാരത്തിന്റെ ഭജനം സുഖസാല്യമായില്ല പ്രതീകാരപരയണനായ പൃഥ്വീരാജനാകട്ടെ, താൽക്കാലികമായി പിൻമാറി. ശത്രുപക്ഷത്തിന്റെ ഈ പരാജയം കണ്ടു മാൽഖാനും സേനയും അനല്പമായി ആഹ്ലാദിച്ചു.

ഡൽഹീനായകൻ ശീർഷപ്രാകാരഭജനത്തിന്നും ഏറ്റവും പറ്റായ മാർഗ്ഗം മാൽഖാനെ വധിക്കുകതന്നെയാണെന്നും അതിലേക്കു ഒരു ചതിച്ചയോഗം രാജന നടത്തണമെന്നും നിശ്ചയിച്ചു. താനും, കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന ചെറുസേനയും ശീർഷത്തിന്നു സമീപമായി പാളയമടിച്ചു ആരാത്രീ കഴിച്ചുകൂട്ടി. വിജയാഹ്ലാദഭരിതനായ മാൽഖാനാകട്ടെ, ആ നിശാമല്യത്തിൽത്തന്നെ ശത്രുക്കളുടെ പാളയത്തിൽ എത്തുമെന്നും സകല ശക്തിയും പ്രയോഗിച്ചു പൃഥ്വീരാജഭടന്മാരെ തോല്പിച്ചു ആ രാജപുംഗവനെ വധിക്കുമെന്നും ഉദ്ദേശിച്ചുരിക്കുന്നതായി അദ്ദേഹത്തിന്നു അറിവു കിട്ടി. തന്റെ പാളയസ്ഥലത്തിന്നു മുൻവശത്തുള്ള മുറ്റത്തു വലുതായ കഴികൾ കഴിപ്പിച്ചു കൃത്രിമമായി മുടി ആ നിലത്തു ഏറ്റവും മൂച്യുള്ള ചില ആയുധങ്ങളും കത്തിനീർത്തിയിരുന്നു. നിലത്തു നിവ്ഹിച്ച ഈ ചതിച്ചയോഗം മാൽഖാനു അറിവാൻ സാധിച്ചില്ല. രാത്രി സമയമായപ്പോൾ പൃഥ്വീഭൂപനും, ഏതാനും അനയായികളും സമാധാനശീലരെപ്പോലെ പാളയത്തിനുള്ളിൽ നിദ്രയ്ക്കാരംഭിച്ചു. മാൽഖാൻ ശത്രുവധം ഉദ്ദേശിച്ചു ആ പാളയത്തിലേക്കു കടന്നു. പെട്ടെന്നു അവുടെ ഒരു സമരഘോഷം ധ്വനിപ്പിക്കുന്ന വിളി പുറപ്പെട്ടു. പൃഥ്വീരാജ

ന്റെ ശബ്ദലോഷം കേട്ടു ഭേദമാർ എല്ലാവരെയുമായി, എതിർക്കാൻ എത്തിയ മാൽഖാനോടു അടുത്തു. ഗത്യന്തരമില്ലാത്തതിനാൽ ആ യുവാവും ഓടിത്തുടങ്ങുകയും തറയിൽ പതിച്ചിരുന്നു. കൂത്തുമുത്ത ആയുധങ്ങളിൽ തന്റെ പാദം തറച്ചു അയാൾ അവശനായി നിലം പതിക്കുകയും ചെയ്തു. മഹോബാനഗരിയിലെ ഭേദമാരുടെ നായകന്റെ വധം ഇപ്രകാരം നിഷ്പ്രയാസം സാധിച്ചതോടുകൂടി ആ ശീർഷാപ്രാകാരം ഭഞ്ജിക്കുവാൻ പൃഥ്വീരാജനു യാതൊരു വിഷമവും നേരിട്ടതുമില്ല. വിജയലാളിതനായ ആ ഭൂപവയ്ക്കൻ അത്യധികമായ അധ്വാനത്തോടെ മഹോബയെ നാമാവശേഷമാക്കാതെയിരിക്കണമെങ്കിൽ ഇനിയെങ്കിലും തന്റെ പാദനമസ്കാരത്തിനു പരമർത്ഥിഭൂപൻ എത്തിക്കൊള്ളേണ്ടതാണെന്നു കാണിച്ചു ഒരു ഭൂതനെ അരുച്ചു തനിക്കു അധീനമായ പുതിയ കോട്ടയുടെ സംരക്ഷകനായി കടിലനയവിദഗ്ദ്ധനായ തുകാരാമപ്രഭുവിനെ നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു. തന്നശേഷമേ പൃഥ്വീരാജൻ സ്വദേശത്തേയ്ക്കു മടങ്ങിയുള്ളൂ.

രാജാപരമർത്ഥിയുടെ പരിപൂർണ്ണപ്രസാദം സിദ്ധിച്ചിരുന്ന ഒരു കാലത്തു തന്റെ പ്രത്യേകാധികാരപ്രകാരം സംരക്ഷണം നിവ്ഹിച്ചു പോന്ന ഇതുകോട്ട മാൽഖാന്റെ മരണത്തോടുകൂടി വീണ്ടും സ്വാധീകാരകേന്ദ്രമായതിനേൽ തുകാരാമൻ വളരെ സന്തോഷിച്ചു. അയാൾ ആ കോട്ടയിൽ എത്തിയശേഷം ആദ്യമായി നിവ്ഹിച്ചു കൃത്യം, അന്നത്തെ സ്ഥിതിഗതികൾ സ്വജാമാതാവായി നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്ന കാരിങ്ങഗഭൂപനെ അറിയിക്കുക എന്നതായിരുന്നു. അത്തരസരിച്ചു അയാൾ സകല വിവരങ്ങളും കാണിച്ചു ഒരു കത്തെഴുതി വിശ്വപസ്തനായ ഭൂതൻ വശം ഏല്പിച്ചു, മേരോരാജധാനിയിലേക്കയച്ചു. കത്തുയഥാകാലം കാരിങ്ങഗരാജനു ലഭിച്ചു. എന്നാൽ ആ സന്ദർഭം അയാളുടെ

പലവിധത്തിലുള്ള നിരാശകളുടെയും ഒരു വിചാരകേന്ദ്രമായിരുന്നു എന്നുതന്നെ പറയാം. എന്തെന്നാൽ താമസിയാതെ ഗോലധർമ്മം പ്രാപിക്കുമെന്നും അയാൾ തെറ്റിദ്ധരിച്ചതിന്നു വിപരീതമായി മേരോയിലെ ജാബ്ബാ ഇപ്രകാരം സുഖശരീരവാനായി അവിഭക്തിയായ പുത്രനിൽനിന്നു രാജ്യഭാരം കൈയേറ്റതു ആ ഘട്ടത്തിലായിരുന്നു. കൂടാതെ അയാൾ പൂമാലോയിയോടു കാലാത്മന ചെസ്തു് ആ വിധത്തിലും അയാൾക്കു തോൾവി പററിയിരുന്നുവല്ലോ. വജ്രമാലയും അയാളുടെ കൈവശമാണ് എന്ന വിവരം പൂമാലോയി അറിഞ്ഞിട്ടുള്ള സ്ഥിതിയ്ക്കു പക്ഷേ ഉടേൻ ഇക്കഥ അറിയുമെങ്കിൽ, പൃഥ്വീരാജൻ യഥാർത്ഥ മഴുവൻ മനസ്സിലാക്കും ഇങ്ങനെ ഒന്നിലധികം കാര്യങ്ങളാൽ കാര്യങ്ങൾ അസ്വസ്ഥനായി കഴിയുന്ന അവസരത്തിലായിരുന്നു, അയാൾ ഉടനെ ശീർഷത്തിൽ എത്തിക്കൊള്ളണമെന്നു തുകാരാമന്റെ സന്ദേശം ലഭിച്ചതു്. വേണ്ടിവന്നാൽ ഏതുവിധത്തിലും വജ്രമാലയെ ഗോപനം ചെയ്യുകയല്ലാതെ മറ്റാരെയും അറിയിക്കരുതു് എന്നു കരുതി അയാൾ തുകാരാമന്റെ കയ്യിൽ ആ ആഭരണവിശേഷവും ബലമേറിയ ഒരു പട്ടുസഞ്ചിക്കെട്ടാക്കി കണ്ടുകരയിന്റെ ഇടയിൽ ഘടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു് മുറയ്ക്കു തുരഗാരൂഢനായി തുകാരാമന്റെ തൽക്കാല വാസസ്ഥലത്തു് എത്തുകയാണു ചാനന്തരം നടന്നതു്.

മഹത്തായ ഒരു സമരം താമസിയാതെ നടക്കും എന്നു മനസ്സിലാക്കിയ രാജാപരമർദ്ദിയും കേവലം സ്കണ്ഡമതിയായിരുന്നില്ല. ശീർഷപ്രാകാരം, തൽപാലകനായ മാൽഖാന്റെ മരണത്തോടുകൂടി ഗരുക്കൾക്കു് കൈവശമായതിൽ ആ ഭൂപൻ വളരെ വ്യസനിച്ചു. എങ്കിലും സ്യാലനും, മയോബയുടെ അഭ്യൂഷയത്തിന്നുവേണ്ടി നിരന്തരം യത്നിക്കുന്നയാൾ എന്ന് വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്ന

വനം ആയ തുകാരാമന്റെ മേൽനോട്ടത്തിലാണ് ആ പ്രാകാരം എന്നു അറിഞ്ഞതുമൂലം അല്പം ആശ്ചര്യം വന്നായി. പൃഥ്വീരാജനോടു സന്ധിച്ചെയ്യുന്ന കാര്യത്തിൽ തനിക്കു വിസമ്മതം യാതൊന്നും തന്നെ ഇല്ലെന്നു മഹോബായിപൻ വീണ്ടും സ്വാലനം അറിയിച്ചു. യഥാർത്ഥത്തിൽ താൻ കൊടുത്തത് പൂ വളമാല്യം സിംഹാവനകൾ, ഏതു വിധത്തിലാണ് അപഹൃതമായതു എന്നു ആ രാജാവിന്നു മനസ്സിലായില്ല. പരാക്രമശാലിയായ ഡെൽഹീനാഥന്റെ ആക്രമണത്തിന്നു യാതൊരുവിധത്തിലും ഇടവരുത്താതെയിരിക്കണം എന്ന പ്രത്യേകം അപേക്ഷയോടുകൂടി, ആ രാജാവ് സ്വബന്ധുവിന്നു വേണ്ടു നർദ്ദേശങ്ങളും നൽകിയിരുന്നു.

എന്നാൽ മല്ലനാദേവിയുടെ ആ സഹോദരൻ, അഥവാ രാജാ പാമർട്ടിയുടെ വിശ്വസ്തനായ ആ ബന്ധു അധികാരമന്ത്രിയാതെ മഹോബാ നഗരിയുടെ അഭ്യന്തരം കയ്യിടാതിരുന്നിട്ടുണ്ടോ. നിർദ്ദേശങ്ങൾ ലഭിച്ചതിന്നുശേഷം പ്രവർത്തിച്ചത് ഏറെത്താമസിയാതെ പൃഥ്വീരാജൻ വീണ്ടും എത്തി ആക്രമണം തുടന്നുകൊള്ളണം എന്ന് അദ്ദേഹത്തെ അറിയിച്ചതായിരുന്നു അയാൾ ഇപ്രകാരം അറിയിക്കുവാൻ തക്ക കാരണവും ഉണ്ടാകാതിരുന്നില്ല. സ്വവൈരികളായി അയാൾ ഗണിച്ചിരിക്കുന്ന ബനഹർ കുമാരന്മാരുടെ അനന്തരഗതിയെപ്പറ്റി ഗ്രന്ഥമായ ഒരു നേപഷണം നടത്തി. അളകനും ഉദയനും രാജാജയചന്ദ്രന്റെ രാജധാനിയിൽ ചെന്നെത്തിയെന്നും മല്ലനാദേവിയുടെ ഗ്രന്ഥമായ അപേക്ഷയനുസരിച്ചു അവരവരുടെ, ജയചന്ദ്രന്റെ പ്രസാദം അഭ്യർത്ഥിച്ചുവെന്നും, ലഖാൻ എന്നു പേരായി സമരവിഷയനായ ജയചന്ദ്രഭാഗിനേയനുചൊതു മഹോബായെ രക്ഷിച്ചുകൊടുവാൻ ഒരു സൈന്യം പുറപ്പെടുവിക്കണമെന്നും തുകാരാമനു അറിവാൻ സാധിച്ചു.

വിശ്വസ്തനെന്നു പുതുമ്പീരാജൻ ഗണിച്ചു ശിഷ്യപ്രാകാരരും ഏൽപ്പിച്ചിരുന്ന തുകാരാമപ്രഭുവിന്റെ ഭൂതൻ അറിയിച്ചു വർത്തമാനം അനുസരിച്ചു ആ രാജാവു പ്രവർത്തിക്കുവാൻ അവസാനമായി തീർച്ചചെയ്തു. അദ്ദേഹം, വീണ്ടും ഒരു സേനയുമൊത്തു മഹോബാനഗരിയുടെ നിശ്ശേഷവിധിപംസനത്തിനു തിരിച്ചു. കാന്യകബംജാധിപതിയുടെ ഭാഗീനേയനായ ലഖാൻ വലിയൊരു സൈന്യവുമായി സാമന്തനഗരിയെ രക്ഷിക്കാൻ തിരിച്ചിട്ടുണ്ടു് എന്ന വർത്തമാനം മഹോബയിൽ എത്തിയതോടുകൂടി അവിടെ വിജയത്തിന്റെ രശ്മികൾ കണ്ടതുടങ്ങി. പുതുമ്പീരാജന്റെ പ്രേരണയുടെ ഉണ്ടാവുകനിമിത്തം മഹോബയ്ക്കുതടയാതെ മറ്റൊരാൾക്കു നടുത്തിട നയചാലദ്രുപനെ സയ്യദു മീരാടൽഹാൻ എന്ന വിശ്രുതസേനാനായകൻ നിശ്ശേഷം പലായനംചെയ്യിച്ചു. ആ കോട്ട, മഹോബാനഗരിയുടെ പരിപൂർണ്ണമായ അധികാരത്തിന്മേൽ സുരക്ഷിതമായി സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടുപോന്നു. അതിനുശേഷം, മീരാടൽഹാൻ ആ സേനാനായകന്റെ പുത്രനായ അഭി എന്ന യുദ്ധവിദഗ്ദ്ധനും ശിഷ്യപ്രാകാരത്തിൽനിന്നു നഗരിയിലേക്കുണ്ടാകാവുന്ന പുതുമ്പീരാജസൈന്യത്തിന്റെ ഗതിനിയന്ത്രിക്കുവാൻ പ്രേഷിതരായി.

വജ്രമാലുത്തിന്റെ നഷ്ടംകൊണ്ടുണ്ടായ ഭാഗ്യഹീനത പരിഹർക്കുവാൻ അക്കാലത്തു മഹോബാരാജ്ഞിയായ മല്ലന, കുടുംബമേധവതയായ മണിയാഭവിഷ പ്രതിവഷം നടത്താറുള്ള ഉത്സവം, ബലി മുതലായവ ആഘോഷിക്കുന്നതിനു വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ ചെയ്യുകയായിരുന്നു. രാജ്ഞീപുത്രനായ ബ്രഹ്മൻ എന്ന രാജകുമാരൻ നഗരപ്രാകാരത്തിന്നും കൃഷ്ണസാഗരത്തിന്നും മദ്ധ്യേയുള്ള രാജപാതയിൽ ഏങ്ങാതന്നെ ശത്രുക്കളുടെ ആക്രമണം നേരിടാതിരിക്കുന്നതിനു വേണ്ടുപോലെ കരുതൽചെയ്തു. ഉത്സവം

സംബന്ധിച്ച പ്രധാന ചടങ്ങ് നഗരിയിലെ ക്ലീനക
 ളായ സ്രീകരം, മണിയാദേവിക്ക് എന്ന സങ്കല്പത്തിൽ
 കൃഷ്ണസാഗരത്തിലേയ്ക്കു പുഷ്പാർച്ചന ചെയ്തു എന്നതായി
 രുന്നു. ഈ മംഗളകർമ്മം നിർവ്വിഹ്ലം നടക്കുന്നതിനു നഗ
 രിയിലുള്ള നാകല ജനങ്ങളുടേയും ഏകോപിച്ച യത്നം
 അത്യന്താപേക്ഷിതമായിത്തീർന്നു. *ശത്രുസംഹാരത്തിലും
 വിജയസമ്പാദനത്തിലും തീക്ഷ്ണയത്നരായ നഗരീവാ
 സികളെ യഥാഃയാഗ്യം സഹായിച്ച മഹോബയുടെ പരി
 പാലനം സാധിച്ചുകൊള്ളുന്നതിനു ജയചന്ദ്രനാൽ നിയു
 ക്തനായ 'ലഖാൻ' എന്ന വിശ്രുതരണശൂരനായ സേനാ
 നായകൻ വലിയൊരു സൈന്യത്തോടും രജപത്രകമാരന്മാ
 രായ അളകൻ, ഉദയൻ എന്നിവരോടുംകൂടി ആ നഗരി
 യിൽ കലഞ്ചാർ കോട്ടവഴി പ്രവേശിച്ചതു ശുഭശക്ത
 മായി ഗണിക്കപ്പെട്ടു എല്ലാപേരും അത്യന്തം ആസക്തി
 യോടെ ഒരു യുദ്ധത്തിനുതന്നെ ഒരുങ്ങി.

മണിയാദേവിയുടെ അനുഗ്രഹം മഹോബയ്ക്കു വേണ്ടി
 ഘോരതാളം പിടിച്ചുവെന്നു എല്ലാപേരും വിശ്വസിച്ചു ആ
 ഘട്ടത്തിൽ തുകാരാമപത്രയായ പൃഥയുടെ ഒരു ഭൃതൻ
 അശപാത്രവുമായ മല്ലനാദേവിയുടെ അടുത്തുപിടിച്ചു. ദേവി
 യുടെ വജ്രമാല്യം വളരെക്കാലമായി ആ വിശിഷ്ടാഭാണ
 ലബ്ധി കൊതിച്ചു നടന്നിരുന്ന കാരിയെ ഗൻ എന്ന രാജ
 ക്കുമാരന്റെ കൈവശം എത്തിയിരിക്കുന്നുവെന്നും, ആയതു
 ഏതുവിധത്തിലും വീണ്ടെടുക്കാൻ ശ്രമിക്കണമെന്നുമായി
 രുന്നു, ഭൃതന്റെ സന്ദേശം. ഈ സന്ദേശത്തെപ്പറ്റിയ
 റിഞ്ഞ ഏവരും അത്യന്തഭയപരവശരായി. പൃഥമപീരാജനും
 സമ്മാനമായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭൃതൻവശം കൊടുത്ത
 യച്ചു ആ രത്നമാല്യം ഡൽഹീനായകനും ലഭിക്കാതെ
 പോയതു് എന്തു കാരണത്താലായിരുന്നുവെന്നും ആർക്കുമേ
 നിശ്ചയിക്കാൻ സാധിച്ചിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ആ ദിവ്യ

ഭരണം കാരിങ്ഗന്റെ കൈവശം ഉണ്ടു് എന്നു പൃഥ്വീരാജൻ അറിയിച്ചിരിക്കുന്നു ഇക്കാലത്തിന്റെ യാഥാർത്ഥ്യം കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ രാജാവിന്നും രാജ്ഞിക്കും ഒരു പ്രത്യേക കൗതുകമുണ്ടായി. പൃഥ്വീരാജന്റെ കോപകലശമായ പ്രതീകാരപ്രവർത്തനത്തിന്നു മഹാബാഹു കൈവശം പാത്രീ ഭവിക്കാതിരിക്കത്തക്കവിധം സംഭാവനയായി കൊടുത്ത യുദ്ധ ആഭരണം, കാരിങ്ഗന്റെ കൈവശമാണു്, എന്നു വർത്തമാനം നാടൊട്ടുടമ മുഴങ്ങി. സമാധാനപരമായ വിധത്തിൽ കാര്യങ്ങൾ ഒരുങ്ങുന്നപക്ഷം ആയതു് എത്ര വലിയ അനുഗ്രഹമായിരിക്കും എന്നു ഏവരും ആശിച്ചു. മുറയ്ക്കു കതിരപ്പറത്തു വെൺകൊടി വഹിച്ച ഒരു ഭൂതൻ പൃഥ്വീരാജന്റെ പാലയത്തിലേക്കു വാങ്ങു തുകാരാമപ്രഭുവിന്റെ മിത്രം എന്നു നിലയിൽ ശീഷ്ലകാരത്തിൽ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്ന കാരിങ്ഗനാണു വജ്രമാല്യാശിന്റെ അപഹർത്താവു എന്നും, അയാളോടു അക്കോൽപ്പററി ചോദിച്ചു വിവരം ഒരുഭിയുന്നപക്ഷം മഹാനായ പൃഥ്വീരാജൻ ആക്രമണങ്ങളിലനിന്നു വിരമിക്കണമെന്നും ഉഷ്ണനെ, ഒരു സന്ധിച്ചെയ്യുവാൻ താൻ ഇച്ഛിക്കുന്നതായി പരമർദ്ദിഭൂപനും ഭേദി മല്ലനയംകൂടെ ഏകോപിച്ചയച്ചു ആ സന്ദേശം ഭൂതൻ പൃഥ്വീരാജനെ അറിയിച്ചു.

അതുതപരവശനായ ആ പ്രതാപശാലി ഉടൻതന്നെ തുകാരാമപ്രഭുവിനേയും കാരിങ്ഗഭൂപനേയും അടുത്തു വിളിച്ചു തനിക്കു ലഭിച്ച വിചിത്രസന്ദേശത്തെ യഥാവായി അറിയിച്ചു. ആ രാജപുത്ര ഗവന്റെ മുഖിനിന്നു രണ്ടു യഥാർത്ഥപരാധികളും അത്യന്തം ലജ്ജിതരായി. കാരിങ്ഗൻ രാമസിന്ധാതെ നിറുത്താസനപ്രാപ്തയുണ്ടാകുമെന്നും, ആ നിലയിൽ അയാൾ ഒരു പ്രതാപശാലിയായിത്തീരുമ്പോൾ വജ്രമാല്യാപഹരണത്തെപ്പറ്റി യാതൊരു ചുമതലയും വഹിക്കേണ്ടിവരികയില്ല എന്നും

ധരിച്ചു് താനു അയാളെ പ്രേരിപ്പിച്ച ആ ദുഷ്ടവൃത്തിയുടെ യഥാർത്ഥസ്വഭാവം ശത്രുപക്ഷക്കാർ ഏതുവിധമാണു മനസ്സിലാക്കിയതു് എന്നറിയാതെ തുകാരാമപ്രഭു അല്ലനേരത്തേയ്ക്കു അത്യന്തം വിഘ്നപലനായി. അയാൾക്കു സമാധാനരൂപത്തിൽ ഒരുക്ഷരംപോലും പൃഥ്വീരാജനെ അറിയിക്കുവാൻ ഇല്ലാതെ, ആ കുടിലൻ സ്തബ്ധവാക്യം എന്ന നിലയിലെത്തി. അയാളുടെ നിർദ്ദേശം അനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിച്ച കാരിയ്ക്കനാകട്ടെ, പ്രതാപശാലിയായ ഭൂപതിയോടു ഈ ഫിനക്രത്യത്തിന്നു് ഏതൊരു സമാധാനമാണു പറയേണ്ടതു എന്നു ആലോചനയായി. തൽക്ഷണം, കോപാഭണനേത്രനായ ഡൽഹീനാഥൻ ആ കപടകുടിലന്മാരോടു ഇങ്ങനെ കയർത്തു:—

“ഏ, പ്രഭോ, തുകാരാമൻ, നിങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ സൗഖ്യന്റെ നഗരിക്കും ഭൂമിയത്തിന്നും വിപരീതമായി എന്നോടു ശ്രദ്ധസഖ്യം ചെയ്തതിൽ നിന്നുതന്നെ നിങ്ങളുടെ കുടിലസ്വഭാവം നല്ലപോലെ വെളിപ്പെടുന്നുണ്ടു്. കാരിയ്ക്കനെ എനിക്കു ചരിച്ചിതനാക്കിയതു് നിങ്ങളാണു് എന്നു മാത്രമല്ല, മഹോബയിലെ വജ്രമാല്യം പാരിതോഷികമായി ആവശ്യപ്പെടണമെന്നു നിർദ്ദേശിച്ചതു നിങ്ങളാണു്. ആ നിങ്ങൾ, സ്നേഹവിശ്വാസങ്ങളെ എത്രകഠിനമായി ആഭാസപ്പെടുത്തി എന്നു അറിയുന്നില്ല. പൃഥ്വീരാജനെനാൽ കളിപ്പാവകളുമായി കഴിഞ്ഞുകൂടുന്ന ഒരു അശക്തബാലനെനാനാണോ നിങ്ങൾ കരുതിയിരിക്കുന്നതു്? എന്താ, ആ വജ്രമാല്യത്തിന്റെ അപഹരണം നിങ്ങളുടെ അടുവോടുകൂടെയായിരിക്കുമോ?”

തുകാരാമൻ—സപാമിൻ, ക്ഷമിപ്പാനാകണം. ഹിന്ദുസ്ഥാനത്തിലെ വീരരാജാക്കന്മാർക്കു മകുടാലങ്കാരമായ അവിടുന്നു അല്ലമായ അപരാധലേശത്തിൽപ്പോലും ഭാസന്മാരായ എന്നെപ്പോലുള്ളവരെ ശലഭമാക്കാൻ പോരുന്ന

ഒരു വളച്ചിത്തനാണെന്നു അറിഞ്ഞുകൂടാതല്ല. ഈ അപവാദാരോപണം ശത്രുക്കൾ കരുതികൂട്ടി ചെയ്തിട്ടുള്ളതാണ്. രജപുത്രനീലനായ ഉദയൻ എന്നൊരു ചെറുപ്പക്കാരൻ മധോബയിൽ ഉണ്ടല്ലോ. അയാളാണു വളമാല്യത്തെ ഭൂതന്റെ പക്കൽനിന്നും മാറ്റമല്ലേ അപഹരിച്ചിട്ടുള്ളതു ആ ദുഷ്ടൻ അവന്റെ അപരാധം നിസ്സഹായനായ ഈ ഭീരുയാവിന്റെ തലയിൽ ചുമത്തിയിരിക്കുന്നു. ഈ അപഹരണത്തെപ്പറ്റി യാതൊന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാതെ യത്രേ, ഞങ്ങൾ കഴിയുന്നതു. ഇപ്രകാരം ഒരു അപഹരണം സാല്യമാവുമെന്നപക്ഷം മധോശക്തിമാനായ അവിടത്തെ സാഹ്യം അത്മിഭേദങ്ങളിവരുമായിരുന്നോ എന്നു ദൗവായി ആലോചിക്കണം.

പൃഥ്വീ—അതേ, അതു നമ്മുടേയും ന്യായമായ ഒരു സംശയംതന്നെ. ആട്ടെ, കാരിണ്ണൻ എന്തു പറയുന്നു?

കാരിണ്ണൻ—സീഷ്പ്രാകാരത്തിന്റെ പരിരക്ഷണ ചുമതല ശക്തിമാനും ഔദാർദ്യവാനും ആയ അവിടുന്നു ഈ പ്രളയരനെ ഏല്പിച്ചതുകണ്ടു അദ്ദേഹം എന്നെ ഈ ഷോട്ടു വരുത്തിയതാണ്. അവിടത്തെ വിശ്വസ്തനായ ഒരു സാമന്തൻ എന്ന നിലമാത്രമാണ് ഞാൻ ഏകാഭ്യയോക്തയായി കരുതിയിരിക്കുന്നതു്. മധോബയിലെ വളമാല്യത്തെപ്പറ്റി ഞാൻ കേട്ടിട്ടുള്ളതല്ലാതെ, തിരുമനസ്സിനെ പ്രസാദിപ്പിക്കാൻ കൊടുത്തയച്ച ആ വീശിഷ്ഠരന്താരേണം, ഞാൻ നാളതുവരെ കണ്ടിട്ടില്ല. ശത്രുക്കളുടെ ചതിപ്രയോഗങ്ങൾ ഇതിലപ്പുറവും നടന്നുവെന്നു വരാം.

പൃഥ്വീ—ആട്ടെ, എനിക്കു നീങ്ങുവാനുമാറ്റം ഇല്ല. എന്നാൽ വളമാല്യം ഉദയനാണ് അപഹരിച്ചതു എന്നു നിങ്ങൾ പറയുന്നു. ആ ഉദയൻ മധോബാപക്ഷത്തു എത്തിയിട്ടുണ്ടുതാനും. ഒരു കാര്യം ചെയ്യുക. അയാളെ പിന്ദ്രവയലു

ത്തിനു വിളിച്ചു ആ ഹീനനായ അന്തിമോഘിയെ യുദ്ധ ക്ഷത്തിൽ വെച്ചു തോല്പിച്ചു നിങ്ങളുടെ നിരപരാധിത്വം വെളിപ്പെടുത്തുക. എന്താ, പ്രഭുവരൻ എന്തു പറയുന്നു?

തുകാരാമൻ—കൊള്ളാം. തിരുമനസ്സിലെ ഈ അഭിപ്രായം ഉരുമപക്ഷംതന്നെ.

പൃഥ്വീ—ആട്ടെ, നിങ്ങൾപൊയ്ക്കൊൾവിൻ. ദ്വന്ദ്വ യുദ്ധത്തിലെ വിജയത്തിനുശേഷം നമുക്കു കാനുകൊള്ളാം.

യഥാർത്ഥപാഠാധികളായ തുകാരാമനും കാരിശ്ശനും രാജധമക്ഷം വിട്ടു് അത്യന്തം ആശങ്കാസ്വഭവമായ ഹൃദയങ്ങളോടെ ആയിരുന്നു. വജ്രമാല്യത്തിന്റെ അപഹരണവാർത്ത ഏതുവിധമാണു ശത്രുപക്ഷം അറിവാൻ ഇടവന്നതു് എന്നു എത്രമേത്രം ആലോചിച്ചിട്ടും തുകാരാമനുമനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിച്ചില്ല. പൃഥ്വീയെന്നപക്ഷം തന്നെ ചരിക്കുവാൻ ഈ വിവരം മയോദ്ധയെ അറിയിച്ചതായിരിക്കും എന്നു കാരിശ്ശൻ ഉൾച്ച. എന്നാൽ ആ സംഗതികൾ പ്രഭുവിനെ അറിയിക്കുവാനും പാടില്ല. വജ്രമാല്യം കാരിശ്ശൻതന്നെ കൈവശം വെച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നപക്ഷം, തനിക്കു അസാധ്യവും അധികമാണെന്നു തുകാരാമൻ കരുതി. അതിനാൽ ആ ആഭരണത്തെ കാരിന്റെ ഗണിൽനിന്നു താൻ വാങ്ങി സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണെന്നു ഉദ്ദേശത്തിലത്രേ, പ്രഭു ആ യുവരാജനെ ശിഷ്യാത്തിലേക്കു വരുത്തിയതും. എന്നാൽ ആ ബുദ്ധിശൂന്യനാകട്ടെ, മാല്യം ഭദ്രമായി സ്വകരണത്തോടു ഒരു പട്ടുസഞ്ചിയിൽ ഘടിപ്പിച്ചു അപ്പോഴും ധരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. താൻ അപഹരണവാർത്തയെപ്പറ്റി യാതൊരുത്തരോടും യാതൊന്നും പറയുകയുണ്ടായില്ല എന്നും പ്രസ്തുതഭരണം മേരോനഗരിയിൽ തന്റെ ബലമേറിയ 'പെട്ടിയ്ക്കുള്ളിൽ സൂരക്ഷിതമായി സൂക്ഷിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുകയാണെന്നും കാരിന്റെ ഗർവ്വം തട്ടി

വിട്ടു ഏതായാലും അവരിരുവർക്കുമുണ്ടായ അന്നുപാസ്ഥ്യം അടുത്ത ദിവസത്തെ ചന്ദ്രപയലുത്തരിലെ വിജയത്തോടെ അവസാനിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം എന്നു ഇരുവരും കരുതി അന്നത്തേദിവസം കഴിഞ്ഞു.

അദ്ധ്യായം ൨൦.

മന്നദ്ധ്യായത്തിൽ നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട പ്രകാരം, ഉഭയൻറായിരുന്നേയും അയാളുടെ പ്രതിയോഗിയായ കാരിയുടേയും നേർറയും ശക്തിസ്ഥാപകമായ ഒരു ചന്ദ്രപയലുത്തരിനു വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ യഥോചിതം നിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ടു. വിസ്താരമേറിയ ഒരു മൈതാനം രണ്ടത്തുരമ്പായ ഈ യുവപ്രഭുക്കന്മാരുടെ കരബലപരീക്ഷണത്തിനു ഉതകുന്ന രല്ലമായി തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ തുകാരാമപ്രഭു അമിതമായ ഉത്സാഹം പ്രദർശിച്ചു. പൃഥ്വീരാജനോടു ശ്രദ്ധമായും, പരാർത്ഥിഭൂപനോടു പരസ്യമായും അയാൾ അവലംബിച്ചു ചേരുന്ന പരസ്പര വിരുദ്ധമായ നയങ്ങളുടെ യാതൊരു അഭിപ്രായവും വന്നു പോകാതിരിപ്പാൻ ആ ഘലിമാനു പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കുകയായി. അതിനുസരിച്ചു അയാൾ പൃഥ്വീരാജന്റെ കണ്ണുജപന്മാരിൽ അഗ്രമസ്ഥാനം സമ്പാദിച്ചു വിജയം സ്വപക്ഷത്തിനു നിശ്ചയമായും ഉണ്ടാകുമെന്നു ആ പ്രതാപമോഹിയായ രാജപുണ്ഡ്രനെ അറിയിച്ചു. ചന്ദ്രപയലുത്തരിന്റെ ചടങ്ങുകൾ നിർവ്വഹിക്കപ്പെടുന്നതിനു് ആവശ്യമായ സേനകൾ ഇരുപക്ഷങ്ങളേയും അലങ്കരിച്ചു.

തുകാരാമപ്രഭുവിന്നു് ആവർത്തിച്ചു പ്രേരണയായിപ്പിക്കപ്പെട്ട കാരിയുടേവരൂപൻ ഏതൊരാളിയായ യുവവി

രന്റെ കഥ നാമാവശേഷമാക്കുന്നതിനു ഏറ്റവും പറ്റിയ ഒരു തരം പ്രതീക്ഷിച്ചു കഴിയുകയായിരുന്നു. പ്രേമഭാജനമുക്കുന്നതിനു അയാൾ കരുതിയിരിക്കുന്ന പൂഥാഭായിയുടെ നിമ്ബലപ്രണയം ഉദയനിൽ ചതിഞ്ഞിരിക്കുന്നുവെന്നു കാരിയ്ക്കുണ്ടു ബോദ്ധ്യമായതു മുതൽ അയാൾ ആ രജപത്രവീരനെ ഇല്ലാതാക്കുന്നതിനുള്ള ചുരുക്കങ്ങളെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുകയായിരുന്നു. ഏകദേശം ഈ ഘട്ടത്തിലാണ് ശീഷ്പ്രാകാരത്തിൽ എത്തിക്കൊള്ളുന്നതിനു അയാൾക്കു തുകാരാമന്റെ ഒരു നിർദ്ദേശം ലഭിച്ചത്. അതിനാൽ അയാൾ ബലപ്പെട്ട് എത്തിയതായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ സന്ദർഭത്തിൽ പൃഥ്വീരാജന്റെ കോപത്തിനു താൻ പാത്രീഭവിക്കത്തക്ക ഒരു വിധിപ്രാതികൂല്യം ഉണ്ടാകുമെന്ന് അയാൾ ലേശംപോലും ശങ്കിക്കുകയുണ്ടായില്ല. ഏതായാലും ആ രാജപത്രവൃന്ദന്റെ തെറ്റിദ്ധാരണയെ ചാനുന്നതനായിട്ടെങ്കിലും അയാൾക്കു് പേദപയുലത്തിൽ ഭാഗഭാക്കുകാതെ തരമില്ലെന്നായി

വിസ്താരമേറിയ ഒരു മൈതാനത്തിൽ പ്രത്യേകം ഒരു ക്ഷെത്രം എന്ന യുദ്ധകളത്തിൽ ഇരുപക്ഷത്തിലെ സേനയും അണി നിന്നു. പദാതികൾ, അശ്വങ്ങൾ, ഗജങ്ങൾ എന്നിവ പംക്തിയായി കാണപ്പെട്ട് ആ രണ്ടുസൈന്യവും യഥാക്രമം സ്വന്തായകന്മാരായ യുദ്ധവീരന്മാരുടെ പേദപയുദ്ധം ഭർന്നത്തിനു മാത്രം എത്തിയതായിരുന്നു മുറയ്ക്കു ഭന്ദുഭിഷ്ഠോഷം മുഴങ്ങി. പേദപയുദ്ധത്തിന്റെ ആരംഭമായി. മഹാശക്തിമത്തായ ഒരു ഗജത്തിന്നുമേൽ ആര്യന്മാരായ കാരിയ്ക്കു ഭൂപൻ യുദ്ധകളത്തിൽ എത്തി ശത്രുവേനോക്കുകയായി. ഉദയനാകട്ടെ, സമരചതുരമായ ഒരു അശ്വത്തിൽ കയറി അത്യന്തം ലാഘവമായ വിധം യുദ്ധസന്നദ്ധനായി ആ മൗഢര രജ്യത്തിൽ എത്തി.

ഖഡ്ഗധാരിയായ കാരിയ്ക്കൻ വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങളോടെ നിലകൊണ്ടു സ്വശത്രുവിനെ അഭിമുഖീകരിച്ചു ഇങ്ങനെ ഉച്ചത്തിൽ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:—

“ഓ, വജ്രമാല്യാപഹാരിതായ അധമരജപത്ര, ആരം ഭിച്ഛുകൊള്ളുക. ഖഡ്ഗപ്രയോഗത്തിൽ എനിക്കു എന്തു പരിചയമുണ്ടെന്നു നിനക്കുതാമസിയാതെമനസ്സിലാകും.”

ഇതിലേക്കു ഉഭയൻ ഇപ്രകാരം മറുപടി നൽകി.

“യഥാത്മാപഹാരി ആരെന്നതു് അറിയാതിരിക്കുന്ന തേയുളളു. ഖഡ്ഗപ്രയോഗം എന്നതു കാരിയ്ക്കൻറമാത്രം വംശസ്വത്തല്ലല്ലോ.”

രോഷാകലനായ കാരിയ്ക്കുപ്രഭുവൻ പെട്ടെന്നു മുന്നോട്ടു ടത്തു പ്രതിയോഗിയെ ആഞ്ഞൊന്നുവെട്ടി. ഉഭയനാകട്ടെ എത്രയും സാമർത്ഥ്യത്തോടെ ആ വെട്ടിനെ തടഞ്ഞു കൊണ്ടു് എതിരാളിയുടെ നേക്കു കുതിച്ചു.

അനന്തരം അവിടെയുണ്ടായ ഖഡ്ഗപ്രയോഗം സന്ദർശകരെ അത്യന്തം രസിപ്പിച്ചു. ബാല്യകാലംതൊട്ടേ ആയുധ വിദ്യയിൽനല്ല അഭ്യാസംസിദ്ധിച്ചിരുന്നരണ്ടുരജപത്രയുവ വീരന്മാരും ഒട്ടനേരം ഇഴവിധം നിലത്തുനിന്നുപൊരതിയ തിനുശേഷം തങ്ങളുടെ അശപങ്ങളിൽകയറിയുലംതുടന്നു.

അശപാത്രവുമായ ഭവനപയുധ കയ്യികളുടെ സമര രീതികൾ അതുഭൂതകരമായിരുന്നു. യുദ്ധങ്ങളിൽ നല്ല പരിചയംസിദ്ധിച്ചിരുന്ന അശപങ്ങൾ തങ്ങളുടെ നായകന്മാരുടെ അഭിലാഷമനുസരിച്ചു് യന്ത്രങ്ങൾക്കൊപ്പംപ്രവൃത്തിക്ഷമങ്ങളായികാണപ്പെട്ടു. അല്ലനേരം ഖഡ്ഗംകൊണ്ടുനടത്തിയ വെട്ടും തടയും കഴിഞ്ഞു് പ്രതിയോഗികൾ ഇരുവരും മുറയ്ക്കു അസ്രൂപ്രയോഗത്തിനു ഒരുങ്ങുകയായി. ഈ മത്സരത്തിലും അവരിൽ ആക്കുംതന്നെ ജയാപജയങ്ങൾ നിശ്ചയിക്കാൻ വയ്യാതെയായി. പെട്ടെന്നു് ഉഭ

യനം കാരിദ്ദനം അഭിമുഖമായി അടുത്തു. അശ്വങ്ങളും അവയുടെ മുകളിൽ നായകന്മാരും തമ്മിൽ നടന്ന ആ മത്സരത്തിന്റെ ഫലമായി കാരിദ്ദന്റെ കതിര ക്ഷീണിക്കുകയും ആയതിന്റെ കഴുത്തിൽ ഏറെ ദേശസ്രുത്താൽ തട്ടുജന്തുവിന്റെ കണ്ണനഷ്ടപ്പെടുകയും ചെയ്തു. വീരോടു കൂടിയ കാരിദ്ദൻ പെട്ടെന്നു കതിരപ്പറ്റത്തുനിന്നിറങ്ങി. ഉഭയനും ചാടി താഴതടായി ഖഡ്ഗങ്ങളുടേവഹിച്ചു വീണ്ടും അവർ തമ്മിൽ നടത്തിയ മത്സരം അതിഘോരമായി.

പരാക്രമശാലിയായ ഉഭയൻ പ്രതിയോഗിയെ കടന്നു പിടികൂടുകയും ഇരുവരും തമ്മിൽ ഒരു കായബലപരിശോധനയെന്നപോലുള്ള കൂട്ടിപ്പിടിത്തം നടക്കുകയും ചെയ്തു. ഉഭയന്റെ കൈക്കുള്ളിൽ കാരിദ്ദൻ അകപ്പെടുകയായി. മഹോബാധകനായ രജപുത്രകുമാരൻ വാൾ ഉരുണുതുകണ്ടു ഭയവിഹ്വലനായ കാരിദ്ദൻ തന്റെ അരപ്പട്ടയ്ക്കുകത്തുനിന്നു ഒരു വിശിഷ്ടസാധനം ഒരുക്കുകൊണ്ടും ഖഡ്ഗം മറൊരുക്കുകൊണ്ടും എടുത്തു. അയാൾ സ്വബലം മുഴുവൻ പ്രയോഗിച്ചു ആ വിശിഷ്ടവസ്തുവെ തന്റെ പക്ഷത്തുനില്ക്കുന്ന സേനയുടെ മുമ്പിലേക്കു എറിയുകയായി. ആ അമൂല്യസാധനം ഭൂമത്തു തെറ്റ് പറ്റി. കാരിദ്ദന്റെ ഉരുക്കണ്ണൊപരമായ ഈ ഉദ്യമത്തിനിടയ്ക്കു ഉഭയൻ അയാളുടെ കണ്ണമേദനം നടത്തി ഇങ്ങനെ അന്നത്തെ പന്ദപയുദ്ധം അവസാനിച്ചു.

പ്രതിയോഗിയുടേ വധം നിർവ്വഹിച്ച ഉഭയൻ പെട്ടെന്നു അവയുടെ എറിയപ്പെട്ട സാധനം കൈക്കലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. ആ വിശിഷ്ടവസ്തു പട്ടുവസ്ത്രംകൊണ്ടുള്ള ഒരു സഞ്ചികയായിരുന്നു. ആ സഞ്ചിക ഉഭയൻപെട്ടെന്നു കൈയിലെടുത്തു് സ്വസേനയുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ അപ്രത്യക്ഷനായ.

പന്ദപയുദ്ധത്തിന്റെ അപജയകരമായ പദ്യവസാനത്തിൽ അസന്തുഷ്ടനായ പൃഥ്വീഭൂപനും സേനയും,

അതിനെത്തുടർന്ന് മഹോബാകക്ഷിയും ആ സമരരദ്ദത്തു നിന്നു പിന്മാറി.

ഉദയനു ലഭിച്ച സാധനം എന്തായിരുന്നു എന്നറിവാൻ പരമർദ്ദിഭൂപനും പ്രത്യേകം ഉൽക്കണ്ഠയുണ്ടായി. അദ്ദേഹം ആ സഞ്ചിക തുറന്നുനോക്കിയപ്പോൾ കണ്ടതു അതിമനോഹരമായ വജ്രമാല്യവും താഴെകാണുന്നവിധം ഒരു കുത്തും ആയിരുന്നു.

“വീരരത്നമായ തിരുമേനി,

മഹോബാ നഗരിയിലെ തുകാരാമപുളവിന്റെ നിർദ്ദേശം അനുസരിച്ചു, ഞാൻ പ്രവർത്തിച്ചുപോയ അപരായം അവിടുന്നു ക്ഷമിച്ചാറാകണം. അവിടത്തെ ഭൂതന്റെ കൈയിൽനിന്നു രത്നമാല്യമപഹരിക്കുവാൻ മാർഗ്ഗമല്ലേ എത്തിയതു് ഞാൻ തന്നെയായിരുന്നു. ആ വിശിഷ്ടഭരണം ഇതാ അവിടേക്കു കൂടി ഞാൻ സമർപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

എന്നു്,

ഡൽഹീനായകദാസനായ
കാരിദ്ദൻ”

മല്ലനാഭേവിയും പരമർദ്ദിഭൂപനും ഈ കുത്തുവായിച്ചതോടുകൂടി അത്യന്തം സ്തബ്ധരായി. വജ്രമാല്യത്തിൽ അതിമോഹവാനായ കാരിദ്ദൻ നടത്തിയ അപഹരണത്തിൽ സ്വസഹോദരനേയും കൂടെ ഭാഗഭാഷാക്കുയിരിക്കുന്നതു് ആ ഭീരയുവാവിന്റെ കടിച്ചനയത്താലാണെന്നു മല്ലനാഭേവി തീർച്ചയാക്കി. പൃഥ്വീരാജനോടു സന്ധിച്ചെഴുന്നതിനു തങ്ങൾക്കു് യാതൊരു വിരോധവുമില്ല എന്നു അദ്ദേഹത്തെ അറിയിക്കുവാൻ ആ രാജനിയും രാജാവും സന്നദ്ധരായി. ജയചന്ദ്രഭൂപന്റെ സഹായം തങ്ങൾക്കു് ഏതെല്ലാമറിധത്തിൽ സിദ്ധിച്ചിരുന്നാലും പൃഥ്വീരാജാ ക്രമണം തടുത്തുനില്ക്കുന്നതു് കേവലം ക്ലേശകരമെന്നു

എന്നു അവർ കരുതി. അതിനാൽ പരമാത്മസ്ഥിതി ആ രാജവീരനെ അറിയിക്കേണ്ടതാണെന്ന് അനന്തരകരണീയ മെന്ന് നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടു. ഇക്കാര്യത്തിൽ ഉദയന്റെ അഭിപ്രായവും അനുകൂലമായിരുന്നു. എങ്കിലും ദാദാപയ്യലാവി ജയലക്ഷ്മിയായി ലഭിച്ച വജ്രമാല്യത്തെ ഉടനെ പൃഥ്വീരാജനെ ഏല്പിക്കുന്നതിന് അയാൾക്ക് അല്പം വൈമുഖ്യം ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിനാൽ കാരീണ്ണന്റെ ഭീരുതാഭ്യോതകമായി എറിയപ്പെട്ട പട്ടുസഞ്ചികയിൽ ഉള്ളടക്കം ചെയ്യപ്പെട്ടിരുന്ന കത്തുമാത്രം പൃഥ്വീരാജനെ ഏല്പിക്കുന്നതിനു എല്ലാപേരും നിശ്ചയിച്ചു. ആ കത്തിനെ പ്രതിയോഗിനാലുപന്റെ സമക്ഷം ഏല്പിക്കുന്ന കാര്യം ഉദയൻറായിരുന്ന കയ്യേല്ക്കുകയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം ൨൧.

മഹോബാനഗരിയുടെ ഐശ്വര്യനിഭാനമായി സങ്കല്പിക്കപ്പെട്ടുപോന്ന അമൃല്യുരത്നമാല്യം ലഭിക്കാത്ത നിരാശയാൽ പൃഥ്വീരാജൻ വീണ്ടും യുദ്ധംതുടരുന്നതിനു തീർച്ചയാക്കി എന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ. എന്നാൽ ഇത്തവണ അദ്ദേഹത്തിനു ഒരു വലിയ മിത്രത്തിന്റെ സാഹ്യം നഷ്ടപ്പെട്ടു എന്നുപറയാതെ തരമില്ല. എന്തെന്നാൽ, ഉദയൻഏൽപ്പിച്ച കത്തിലെ ഉള്ളടക്കം വായിച്ചതോടുകൂടി മിത്രഭാവത്തിൽ വർത്തിച്ചിരുന്ന ഒരു വിശ്വസ്തസേവകന്റെ യഥാർത്ഥസ്വഭാവം അദ്ദേഹത്തിനു അറിവാൻ സാധിച്ചു. ഏതാദൃശങ്ങളായ നയകഴിപ്പുകൾ സഹിക്കത്തക്ക ക്ഷമാശീലം രാജാക്കന്മാർക്കു കുറവായിരിക്കുമല്ലോ. തുകാരാമപുത്രവിന്റെ പ്രതാരണശീലം ഇത്ര സ്പഷ്ടമായി തെളിഞ്ഞു

മരൊരാൾ സന്ദർഭവും രാജാവിന്നു ലഭിച്ചിരുന്നില്ല. കൂലനായ ആ ഭൂപാലകൻ തൽക്ഷണം തുകാരാമനീചനെ തന്റെ മുമ്പാകെ എത്തുവാൻ ഭടന്മാരോടു ആജ്ഞാപിച്ചു. എന്നാൽ ബുദ്ധിമന്ദനായ ആ മനുഷ്യൻ കാരിങ്ങുഗഭൂപന്റെ മൃതികണ്ടതോടുകൂടി പൃഥ്വീരാജപക്ഷം എന്നെന്നേക്കുമായി ഉപേക്ഷിച്ചുപലത്തു് എന്നു ആലോചിക്കുകയായിരുന്നു. “ആ നീചബുദ്ധിയായ തുകാരാമന്റെ നന്ദൃശരീരം എന്റെ ഭടന്മാരുടെ മൂച്ചുയേറിയ ഖഡ്ഗധാരയ്ക്കു വിഷയീഭവിക്കട്ടെ” എന്നൊരു ശാസനം പൃഥ്വീരാജനിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു എന്നു തുകാരാമൻ അനുക്ഷണം ഭയപ്പെട്ടു. തനിക്കു നേരിടാവുന്ന നിഷ്ഠാശിക്ഷയിൽനിന്നു രക്ഷനേടുവാൻ ഏകമാർഗ്ഗം അയാൾക്കു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടതു് ഉടനേതന്നെ പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ പക്ഷത്തേക്കു ഓടിയെത്തിക്കൊള്ളുക എന്നു മാത്രമായിരുന്നു.

ശിക്ഷഭയപ്പെട്ട ഇപ്രകാരം തുകാരാമൻ പാളയസ്ഥലം വിട്ടുകഴിഞ്ഞതിനു ശേഷമായിരുന്നു, പൃഥ്വീരാജൻ ആ വിശ്വപസ്തനാഭ്യക്കാരനെ അന്വേഷിച്ചതു് എന്നാൽ അയാൾ പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ അതിവിശ്വപസ്തനായകാർത്തുപദേഷ്ടാവായി നിഷ്ഠയാസം സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടതിനാൽ മേലാൽ അയാളുടെ വിശിഷ്ടനിർദ്ദേശങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നതിനോ, കൌശലപ്രയോഗങ്ങൾക്കു പാത്രീഭവിക്കുന്നതിനോ പൃഥ്വീരാജൻ ക്ലേശിക്കേണ്ട ആവശ്യമില്ല തന്നെ!

രാജാപരമർദ്ദിയോടുള്ള നവീനപ്രതീകാരം ഉദ്ദേശിച്ചുയുദ്ധം ആരംഭിക്കുന്നതിനു ഡൽഹീനായകനു സേനയെ തപരിപ്പിച്ചു. കൃഷ്ണസാഗരത്തിന്റെ പൂർവ്വക്ഷിപ്രാദേശങ്ങളിൽനിന്നു ചണ്ഡനായരുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ നയിക്കപ്പെട്ട സൈന്യത്തെ എതിർത്തു തോല്പിക്കുന്നതിനു മഹോബാസൈന്യനായകനായ ലഖാൻ മുന്നോട്ടു അടുത്തു.

അതിഭയങ്കരമായ വിധത്തിൽ ഇരുസേനകളും തമ്മിൽ പൊരുത്തുനടന്നു. ഇരുപക്ഷത്തിനും പ്രത്യേകമായ യാതൊരു വിജയവും സിദ്ധിച്ചില്ല. യുദ്ധമുറകളും മയ്യാദയും വിലംബിച്ചായാലും ശരി, മുന്നോട്ടുകയറി മഹോബയെ നാശവശേഷമാക്കുന്നതിനു പുത്ഥപീരാജൻ ചണ്ഡറായി യോടു ആജ്ഞാപിച്ചു. അയാൾ സ്വന്തം ഗജവീരന്റെ സുസ്ഥത്തിൽ കയറി യുദ്ധരംഗത്തിൽ അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും നിരന്തരമായ ഗമനാഗമനങ്ങൾ നടത്തി. യുദ്ധം സ്വപക്ഷത്തിന്റെ വിജയത്തിൽ കലാശിക്കുന്നപക്ഷം ഭേദമാക്കി നൽകാവുന്ന ഓരോ സമ്മാനങ്ങളെപ്പറ്റി സേനാനായകൻ ഉച്ചൈസ്സരം ഉൽഘോഷിച്ചു. അതിശക്തിപൂർവ്വം ഏതിത്തുനിന്നു മഹോബാഭേദമാരുടെ ശ്രമങ്ങളെ വിഹലിംഭിപ്പിച്ചു. അയാൾക്കു മുന്നോട്ടുകയറുവാൻ ഉദ്ദേശം രണ്ടുമണിക്കൂറോളംസമയം വേണ്ടിവന്നു. മല്ലനാഭേവിയുടെ ബ്രഹ്മൻ, രണ്ടിതൻ എന്നീ രണ്ടുപുത്രന്മാരും അതുതകരമായവിധത്തിൽ സമരംചെയ്തു. യുദ്ധചതുരന്മാരായ മീരാടൽയാനും കാന്യകബ്ജപ്രേഷിതനായ ലഖാനും വിജയപ്രതീക്ഷയോടെ, ജീവനെ തുണവൽഗണിച്ച നിരന്തരംസേനയെ ഉത്സാഹഭരിതമാക്കി അടർച്ചയെഴിച്ചു. പദാതികളുടേയും അശ്വപാത്രന്മാരുടേയും അസ്പ്രുപ്രയോഗം, ഖഡ്ഗാഘാതം, കഴുത്തറുവീഴുന്ന ഭടന്മാരുടെയും അന്ത്യഗർജനം, ഇരുപക്ഷത്തേക്കും പ്രോത്സാഹകമായി വലിച്ചുകാണപ്പെട്ട സമരവാദ്യഘോഷം എന്നിവകൊണ്ടുള്ള വലിച്ചു ശബ്ദം നഗരിയെ മുഖരിതമാക്കി.

അസ്തമനസമയംവരെ യുദ്ധംതുടന്നു. എന്നാൽപുത്ഥപീരാജപക്ഷത്തേക്കു യാതൊരു വിജയവും സിദ്ധിക്കാഞ്ഞതില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പക്ഷത്തുള്ള സേനയിൽ ഗണ്യമായ ഒരു ഭാഗം ചത്തൊടുങ്ങി. ഇതു സംബന്ധിച്ച നൈരാശ്വത്താലും, കാന്യകബ്ജാധിപന്റെ പ്രേരണനിമി

ത്തം ഡൽഹിതന്നെ മഹമ്മദീയാക്രമണത്തിനു പാത്രീ
ഭവിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു കേട്ടതിനാലുള്ള സ്വരാജ്യനഷ്ടഭയേ
ത്താലും ആ രാജവീരൻ, അതേവരെ അനുഭൂതമാകാത്ത
പരാജയസ്വാദ് നല്ലപോലെ അനുഭവിച്ച യുദ്ധരംഗ
ത്തുനിന്നു പിറോദിവസം പ്രഭാതത്തോടെ പിൻതിരിയു
കയാണുണ്ടായത്.

കേവലം അപ്രതീക്ഷിതമായി ഈ വിജയം സിലി
ച്ചതിന്മേൽ മഹോബയിലെ ജനസഞ്ചയവും രാജാവും
അത്യന്തം കൃതാർത്ഥരായി മണിയാദേവിയുടെ മാഹാത്മ്യം
ഓർത്ത് ഭക്തിപരവശതയോടെ അനവധി നേർച്ചകളും
വഴിപാടുകളും നടത്തി. ധ്യാനങ്ങളും പ്രാർത്ഥനകളും മുറയ്ക്ക
ആരംഭിക്കപ്പെട്ടു.

മഹോബയുടെ ഈ അപ്രതീക്ഷിതമായ വിജയ
ത്തിൽ അത്യാഹ്ലാദവത്തായ രാജകുടുംബം ആദ്യമായി
നിർമ്മിച്ച മംഗളകർമ്മം ചിരകാലകാമകരായ ഉദയൻ
പുമാഭായിയും തമ്മിലുള്ള വാണിശ്രമണമായിരുന്നു.
കാരിയ്ക്കന്റെ അകാലികമായ മരണത്തോടെ തുകാരാ
മന്ത് സ്വപുത്രീവരണെന്ന നിലയിൽ ഇതരവീരന്മാരെ
അനേപക്ഷിക്കേണ്ട ആവശ്യം നേരിട്ടില്ല. പുത്ഥപീരാജപ
ക്ഷത്തുനിന്ന് കഠിനശഃക്ഷയ്ക്കു പാത്രമാകാതെ ജീവരക്ഷ
ണത്തിനുവേണ്ടി ഓടിപ്പോയ ആ കടിലൻ വളമാല്യ
ലബ്ധിക്കായി കാരിയ്ക്കനെ ഒന്നു രണ്ടു തവണ പ്രോത്സാ
ഹിപ്പിച്ചിരുന്ന കഥകൾ യാതൊന്നുംതന്നെ ആക്ഷമേ അ
റിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നതിനാൽ അയാളെ നഗരയിൽനിന്നു
നിഷ്കാസനം ചെയ്യേണ്ട പരിതസ്ഥിതികൾ വന്നുചേരുക
യുണ്ടായില്ല. തന്റെ ഗ്രന്ഥങ്ങളായ അനവധി ശ്രമങ്ങളും
ഈ വിധം പരാജയത്തിലാവുകയും ഇശർഷ്യാപാത്രമായ
ഉദയനു വിജയം തുടരത്തുടരെ ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കു

കയും ചെയ്തതുകൊണ്ട് അയാൾ ആ പരാക്രമശാലിയായ രജപുത്രവീരനെതിരായി യാതൊന്നുംതന്നെ ശബ്ദിക്കാൻ അശക്തനാകത്തക്ക പരിതസ്ഥിതികൾ വന്നുചേരുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ പൃഥ്വീകോയിയെ ഉദയനൈക്കൊണ്ട് വിവാഹം കഴിപ്പിക്കുന്നതിനു മല്ലനാദേവി സമർപ്പിച്ച നിർദ്ദേശം പരമർത്ഥിഭൂപനും മറ്റുമെന്തെങ്കിലും സസന്തോഷം അംഗീകരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ലജ്ജാസങ്കോചങ്ങളോടെയാണകിലും തുകാരാമനും ആ മംഗളകർമ്മത്തെ അംഗീകരിക്കുവാൻ നിർബന്ധിതനായി.

ഉത്സാഹഭരിതവും ആഹ്ലാസസമ്പൂർണ്ണവും ആയ മയോബാ നഗരിയിൽ രജപുത്രയുവവീരനായ ഉദയൻറയും, രാജ്ഞീസോദരപത്നിയായ പൃഥ്വീകോയിയുടേയും പാണിഗ്രഹണമയോത്സവം കൊണ്ടാടുന്നതിനു വേണ്ട ഭരണകർമ്മങ്ങൾ അനന്തരം നടന്നു. ബന്ധുസ്രീകളാൽ ആനയിക്കപ്പെട്ട വധൂരതം ചിരകാലകാമുകനായ ഉദയൻറ സഹായമുപരിഗണിച്ച് കൈയേൽക്കുന്നതിനുള്ള ശ്രമമുഹൂർത്തം അടുത്തു. വിദ്യോതിനിയുടെ നവരോമപ്രഭ തിരതല്ലിക്കളിക്കുന്ന മോഹനതനുലതിക ആപാദമൂഢം വിശിഷ്ട പട്ടാഭരണങ്ങളാലും, അമൂല്യാഭരണങ്ങളാലും അലംകൃതമാക്കിയ പ്രഭുപത്നിയുടെ അംഗസൗന്ദര്യവും അനുഷ്ഠാനം വദനബിംബത്തിൽ കളിയാടിക്കൊണ്ടിരുന്ന കല്പിതാഭരണങ്ങളും മേൽക്കുകൾ വെലാൽ ആകർഷിച്ചു. കാലമേഘസദൃശമായ വാർകന്തളത്തെ നീലകാന്തി ചിതരുന്ന മുട്ടപടത്താൽ തെല്ലൊന്നു മറച്ചും, ധവള നിമ്ബലവസനത്താൽ രചിതമായ സ്തനാചരണത്തിനു മേലേ കണ്ഠദേശത്തു വിവിധരത്നാലംകൃതങ്ങളായ ഒന്നിലധികം മാല്യങ്ങൾ വെച്ചു, അനന്തഗുണസങ്കേതമായ ആ തനുവല്ലി രക്താഭരണത്താൽ ഭംഗിയായി ആവരണം ചെയ്തും ആ വിവാഹപ്പന്തലിൽ പ്രത്യക്ഷിഭവിച്ച മംഗ്യ

വധുവിന്നു വിശിഷ്ടപാരിതോഷികമായി മല്ലനാവേവി മഠോബയിലെ, പ്രചുരകാന്തിമത്തായ വഭ്രമാല്യം സമ്മാനിച്ചു. രജപത്രസാധാരണമായ പുരാതനരീതിയനുസരിച്ചു സേനാനായകരോഷത്തിൽ ഖഡ്ഗധാരിയായി എത്തിയ ഉദയൻ ബന്ധുമിത്രങ്ങളുടേയും ജനസമൂഹത്തിന്റേയും ഏകകണ്ഠമായ ആറ്റോടാടോടങ്ങൾക്കിടയ്ക്കും ചിരകാലപ്രേമഭാജനമായ ആ വധുരത്നത്തെ നിതാന്തസഹചാരിണിയായി സ്വീകരിച്ചു.

പൃഥ്വിയുടെ പരിണയമഠോത്സവം മഠോബാചരിത്രത്തിൽ അതിപ്രധാനമായ ഒരു അല്പായത്തെ കുറിക്കുന്നു. എന്തെന്നാൽ, ഈ സ്തുത്യമായ സംഭവത്തിന്നു ശേഷം അല്പകാലത്തേയ്ക്കു മാത്രമേ, ആ നഗരിയുടെ അധിപതിയാകട്ടെ, രാജകുടുംബമാകട്ടെ, പൂർവ്വപ്രതാപമഹിമകളോടെ നിലനിൽക്കുകയുണ്ടായുള്ളൂ. ഡൽഹിയിൽ എത്തി, ആക്രമണപ്രവർത്തകരെ നിഷ്ഠയാസം തുരത്തിയ പ്രഥമപീരാജന്റെ അനന്തരകരണീയം, മഠോബയുടെ പ്രതാപമഹിമകളെ വിലപംസനംചെയ്തു എന്നതു തന്നെയായിരുന്നു. ഈ പ്രതികാരപരമായ ഉദ്ദേശത്തോടെ അദ്ദേഹം ഒരു പ്രാവശ്യത്തേക്കുകൂടെ സേനാസന്നാഹം ചെയ്തു. ചണ്ഡറായിയുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ മഠോബയിൽ വാട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്ന സൈന്യത്തിന്റെ അനന്തരാനുഭവങ്ങളെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം സൂക്ഷ്മമായ അന്വേഷണം നടത്തി. നയപാലജേതാവായ സയ്യദ്മുഹമ്മദൽഹാൻ ആ സേനയെ മഠോബയിൽനിന്നു തെക്കുകിഴക്കായി ഒഴിച്ചുവെന്നും, ബററാ എന്ന നദിയുടെ തീരത്തുള്ള വനപ്രദേശത്തു ആ സേന വിശ്രമിക്കുകയോ ശത്രുക്കളിൽനിന്നുള്ള ഭീതിയോടെ ഒളിച്ചുപാർക്കുകയോ ചെയ്തയാണെന്നും അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കി. കാനൂകബംജാധീശന്റെ നിർദ്ദേശം

അനുസരിച്ചു പരമർദ്ദിഭൂപന്ന സമരസഹായംചെയ്ത ലഖാൻ സൈന്യസമേതം തിരിച്ചുപോയി എന്നുംകൂടെ അറിഞ്ഞതോടുകൂടി പുത്ഥപീരാജൻ ആക്രമണത്തിന്നു അത്യന്തം അനുക്രമമായ സന്ദർഭം അതാണെന്നു തീർച്ചയാക്കി. ആഗ്ര, കാന്യകുബ്ജം എന്നീ ദേശവിഭാഗങ്ങളിലെ ജനസഞ്ചയം അറിയാതിരിക്കത്തക്കവിധം, ആ വിജയമോഹി ഡൽഹിയിൽനിന്നു നേരെ ദക്ഷിണഭാഗത്തേക്കു സൈന്യസമേതം തിരിച്ചു ബറോപാനദീതീരത്തുള്ള സന്നയുമൊത്തു ദക്ഷിണഭാഗത്തുകൂടെ മഹോബയിൽ പ്രവേശിക്കാൻ വേണ്ട ഒരുക്കങ്ങളും നടത്തി.

മഹോബാവൈരിയായ പുത്ഥപീരാജൻ വിണ്ടോ വേണ്ട സന്നാഹത്തോടെ യുദ്ധത്തിന്നു എത്തിയിരിക്കുന്ന വിവരം പരമർദ്ദിഭൂപൻ അറിഞ്ഞു. ദേവി മല്ലനയുടെ പ്രത്യേകോത്സാഹത്തിൽ അദ്ദേഹം വിവരം കാന്യകുബ്ജം ജാധിപനെ അറിയിച്ചു ലഖാന്റെ സഹായം ആവശ്യപ്പെട്ടു. ആ യുവവീരനും സൈന്യവും യഥാവസരം മഹോബയിൽ വന്നുചേർന്നു. രണനിപുണനായ ഉദ്യൻ അത്യന്തം ധന്യതയോടെ നഗരിക്കുവേണ്ടി യുദ്ധംചെയ്യുന്നതിന്നു സന്നദ്ധനാണെന്നറിഞ്ഞതോടുകൂടി വിജയം തീർച്ചയായും ലഭിക്കുമെന്നുതന്നെ ഏവരും നിശ്ചയിച്ചു.

അല്പായം ൨൨.

രജനി തന്റെ അധിവാസം സുഖീകൃതമല്ലെന്നറിഞ്ഞു. അന്തഃകീഴ്ചരണത്തിലെ മുടലും കർക്കശമായ ശൈത്യവും മാറി ലോകം സുപ്രഭമായ ഒരു സ്ഥിതിയെ കൈക്കൊണ്ടു. മുൻ അല്പായത്തിൽ വിവരിക്കപ്പെട്ട സമരസജീകരണം പൃഥ്വീരാജന്റെ മനോവ്യവസായത്തെ ഉത്തരോത്തരം ഉണർത്തുകയും അദ്ദേഹം തന്റെ സേനാവിന്യാസരംഗം യഥായോഗ്യം നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തു. കാന്യകബന്ധുജ്ഞിയിലെയും മയോദ്ധയയിലെയും സംയുക്തസൈന്യങ്ങളെ ബററാക്കു് അഭിമുഖമായി അദ്ദേഹം ആകർഷിച്ചു. ബററായിൽ ലഖാൻ അത്യന്തം ഉജ്ജ്വലമായ ഒരു ആക്രമണം നടത്തി. അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന നദി തരണം ചെയ്തു് അഭിയോഗി സൈന്യത്തെ എതിർത്തുകൊണ്ടു അയാൾ മുന്നോട്ടുകയറി. അതിഭയങ്കരവും ഏതെങ്കിലും കക്ഷിയ്ക്കു പുനിശ്ചിതമായ വിജയം ലഭിക്കത്തക്കത്രമായ ഒരു മഹായുദ്ധം നടന്നു. രാത്രി അധികമായിട്ടും യുദ്ധം അവസാനിക്കാതെ വരികയാൽ ഇരുകക്ഷികളും പരിഭ്രാന്തചിത്തരായി. നയകോവിദനും സമരതന്ത്രജ്ഞനും ആയ പൃഥ്വീരാജൻ സേനാനായകന്മാരുമായി ആലോചിച്ചുപെട്ടെന്നു സ്വസൈന്യത്തെ പുറകോട്ടു മാറ്റി ഘോരവിപിനാത്തത്തിൽ എവിടെയോ തിരോടിച്ചു യുവസാധാരണമായ വീര്യപ്രകടനത്തോടെ ഉദയനം ലഖാനം ആ പ്രതിയോഗസൈന്യത്തെ കണ്ടുപിടിക്കാൻ ബദ്ധപ്പെട്ടു് നിഷ്കഷ്യാപുരം സ്വസൈനികരെ അനുശാസിച്ചു. വിജയോന്മാദവത്തായ ആ സൈന്യമാകട്ടെ ശത്രുക്കളെ കണ്ടുപിടിച്ചാൻ ആ ഘോരകാന്താരത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലേക്കും പാഞ്ഞു.

ബുദ്ധിശാലിയായ പൃഥ്വിരാജൻ ഒരു വൻപിച്ച പടയോട്ടുകൂടി ഒളിച്ചിരുന്ന സ്ഥാനം മഹോബലിലെ സംയുക്ത സൈന്യത്തിൽ ആക്രമണമെന്ന കണ്ടുപിടിക്കാൻ സാധിച്ചില്ല. അതു വിധിവൈഭവത്തിന്റെ പാരമ്യം എന്നല്ലാതെ എന്തുപറയേണ്ട. വിജയത്താൽ അഹങ്കരിച്ച ആ പൃഥ്വീസേന അതിഭീഷ്മവും അത്യന്തവിസ്മൃതവുമായ മഹാവനത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലേക്കും ശത്രുസങ്കേതം കണ്ടുപിടിക്കാനുള്ള അമിതാശക്തിമാസയുണ്ടാക്കിയ ചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞു. സേനാധിപനായ ലഖാനം അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിച്ചിരുന്ന രജപുത്രവീരന്മാരും യാത്രയായി ഒരു പ്രത്യേകഭാഗത്തു ചെന്നുചേർന്നു. അവിടെ പെട്ടെന്നു ഒരു സമരലാപനി മുഴങ്ങി. ലഖാനം സഖാക്കളും വിസ്മയപരവശമായി. അർക്ഷണം കഴിയുന്നതിനു മുമ്പു പൃഥ്വിരാജനാൽ നയിക്കപ്പെട്ട മഹാസൈന്യം അവരെ വളഞ്ഞു. തങ്ങളുടെ സൈന്യത്തെ സമീപത്തു വരുത്തുവാൻ സേനാനായകന്മാരായ ലഖാൻ, ഉദയൻ തുടങ്ങിയവർ സമസ്തശ്രമങ്ങളും ചെയ്തു. അവർ ഒറ്റതിരിഞ്ഞു ആ കാണുന്നതിൽ പല ഭാഗങ്ങളിലേക്കും സ്വസേനാനേതാക്കൾ സംഭ്രമത്തോടെ പാഞ്ഞു. ആശ്രമത്തിന്റെ വിഹലതയെ, ആകാശത്തു എത്തിയിരുന്ന പൂണ്ണചന്ദ്രൻ കണ്ടു ഹസിച്ച്കൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ ധീരമതികളായ സമരചതുരന്മാർ തെരുതെരു കറുപ്പും മുഴക്കിക്കൊണ്ടു പുറകോട്ടുപോയി. ഭാഗ്യലേശംകൊണ്ടു സേനയുടെ ഏതാനും ഭാഗംമാത്രം ആ നായകന്മാരെ അനുഗമിക്കാൻ ഇടയായി. യുദ്ധം എന്ന സ്ഥലത്തുനിന്നു തെക്കുപടിഞ്ഞാറു പതിനാലു നാഴികകൂറുമുള്ള ഒരു തുറന്ന മൈതാനത്തുവെച്ച് മഹോബല സൈന്യം തിരിഞ്ഞുനിന്നു. ഇരുകക്ഷികളും അമ്മൽ അതിഹോലാരമായി ഒരുയുദ്ധം നടത്തി.

രജപത്രവീരനായ അളകൻ തന്റെ അനന്യസാധാരണമായ യുദ്ധപാടവവും ബാഹുബലവും പ്രശ്ശിച്ചിട്ടു പ്രതിയോഗികളെ പലവിധത്തിൽ പീഡിച്ചിട്ടു. വാൾ കൊണ്ടു വെട്ടിയും കന്താകൊണ്ടുകുത്തിയും പലവിധത്തിൽ അസ്രുശസ്രുങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ചും നിരവധി സൈനികരെ അദ്ദേഹം ധർമ്മരാജപുരം പുകിച്ചു. ഒടുവിൽ മറഞ്ഞുനിന്നു പ്രയോഗിച്ച ഒരു എതിരാളിയുടെ വേൽമുനത്തറച്ചു ബോധരഹിതനായി അദ്ദേഹവും നിലംപതിച്ചു. ശ്രവൻ, തോമൻ എന്നീ യുവനായകന്മാരും സംഖ്യാതീതരായ ഭടന്മാരോടു ശക്തിപൂർവ്വം പോരാടി വിഷമിച്ചു ഒടുവിൽ വധിക്കപ്പെട്ടു.

അപ്പോഴേക്കും മറ്റൊരു ഭാഗത്തു കൂലിച്ചുവാടിയ ചണ്ഡരായിയെകണ്ടു ഉഴറിത്തുറന്നു ഉടയൻ തന്റെ വാമപക്ഷഘ്രം ചുരുട്ടി മുഖത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി ഒന്നു മർദ്ദിച്ചു. പനിനീർ പഷ്പംപോലെ ജ്വലിച്ചു കവിൾത്തടത്തോടു കൂടി പ്രതിയോഗി തന്റെ ദക്ഷിണഘ്രംകൊണ്ടു ആ മുഷ്ടിപാദത്തെനിരോധിക്കയും വലങ്കാൽവീച്ചുകൊണ്ടുശത്രുവിനെ നിലംപതിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അപ്പം ഭൂതന്തിന്നു മുഴങ്ങിയ എന്തോ ഒരു നിർദ്ദേശധ്വനി ആ പരാജിതനെ അമൃതവൃഷ്ടിപോലെ സമരസജനാക്കി എഴുന്നേല്പിച്ചു. ഭൂസ്തർശം വിട്ടു ഉടയന്റെ ബാഹുബലങ്ങൾ ചണ്ഡരായിയുടെ അടുത്ത പ്രഹരത്തിനൊരുകുഞ്ഞു കരദായങ്ങളെ എത്തിപ്പിടിക്കുകയും കയറിൽ നിന്നുവീഴ്ന്ന പമ്പരംപോലെ ചണ്ഡരായി ഉടയന്റെ അഗ്രഭാഗത്തു മൂന്നുരവട്ടം ചുറ്റി ശരണമൊഴിഞ്ഞു നിലത്തുവീണ് നക്ഷത്രഗണന ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തു. ഉടയനാകട്ടെ ലഭിച്ച സൗകര്യത്തെ വ്യർത്ഥമാക്കാതെ താൻ പ്രകടിപ്പിച്ച മറയിൽ അപരഭാഗംകൂടി പൂർത്തിയാക്കാൻ തന്നെ തീർച്ചയാക്കി, ബലപ്പിച്ചിരുന്ന കൈകൾ തെല്ലം

അകരാതെ തന്റെ വലതുകാൽ മടക്കി ബലിഷ്ഠമായ ജാനവെ എതിരാളിയുടെ ഉദരത്തിന്റേയും ഉരസ്സിന്റേയും ഇടയ്ക്കു മദ്ധ്യഭാഗത്തായി ശക്തിയോടെ താഴ്ത്തിക്കൊണ്ടു് ഇരുന്ന ആ അടവു് കാണേണ്ട ഒരു കാഴ്ചതന്നെയായിരുന്നു. ശരണമൊഴിഞ്ഞു കാലുകൾ വിറപ്പിച്ചു്, കണ്ണുകൾതള്ളി, ഗർഭഭസപരം മുഴക്കിക്കൊണ്ടു് ചണ്ഡരായിയുടെ വദനഗഢപരത്തിൽനിന്നു കഫവും നിണവും പുറപ്പെട്ടു. ശത്രുവിന്റെ ദീനതകണ്ടു്, ദീനനായ ഉദയൻ പ്രതിയോഗിയെ രണ്ടു കൈക്കും തുക്കി കമഴ്ത്തിഇരുത്തി, പെട്ടെന്നു താൻ മൂന്നടിപുറകോട്ടു മാറി. ഈ സംരക്ഷത്തിന്റെ ഫലം എന്താണെന്നറിവാൻ പലരും നോക്കി നിൽക്കവെ ഉദയൻ ഇടതുകാൽമുന്നിൽ ചവിട്ടി വലതുവദത്തിന്റെ പുറംകൊണ്ടു് ശത്രുവിന്റെ മുതുകിൽ ഉരക്കേണ്ട കൂട്ടി ഒന്നടിച്ചു. ശിക്ഷ പലപ്പോഴും രക്ഷയ്ക്കു് കാരണമാകാറുള്ള ന്യായത്തിൽ മുതൃവിന്റെവക്ത്രത്തിൽ ചെട്ടിരുന്ന റായി മുക്തനായി. അയാൾ ലജ്ജയും ഭീരുത്വവും പൂണ്ടു നാലുപാടും നോക്കി അവിടെനിന്നും ഓടി രക്ഷപ്പെട്ടു. ഈ ഗൗരവമേറിയഘട്ടത്തിൽ പൃഥ്വീരാജൻ മുന്നോട്ടുവന്നു പഖാന്റെ വക്ഷസ്ഥലം ലക്ഷ്യമാക്കി തീർണ്ണബാണം പ്രയോഗിക്കയും വീര്യസങ്കേതമായ ആ യുദ്ധലക്ഷ്യൻ പെട്ടെന്നു നിലംപററുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ ആ രംഗം അവസാനിച്ചു.

സംരക്ഷ സൈന്യത്തെ അത്യന്തം വിജയകരമായി തോല്പിച്ചതിലുള്ള ആഹ്ലാദപ്രകർഷത്തോടുകൂടി പൃഥ്വീരാജസൈന്യം അതിദ്രുതം മഹോബാഷു് പുറപ്പെട്ടു. എന്നാൽ രാജാപരമർദ്ദിയും രാജകുടുംബവും സ്വപക്ഷപരാജയവും ശത്രുപക്ഷവിജയവും കണ്ടു് മഹോബാ വിട്ടു കലങ്ങാൻ എന്ന കോട്ടയിലേക്കു ഓടിപ്പോവുകയാണുണ്ടായതു്. പ്രതാപശഃലിയായ പൃഥ്വീരാജൻ ബന്ദിയായി

പിടിക്കപ്പെട്ട ഉടയനെ മഝോബായിലേക്കു കൊണ്ടുവന്നു. ആ രാജവീരൻ അന്നന്തരം മഝോബാസിംഹാസനത്തിന്റെ അധീശത്വം ഏറ്റെടുത്തു. ചിരകാലം പ്രതീക്ഷിതമായ വിജയത്തിൽ അത്യാഹ്ലാദം വന്നായി.

എന്നാൽ കാലത്തിന്റെ അപ്രതിഫലമായ ശക്ത വിശേഷത്തെ ആക്കാണം തടുക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതു്. കാന്യകബംജാധിപന്റെ സാമന്തനില ഉപേക്ഷിച്ചു പുരമപീരാജനു കീഴടങ്ങിയ മഝോബാ നഗരനാഥനാകട്ടെ ആ അല്ലപ്രാവേശാലിയുടെ അധീശത്വമായ പുരമപീരാജനാകട്ടെ, ഭാരതദ്രുപചക്രവർത്തിയെന്ന് സ്വയം അഭിമാനിച്ചു. രാജസൂയപുതാപം പ്രദിഗ്ദ്ധിച്ച രാജാജയചന്ദ്രനാകട്ടെ ആഞ്ഞിരവിഷ്ണുവിമരിഞ്ഞെത്തിയ മഹമ്മദീയാക്രമണകല്ലോലങ്ങളുടെ അഭിഷാതത്തിൽ അസ്തശക്തികളായി കലാശിച്ചതേയുള്ളൂ. ഗോറിലെ സാഹിബുദീൻ എന്ന മഹമ്മദീയ വിജിശീഷുവിന്റെ ആക്രമണം ഫൈനവരാജശക്തികളുടെ പരസ്പരമത്സരങ്ങൾ നിമത്തം അത്യന്തം സുകരമായിവെച്ചു. മധാശക്തിമാനായ പുരമപീരാജൻ ഈ വിഭ്രാന്തിക്രമരതന്മാരെ ആദ്യമായി തോല്പിച്ചുവെങ്കിലും കാന്യകബംജാധിപന്റെ മത്സരപരിപാടിയിൽ ഡൽഹീനാഥശക്തി കേവലം അസ്തമിച്ചുപോയ ഇങ്ങനെ, ഒന്നിനു മേലൊന്നു എന്ന വിധത്തിൽ ഉത്തരഭാരതത്തിലെ ഫൈനവരപന്മാർ ഏകീകൃതശക്തിയായി നിൽക്കാതെ പരസ്പര വിഭേദം മൂലം ചിന്നിച്ചിതറിയതു്, മഹമ്മദീയശക്തിയുടെ ഉത്തരോത്തരമുള്ള വിജയപന്ഥാവ്യസൂചകമാക്കി.

രാജാപരമർദ്ദി ജീവിതകാലത്തിലെ ശേഷിച്ച നാളുകളിൽ ഏതാനും സൈപരമായി കഴിച്ചുകൂട്ടി എങ്കിലും ഒടുവിൽ അത്യന്തം ദയനീയമായ വിധത്തിൽ മരണം

പ്രാപിച്ചു. ഡൽഹീനായകൻ ബന്ധനസ്ഥനാക്കിയിരുന്ന ഉഭയകുമാരനെ അയാളുടെ സമരവിദഗ്ദ്ധത പ്രമാണിച്ചു് സൈന്യാധിപനായി നിയമിച്ചു് അയാളുടെ സ്ഥാനത്തു് ഇകാരാമനെ പുതുമീരാജൻ തന്നെ ബന്ധനശിക്ഷയ്ക്കു് പാത്രമാക്കിയിരുന്നു. ആ കടിലപ്പുഭുവും രജപുത്ര വീര്യനി ലയമായ ഉഭയനും കാലയവനികയ്ക്കുള്ളിൽ മറഞ്ഞു.

പരമർദ്ദിഭൂപന്റെ സിംഹാസനവും മല്ലനാഭേവി യുടെ വജ്രമാല്യവും അനന്തരകാലത്തു് ഉഭയസ്ഥാവകാശ ത്തിൽ ഭദ്രമായി പാലിച്ചുപോന്നതു് ഗോറിലെ സാമി ബുദീൻതന്നെയായിരുന്നു.

ബാപ്

രാഷ്ട്രപിതാവെന്നല്ല— ഭാരതീയരുടെയെല്ലാം പിതാവായ മഹാത്മാ ഗാന്ധിയുടെ സജീവമായ ഒരു ചരിത്രം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതമഹാനടകത്തിലെ ഏറ്റവും രസകരമായ സംഭവങ്ങളെ അവിടവിടെ കലർത്തി കഥ എന്നപോലെ ആരെയും ആവർജ്ജിക്കുന്ന രീതിയിലും, രാഷ്ട്രീയസമരത്തിന്റെ പ്രധാനാംശങ്ങൾ ഒന്നും വിടാതെയും, ലളിതഭാഷയിൽ ബാലന്മാർക്കായി എഴുതപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഒരു മഹനീയ ഗ്രന്ഥം. നല്ല മേനിക്കുടലാസ്സിൽ ബാപ്ജിയുടെ പല വിധ ചിത്രങ്ങളോടുകൂടി മനോഹരമായി അച്ചടിച്ചിട്ടുള്ള പുസ്തകത്തിനു വില അണ എട്ടു മാത്രം.

റൊഡ്യാർ പ്രസ്സ്,
തിരുവനന്തപുരം.